

"Proletarac" je delavski list za misleče čitatelje

PROLETAREC

GLASILO PROSVETNE MATICE J.S.Z.

Official Organ Jugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovsanske Socialistične Zveze

ST. — NO. 1414. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879. CHICAGO, ILL., 17. OKTOBRA (October 17), 1934. PART I. Published weekly at 3639 W. 26th St. LETO — VOL. XXIX.

A. F. L. odobrila industrialni unionizem

KORAK ZVEZE AMERIŠKIH UNIJ IZ KONSERVATIVNOSTI NA LEVO

Eksekutiva povečana iz 11 na osemnajst članov. Federacija proti fašizmu in vojni

Komunisti pripravljeni odnehati z dualnimi unijami. — Zahteve za skrajšanje delavnika

DELEGATI unij Ameriške delavske federacije so na svoji 54. redni konvenciji v marsičem spremenili svoje prejšnje nazore. Razvoj industrije in kriza jih je primorala v korak na levo. Konvencije A. F. of L. so bile dozdaj in posebno še nekaj let po vojni zelo patriotična in konservativna stvar. Res, da so socialisti in parkrat komunisti s svojimi resolucijami in predlogi motili mir na njih, toda sklepi, delovanje in taktika je bila ortodoksnó konservativna.

Ne pa na konvenciji v San Franciscu. Marsikak delegat je govoril kritično o NRA in o vladnih prizadevanjih za pribavitev blagostanja. Marsikak pikra beseda je padla tudi na račun predsednika Roosevelta in njegove administracije, četudi so mnogi voditelji unij aktivni politiki demokratske stranke. Kritike proti nji začnejo tudi demokratske politike v odborih amer. unij. Ampak namesto da bi branili svojo stranko, so pomagali naglašati zahteve unij: znižanje delavnika; omejitve sodnih prepovedi v stavkah; reformiranje NRA, posebno njenih pravilnikov (codes), ki so skoro vsi tako enostranski, da so le v korist družb in v škodo delavcem.

Eno najvažnejših vprašanih pred konvencijo je bil problem, kako organizirati delavce v industrijah masne produkcije. Zagovorniki forme strokovnih organizacij so se mučili radi ali neradi sprijazniti z resnico, da so take unije ostanele prošlosti. Danes jim je mogoče uspevati samo še v nekaterih poklicih. Zato so se udali ter odobrili princip industrialnih unij v velikih industrijah — za enkrat le na poskušnjo. Toda v AFL je že zdaj nekaj industrialnih unij, ki so na tej konvenciji prišle prvič v veljavo in veliko odločevale ne samo s svojimi glasovi, ampak tudi z vplivom.

William Green, ki je predsednik Federacije od l. 1924, je bil izvoljen brez opozicije. Predlagal ga je John Lewis, čigar vpliv je bil na tej konvenciji večji ko kdaj poprej. Lewis je zagovarjal tudi svoj predlog za industrialne unije in zmagal. Izvoljen je v novo eksekutivo, ki je bila istotako na njegov predlog (toda po zaslugi splošnega prejšnjega sporazuma) povečana z enajst na osemnajst odbornikov.

Ena najglasnejših zahtev ameriške federacije je 30-urni delavnik brez znižanja mezd. In niti potem ne bo še dela za vse, je izjavila eksekutiva v svojem poročilu.

Komunisti med delegati ameriških unij tudi na tej konvenciji niso imeli prijateljev, razen kar je bilo njihovih somišljenikov, toda so bili zelo redki. Komuniste so dolžili, da s svojo taktiko v stavkah koristijo kompanijam in skebstvu, zato ker sejejo zmedo in nezaupanje v vrste stavkarjev. Take provokacije so bile vzrok, da se je eksekutiva AFL izrekla pred tedni za izključenje komunistov iz unij in za deportacije, je bilo pojasnjevano na konvenciji.

Možno je, da komunisti priznavajo napake, ki so jih storili s svojim manevriranjem v stavkah, zato je Wm. Foster v posebnem proglasu unijam A. F. L. obljubil, da TUEL ne bo več ustanavljala dualnih unij in da so komunisti pripravljeni tudi te, kar jih imajo, razpuščiti, pod pogojem, da se AFL izreče za industrialne unije in obljubi, da ne bo izvajala diskriminacij nad komunisti.

Socialistov in njihovih somišljenikov ni bilo še na nobeni konvenciji AFL v povojni dobi toliko kakor na tej. Sploh je korak na levo, v katerega so pristali konservativni vodje, v veliki meri zasluza socialistov, katerim so kajpada pomagale argumentirati razmere. Ako socialisti uveljavijo svoj vpliv v veliki meri tudi med članstvom unij, se bo A. F. L. res razvila v ustanovo razredno zavednega delavstva, kajti šele kot taka bo za delavstvo dobila svojo polno vrednost.

WILLIAM GREEN.

ENGLISH SECTION

OF THIS ISSUE IS ON PAGES 5 AND 6.

Okrog 4 milijone družin prejema vladni relief

Okrog štiri milijone družin, v katerih je 16,000,000 posameznikov, so za svoje preživljanje odvisne od vladnega reliefa. Samcev, ki prejemaajo relief, je okrog pol milijona.

Meseca avgusta je prejemale podpora 200,000 družin več kakor pa meseca julija, in njih število je naraslo tudi v septembru, dasi statistika za september še ni bila objavljena.

Katalonija ostane pod špansko vlado

Katalonija, ki je industrialno najbolj razvit in najnaprednejši del Španije, se je v zadnji revolti proti reakcionarni vladi v Madridu dne 6. oktobra proglasila za samostojno

LOUIS COMPANYS.

republiko. Španska armada in mornarica je v dobrem dnevu bombardiranja javnih uradov samostojno Katalonijo porazila in aretirala vodje upornikov. Premoči španske armade se je po enodnevem obleganju predal tudi Louis Companys, predsednik avtonomne Katalonije in dva dni provizorični predsednik katalonske republike.

Sila orožja je zmagala, ni pa premagala duha revolucionarne Katalonije.

Kdo kontrolira časopisje?

V Nemčiji so izdali knjigo s podatki o časopisju, katera dokazuje, da nimajo dežele, ki proglašajo načelo svobodnega tiska, nič bolj svobodno časopisje, kakor je v Nemčiji. Razlika je le v tem, pravi knjiga, da mora v Nemčiji vse časopisje služiti državi, dočim v deželah svobodnega tiska hlapčuje raznim privatnim interesom. Knjiga navaja Zed. države, kjer je dnevni tisk v posesti multimilijonarjev in trustov. Veliko tega, kar priobčuje, je pisano samo s stališča ene ali druge propagande.

Velika Britanija s svojimi 54. milijoni prebivalcev ima manj dnevnikov, kakor mala Španija, komentira nacijska knjiga. Vzrok je, ker kontrolirajo tisk v Angliji največ bogataši za svoje koristi, pa so ga razvili na stopnjo, na kateri jim neodvisno časopisje sploh ne more konkurirati, kakor tudi v Zed. državah ne.

Nov socialistični list
Mesečnik Socialist Action, ki ga je ustanovila soc. stranka, je bil ta mesec razposlan vsem njenim članom.

NIZKE PLAČE V ZLATIH RUDNIKI

Pred svetovno vojno so bile plače v zlatih in drugih kovinskih rudnikih po ameriškem zapadu razmeroma visoke. Družbe so jih sicer pričele marsikje znižavati z importiranjem delavcev iz Italije in Balkana, ki so imeli majhne življenske potrebe.

Med vojno in prva leta po vojni so se plače v kovinskih rudnikih višale veliko manj kakor pa v industriji na vzhodu. Poleg tega so srebrni rudniki zelo omejili ali pa popolnoma ustavili obrat, ker je bila cena srebru prenilka. Tu di zlati rudniki so zaposlevali čedalje manj rudarjev, ker

ZELO VAŽEN NAUK DELAVSTVU IZ CIVILNE VOJNE V ŠPANJI

Vladi zvesta armada s svojo moderno opremo je prevelika premoč v boju z delavci

Revolucija socialistov, sindikalistov, komunistov in Kataloncev proti Lerrouxovi vladi je podlegla premoči vladi lojalne armade. Civilna vojna februarja t. l. v Avstriji in zdaj v Španiji je delavstvu nauk, da je revolucija s pomočjo barikad stvar prošlosti. Množice ne pomenijo za revolucijo več to kot nekoč, kajti oddelek vojske, vojna ladja, vojni aeroplan, plini in bombe so sila, proti kakršni delavstvo ne more biti zadostno pripravljeno. Zato je danes uspešna revolucija mogoča edino, ako država propade, kakor je s svojo armado vred propadla carska Rusija, ali pa če je mogoče tudi armado pridobiti za preobrat. Armade so na svetu izvršile že mnogo revolucij, ampak ne socialnih, pač pa, da so eno vlado nadomestile z drugo.

V teoriji se smatra, da je za uspeh delavske revolucije generalna stavka najuspešnejše sredstvo. Do sedaj se v praksi to še ni izkazalo. Generalna stavka v Španiji se je par dni dobro držala, ni pa bila zadostna, da bi mogla demoralizirati vladne sile. Pač pa so slednje s svojimi vojnimi aeroplani, armado, vojnimi ladjami, plini, bombami, kavalerijo in topništvo v dobrih treh dneh demoralizirale delavske vrste. Ako se delavec ne posreči osvojiti komunikacijskih sredstev, ostanejo važni pripomočki, kot telefon, telegraf in radio ves v vladni posesti, in tako so uporniki križem dežele odvisni le od selov za poročila in navodila, kar je silno počasn in ob enem neučinkovit način.

Dasi si vlada lasti popolno zmago, je njen uspeh le rezultat sile, s katero pa ni ugonobila duha revolucionarne Španije. Tega se Lerrouxov režim zaveda, zato išče potov v pomirjenju.

Lerroux je za vladanje odvisen od sodelovanja klerikalcev. V svojem kabinetu jim je dal tri važna mesta, kar je izzvalo civilno vojno, kajti španski proletarijat ne mrzi ničesar bolj kakor papizem in njegov politično umešavanje v državne posle.

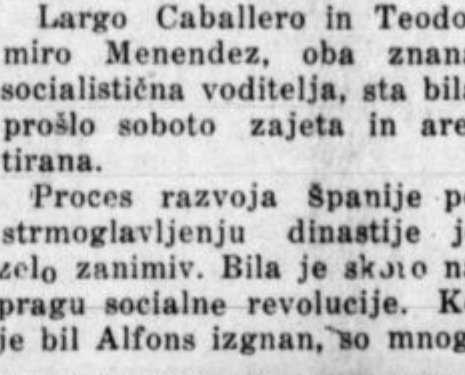
Naravno, da je neuspeh upora razočaral delavske vrste. Toliko žrtve, pa zamanj! In kot običajno, vale komunisti in sindikalisti krivdo za poraz na socialiste. Posebno kritizirana sta njihova glavna voditelja Largo Caballero in

Indalecio Prieto. Bila sta na čelu odbora, ki je vodil upor, toda ker se delavcem ni posrečilo ustaviti komunikacijska sredstva — je imela vlada pred delavci veliko prednost, ker je lahko v nekaj minutah razglasila navodila po vsi Španiji. Tako so se morali delavci boriti v vsakem kraju po svoje, ne da bi vedeli, kako poteka bitka drugje. Vrhovni delavski svet je s tem izgubil svojo poveljniško in strategično vrednost.

V koliko je kdo kriv neuspeha in v koliko ne, bo mogoče konstatirati, ko bodo znane vse podrobnosti. Prieto in Caballero pravita, da bi sodila zgodovina čez nekaj tednov ali mesecev, ko bo mogla revolucijo hladno presojati. In tudi če nista v taktiki zagrešila ničesar, — dejstvo ostane, da bi v takih okolščinah ne mogla poraziti armade, ki je zadržala revolucijo.

Largo Caballero in Teodomiro Menendez, oba znana socialistična voditelja, sta bila prošlo soboto zajeta in aretirana.

Proces razvoja Španije po strmoglavljenju dinastije je zelo zanimiv. Bila je skoro na pragu socialne revolucije. Ko je bil Alfons izgnan, so mnogi

Slika iz civilne vojne v Španiji. Zmagala je premoč oborožene sile.

priporočali drastične preuredbe v gospodarstvu in politiki. Medtem se je reakcija opomogla in delavstvo v Španiji mora računati z njo, ker je zdaj ne more ugonobiti s silo. Žrtve v civilni vojni so bile velike. Tisoče je mrtvih in ranjenih. Tudi gmotna škoda je ogromna. Vendar pa te žrtve niso bile zamanj. Delavci v Španiji so pokazali, da so pripravljene tudi v najneugodnejših okolščinah rabiti silo v borbi za svoje pravice in svobodo.

IGRANJE Z OGNJEM V EVROPSKI SMODNIŠNICI

Komu naj koristi atentat, ki je bil izvršen 9. oktobra v Marselju? — Intrige državnikov

Igranje v roke Italiji in Madžarski ne bo osvobodilo nikogar. — Hiba osebne diktature

AKO je atentator, ki je ubil v Marselju na francoskem jugoslovskega kralja Aleksandra in francoskega ministra nvanjih zadev Barthoua, hotel doseči s tem činom osvoboditev Hrvatske ali Macedonije izpod diktature v Beogradu, ga je izvršil zamanj. Ako se dogodi, da Jugoslavija vsled svojih notranjih bojov in politične nezrelosti razpade, ne bo ne svobodne Hrvatske, ne svobodne Srbije in ne svobodne Macedonije. Kajti imperijalistične sile ne delujejo za osvoboditev ampak podjarmljenje krajev, iz katerih sestoji Jugoslavija.

Aleksander je bil brutalen diktator. Oboževalci in zagovorniki njegovega režima ga opravičujejo z dokazovanji, da je poskusil vladati demokratično, da so bili pozvani v vlado ob različnih časih Hrvati in Slovenci, med njimi pokojni Štefan Radić ter slovenski katoliški vodja dr. Anton Korošec, toda nobena teh vlad ni mogla pomiriti strankarskih strasti, ki so plamtele čedalje bolj in dobile svoj višek v skupščini, ko je prenapet srbski šovinist ustrelil voditelja hrvatske seljačke stranke Štefana Radića. Tedaj je Aleksander in njegov krog sklenil vladati s silo in je vladal s silo.

Nacionalistični Hrvati in slovenski klerikalci so sokrivci kaosa, ki je spremljal politični razvoj Jugoslavije. Pravilna in pravična rešitev jugoslovskega vprašanja bi bila tista, ki jo je med vojno predlagalo JRZ, toda nobena izmed jugoslovske strank ga ni hotela odobriti, razen socialisti. Zdaj trpe posledice za svojo zaslepljenost.

Atentat, kakršen je bil izvršen v Marselju, ni bil navaden politični umor. Napadalec je spravil s sveta osebo, okrog katere se je sukalo vse politično motovljenje v bolni državi. Kajti diktatura v Jugoslaviji je bila diktatura ene osebe veliko bolj kakor na pr. v Italiji, četudi je bil Aleksander dostikrat le orodje kamarile, katera gospodarja v glavnem mestu njegove države. Mussolini in Hitler opirata svojo diktaturo ob moč stranke in si s pomočjo stranke iščeta popularnost med ljudstvom. Aleksander pa je vladal kot kralj. Njegova politična stranka, ki jo je ustanovila kamarila pred par leti, ni popularna in je brez močnih osebnosti, kakršne imata fašistični stranki Italije in Nemčije, pa tudi avstrijska.

Ubili diktatorja, kakor je bil Aleksander, pomeni igrati se z vojno veliko bolj kakor pa če atentator konča življenje predsedniku republike ali ministru recimo v Franciji, kjer je odgovornost vladanja in upravljanja države razširjena na ves kabinet in na obe zbornici.

Jugoslavija ima dve sosedji, ki ji ne želita obstoja in se po svoje trudita, da razpade: Italija in Madžarska. Obe podpirata gibanje hrvatskih separatistov in macedonskih komitejev, ne zato, da bi pomagale Hrvatom in Macedoncem v svobodo, ampak da jih zajameta v svoj imperialistični objem. Italija si želi Kranjsko radi njenih premogovnikov in gozdov, ter Dalmacijo, da postane popolna gospodarica v Jadranskem morju. In Madžarska želi skozi Hrvatsko, ker drugače ni mogoče, nazaj do Reke, ki je bila njena luka.

Hrvatski separatisti v Italiji imajo taborišče v Bordoturu blizu Rima, kjer imajo celo vojaške vaje. Svoj tabor imajo tudi v Yanta Pusti na Madžarskem, kjer so se baje izvršili naklepi teroristov za atentat, ki so ga posrečeno izvršili dne 9. oktobra. Italija in Madžarska zanikavata odgovornost. Voditelji boja za neodvisnost Hrvatske na Dunaju, v Parizu in Rimu pojasnujejo, da je Aleksander požel kar je sejal, četudi ne odobravajo umora. Ob enem zanikavajo, da so v zvezi z Italijo ali Madžarsko, kakor jih dolži Beograd.

Jugoslovska vladna propaganda trdi, da razpolagajo hrvatski separatisti v inozemstvu z velikimi gmotnimi sredstvi, s katerimi jih baje zalagajo Jugoslaviji sovražne sile. V tej trditvi je precej resnice, toda vlada v Beogradu ni nič boljša, kajti tudi ona je finančno podpirala sebi prijateljsko (Nadaljevanje na 4. strani.)

V TEJ ŠTEVILKI

Zapisknik X. rednega zbora JSZ je priobčen v tej izdaji v prilogi osmih strani.
Angleška poročila in referati z zadnjega zbora JSZ so na 5. in 6. strani.
Predlogi za spremembe in dodatke k pravilom JSZ so na 14. strani.
Resolucije o problemu enotnosti delavskega razreda, o delu naših članov v podpornih organizacijah in vse druge, ki jih je sprejel deseti redni zbor, so na 13. in 14. strani.
Citajte referate o združništvu, o delavskem gibanju med ženstvom in druge.
V tej izdaji je dopis Antona Blasicha iz Fontane, Calif., ki brani kandidato Upton Sinclairja za gubernerja Kalifornije, in pa komentar na njegov dopis pod naslovom "Nevaren in v delavskem gibanju neodpastljiv oportunizem".
Ko to številko Proletarca prečitaste, dajte jo komu izmed znancev in mu priporočite, da naj jo bere.
Poleg tega gradiva je v tej številki obilica drugih zanimivih člankov, dopisov in komentarjev.

PROLETAREC

Liet za interese delavskega ljudstva.
Izhaja vsako sredo.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.
Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.
MABOCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Znopolnoma: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.
Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne na priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC
Published every Wednesday by the Jugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor: Frank Zalta
Business Manager: Charles Pogorelec
SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC
9339 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2664.

ATENTAT, KAKRŠNI SO STAVA V PRID VOJNE

Prizor, ki ga vidite na tej sliki, je silovito vznemiril vse vlade in skoroda ves svet, dočim je javnost v Evropi pripravil v skrajno nervoznost, ki je pojenjala celo par dni po atentatu. Atentator s imenom Peter Kalem se je ob slovesnem sprejemu jugoslovanskega kralja Aleksandra v Marselisu v Franciji pripravil za umor in ga izvršil brez ikone spretnosti kakor pa je pričakoval. Ubil ni samo kralja, ampak tudi francoskega ministra vnanskih zadev Barthoua in poleg ter dveh dvoje drugih oseb. Še več je bilo ranjenih. Kalem je imel revolver, ki mu je avtomatično izpraznil dvajset krogelj in potem se enega v rezervi, ki ga je tudi sprožil. Policija je presenetil popolnoma. Ta slika, ki je bila v Franciji cenzurirana toda v tujezemstvo vtihotapljena, prikazuje, kako je atentator skočil na stopnico avta, v katerem se je peljal kralj in Barthou, ter sprožil. Zaradi pome, s katerim je bil kralj sprejet, bilo v sprejemni paradi in na trotuarjih polno filmskih fotografov, zato jiu ta zgodovinski prizor ni utekel. V momentu, ko je Peter Kalem praznil revolver v kralja, ministra in njuno spremstvo, se je ovestil policija, ki je bil v ospredju avta in s svojo sabljo presedel atentatorja. Smrtno ranjen je umrl na ulici pod udarci razjarjene množice.

KOGAR SE TIČE

Frank Novak pojasnjuje v Prosveti, in R. Staut mu priznava, da se je boril za obstanek svoje tiskarne, kakor se bori Rado za prosperitavo svoje. V ameriškem businessu je običaj, da ne porajta na načela ali na verske in politične razlike. Vse mu je dobrodošlo, samo da je plačano. To je slabo — ampak tak je "business" — vrage pojaši!

Recimo, da je Frank Novak izdal omenjeno brošuro na svojo pest. Namreč, da je bila iniciativa za tako izdajanje njegova. Ali naj ga zdaj obtožimo kot tiskarja, ali kot businessmana, ali kot člana socialistične stranke? Iz dokumentarne evidence v Obzoru je razvidno, da je bila vsa stvar "business". In business v Ameriki je jako neetičen. Če je bil kdo ogoljufan, je bila Hooverova kampanja. Ljudje, ki oglašajo v takih pamfletih, nimajo od njih nikakih koristi, pa če so razpečani ali ne. Staut Novaku zameri, ker je brošuro tiskal, češ, da se za človeka, ki je član soc. stranke, to ne spodobi. Novak pa odgovarja, da jo je tiskal kakor tiska vsaka tiskarna vsakršno delo, ki ga dobi, če ji je plačano, dočim je kot oseba vedno in povsod agitiral le za socialistično gibanje. Frank Novak v Prosveti izjavlja, da brošure ni izdal on in pojasnjuje, kako je to delo prišlo v njegovo tiskarno. Staut pa trdi in dokaže svoje. Ta čudni spor je pač zagonetka, če se je tako vzame. Ampak svet se lahko vrtil tudi brez nje in se vrtil.

Vprašanje služb.
Na svetu so ljudje in ljudje. Ljudje s prepričanji in ljudje brez prepričanji. Ljudje, ki so na prodaj in taki, ki so pripravljivi dati tudi prostost, imovino in življenje za svoje ideale. Če dela socialisti v socialistični ustanovi, mu ljudje, ki niso ljudje, predbacivajo, da dela samo zaradi — službe. Naj bi mu jo ponudili drugje, pravijo, pa bo takoj pripravljen postati kaj drugega. Ako bi Mr. R. S. poznal zgodovino JSZ in Proletarca, bi vedel, da ljudje, ki so delali v tem pokretu, niso bili pritegnjeni vanj radi služb. In če je bil v njemu kdaj kdo, ki mu je bila smoter služba, je kaj hitro — odpadel in si poiskal službo drugje.

Prazne besede.
A. J. T. se je v N. D. z dne 10. oktobra takole odrezal: "Nekateri ljudje izzivajo in razna dejstva zavijajo toliko časa, da jim je treba javno povedati vso resnico brez olepšavanja. Potem pa se delajo užaljene, ali pa trdijo, da je bila neprijetna resnica izrečena v jezi."
To je menda odgovor na nekatero opombo v koloni "Kogar se tiče". Kakšno resnico je povedal? In kako brez olepšavanja? Stavek o "resnici brez olepšavanja" je le kupček besed, ki so "olepšano napisane", ne da bi kaj povedale. Resnica, kakor je bila konstatirana tukaj, je še vedno resnica in A. J. T. jo s praznimi besedami ne bo izpodbil.

Zavrženje naših peticij in drugo
Bridgeport, Ohio. — Listi v Ohio so poročali, da je volivni urad socialistične peticije zavrgel in vsled tega naših kandidatov v državne urade ne bo na glasovnici. Oblast je zavrgla okrog 5.000 podpisov na naših peticijah, češ, da so nepravilni. Zakon v Ohio glede političnih strank je bil sprejet v duhu preprečevanja manjšinskih strank in socialistična je ena teh, ki vladajočim krogom v državi ni ljuba in si prizadevajo, da ne dobi takozvan "legal standing". Ako bi bili podpisniki, ki so jih nabrali socialisti v prid demokratske ali republikanske stranke, bi bilo vse v redu.

Zahvala in vabilo
Milwaukee, Wis. — V imenu kluba št. 37 JSZ se iskreno zahvaljujem nabralcem, darovalcem in drugim, ki so pripomogli, da je naša zadnja "card party" v gmotnem ozirju tako sijajno izpadla. V četrtek 18. oktobra se vrši izredna seja našega kluba v mali dvorani S. S. Turn Hall. Udeležite se je vsi Jacob Rožič, tajnik.

Drama "Rdeče rože" in nastop mladinskega zbora v nedeljo 21. okt. v Chicagu

Drama "Rdeče rože", ki je na Slovenskem ena najpopularnejših socialnih iger, kar je bilo spisanih v povojni dobi, bo v Chicagu prihodnje nedeljo 21. oktobra prvič prizorjena. Njen avtor je Jože Moškrič. Dasi je ta igra novejšje delo, je bila vzpizorjena že na vseh slovenskih delavskih odrih v starem kraju. Pripravi smo, da jo bo publika v Chicagu sprejela enako navdušeno, kakor jo je onostran luže. Na 4. strani v tej številki je opisan, v katerem so navedeni igralci in igralke ter druge podrobnosti klubove prireditve, ki bo prihodnje nedeljo v dvorani ČSPS, 1126 W. 18th St. Prvi del sporeda bodo predvajali člani in članice klubovega mladinskega oddelka. Program otvora z Internacionala. Občinstvo prosimo, da naj pride v dvorano točno, da ne zamudi tega prvega nastopa nedavno ustanovljenega mladinskega zbora kluba št. 1. Po programu ostanite v dvorani, da se zabavate skupno z drugimi gosti. Igral bo John Kochevar in njegov orkester, torej godba, ki zna ustrezati vsem plesalcem. Kochevarjev orkester je med Slovenci v Chicagu najpopularnejši. Drama "Rdeče rože" bo glavna točka sporeda. V nji je portretiran sedanji ogromni razredni boj — delavci na eni in izkoriščevalci na drugi strani. Predstavljeni vam bodo različni tipi — delavec agitator, značajnejši in omahljivci, delavci v ljubezni in delavci v razočaranju, špijoni in provokatorji, prevarano dekle, ravnatelj, ki spletari proti svojim sužnjem, da jim prepeljuje organizacijo, in družinsko življenje v hiši agitatorja. Vstopnice v predprodaji so po 40c. Dobe se pri članih in članicah kluba in v uradu Proletarca. — P. O.

NAŠI KLUBI V CLEVELANDU

F. Z.
V.

Prvomajska demonstracija v Clevelandu l. 1919 je zaradi svojih posledic vabno poglavje delavskega političnega gibanja v Ohio in posebno še v Clevelandu. Polcija in čete patriotov so na to delavsko manifestacijo navalile s silo in jo razbile. Mnogo delavcev so pretepii. Veliko je bilo aretiranih, med njimi tudi nekaj članov kluba št. 49. Po tej demonstraciji so aretirance pestili na sodiščih in jih učili patriotizma ter lojalnosti do dežele. Tudi nekateri naši sodrugi v Collinwoodu so morali na zaslisanje. Zanje je pričal in se potegoval njim v prid Joseph Durn, ki se je malo prej vrnil iz ameriške armade. Rekli so, da je vpliv ameriške upiforme v tem slučaju precej pomagal. Bojaki, ki so bili obtoženi kaljenja javnega miru ter ruvarjenja proti vladi so prišli skozi sodno proceduro večinoma brez težjih posledic. Po 1. maju 1919 je bilo socialistično gibanje v Clevelandu demoralizirano. V kolikor ni uspela oblast, so dopolnili razkoli. Veliko skupino je Ruthenberg odvedel v novo nastalo komunistično gibanje, ki se je za svoje inspiracije oslanjalo na rusko boljševiško revolucijo. Navdušenje med mnogimi bivšimi socialisti je bilo za novi pokret ogromno. Zrtvovali so zanj z delom in gmotno.

Bivši člani kluba št. 49, ki se je l. 1919 pridružil direktno stranki, so svoje simpatije naklonili večinoma Ruthenbergovemu gibanju. Delovali so v prid organizacije "Friends of Soviet Russia" in pozneje pomagali "Delavski Sloveniji", dasi njihova pomoč ni bila izdatna. Collinwood je bila edina večja slovenska naselbina, ki je imela organizirano akcijo za izselitev večjega števila rojakov v sovjetsko Rusijo. Res se jih je nekaj odločilo, da poskusijo svojo srečo v prvi proletarski državi. Priredili so jim lep poslovilni večer in marsikaka navduševalna beseda je bila izrečena. Naše gibanje in socialistična stranka sploh je bila na tem sestanku zatemnjena, dasi so se ga udeležili tudi naši somišljeniki.

Ekspedicija naših ljudi v Rusijo ni končala ugodno. Prej idealisti — so se vrnili nazaj v Ameriko s svojimi družinami več ali manj razočarani in gibanje za izseljevanje v Rusijo je v Collinwoodu ponehalo. V prapagandi za preobrat je bilo tedaj v komunistični stranki v ospredju geslo "masna akcija". Danes je tako geslo "enotna fronta".

Mike Podboy piše v Proletarcu z dne 9. septembra 1920, da je postal klub št. 49 v Collinwoodu, "ki je bil nekad v tej veliki naselbini zelo močan", žrtve vojne furije na eni strani in pa "prenapetosti levega krila". Meseca julija imenovanega leta je Mike Podboy skušal klub št. 49 obnoviti; na sestanek, ki ga je sklical, je prišlo šest oseb. Podboy je bil izvoljen za tajnika. "Ko pa je prišel čas redne seje, se je udeležilo polovica gornjega števila", piše Podboy.

S prizadevanjem za obnovitev kluba ni odnehal. Bile so težave, kajti ljudje, ki so se hipno navdušili za revolucionarna gesla in bili parkrat v "masni akciji", so bili tepeni ali pa razgnani od nasprotno "masne akcije"; to jim je ohladilo navdušenje in vzelo voljo za organizirano delo.

Za obnovitev kluba so poleg Mike Podboja delovali August Kabay, ki je postal pozneje upravnik pri "Enakopravnosti", Math Petrovich in nekaj drugih. Vse te pa so bodrili člani kluba št. 27, ki je dobro uspeval. Dopise za obnovo kluba v Collinwoodu so priobčevali v Proletarcu in Enakopravnosti. Tudi po tem sestanku je klub živetaril. "Treba nam bo večjega sestanka in povabiti več ljudi," je bilo sugestivno. Tako so začeli agitirati za nov shod v prid kluba. Vršil se je 31. oktobra 1920. Bil je uspešen, kajti pristopilo je 22 članov. Izvoljeni so bili v odbor: Jernej Hafner, tajnik; G. M. Kabay, organizator; Math Petrovich, blagajnik; Leopold Boštjančič, zapisnikar; John Rasinovich in Anton Godina, nadzornika. Zborovali so v Kuncičevi dvorani. Kongres novembra je imel klub 30 članov.

Jernej Hafner in več drugih v Collinwoodu so bili idealni še vedno v "levem krilu". Pozneje je postal Hafner agitator za komunistično Workers' Party, posebno po preselitvi v zapadno Pennsilvanijo. Na konvenciji SNPJ l. 1925 v Waukeganu je bil Hafner eden glavnih pobočnikov Chas. Franka Novaka, ki je prišel v Ameriko, da uniči JSZ ter Proletarca in zgradi med Slovenci komunistično gibanje. S Hafnerjem sta povzročila v naselbinah in na omenjeni konvenciji veliko boja, toda njun uspeh med Slovenci je bil ničev. V Collinwoodu so ustanovili klub W. P. Mislim, da je bil to edini slovenski klub v clevelandski naselbini, ki je pripadal komunistom. Ampak je živetaril in kmalu razpadel. Ko se je Hafner vrnil v Collinwood, je nadaljeval z boji proti socialistom. Pravijo, da se je pred par leti preselil na farmo. (Dalje prihodnjič.)

Strah pred "radikalizmom"

Demokratska stranka v Californiji je zelo omilila Sinclairjev "Epic" in v svoji platformi izjavlja, da je proti socializmu in za pravico do privatne svojine. Republikancem to ne ugaja, pa širijo na svoje stroške originalni Sinclairjev "Epic", zato da z njim strahijo volilce in jih pridobe zase. V sled tega je demokratska stranka v Californiji v defenzivi, ker se mora opravičevati, da ni "radikalna". V dokaz navaja svojo platformo, v kateri se nič ne preti s socializiranjem bogastev. V sličnih nepriikah je tudi Farmer-Labor party v Minnesoti. Njen program je veliko bližje socializmu kakor pa Sinclairjev. Ker je F.-L. P. za socializacijo in razne radikalne reforme, so republikanci v Minnesoti to izrabili in begajo ljudi, da naj v svojem interesu glasujejo proti farmer-laboritom, ako nečejo biti ob imovino. Zato je F.-L. P. taktiko v tej kampanji precej spremenila. Svoje originalne platforme nič več ne širi, pač pa letake, ki se pečajo z obljubami o znižanju dolgov farmerjem, o socialnem zavarovanju itd.

Bilo bi pametneje in veliko bolj načelno, če se bi radikalci v "Epicu" in v F.-L. P. v Minnesoti ne ogibali jasnemu, določnemu programu. Tako pa s svojim oportunističnim umikanjem konstruktivnih zahtev za preuredbo socialne uredbe sami pomagajo torjem v agitaciji proti socialnemu radikalizmu.

Nova gonja proti tujcem

Atentator, ki je v Marselju ubil jugoslovanskega kralja, je storil tujcem v Franciji, katerih je tisoče, mnogo neprilike. V Franciji je dobila zavetje množica beguncev iz raznih dežel, posebno iz Italije, Nemčije, Poljske, Jugoslavije itd. Po atentatu pa se je v francoski javnosti začelo močno gibanje, da se vse vravnate aktivnosti tujcev proti njihovim deželam prepove in voditelje ter nevarne tipe izzene iz dežele. Pri mnogih so uvedli preiskavo. Stotine je bilo zaslišanih in policijsko nadzorstvo nad njimi je poostreno.

V Zed. državah pa je nastala gonja proti tistim tujcem, ki so prišli nepostavno v deželo. "Ako bi bila naseljeniška oblast budna, bi Nemeč Hauptman ne prišel v Ameriko in Lindberghov otrok bi še danes živel," je en način argumentiranja za deportiranje vseh, ki po zakonu nimajo pravice živeti v tej deželi. Ko so kapitalistični listi prošlo poletje vpili, da je eden glavnih vodij stavke v San Franciscu nedržavljan, Avstralec po rodu, so spet prilili olja agitaciji za deportacije na debelo. Pritisk je bil tolik, da je Frances Perkins (ki je ob nastopu v svoj urad izjavila, da bo v ravnanju z nepostavno priseljenimi tujci v vsakem slučaju upoštevala okoliščine, in če bodo ugodne, ne bo deportacije) morala nedavno izjaviti, da bo naseljeniški zakon strogo izvajan. Od tedaj so se deportacije res pomnožile.

Značilna pogodba

Nemška in poljska vlada sta sklenili, da hosta vsaka v svoji deželi skrbeli, da časopisje v eni ne bo pisalo neprijazno o drugi. Nemški list, ki bi Poljsko ali njeno vlado kritično prijel, ali jo omalovaževal, ali jo smešil, bo cenzuriran. In časopis na Poljskem, ki bi udaril po Hitlerju, ali napadal nacije, ali svariil pred novim nemškim militarizmom, bo ustavljen. Čudno, kako sta se ti dve deželi, ki sta bili 20 let po vojni sovražni druga drugi, intimno sprizajzili. Taka je pač državniška politika, ker v kapitalistični imperialistični atmosferi ne more biti drugačna.

Miroljubni državniki

Vsi državniki vseh dežel — tudi Hitler in njegovi pajdaši — zatrjujejo svojo miroljubnost. Vsi so veliki prijatelji in zagovorniki mirnih odnošajev. Čemu je potem takem treba armad in vojnih mornaric? Ako ne bi imeli kapitalizem nevednosti mase na svoji strani, bi bil že davno propadel.

NEVAREN IN V DELAVSKEM GIBANJU NEODPUSTLJIV OPORTUNIZEM

Anton Blasič iz Fontane, Calif., pravi v dopisu v tej izdaji Proletarca, da je Upton Sinclair osvojil demokratsko stranko v Californiji za svoj program, in zato bi bila naša dolžnost agitirati zanj, da bo izvoljen za gubernerja ter uveljavil svoj "Epic", namesto da mu mečemo polena pod noge.

Upton Sinclair si je zgradil sloves kot pisatelj v razgaljanju kapitalističnega sistema. Ves mednarodni delavski svet ga je vzljubil radi njegovih knjig, ki so neprecenljiv prispevek v borbi proti socialnim krivicam. V Sovjetski uniji so prevedli vse važnejše njegove knjige v ruščino in jih razširili med ljudstvo, ob enem pa v listih predstavljali Sinclairja za levičarja v ameriškem delavskem gibanju. Karl Radek, ki se oglašal za najboljšega teoretika v Sovjetski uniji, je Sinclairjevo militantnost poudarjal za vzor, danes pa pravi, da mu je žal, ker se je ukani. Kajti po njegovem mnenju je Upton Sinclair postal navaden politik demokratske stranke z nevarnimi simptomi fašizma.

Sinclair si je s svojimi deli pridobil med delavskim ljudstvom vseh dežel mogočen ugled. Ampak ko je oznanil, da pristopi v demokratsko stranko in prijavil na njeni listi kandidaturu za gubernerja, je tisoče njegovih oboževalcev ostrelno. Toda Sinclair je izbral propagandist. V nekaj tednih je v Californiji osvojil takozvani progresivni sloj za svojo kandidaturu in v primarnih volitvah je zmagal.

Socialističnemu gibanju v Californiji, in tudi v drugih državah, je povzročil s svojim uspehom ogromno škodo zaradi konfuzije, ki je nastala. Kajti Sinclair je na račun svojega socialističnega slovesa postal politik v demokratski stranki s trditvijo, da se bori na "praktičen" način za socialno pravičnost. Tega mnenja je tudi Anton Blasič, kar potrjuje v svojem dopisu v tej izdaji. Huduje se nad opombami v koloni "Kogar se tiče" in v obrambo svoje agitacije za Sinclairja se zateka k trditvam, ki niso resnične. Proletarrec ne zanikava Sinclairjevih zaslug v proletarski književnosti in v njegovih bojih zoper krivice. Sinclairjeve knjige so ogromen klic ne samo proti krivicam, ignoranci in sistemu kakršnen je, ampak tudi proti strankam, ki ta sistem v tej deželi podpirata!

Ko pa so delavci čuli, da je Sinclair prijavil pristop v eno teh strank — v demokratsko — so osupnili. Toda pojasnil jim je, da je to storil zato, ker hoče "zmagati", da stori konec bedi v Californiji (End Poverty in California). Tako je nastal njegov EPIC program.

Marsikateri Jimmie Higgins se je čudil in se še čudi. Nekateri pa so zaverovani vanj toliko, da so šli z njim vred v demokratsko stranko, misleči, da s tem koristijo delavski stvari.

V svojem dopisu pravi Blasič, da je socialistična stranka l. 1920 indorsirala LaFolletta za svojega predsedniškega kandidata. V resnici je bil

socialistični predsedniški kandidat omenjenega leta Eugene Victor Debs, ki je bil tedaj v ječi za svoje prepričanje. Nedvomno ima Anton Blasič v mislih kampanjo l. 1924, ko se je soc. stranka zaeno z unijami železničarjev in mnogimi drugimi delavskimi organizacijami izrekla za podpiranje kandidature Roberta M. La Folleta. Toda njegovo primerjanje je napačno, kajti La Follette je kandidiral na delavski platformi v boju proti **DEMOKRATSKI** in proti **REPUBLIKANSKI** stranki. Socialisti torej niso indorsirali "progresivnega republikanca", ampak kandidata, ki je v kampanji l. 1924 napovedal boj **REPUBLIKANSKI** in **demokratski** stranki, dočim je Sinclair kandidat za gubernerja — priznan kandidat — na listi stranke, **ki je za obranitev kapitalizma.** To potrjuje platforma demokratske stranke v Californiji, katero je odobril tudi Upton Sinclair.

V tisti platformi je naglašeno med drugim: "Združeno in odkrito izjavljamo, da smo neomejeno nasprotni socializmu, komunizmu, fašizmu in kakršnikoli diktaturi in zaeno se zaobljubljamo, da bomo varovali privatno svojino in pravice do privatne svojine."

To je takozvana "načelna izjava" demokratske platforme. In Upton Sinclair jo je, kot "praktičen" politik, odobril, zato da je demokratska stranka odobrila njega.

LaFolletov program iz l. 1924 je bil relativno veliko bolj radikalen, kakor pa Sinclairjev "Epic", predno ga je doletela septembra t. l. vodečnica na konvenciji kalifornijske demokratske stranke.

LaFollette, ki nam ga predbaciva dopisnik iz Californije, je bil med vojno zaeno z Bergerjem, Debsom in Hillquitom v opoziciji proti klanju, medtem ko se je Upton Sinclair navdušil za Wilsona in njegov program ter ustanovil revijo, v kateri je agitiral za njegovo politiko. Tako se je Sinclair sam izključil iz socialistične stranke, tudi če ga ne bi bila uradno izobčila.

Trditve dopisnika, da je Sinclair okupiral demokratsko stranko, je nesmiselna. Resnica je, da je demokratska stranka osvojila Sinclairja, dasj se tega prejkone še ne zaveda.

Evangelij, da je boljše glasovati za "dobre ljudi", kakor pa za kandidate, "ki nimajo prilike biti izvoljeni", je v ameriški "politiki" od nekaj v veljavi. V Sinclairjevem slučaju se to zgrešeno načelo v škodo samostojni delavski politični akciji še posebno naglašja.

Res je, da kapitalistični listi napadajo Sinclairja. Če bi kandidiral namesto Sinclairja kak drug demokrat, bi ga republikanski listi tudi ne hvalili. Ko je kandidiral proti republikancu Hooveru demokrat Al Smith — in oba sta vneta zagovornika kapitalizma — sta se toliko kakor za stavo. Take so pač tekme za — korita!

Renegati so ljudstvu jako nevarni. To priča zgodovina. Bivši revolucionarni vodje in "radikalni" demagogi, ki so na čelu gibanj za fašizem: Mussolini, Hitler, Pilsudski, Mos-

ley v Angliji itd., so trdili in čezdalej bolj trdijo, da imajo za delavstvo v boju proti "kapitalizmu" ogromne zasluge. Milijone delavcev so premotili s svojim sleparstvom in še danes jih imajo milijone na svoji strani.

Verjamemo, da ko je Upton Sinclair postal politik v demokratski stranki, je to storil z dobrim namenom. Toda njegov glavni motiv je bil — senzacija. V socialistični stranki ni zmagal. On pa hoče zmagati in zato je "osvojil" demokratsko stranko. Toda Anton Blasič se moti, če misli, da jo je "pobasal v žakelj".

Glede Millsa in drugih takozvanih socialistov v Californiji, ki so danes v boju za demokratski tiket, ni vredno izgubljeni besed v socialističnem listu, kajti oportunisti te baže so bili in bodo.

Proletarrec je socialistično glasilo. Če bi se udinjal oportunistu, bi zdaj lahko agitiral v Californiji za Sinclairja, v New Yorku za Lehmana in za "new deal" vsepovsod, ali pa proti njemu, kakor bi bil pač plačan. Ker pa je to list načel, vztraja na svojem stališču, neglede na zamere in napade.

Sinclair je nam lahko še tako ljub, toda vzlic temu nočemo z njim v močvirje demokratske politike. Naš je socialistični prapor — ne pa bandero "praktičnosti".

Prijatelji Sinclairja zelo bombardirajo z apeli in kritikami tudi Normana Thomasa. Odgovoril jim je že večkrat, da se ne premakne niti za las s svojega socialističnega stališča. V New Leadru z dne 6. oktobra piše Norman Thomas med drugim:

According to the New York Times, George Creel has come to New York boasting that already he and other Democrats have toned down Upton Sinclair and his program. He, as Sinclair's defeated opponent, may be whistling to keep his courage up. What is more ominous is the last copy of the Epic News which I see. In it Upton Sinclair, or his friends in his behalf, are boasting that Secretary of War Dern is supporting Sinclair. That is support from the head of a department which is militarizing America, the head of a department which has been in alliance with the "merchants of death" in a most nefarious trade the world has ever seen since the slave traffic. Upton himself in his Diary of his trip East boasts that he has got support from Samuel Undermyer, Father Coughlin, and that Jim Farley asked him to call him "Jim".

Nevertheless, I want to answer some inquirers from California why it is the job of Socialists to face facts as facts. It is not the job of Socialists to fight Sinclair as an individual. We have got to go out of our way to make it clear that we are not wanting to give aid and comfort to Governor Merriam. But there is something more important even than the next election in California. That is to keep the banner of Socialism flying and to organize the forces of Socialism around that banner. There is no sure hope in any other method or in any other army than the army of the workers dedicated to the Socialist cause. It ought to be the purpose of the California campaign and of the brave comrades who are keeping the flag flying to build the organization for the future.

Kakor Norman Thomas, tako tudi mi apeliramo na delavce, naj se ne puste premotiti oportunističnim geslom. Socialistična stranka v Californiji apelira na voliče, da naj glasujejo **SOCIALISTIČNO**, ne pa za demokratsko stranko. Socialistična stranka v Kali-

MESTO UPORNOSTI ZOPET PODJARMLJENO

Na sliki je starodavni vhod v Barcelono v provinci Kataloniji, ki se je v nedavni civilni vojni skušala ločiti od Španije. Stotine je bilo ubitih. Topniške čete in vojne ladje so ugonobile ne samo stotine življenj, ampak povzročile tudi veliko škodo. Voditelji revulucije v Kataloniji so bili večinoma aretirani.

forniji je danes priznana stranka. Če novembra t. l. ne dobi zadosti glasov, bo v bodoče zbrisana z glasovnice. V to nevarnost jo postavlja Upton Sinclair, kandidat demokratske stranke, katerega z njegovim odobrenjem izjavlja, da je **PROTI** socializmu!

Volilci v Californiji, glasujte za **SOCIALISTIČNO**, in s tem proti demokratski in republikanski stranki, ki sta stranki današnjega sistema in blufata ljudstvo vsaka na svoj način v prid kapitalizma!

Na agitacijskem obisku v Little Fallsu

Little Falls, N. Y. — Tu se nahajam že dva tedna. Nameval sem priti sem na obisk na vabilo Fr. Petavs za pred par leti, toda zadrževala me je nekaj bolezen in pa aferu z Glen Alden Coal Co. zaradi odškodnine, ki mi jo je družba zavlačevala, četudi mi je bila že dvakrat priznana. Tudi tu sem moral izpolnjevati listine v tej zadevi. Na uslugo mi je bila družina Franka Gregorina in njih hčerka mi je prepikala potrebne papirje, ki sem jih moral v naglici odposlati. Zelo sem jim hvaležen za naklonjenost in sodelovanje.

V posetih tukaj in v okoliških krajih med farmarji sem naletel na take ljudi, s katerimi je mogoč razumeti pomenek, pa tudi na take, o katerih bi vzklilni, "oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj govore!" Nekateri, ki se z nami ne strinjajo, so kljub temu tolerantni ter vljudni. A človek naleti tudi na take, ki se poslužijo prilike in psujejo naše gibanje, četudi ga ne razumejo.

Kjer se mož in žena razumeta v načelnih ozirih, agitator socialističnega lista nima težav. Koder po je "ona" zoper agitator za delavski časopis nima uspeha, pa četudi se mož dela, da se bi rad naročil, ampak "ona ne dovoli".

Nekateri so mi omenili, da smo vsi skup le navadni agenti in da gremo okrog edino zaradi osebnih koristi. Tako so drugi in socialisti niste nič boljši, so mi rekli. Vendar pa ni bilo hudega in tudi kjer smo se na tak način prerekli, so bili ljudje postrežljivi in vljudni.

Vsi — delavci in farmarji — priznavajo, kako težak je danes boj za obstanek. Ampak v zapopadenju krivic in sistema pa je še veliko praznote.

Naši farmarji v naseljih Cooperstown, Mohawk, Fly Creek in drugih občinah v tem kraju še precej dobro obstoje. Rad bi vse obiskal, toda je daleč od enega do drugega in če človek nima svoje kare — magari da bi bila kaka liza — pa ne more napraviti toliko posetov kot bi jih rad. Da bi bilo več takih kot je John Schwashnick, Louis Kukeberger in Adolf Krish. Slednji mi je razkazal svoj moderní kokušnjak. Je mož na mestu; njegova žena je vljudna in napredna.

Razprtij je med rojaki do-

volj. Eden ali drugi obiskovalcu rad potoži, kako neprijetno je živeti med ljudmi, ki se tolažijo s — kregom!

Tony Koshar v Cooperstownu mi je pravil, kako prekupčevalci izkoriščajo farmarje. Krivica je očividna in farmarji so tepeni na vseh koncih in krajih, kakor tudi delavci. Ampak da se bi primerno in močno organizirali — tega pa ljudstvo še ne zmore.

Nezaupnosti je med ljudstvom veliko. "Kaj bi se organizirali, ko pa nas takoj prodajo," je ljudsko mnenje. Ne razumejo, da se ameriško ljudstvo samo sebe prodaja s svojim hlapčevanjem kapitalističnim strankam. Dobe se odborniki v unijah, ki niso pošteni, ampak so le odsev ljudstva kakršno je. Kajti če bi delavci in farmarji hoteli zaupati socialistom, namesto demokratu in republikancem ter pustolovskim karakterjem v unijah, pa ne bi bilo vzrokov za pritožbe.

V Little Fallsu so naši ljudje precej uposleni, plače pa niso posebne. NRA jih je nekaterim prikrajšala, ker so bile znižane na minimum, drugim pa so bile nekoliko priboljšane.

Zadnja stavka tekstilnih delavcev je pustila nekaj neljubih posledic in povzročila mržnje, kar je običaj v vsakem sličnem industrijalnem boju. Glavne tovarne, kot na pr. strojarne, večinoma počivajo. Še najbolj obratuje papirnica. Razkazal mi jo je Joe Cvetičar, ki dela v nji že 15 let. Precej rojakov je vposlenih v nji, med njimi John Petavs, ki je plačal celoletno naročnino na Proletar in Prosveto brez obotavljanja.

Nikomur ne priporočam, da bi prišel iskati delo v te kraje. Nezaposlenih je mnogo.

Slovenci imajo dva domova. Bilo bi bolje, če bi imeli le enega v primernem kraju za vse, toda ko so jih gradili, so bili pač drugačni časi. Sloveskih družin je okrog sto. Največ je Ircev, ki so za delavstvo in socialistično gibanje slab material.

Glede vere med tukajšnjimi Slovenci ni preprirov, ker nimajo duhovnika. Je zanje bolje, da ga ni. Socialistični klub so svoječasno imeli, pa je prenehal, ker ni bilo dovolj takih, ki bi ga hoteli ohraniti med aktivnimi.

Mnenja, kakšen naj bo Proletarrec, so različna. Eni žele več povesti, drugi več novic. Tisti, ki ga kritizirajo, pa pravijo, da je v njemu preveč politike in "prepirov". Nekateri farmarji priporočajo več prostora za novice in dopise.

Ta dopis zaključujem, ker pričakujem, da se vsak čas oglasi pri meni Joe Cvetičar, da me pelje na nadaljne obiske. Mrs. Petavs pa zelo skrbi, da se bi mi zdravje ne poslabšalo in da se ne bi posušil v tem kraju. Počutim se torej kakor doma — ali skoro bi rekel — boljše, kakor doma, ker me nihče ne nadleguje in moti. Dom pa imam danes kamor pridem. Toliko sem napredoval v 21. letih. — Henrik Pečarič.

Razno iz Detroita

Detroit, Mich. — Ker sem vedel, da je bil urednik po končanem X. zboru JSZ preobložen z delom, ga nisem nadlegoval z dopisom. Upam, da mi bo tega oprostil.

Delo kongresa je bilo zelo zanimivo in važno. Referati in razprave so bile stvarne in interesantne. Trije dnevi na zboru so mi pretekli kakor tri ure.

Kongres v Clevelandu je svoje delo izvršil, toda uveljavljeno bo le, če njegove sklepe uresničimo z delom v naselbinah. Pridobimo torej več somišljenikov in članov, več naročnikov Proletarcu in več družtev Prosvetni matic.

V ta namen je treba navdušenja in odločnosti. Pa tudi več harmonije potrebujemo med seboj, ako hočemo biti ljudstvu za vzgled. Zadnje čase opažam v zapisniku sej gl. odbora SNPJ, da ni prave zastonosti med našimi sodrugi. Nekaterim že delavska načela v jedrni niso všeč, češ da so ovira v kampanji za pridobivanje članstva.

Dopisi v Prosveti, v katerih si člani JSZ mečejo očitke in obdolžitve, nam niso v korist. Cemu se bi prizadeti rajše ne pogovorili ter izravnali razlike na sejah?

Brez napak ni nihče in nobeno gibanje. Razlika je, da jih mi priznamo in skušamo popraviti, medtem ko nekateri vztrajajo pri njih.

Tudi v Detroitu ni več take sloge, ki bi bila v korist sodelovanju med sodrugi. Nekateri sodrugi delajo napako, ker so svoje aktivnosti posvetili večinoma drugim organizacijam, a dobe se tudi taki, ki mislijo, da so najboljše aktivni, če se ne pokažejo v javnost razen tu in tam na klubovo ali društveno sejo. Dovoljujejo pa si pravico kritiziranja in jo pridnc uporabljajo.

Sodrugi, uživamo se v resnosti razmer in svojih dolžnostih. Malenkostne osebnosti in predsodki naj prenehajo in se skupno lotimo ogromnega dela, ki nas čaka.

Prošli zbor JSZ je med drugim sklenil ustanoviti agitacijski fond, ki bo zvezi omogočil vpsoliti stalnega potovalnega organizatorja. Ako hočemo, da ne ostane samo pri sklepu, je treba začeti zbirati ta fond.

Avtomobilska industrija v Detroitu je zdaj skoro čisto v

zastoju in delavci so spet vrženi v brezposelnost.

Novembra bodo volitve. Ako bi se delavci zavedali, kako nesmiselno je glasovati za demokratsko ali republikansko stranko, bi se v masi obrnili v socialistično in ji priborili zmago. Sodrugi, agitirajte, da delavci spoznajo to resnico. Pridobite jih na voliče za socialistično stranko.

Da človek tu in tam pozabi na vsakdanje težave, mu je treba duševnega užitka. Dobili ga bomo v nedeljo 21. oktobra v češki dvorani, kjer vprizorita pevska zbor "Svoboda" in "Slavec" romantično opereto "Ciganska nevesta", ki je bogata lepih prizorov. Ob tej priliki dobimo številni obisk tudi iz Clevelanda.

V soboto 10. novembra priredi klub št. 114 s svojim angleškim odsekom domačo zabavo. Vršila se bo v Slov. del. domu. — Anton Jurca.

Opera "Prodana nevesta" v Clevelandu

Cleveland, O. — Na Zahvalni dan v četrtek 29. novembra vprizorita soc. pevska zbor "Zarja" in "Vojan" svetovno znano in med slovanskimi narodi še posebno priljubljeno Smetanovo tridejansko komično opero "Prodana nevesta". V Pragi je bila že nad stokrat vprizorjena in gledališče je bilo vselej natrpano. V Ljubljani so jo igrali to leto na prostem, v Tivoljskem parku, ob navzočnosti več tisoč ljudi. Če verjamemo ljubljanskim kritikom, kateri so jako skopi s pohvalo, Ljubljancani že dolgo niso imeli tako lepega duševnega užitka. Čehi v Clevelandu jo ponavljajo večkrat, vsakokrat z velikim uspehom. Letos, 29. julija, jo je vprizoril pevski zbor "Vojan" s sodelovanjem soc. "Zarje" v D. T. J. letovišču. Navzočih je bilo nad 3.000 ljudi. Ameriški kritiki niso štedili s pohvalo. Te operne predstave se je udeležilo tudi nekaj Slovencev, ki so se tako navdušili zanj, da so predlagali novo vprizoritev na odru Slov. nar. doma. Ta želja bo v četrtek 29. novembra izpolnjena. Predstava se prične ob 2:30 popoldne. S tem je dana prilika občinstvu tudi zunaj Clevelanda, da pride v SND poslušati najpopularnejšo slovansko opero.

Vstopnice so po 75c in po 50c. Razprodajajo jih pevci in pevke Zarje ter Vojana in člani socialističnih klubov. Ima jih tudi Mrs. Kušan v Slov. nar. domu. Zunanje udeležence opozarjamo, da si naj vstopnice vnaprej preskrbe in si s tem zagotove sedeže. Za rezerviranje vstopnic pišite na naslov: Soc. pevski zbor Zarja, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, O. Iz zanimanja in navdušenja, ki vlada za to operno predstavo, pričakujemo veliko udeležbo. Naj še omenim, da nastopi v operi okrog 150 pevcev. Torej bo nekaj impozantnega. — Louis Zorko.

PRISTOPAITE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNÍ JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Prístna in okrasna domača jedila. Cene smerne. Postrežba točna.

BARETINCIC & SON

TEL 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

OGLAŠAJTE

PROLETARCU

Odgovor piscu v koloni "Kogar se tiče"

Fontana, Calif.—Ni bil moj namen polemizirati z urednikom Proletarca, toda ker me je izzval, sem primoran zagovarjati stališče, ki ga imam v pogledu kandidature Uptona Sinclairja za gubernerja Californije.

Ako si urednik jemlje pravico napadati Sinclairja, ki je storil za socializem več kot marsikateri socialisti in veliko več kakor pa članar, ki se obrečuje vame v "Kogar se tiče", si jemljam pravico, da uredniku Proletarca povem kar išče.

L. 1920 je soc. stranka in dorsirala LaFolletta za predsednika združenih držav. Kaj pa je bil LaFollette? Nič drugega kot nekoliko progresiven republikanec. Mar je članstvo mislilo, da bo LaFollette spremenil Ameriko v socialistično deželo, ako bi bil izvoljen? Ko je socialistična stranka indorsirala progresivnega republikanca, je bilo torej v redu. Danes pa, ko je socialist okupiral demokratsko stranko, mu to štejejo v neodpustljiv greh.

Na zadnji konvenciji soc. stranke se je naglašal klic, da naj socialisti čim bolj agitirajo v strokovnih unijah za svoje gibanje, ko pa je socialist pobasal demokratsko stranko v svoj žakelj in bo poskušal v nji širiti svoje socialistične ideje, kolikor bo v danih razmerah mogoče, je pa nepravilno in se bi kaj takega ne smelo zgoditi. Čudna logika!

Članar pravi, da take Sinclairje rad prepusti demokratu. S tem on zametava njegovo dolgoletno delo, ki ga je izvršil za socializem in nauk, katerega, mislim, je bil članar tudi deležen, ako je čital njegove knjige.

Sedaj pa nekaj o "Anton Blasichevem razočaranju". Jaz nisem edini, ki agitiram za Sinclairjevo izvolitev. Velika večina socialistov v Californiji dela isto. Naj jih navedem par.

Dr. Harry Darly mi je rekel, da je bil član eksekutive californijske stranke v času, ko je bil Uptn Sinclair iz nje izključen in je glasoval, da se ga izobči. Toda zaradi situacije, kakršna je v Californiji danes, se je odločil agitirati v prid Sinclairja. Mogoče je članarju znan 78-letni Walter Thomas Mills, avtor knjige "The Struggle for Existence", ki je vse svoje življenje delal za socializem. Zdjaj je govornik na shodih v prid Sinclairjeve kandidature, istotako prej omenjeni Harry Darly.

Dalje piše članar v koloni "Kogar se tiče": "Ravnal se bo (Sinclair) po platformi demokratske stranke in storil bo mogoče le to, kar mu bo ona dovolila. To bo zelo malo."

Kajne, čitatelji, malo je boljše kot nič in zaradi tega agitiram za Sinclairjevo izvolitev. Mar misli članar, da bo dobil izpolnjen socializem na krožniku? Ne bo ga dočakan! Pregovor pravi, da kar danes lahko dobiš, ne odlagaj na jutri, ker tisti jutri, ko bodo delavci in kmetje prejemali ves sad svojega truda, je še daleč.

Še nekaj: Ali nam more pisec kolone "Kogar se tiče" garantirati, da dobimo socializem prej kakor fašizem? Kapitalisti se mrzlično pripravljajo in trošijo denar skozi različne organizacije za propagando fašizma. In če bomo imeli samo reakcionarje na odgovornih mestih, ni izključeno, da nas ne bi prehiteli. In potem? Nič drugače, kakor je bilo v Italiji, Nemčiji in Avstriji. Delavske politične in strokovne organizacije bodo razpuščene. Tudi podpornim bratskim organizacijam ne bo prizanešeno — vsaj ne njihovim blagajnam.

Zdjaj pa nastane vprašanje: Ali socialisti moremo nominirati svoje kandidate na vsa odgovorna mesta in jih tudi

izvoliti? Kjer je to mogoče, dobro. Koder pa ni, je boljše izvoliti kandidate, ki so liberalni in proti fašizmu, kajti to nam bo omogočilo obvarovati delovanje socialistom.

Predno zaključim, naj konstatiram, da bo čudo, ako Sinclair zmaga. Vsi kapitalistični časopisi v Californiji ga napadajo in deloma tudi v drugih državah. Milijone se troši v propagandi, da se ga porazi.

Kapitalisti ga obkladajo s očitki, da je nevaren radikalec in da je privatna imovina

izvoliti? Kjer je to mogoče, dobro. Koder pa ni, je boljše izvoliti kandidate, ki so liberalni in proti fašizmu, kajti to nam bo omogočilo obvarovati delovanje socialistom.

Predno zaključim, naj konstatiram, da bo čudo, ako Sinclair zmaga. Vsi kapitalistični časopisi v Californiji ga napadajo in deloma tudi v drugih državah. Milijone se troši v propagandi, da se ga porazi.

Kapitalisti ga obkladajo s očitki, da je nevaren radikalec in da je privatna imovina

TO IN ONO

Milwaukee, Wis. — Nahajamo se baš v najhujšem mežu volilnega boja. Sodrugi kandidati in tudi člani volilnih odborov so zaposleni skoro noč in dan. Shodi, seje, sestanki, posvetovanja glede bojne taktike, predvsem pa — vprašanje denarja za kritje vseh teh velikih stroškov.

Zatekli smo se k društvu in slovenskim, oziroma jugoslovanskim trgovcem za prostovoljne prispevke. Društva so žrtvovala po svojih močeh, toda trgovci pa pri najboljši volji že skoro ne morejo več prispevati — in to ni njih krivda, ker končno velja tudi pri njih stari hrvaški izrek: Svaka sila do vremena.

Kar dve zabavi so pridrili s plakati, za katere so pobirali oglase; kje? Seveda, pri naših trgovcih. Poleg društva Badgers, ki baš sedaj proslavlja svojo osemletnico obstanka, je pridrill zabavo iz članov tega društva sestojiči privatni klub, ki si je tudi omislil take plakate. In tako niso mogli prispevati za najpotrebnejši stvar, za volilno kampanjo.

Tiste dni smo skušali dobiti oglase tudi v naš Družinski kolektor, seveda brez posebnega uspeha. Tukaj bo treba enkrat uesti nekakšen red, če nočemo naše trgovce privedi tako daleč, da bodo enostavno napovedali stavko, kar bi ne bilo prav nič čudno.

Dotični sodrugi, ki mislijo, da je vsako sredstvo dobro za pridobivanje glasov našim kandidatom, se motijo. Prav nič ni potrebno, da nazadnjaški časopisi prinašajo slike in opisne slovenskih socialističnih kandidatov.

Ne vem, zakaj imamo Slovenci kar dva delavska časopisa, to je, Prosveto in Proletarca, s katerima lahko dosežemo mnogo večje število čitateljev, kot pa z listom, ki je naspnoten delavskemu gibanju.

Volilni boj v Milwaukeeju, kakor tudi v vsem Wisconsinu, je silno živahen. Socialisti razvijajo nadvrse žilavo agitacijo, medtem ko vlada med nasprotniki v vseh treh strankah nekaka zmeda in negotovost. Njih delo je zelo površno in plitko.

Posebno med Jugoslovani delujeta z veliko žilavostjo o ba naša kandidata, sodruga Puncer in Sostarich. Ker vlada med delavstvom neobičajno veliko zanimanje za te volitve, je pač pričakovati, da bosta oba prišla zmagovita iz boja, kar v polni meri zaslužita; oba sta namreč vredna zaupanja delavcev in drugih volilcev, kateri ne spadajo v kapitalistični razred.

V četrtek večer se bo vršila izredna seja našega socialističnega kluba. Sklicana je v namenu, da se reorganizira in kolikor mogoče izboljša našo volilno kampanjo. Priporočljivo je, da se tudi westalliški sodrugi in sodruginje udeležijo tega važnega sestanka, ki se bo vršil v glavnem stanu kampanjskega odbora v S. S. Turn dvorani. Ne pozabite: V četrtek večer, dne 18. oktobra. Začetek ob 7:30 zvečer.

Frank Novak.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zaradi zapisnika X. rednega zbora JSZ, ki je priobčen v tej številki, smo morali porabiti zanj tudi 5. stran. Več dopisov je vsled tega izostalo, ali pa so bili razdeljeni v dva dela: nujni je priobčen, in ostali del bo v prihodnji izdaji.

Tudi poročilo o waukeganški konferenci, ki se je vršila prošlo nedeljo, bo objavljeno v naslednji številki.

Povest Rim smo izpustili iz te izdaje vsled istega vzroka.

List New Leader v spominski izdaji Morrisa Hillquita

Socialistični tednik New Leader z dne 6. oktobra je spominska izdaja t obletnici smrti Morrisa Hillquita. Izšel je na 22. straneh.

Atentator, ki je razburkal Evropo

Atentat na kralja Aleksandra v Marseillesu, Francija, ki ga je dne 9. oktobra izvršil Peter Kalemén, je zelo razbu-

PETER KALEMEN.

ril evropsko politično javnost, ki je v neprestanem strahu pred novo vojno. Kalemén je izmišljen ime. V Francijo je prišel s ponarejenim češkim potnim listom. Policija domneva, da je pripadal krogu zarnitov med hrvaškimi separatisti, ki imajo svoj glavni stan in oporo v Italiji in v Yanti Pusti na Madžarskem, Poznejša poročila trdijo, da je Macedonec po rodu.

Vprašanje slovenskega doma, delavske razmere, "Ciganska nevesta"

Detroit, Mich. — Sezona v avtni industriji je končana in delavci imamo nezaželjene počitnice. Nikogar ne vprašajo, če je preskrbljen vsaj za dva meseca. Mnogo delavcev po vsaki sezoni odpade, to je, da jih sploh ne pokličejo več na delo. Po vsaki sezoni izboljšajo mašinerijo, da producira čimveč z manjšim številom delavcev. Hiteti pa je treba pri teh strojih zelo.

Letos spomladi je bilo v Detroitu med avtnimi delavci precej zamaha za organiziranje v uniji. Poslužili so se pravice, ki jim jo daje točka 7-A v Niri. Ampak uspeha ni bilo. Tukajšnje kompanije so uniji nasprotni. Delavci niso šli v unijo v masi, ker so se mnogi bali, da bi izvedel o njih pristopu boss ter jih odslovil.

Delavstvo v avtni industriji unijo zelo potrebuje. Brez nje je brez moči za kolektivna pogajanja. Ravno tako je delavstvu potrebna socialistična stranka. Predno pa bo mogla ta stranka delavcem izdatno koristiti, se je morajo okleniti, namesto da glasujejo v kapitalističnih strankah. Posledica te nespametnosti je, da kadar delavci zahtevajo pravico do poštenega življenjskega standarda, pošljejo nanje šerife, policijo in milico.

Društvo Slovenski narodni dom je najelo poleg svojega stavbišča mal lokal, ki nam služi za shajališče in nekaj družabni centrom. Posebno ob sobotah in nedeljah je živahno, pa tudi čez teden jih prihaja precej skupaj. Stavbišče služi zdaj v zabavo balincarnjem.

Najeti lokal seveda ne zadosta potrebam detroitskega naselbine. Mi bi rabili moderen dom. Vprašanje, ali si ga more detroitska naselbina postaviti, še obstoji. Jaz mislim, da si bi ga lahko zgradila, le složnosti bi bilo treba, pa bi premagala težave. Tu imamo mislim kakih 12 društev. Če se bi članstvo teh zavzelo za stvar, bi bil domu obstanek zagotovljen.

Dom bi že imeli, če nam ne bi bila SNP odrekla posojila. Mnogim odklonitev ni bila všeč, ker smatrajo, da bi bilo s pomočjo sodelujočih enotnih društev njeno posojilo tu-

kaj dobro zavarovano. Pritozevanja zoper posojila na pestestva po mojem mnenju niso umestna, kajti tudi če kdo ne plačuje obrokov, ima upnik vsaj kaj vzeti. Pri bondih nima te prednosti.

Pevska zhora Svoboda in Slavec ponovita opereto "Ciganska nevesta". Vršila se bo v nedeljo 21. oktobra v češki dvorani na Tillman in Butternut Ave., blok severno od Michigan Ave. Vstopnice v predprodaji so po 40c in pri blagajni 50c. Samo k plesni zabavi zvečer 25c.

Ta opereta je bila predvajana 6. maja t. l. v isti dvorani. Ker so bile njene melodije ljudem zelo všeč in jih je mnogo v naselbini, ki žele, da se jo ponovi, jim je ustrezno. Predstava se prične ob 8. pop.

Michael Glad.

Shod kluba št. 49 v Collinwoodu in 32. warde

Cleveland, O. — V četrtek 25. oktobra ob 8. zvečer se bo vršil v Slovenskem delavskem domu na 15335 Waterloo Rd. javen socialistični kampanjski shod, ki ga sklicujeta klub št. 49 in socialistična organizacija 32. warde. Govorniki: John Sommerlatte, socialistični kandidat za gubernerja države Ohio (vsled ovrženih peticij ga ne bo na glasovnici, toda socialistični volilci bodo njegovo ime napisali na ticket); s. Simpson, predsednik unije delavcev Willard Storage Battery, in Max Wohl, mlad socialist, ki se močno udeleštuje v stranki.

Na glasovnici v tem okrožju bodo sledeči socialistični kandidati za poslance: Frank Barbach, Louis Jartz in Louis Zorko in za senatorja pa Anthony Pirc. Agitirajte za njihovo izvolitev. Frank Barbiča je indorsirala unija delavcev clevelandške železnice, kateri pripada.

Porocevalec.

Zadružni mesec

Waukegan, Ill. — Oktober je zadružni mesec. Vse kooperativne organizacije priredijo shod v prid propagiranja zadružne ideje. Tudi izobraževalni osek naše zadružne prodajalne je v tem mesecu pospešil svoje delovanje v prid ideje zadružništva. V soboto 20. oktobra ob 7:30 zvečer pa priredi v Slov. nar. domu družaben večer. Na sporedu je par kratkih nagovorov in pa nekaj glasbenih točk, ki jih bo v petju in na instrumente predvajala naša mladiina. Po sporedu bo prost prigizek, zabava in ples. Vstopnine ni. Vabljeni so vsi delničarji in delničarke ter odjemalci, kajti to bo naš skupni zadružni sestanek.

Najboljši militanti so tisti, ki DELUJEJO, ne pa samo govore militantno.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

John Metelko O. D.

Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Avenue
CLEVELAND, O.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.
NAŠA POSEBNOST 40 TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

Dramski odsek kluba št. 1
J. S. Z., CHICAGO, ILL.

V NEDELJO 21. OKTOBRA 1934
OB 3. POPOLDNE
V DVORANI ČSPS, 1126 W. 18th St.

SOCIALNA DRAMA
"Rdeče rože"
Spisal Jože Moškric.

NASTOP MLADINSKEGA ZBORA KLUBA ŠT. 1:

1. Internacionalna. poje mladinski zbor pod vodstvom Mary Juggove.
2. Mi, proletarska mladina (Tone Cufar). Deklamira Frank Krelbeč.
3. The Cry of the People (John G. Neihardt). Deklamira Mitzi Owen.
4. Zaključna točka mladinskega dela.

Na klavir spremlja Frances Omerza.

OSEBE V DRAMI "RDEČE ROŽE":

TONE JERIC, tovarniški delavec, glavni zaupnik Charles Pogorelec
CILKA, njegova žena Minka Alesh
IVANKA, njena sestra Angeline Zaitz
FRANCE MAJCEN, tov. del., Ivankin zaročenec Johnny Kochevar
IZAK GOLDSCHMIED, tovarniški ravnatelj Johnny Rak
FILDER, ing., tovarniški podravatelj Louis Beniger
MICL, (Mara) Maličeva, tovarniška delavka Alice Artach
MARKIČ, tovarniški delavec, zaupnik Joseph Turpis
BOZIC, tovarniški delavec, zaupnik Frank Sodaik
DULAR, tovarniški predelavec, zaupnik John Hujan
ZAGAR, tovarniški sluga Vinko Ločnikar
TAJNICA pri ing. Filderju Maria Omahen
OROŽNIK Anton Andree

ZBOR delavcev in delavk.

Režiser Louis Beniger; masker Filip Godina; sufferka Katka Zupančič.

Godi se v sedanjem času. I. dejanje soba pri Jeriču. II. dejanje pisarna v tovarni. III. dejanje soba pri Jeriču. IV. dejanje, isto.

PO IGRI PLESNA ZABAVA
Igra John Kochevarjev orkester.
VSTOPNINA 40 CENTOV.

Shod socialistične stranke v Detroitu

Detroit, Mich. — Zopet se bližajo volitve. Politični aparat demokratične in republikanske stranke, namazan s oljem v obliki vsemogočnega \$\$ precizno deluje. Na razpolago so mu vsa sredstva propagande, kot časopise, radio, šole, tovarne, gledališča itd. Profesionalni agitatorji, ki so za denar na razpolago komurkoli, ne štedijo fraz v svrhu blufanja politično nezavednega ljudstva. Demokratje brenkajo na newdealske strune, ki so pa kljub možganskemu trudu in Sinclairjevemu "Epic" stvoru že docela oglušile. Republikanci skušajo izrabiti fiasko New Deal v svojo korist — grmičijo proti regimentaciji industrije in proti kratenju "osebnih svobod", pri tem pa imajo seveda v mislih NRA, vsled katere pa mogotci lahko prav mirno spe.

Delavstvu se ta cirkus očitno dopade, sicer bi že davno obrnilo hrbet obema strankama. Agitatorji ga znajo potipati na patriotično žilico — sklicujejo se na ameriške tradicije, v skrajnem slučaju mu pa naslikajo groteskno rdečo pošast, ki skuša uničiti ameriško civilizacijo. In kot bi trenil, se razblinijo prevratne misli povprečnega ameriškega delavca. Val stavek se že razliva po deželi, toda vsled prej omenjenih razlogov so te stavke v ogromni večini neuspešne.

Krpanje današnjega sistema je vsled krivične distribucije industrijskih izdelkov in dobičaželnih mogotcev nesmisel. Koncentracija kapitala v ogromno malho privilegirancev, se vrši kljub New Dealu nemoteno dalje. Na drugi strani je pa ogromna večina ameriškega naroda padla na nivo beračev. Na reliefni listi se nahajajo poleg delavcev: uradniki, profesorji, duhovniki, zdravniki, odvjetniki itd. Državne in mestne dobrodelne organizacije

pa postajajo pod težo teh bremen izčrpane — in kaj potem? Odgovor je logičen za vsakega treznomislega delavca. Pojdimo v torek 6. novembra na volišče ter glasujmo socialistično in s tem za program, ki bo v slučaju naše zmage pomenil blagostanje za množico s pomočjo nacionalizacije produktivnih in distributivnih sredstev. To bo dalo tudi parazitom priliko do poštenega dela. Za doseg tega cilja je pa potrebna vzgoja mase. Tega dejstva se v polni meri zavedata tukajšnja kluba št. 114 in 115 JSZ. Zato sklicujeta s sodelovanjem okrajne organizacije socialistične stranke velik kampanjski shod, ki se bo vršil v petek večer, 19. oktobra, v Slovenskem delavskem domu na 347 S. Livernois Ave. Glavni govornik bo Arthur Kent, državni organizator soc. stranke. Nastopijo tudi drugi govorniki. Za ta shod vlada zanimanje tudi med Amerikanici. Vstopnina je prosta.

Slovenski delavci! Pridite na ta shod v obilnem številu! Demonstrirajmo našo naprednost — ne samo pri kazarcu piva, pač pa pred javno tribuno. Malodušnost in predsodki naj izginejo iz naših vrst. Tarnanje brez organizacije nima smisla. Z organizacijo se pa dosežejo čudeži, kar priča Sovjetska Rusija. Živimo v zgodovinskem času. Kapitalizem se ruši pred našimi očmi. Fašizem in vojna sta poslednji bilki, na katere se še opira, ko pa to odpove, se pa prične nova doba — doba svobode, enakosti in bratstva.

Frank Cesen.

Diskuzija v klubu št. 1 o "enotni fronti"

Chicago, Ill. — Prosvetni osek kluba št. 1 naznanja, da bo v prihodnji seji kluba št. 1 v petek 26. oktobra razprava o "enotni fronti". Referent bo Frank Alesh.

Igranje z ognjem v evropski smodnišnici

(Nadaljevanje s 1. strani.)

gibanje v Bolgariji, v Albaniji in med Jugoslovani v Zed. državah, Kanadi in Južni Ameriki.

Hrvatje vedo, da si z Italijo ne bi prebrali na bolje. Toda sovrastvo nekaterih vodilnih separatistov je do Beograda večje kakor razumevanje novih nevarnosti, ako se ene izbebe. Svetovno časopisje o Jugoslovanih ne piše pohvalno. Javnosti jih predstavlja za primitivno ljudstvo, ki je nezrelo in nesposobno, da se bi moglo samo vladati v svoji hiši.

Takoj po umoru so se v kancelarijah vseh vlad bali, da bo posledica atentata v Marselju enaka kakor l. 1914 v Sarajevu. Toda v veliko presenečenje tujih žurnalistov je Jugoslavija vzlic silovitih napetosti, ki jo je povzročila vest o umoru, ostala dokaj hladna vse prve dni. Razen par demonstracij proti Italiji in nasilnosti proti nekaterim Hrvatim se ni dogodilo v deželi nič vznemirjajočega.

Vprašanje je, če bo Jugoslavija, ki je žoga v rokah Francije, Italije in Nemčije, zmogla ohraniti notranje ravnotežje. Kajti poleg omenjenih treh dežel ima opraviti z Bolgarijo in Madžarsko, na kateri se ne more zanesti. V prijateljstvu je le z Rumunijo in Čehoslovaško. Neprilika za Jugoslavijo je njena lega. Če bi bila tam kjer je Finska, ali Portugalska in Španija, bi se njeno prebivalstvo lahko klatlo med seboj in dogodili se bi lahko še hujši atentati, ne da bi se svet kaj posebno vzruževal ob njih. Toda teritorij, ki ga ima Jugoslavija, je važna, zelo važna žila Evrope; je važen prehod do morja in na Balkan; njena armada kje daleč na severu ne bi vznemirjala Evrope. Toda tukaj kjer je danes, ima zelo važen pomen in v pravi zvezi lahko odločujočo vlogo.

To je vzrok, čemu je časopisje posvečalo dogodku v Marselju in nadaljnim v Jugoslaviji tolikšno pozornost. Kakšni bodo razvojni učinki odprave Aleksandrove osebe iz evropske politične arene, je danes še nemogoče točno ugantiti.

Dne 14. oktobra je policijska oblast v Beogradu sporočila svetu, da atentator Peter Kalemén ni bil Hrvat ampak Macedonec. Tako je baje ugotovila bolgarska policija. Sploh pa so poročila o narodnosti atentatorja in o njegovih pomočnikih ter finančnih podpornikih konfuzna. Vsa stvar je zavita v intrige in je možno, da prave resnice policija vsled državnih ozirov sploh ne bo hotela izdati, pač pa bodo vlade tajno in javno intrigirale naprej druga proti drugi.

THE ENGLISH SECTION OF JSF

By DONALD J. LOTRICH

Four years have elapsed since our young groups have begun to function as separate divisions of our Socialist branches. Up to 1930 our young people partook of the work and planning in our regular branches. But a demand for permission to give our young people the right to form their own English speaking sections and to function separately was brought before the eight regular convention of our Federation on May 30, 1930, in Detroit, Mich., and gleefully adopted. Delegates thrilled with the thought that at last our young people have awakened to our pleas and have begun to realize that an educational and workers' political movement among the young Slovenes and Jugoslavs was to become a reality. That eighth regular convention had hardly concluded its work when the first echo rebounded from Milwaukee that a fine young group was already started and promised great things in the immediate future. Detroit followed closely on the heels of Milwaukee and when Chicago, Cleveland and Johnstown responded in quick successive order we began to feel that we had struck the right path at last. Our hopes were further brightened with a splendid representation of young folks at the ninth regular convention in Milwaukee two years ago.

Now, we come to Cleveland to the tenth regular convention after two years of the worst depression the world has ever experienced. Needless to say, these two horrid years of the depression haven't done us any good despite the fact that most young people, like most of the old, only begin to look about and wonder and think after the damage has been done.

As we review the work of our groups during the past two years and we note that the membership instead of increasing has decreased, we just cannot help but say that we will have to carefully inspect and overhaul our methods. At a glance our task seems easy but in reality it is a mighty difficult one. And because it is difficult we will have to become more devoted and more aggressive. All of us are aware that the old capitalist system has bound the people head, foot and brains and that it is an extremely tedious task to get people to drop their old conventional manners and traditions which they have followed for generations and get them to join the Socialist Party. However, if we don't act now, in this period of unrest and confusion while the peoples' minds are more susceptible to our propaganda, then we will have lost a great opportunity.

If we were a singular organization which did not require the great mass of people to achieve our aim we could still be proud of our record and take great consolation from the fact that we are the only Yugoslav group of National importance which is endeavoring to disseminate knowledge and class-conscious ideology among its people. Important as it is to glorify our work it is equally as important to analyze our unfulfilled possibilities. We have come to this convention with that specific purpose. We were to itemize all of the meetings, lectures, programs, plays, concerts and entertainments in which our young members participated, we could very easily boast that no Slovene quintet of groups have done as much. We held debates and discussions. Many of us have even taken part in soliciting funds and securing signatures on petitions for Socialist candidates. We have sold literature and sought subscriptions for our Socialist press.

To make the work of our groups more effective it is very desirable and important that the main officer of the group, the secretary, be an active, able person because practically every bit of work should revolve around that person. It isn't enough for a secretary to collect dues and make proper entries and that is all. No one should be better informed of the work that is going on than a secretary. That must become the pivotal position around which all functions revolve.

The organizer should be the secretary's chief assistant. Between the two they should map out the plans and procedures on all projects and see to it that the regular meetings are well attended and make certain that whatever is scheduled for the meeting takes place.

All groups should organize a good educational and lecture committee whose duty it would be to prepare and arrange topics for study periods and discussions and lectures. Some groups, and in particular the young group in Chicago, have had some

splendid study periods well arranged and prepared by a capable committee. Some of them have been very interesting. When the results of this group were made known through friendly newspapers the effect was so good that even a distant non-affiliated group formed a study club in Universal, Pa.

A most effective means of converting workers for Socialism should be good literature and our young groups should not be without an effective and energetic literature committee whose duty it shall be to sell and distribute pamphlets, books, newspapers, etc. No speech or lecture is as effective and as lasting as a good well written pamphlet. What is more, you can make this a self-sustaining proposition, the profits of which can be used to secure newer stocks and supplies.

Nor should any group be without a membership committee. Although every member should always be prepared to gather new blood for our groups, such a committee has proven of great value in more than one respect. Besides securing new members they should be able to do a great deal towards keeping the delinquents in line. They make plans for drives and membership campaigns and propel the power that keeps such drives in motion.

There are two other functions of our groups which are extremely important and must not be overlooked. One of them is the social hour. Well planned social hours are a great incentive, especially to the young. After all, we must not forget that we are human beings and it is our nature to break away from our sometimes tedious tasks to breathe a few deep sighs of relief. Still, social hours may be used to great advantage in promoting our cause by getting our friends to join us in the social and, thereby, becoming better acquainted.

When we do all these things we don't always give them enough publicity. Every young group should have a steady contributor to our paper. Others should also write. Because we gave our study periods prominence and plenty of publicity we were able to interest others who aren't even members to form such a study club. Publicity does have its value and it is due time that we make better use of it than we have heretofore.

What we are incommensurate to the amount of energy we put into our movement. That is, a few good active leaders cannot possibly do but so much. Twice that many active workers can accomplish a good deal more. The difficult job before us, therefore, is to secure more able and active people. We do not mean that our present leaders are not energetic. Oftentimes they are overlaid with work because none other will accept the responsibility with the result that oftentimes is disheartening. Our active workers are energetic. What we must do is secure added capable workers who will share the work and responsibility. That is our main problem now.

Furthermore, it is very evident that we will have to select someone who will act as a national officer with full responsibility for the activities of our young groups. The sooner you delegate such a person the better. Innumerable things could be done through such an officer. Inactive groups could be contacted, intercity activities can be planned and information of all kinds given from time to time. If we had such an officer at present he could try to get the unaffiliated Universal, Pa., study club to eventually affiliate with us, perhaps, as one of our units. As it is, no one has given the matter any consideration. This is not a new proposal. It was made two years ago at the last convention but it was never carried out. Creating such a post necessarily means some expense, yet the expense should be well repaid in increased activity.

Yes, as we glance back over the past two years we can say that we have done a whole lot, but can we also say that we couldn't have done more? We realize that sound progress is slow. We know that Socialism moves at a slow pace but we can increase that pace by increasing our activities.

We can feel proud that we have been able to furnish leaders in various other lines of endeavor. In fraternalism our comrades top the best. In educational activities our comrades perform a valiant service.

The future belongs to the young. There is room for thousands of young people in our Federation. If we want to share the good things of life in a new society we'll have to exercise our will and contribute some of our energy to acquire those things.

Cultural Work Among English Speaking Lodges

Submitted by JOHN RAK

Comrade Pogorelec, secretary of the Educational Bureau, outlined in his report the functions of this institution with the Slovene speaking Lodges and cultural organizations. For the English Lodges I must report that we have not as yet interested an impressive number of them for our work. So far very few English lodges have been interested for cultural and educational work in the sense of labor programs and otherwise.

Of the 120 lodges, branches and cultural organizations, six are English speaking in the following cities: Pioneers, Chicago; Mohawks, La Salle; Young Americans, Detroit; Badgers, Milwaukee; Flood City, Johnstown; and the New York All Americans in Brooklyn. In the last two years they received besides their requests for plays, recitations and other information, the following literature: Scientific Principles of Socialism, by Oscar Ameringer; Letters to Judd, by Upton Sinclair; Labor and The Next War, by James O'neal; Why I Am A Socialist, by Norman Thomas and Plutocracy vs Democracy, by Scott Nearing.

The archive of the Educational Bureau has a nice collection of English drama's, comedies and recitations. Just recently we purchased a number of new one act Labor plays, short plays, mass recitations and labor songs. Work has been started on a complete index of all plays (both English and Slovene) we have on stock and will be mailed to all organizations affiliated with the Educational Bureau when finished. This will enable us to give better service and at the same time give those lodges and cultural organizations sponsoring programs, a chance to pick their own plays.

There is no small amount of work involved with the Educational Bureau. The income has been considerably reduced due to the depression. With what financial resources were received, the Educational Bureau was able to continue its good work as in the past. In order that we broaden our work and get the English speaking lodges acquainted with the functions and purposes of the Educational Bureau, I recommend the following suggestions:

1. The Educational Bureau committee to plan a drive for agitation among the English speaking lodges.
2. A leaflet to be prepared, containing the statistic of literature distributed, our service of plays and general purpose of the Educational Bureau.
3. Lodges and branches sponsoring programs to include whenever possible one or two numbers in English.
4. Speakers when toured by the JSF and Educational Bureau to give talks also in English on the importance of cultural work.

Mass-Meeting in Collinwood

On Thursday, October 25, a mass-meeting will be held at the Slovene Workers Home, 15335 Waterloo Rd. The meeting is being arranged by branch 49 JSF and the 32nd ward branch. Speakers for the evening are John Sommerlatte, Socialist candidate for governor of Ohio. Although his name will not be on the ballot because of the rejected nominating petitions, we urge the voters of Ohio to write in his name. Other speakers are comrades Simpson, president of the Willard Storage Battery Union and Max Wohl.

The Slovene Socialist candidates for state representatives are comrades Frank Barbic, Louis Zorko, Louis Jartz and Anthony Pirc. Comrade Barbic received the endorsement of the Street Car Men's Union. Vote for these and all other Socialist candidates.—A Comrade, Cleveland, O.

The Munition Racket

If the Special Senate Committee which has been named to investigate the international munitions business is both able and honest, Americans who believe in the "America First" type of patriotism are likely to be shocked.

Investigators have already uncovered the fact that the munition makers have no country, that they are as willing to earn their money by selling to the enemy in time of war as by supplying their own nation with death-dealing appliances.

After all, patriotism of the conventional type is designed for the lower orders; the profiteers take their cash.—R. L. A.

THE YOUTH DELEGATES IN CLEVELAND

Photographed by Angeline Zaitz
In the front row from left to right are: Louis Jartz, Raymond Traunik, Frances Langerholc John Rak and Frank Drasler. First row standing: Donald J. Lotrich, Josephine Turk, Alice Artach, Betty Bogatay and John Kopsch. In the back row are: Jack Groser, Mary Jugg, Margaret Snoy and Stoyan Menton.

I would suggest to the Executive Board to arrange a series of lessons on Socialism, so arranged as to be easily comprehended by the average person.

A list stating certain work to be accomplished within a given time, I believe, would keep the members active and alert. The Board would then submit this list of work and series of lessons to each English speaking branch. In this way the clubs would have a definite program to follow.

OUR PUBLICATIONS IN GENERAL

Reported by John Rak

At the Milwaukee convention when the item of "Agitation for Publications" was discussed, we had before us two resolutions dealing with transferring Proletarec either to Milwaukee or Cleveland. Approximately two thirds of the discussion pertained to this question leaving very little time to talk about agitation and other practical work. To my knowledge we do not have such resolutions here today, but a more important problem of how to keep our publications going and to increase their circulation. In order that we get a clearer picture, I have gathered some figures from the annual reports of Proletarec, The American Family Almanac and the May Herald.

PROLETAREC.

Beginning September 8, 1932, Proletarec was reduced to 4 pages. It remained that size until October 25, 1933, when it was transferred to the present printers and increased to 6 pages. In that same year (1932) comrade Joseph Snoy, Anton Vicié, Chas. Pogorelec, Josko Oven (on campaign tour for JSF) and other regular agitators were out in the field, each having good success. In April 1933 the board of directors, opening a drive for new subscribers reduced the subscription rate to \$2.50. This somewhat increased the deficit at the ending of that year. The total income on subscription and ads for 1933, was \$4,338.00. Expenditures for that same year were \$7,666.63, leaving a deficit of \$3,268.63. These figures do not include the net income of the Almanac and the May Herald. For the first seven months of this year we have an increase in subscriptions of \$593.25 as compared with the same period of 1933. In the way of ads we haven't done so well. Socialist newspapers are more or less boycotted in this respect. More attention will have to be given in securing ads, as this is financially important in the upkeep of a newspaper.

CIRCULATION.

About a dozen or more states: make up the bulk circulation of Proletarec. Pennsylvania, Ohio, Illinois, Wisconsin, Michigan, New York and Kansas have the largest number of subscribers. For the year ending 1932 there were 374 new subscriptions, 1410 renewals and 465 cancellations. For 1933 — 200 new subscribers, 1290 renewals and 465 cancellations. To date for the seven months of this year we have 250 new subscribers, 777 renewals and 353 cancelled. Our circulation increased notably in Eastern Ohio, Pennsylvania, West Virginia, Colorado and Michigan. Illinois has been more or less at a standstill. In Milwaukee and Cleveland where working conditions have been very unfavorable, we haven't gained many new subscribers. A number of subscribers have their subscriptions expired and because of the depression have asked us to wait. The best paid-up states are Michigan, Pennsylvania, Eastern Ohio and Illinois. These states have been frequently visited by our agitators and even more so recently.

SUSTAINING FUND.

In April 1933 the executive committee opened a drive for new members for JSF, new subscribers for Proletarec and a quota of \$2,500.00 set for the Sustaining Fund. The most successful of them all was raising money for this fund. Seventeen states were assigned quotas on the basis of JSF members and subscribers of Proletarec as follows:

State	Quota	Raised	Above
California	14.00	4.25	
Colorado	30.00	4.05	
Illinois	487.00	523.55	\$36.55
Indiana	11.00	3.05	
Kansas	30.00	30.33	33c
Maryland	—	3.00	
Montana	14.00	4.90	
Michigan	159.00	79.20	
Minnesota	33.00	7.80	
New York	127.00	47.05	
New Jersey	5.00	—	
Ohio	747.00	170.16	
Oklahoma	6.00	1.00	
Pennsylvania	482.00	193.39	
Utah	11.00	.25	
West Virginia	10.00	.25	
Wisconsin	297.00	70.51	
Wyoming	37.00	14.75	
Total	\$2,500.00	\$1,157.74	

Considering the depression and financial problems of our branches, this drive for funds has been

successful. Most of the money was raised thru picnics and socials suggested by the campaign committee. For the current year the net proceeds will not be up to the average of other years. Unemployment, low wages and part time work handicaps our comrades and friends from helping in this respect. Beginning with January a similar drive should be started, based upon states or branches.

AGITATION.

Since the convention in Milwaukee hardly any field workers for Proletarec have been out on the road. In the latter part of 1933, comrades Joseph Snoy, Chas. Pogorelec and Josko Oven were the only ones that traveled on agitational tours. In 1933 comrade Anton Zornik joined the staff of traveling agitators. Comrade Snoy was laid up with sickness and his work and result were greatly missed. In spite of his sickness he went out for Proletarec. In February of this year a special campaign committee issued an open letter to all branches. Plans were outlined for agitational tours. Josko Oven went to Ohio and Pennsylvania, John Rak to Detroit and Cleveland, Nace Zlemberger to W. Virginia and Ohio, Chas. Pogorelec to Detroit and Colorado, Bartol Yerant and Anton Zornik thru Pennsylvania and Joseph Snoy in Ohio, Pennsylvania and W. Virginia. The result of their work and of the local agitators is an increase of approximately \$600 in subscriptions over that of 1933 and 250 new subs compared with the 200 for the entire year of 1933. A proposal, more in detail, for agitation will be submitted by the Agitation Committee.

THE AMERICAN FAMILY ALMANAC.

The American Family Almanac has had a remarkable increase in subscriptions in 1934. Over \$200 more than in 1933 and there are still some outstanding orders unpaid. In ads we didn't fare so well as compared with other years. Our total income in subs and ads for 1933 were \$3,522.32 and for the current year \$3,364.40. This latter figure includes only actual cash paid up to the 1st of August of this year. There is a credit on the books of \$124.65 yet to be collected. Our total income compared with other years has decreased considerably, while on other hand we increased our circulation for almost 400 copies this year. The reduction in price from a dollar to 75c accounts for the difference of total receipts. We must continue to increase its circulation if we are to make this book not only pay for itself, but help cover the deficit of Proletarec. More planned agitation will have to be put into effect by branches, agents and the managing board.

MAY HERALD.

The May Herald, like the Almanac, brings in revenue to cover the deficit of Proletarec. Both of these publications are on paying basis but their circulation is much too small for the amount of work involved. The income on subs and ads in the past two years has increased compared with the former years. Since the May Herald has been published in magazine form, expenses in the way of postage have increased as well as the cost of printing due to the NRA codes. In circulation we have surpassed the mark of former years by 500 copies. Our goal for this publication next year should be 10,000 copies. It can be reached even in these times with a well planned drive and the help of our loyal comrades and sympathizers. We are not so far from that figure at the present time.

GENERAL ITEMS:

Next year will be the 30th anniversary of Proletarec. A special drive, beginning at once should be made for subscriptions. Its anniversary number, how and when it shall be published is important. Our book sales, especially those of Cankar's Society should be spurred by our agitators. An extensive campaign on book sales should be mapped out. Field workers should be encouraged. Our local agitators have been doing good work, but there are not enough of them, especially in the larger cities as Cleveland, Detroit, Milwaukee and Chicago. We must lighten the burden of the few upon whom falls most of the work, with more help and thus give better security to Proletarec, the Almanac and May Herald, with which the Socialist movement among the Slovenes cannot be without.

MORE CONVENTION REPORTS AND OTHER ARTICLES ON PAGE 6.

OUR YOUTH SECTION IN CLEVELAND

By Josephine Turk

The English Section of Yugoslav Socialist Club No. 27 reorganized in February, 1934, after previous failures to keep it together.

Since the origin of the club, we had transferred several times from the Young People's Socialist League to the Yugoslav Federation and back, never quite sure where we could work most efficiently.

As Circle No. 2 of Y. P. S. L. we met occasionally, then finally things began to fall due to the lack of understanding of the Socialist movement of the secretary and the executive committee. In September, 1933, Comrade John Rak of Chicago, talked to us and pointed out why we should remain with the Federation and our senior members. We then reorganized as the English section of Club No. 27 of the Yugoslav Socialist Federation. The elected officers were Jennie Turk, secretary, Rose Smranda, recording secretary, an auditing committee of three, namely: Rudolph Krampel, Sophie Turkman, and Josephine Turk, and the organizers, Olga Vehar and John Vehar.

We hold our meetings twice a month and about half of the twenty-four members usually attend. We are represented in the City Central Committee of the Socialist Clubs of Cleveland, the Unemployment Insurance League, and the Yugoslav Educational Bureau of Ohio.

We take part in the May Day celebrations by presenting a tableau, and occasionally a play. One or two young members are usually elected on various committees connected with the senior branch.

For the good of our club, due to some personal difficulties among the members, we organized a

committee called the "Good and Welfare Committee" to attend to any personal disturbances arising.

To further an interest in the club, and to practice speaking ability, we have given an appointed person a certain topic on which to speak at each meeting. Although the time in which to arrange the talk is two weeks, the majority of the members come unprepared.

Our club has had several opportunities to educate itself, such as a public speaking class held in the Metal Trades Hall, free of charge. Since no one volunteered to attend this class, two members were elected and had accepted to go. No more was heard of this matter. The membership, I am sorry to report, is positively inclined to regard the club lightly. The majority will not join in any discussion whether it is because of lack of interest or lack of understanding is hard to determine. A duty might be accepted by a member but never or poorly executed. Any real work accomplished in the club is due to the efforts of about five members who acknowledge the responsibilities. This is a strain on such members because they are over-burdened with work and cannot perform their duties efficiently. I would state three reasons which are responsible for the inactivity of our club:

1. The extreme youthfulness of the members.
 2. Lack of leadership and definite plans on which to base our work.
 3. Lack of education among the members.
- Although the English section of Branch No. 27 is greater in membership than ever before, we are at a standstill, whereas the Socialist movement calls for continuous progressive activity.

Convention Reports + Continued from Page 5 +

SOCIALIST WORK AMONG YOUTH IN JOHNSTOWN

By Frances Langerholm

We know that the youth element of the Yugoslav Socialist Federation is not as active as it could be; not even as large as it could be. We have a great problem ahead of us, and that is, to get our Slovene youth interested in the Labor and Socialist movement. Several English sections, and the so-called Social Study Classes are in existence, doing of course, valuable work, but there are not enough of them. This Tenth Regular Convention should go on record and adopt some ways and means to carry on this great and noble work. Our work must be expanded! How can it be done? By education . . . that crying need of educating the masses!

Johnstown at one time had boasted of an English section. The branch was not really in Johnstown but in its vicinity, Franklin Branch 5, is one of the oldest branches in the Federation, and the second to have an English Section. Socialist youth activities are not what they should be in Johnstown at the present time.

A young Latrobe comrade, Jane Fradel, came to Johnstown in August, 1930, and organized an English section with a group of eight young people. In spite of opposition and the depression, this club grew. After several of our business meetings we held discussions but the bulk of our activity was centered around dramatics. Quite a few dramas and comedies were presented in conjunction with the senior members. The money from affairs enabled us to start a Socialist library. A nice collection of labor and Socialist books were bought and some were even donated by our good comrades; to this extent, the library proved to be fruitful to many of us. We also had the experience of a debate, local comrades participating. Another educational feature was also sponsored when a S. E. C. comrade, Dr. William J. VanEsseen, showed lantern slides of "Beautiful Vienna" and of parts of Reading, Vienna's apartment houses and recreational centers were some of the interesting pictures especially, the Karl Marx Apartment, where the workers were massacred in last February's Civil War.

Our English section lasted a little over a year. Then we disbanded and some of us transferred to the Senior branch. At that time some of us played an active role in the English branch which met in the heart of town. There are several reasons for the breakdown of our young group. First, our membership was widely separated while transportation facilities were unhandy; second, we did not have the full cooperation of the senior members and their guided spirit; and third, lack of interest.

Through personal experience I found that a valuable asset to any young active worker is attending the different labor and Socialist conferences. I had the opportunity to attend a Young People's Socialist League State Conference and also the state party convention at Sinking Springs, seven miles west of Reading. Both conventions were held at the Socialist park and the meetings were held in and outdoors. If a person is attentive, these discussions are very educational.

Quite a few of us Slovenes attended the Continental Congress in 1933. It was an inspiring and spectacular gathering. We listened with eagerness to the discussions and orations. It is at such gatherings that one gets that emotional spirit to keep up fighting for the good and welfare of the proletariat.

Many street meetings were held by the downtown Socialist branch in the fall. Literature was given out free, and some was sold. I was active at these meetings, too. The branch was practically in the reigns of the Junior College students, and two of their professors, both of whom were discharged on account of their radical activities.

Several so-called "Socialist Study Classes" are in existence now. Chicago has an especially interesting one. I happen to know this because I had the opportunity of attending one of their meetings. With the aid of the State Executive Committee members of the Young People's Socialist League I tried to form such a group here. Just why I didn't succeed is difficult to answer. It may have been the leadership, for, unless you have good leadership, you can't hold any group together.

We must, first of all, consider what attraction we have to offer to our Slovene youth. How can we attract them into our ranks? How will it be done? Young Slovenes: We need you in the Socialist movement just as you, yourself, need the Socialist movement!

A question that often puzzles me is where is the youth of our Socialist parents? Why don't you get your sons interested in the Socialist movement, dad? And mother, what about your daughter's future, aren't you going to teach her Socialism and get her in on the brighter things in life, too? Our woman correspondent of the New Leader, Comrade Gertrude Weil Klein, has written not so long ago that one must get his own into the movement, and then, naturally, you'd have it easier in agitating to the outsiders. Who do you suppose will take over your reigns after you leave us? Undoubtedly, it will take the cooperation of your parents to promote such activities among our Slovene youth. We appeal to you mothers and fathers!

I would suggest or rather recommend that Socialist Sunday Schools be conducted under capable instructors in their respective branches for children between the ages of about ten to sixteen. It is at these ages that some teaching of Socialism must be started. Russia has her Sunday Schools. The churches have their Sunday Schools; so, if our seed is planted into these young minds, it will eventually cultivate. Our Socialist Schools can be successful.

For our older youth, ages between sixteen and twenty-five, when the minds are more fully developed, the Social Study Classes should be encouraged further. Some sort of an entertainment could follow such classes which might have a tendency to hold such a group together.

In order that these aforementioned groups would function properly there must be some sort of a binding. An Educational Director would be highly recommended. His work would be to keep in constant touch with the various instructors of these schools; he could do some outlining of the studies; he could get out into the different communities at times as an overseer; in general, he could act as the executive secretary of the youth branches. This is a large amount of work perhaps for one person but we hope that such a recommendation will not be overlooked.

Annual conferences in some centrally located place would also be appropriate and advisable. Such conferences bring forth new ideas and other agitational work could be promoted.

The educational work would include debates between branches and symposiums. This undoubtedly is the best experience for public speaking, although it does take a lot of study and a considerable amount of work on the part of the contestants, but in the end, it is profitable. Debates are highly recommended and we should have more of them.

I have taken up enough of the valuable convention time with this report, and all that remains is to get out and work for a bigger and better Yugoslav Socialist Federation with its English sections, its Social study classes and its Sunday schools for children.

the majority agreed upon the change that would make Section 4 thus: "The secretary collects dues and keeps records of all financial transactions, including expenditures and reports on all activities at the regular meetings. Each English sub-branch shall have a separate treasury. A duplicate copy of all expenses and receipts shall be submitted to every regular senior branch meeting."

Section 7 brought about this recommendation: The election of delegates of the youth branches shall be entitled to convention representation the same as senior branches.

Section 9 should be changed to read in the positive. It should read as follows: "English sections should be organized whenever there is a sufficient number of youth people interested and whenever it is possible for such a group to thrive."

Further suggestions were given in regard to the Play contest which has already been presented before you. Such suggestions were to be given in the form of a resolution by Comrade Jartz.

The idea of having a National Director was heartily approved by every youth delegate. This shows the great necessity of having one. Upon the popular opinion that the election of a National Director shall be taken care of by the convention as a whole, we leave the matter in your hands without any further comment.

Work of JSF Among Youth

Comrade Mary Jugg translated this resolution in English in behalf of the resolution committee. Whereas: A strong youth movement in JSF can be built only by an effective appeal to the predominant interests of youth.

Whereas: The ruling passion of youth is sport. Whereas: By means of sports we can not only attract a large number of youth, but also create a spirit of loyalty and solidarity.

Be it resolved, that this body goes on record favoring the formation of sport groups within the English Speaking Branches of JSF.

Be it also resolved, that these groups become affiliated with the Worker's Gymnastic and Sport Association of the Socialist International.

In consideration of the above, the tenth regular convention delegates the executive committee in cooperation with representatives from the English sections of the JSF to present a plan in the form of a resolution, in accordance with which the present by-laws pertaining to the same shall be altered.

When a plan has been arrived upon and the change in the by-laws effected, both shall be presented to the membership for eventual changes, which the executive committee shall consider in the light of the opinions of the majority, after which the plan shall be voted upon in general referendum.

The plan may include various motions relative to the problem, and those receiving the majority will serve as a basis for instruction and reorganization among our youth and activity among the youth sections.

The plan should include instructions in the field of proletarian culture (dramatic and music) as heretofore, as well as activities in sports, which are the best drawing card for our youth.

The plan should include, further, instructions for the organization of juvenile sections to include members from the ages of six to sixteen years, the instructions to include the work in the agitational and educational fields as well as sport activities.

It is recommended for the work among the youth groups that we look to the European Socialist organization "Priatelji prirode" ("Friends of Nature") for example, in general any method which may have proved successful.

Campaign Rally — Detroit

Branches 114 and 115 JSF of Detroit and the Wayne county local will hold a campaign rally Friday, October 19, at the Slovene Workers Home, 437 S. Livernois. The speakers for the evening will be comrades Arthur Kent and Estok Menton. Everybody welcome. — Pub. Comm.

BEHIND THE PEARLY GATES

An inspiration that comes from "Challenge to Liberty" and "Liberators".

By Louis Jartz

SCENE IN HEAVEN.

Curtain opens, St. Peter is at the gate. Enter one pudgy expressionless figure accompanied arm in arm with a derby escorted, cigar smoking "New Yawk" figure.

Both to St. Peter (as they look over the scene noticing every inhabitant of the celestial empire with evenly matched halos, fine wings and ornamental robes): Say these people up here used to be down on earth once and they had no such luxuries. Where are their superiors?

St. Peter: What superiors?

Both: Their employers.

St. Peter: Most of them couldn't get through on their passports. Their records were bad.

The derbied one: Let's look into the record.

St. Peter: None o' that here.

The derbied one: This is an infringement on liberty. Look here, you see this scum up here has got the finest things while their superiors have got the worst of it. This is a monstrous alienation of liberty of the best that were on earth.

The pudgy one: Aye, and better. We fought the Revolutionary War, the Civil War, and other wars to preserve the liberty of our people, and look what a dirty deal we get here.

St. Peter: Heaven is heaven.

The pudgy one: This place could be organized a little better. Let us say, give bigger halos to those who were the pick of the earth, and proportioned halos as the station of life of those on earth warrants.

St. Peter: I say over again, heaven is heaven. No wonder the poor come up here so soon.

The pudgy one: I wish to say that you are infringing on our liberty, taking sides with the scum is being partial to us.

St. Peter: Heaven is heaven.

(Knocks on the gate.)

Both figures: Who is that?

St. Peter: Most likely Lucifer.

Both figures: Where can we hide?

St. Peter: Get behind the gate.

Lucifer (enters): Seen anybody around? Two fellows, one wearing a derby and another one who talks with big words and says nothing. Somehow we got the books jumbled up a bit.

St. Peter: They're here behind the gate.

Both figures: (To St. Peter) Now, why did you tell?

St. Peter: I cannot infringe on the liberty of this gentleman in black.

Lucifer: Come, buddies—we go down the elevator. (Exit.)

St. Peter: Heaven will be still the same happy-go-lucky place. (Turning to the inhabitants): Play your harps to beat the band! There won't be any infringements on your liberties yet, poor, deserving souls.

MARCH OF EVENTS

A Report from Cleveland

The postponed meeting for comrade Paul Hanson is now called off altogether. He is now in Mt. Sinai Hospital recuperating from his illness. From all indications comrade Hanson will be unable to speak at all before returning to Denmark the latter part of this month. We are sorry that his trip to America was so disappointing to all, including himself. Perhaps he will make another trip to America soon which shall be more successful.

Branch 27 JSF has a library in the clubroom. It can be used by anyone who is interested in good books. There are English books by well known authors such as: Norman Thomas, Jack London, Louis Adamic etc. Comrade Branisl is the man in charge. Slovene books are also available.

Every attempt is being made to prevent the Socialist from staging a write-in campaign for state offices. The latest action by the Secretary of State appears to be a deliberate attempt to defranchise thousands of Socialist voters throughout the state of Ohio. The party plans to proceed with the write-in campaign despite the handicaps with which they are faced.

Bedrich Smetana, nationally known Bohemian composer was born March 2, 1824 in Leitomischl, Czechoslovakia. He was a remarkable pianist and composer of many operas among which "Prodana nevesta" (The Bartered Bride), a lively and melodious opera, is the best known. In "The Bartered Bride" we have a merry picture of Czech life, true in colour and feeling, without using or imitating the folk songs of the time.

Smetana is eminently a Bohemian composer, and the list of his operas in that language is large. In 1884 he died, worn out by work. He is greatly esteemed by his countrymen and on the musical field the world over.

"The Bartered Bride", a three act comic opera, will be presented by the singing societies Zanja and Vojan, at the Slovene National Home, on Thanksgiving Day, November 29. The admission will be 50c and 75c respectively. — Rose and Wilma, Cleveland, Ohio.

SEARCHLIGHT

Donald J. Lotrich

Jugoslavia lost its king. He was assassinated with the French Minister Barthou who was with him. The news of the violent death stirred the world. All the newspapers carried stirring accounts of what another assassination did 20 years ago. They recalled everything under the sun and devouted whole pages to the life and death of the dead monarch thereby riling the people to a frenzied pitch. Now, let's see, who was King Alexander and what did he do? Yes, he was a brutal dictator who treated his subjects abusively. He denied them free speech and free assembly. He denied them free expression of political beliefs. His word was law and you can bet your boots that he ruled with an iron hand. Which means, that the workers were suppressed in every form and manner conceivable. All his life King Alexander lived off of the sweat of the workers' brow. And in appreciation he placed his rebelling subjects into terrible dungeons where they were beaten and maltreated severely. His death would be a blessing if Jugoslavia would throw away the yoke of a monarchy. But another King is already on the throne. A new King; a young King, who is only eleven years old.

What does a young King, only eleven years old, know about administering the functions of a government? Nothing. Then how can he be King? By divine rights they used to tell us. Now it is by inheritance. But simply said, because the people are plain fools. Because the people haven't sense enough to use their own brains. And because they haven't the gumption to cast him aside. Imagine, a young child only 11 years old holding the powers which decides the fate of Jugoslavia's total population. Why do they need a King? They don't! What good is he? It's plain that an eleven year old King can't be of any use.

By way of comparison, please read this. On the day King Alexander was killed an explosion in a French mine killed 20 miners. Our evening newspapers devoted about 1 1/2 inches of space to the incident while pages of headlines shrieked with the news of Alexanders assassination. The 20 miners who helped to build the world and keep its monarchs warm in cold weather were insignificant creatures in comparison to the one monarch who did marry a day's useful work in his whole life. That's the way our system respects its producers. That's why it is time that we workers change this horrible system which glorifies waste, extravagance and lazy; good for nothing parasitic nobility. Down with all the dictators and kings.

One of the American moneyed kings who lost his crown in the speculation orgy due to the depression is now on trial in Chicago. Soon after his castles of paper stocks, bonds and manipulations crumbled he fled the country. He was slick and sly enough to get away before the crumbling castle began to odor too badly. No doubt, he had assistance from some of his political officeholders. I say his, because Samuel Insull just about controlled everything in these parts of the country. After he was gone, the government spent a lot of money trying to catch up with him. They crossed countries, seas and oceans and finally succeeded in bringing him back. Some of us thought it was useless and a waste of the peoples money to bring Insull back to Chicago. (And you can bet it cost a pretty penny to get him back here). Others think it's all right to get the lowdown on how and what he did with the peoples money. The case is now dragging thru the courts and it is predicted that it will last three months. Shelves full of records are being prepared and will be used in the case. And you needn't be told that it is going to take hundreds of thousands of dollars more of the people's money to complete the case. What's going to be the result? Will Insull be punished severely? We doubt it. They will manage on and on. The moral is, punishing Insull when the system is at fault, will mean nothing for us workers. The system made the Insulls and any system that permits individuals to manipulate with other people's money as did Insull should not be allowed to exist.

Hooverisms

Liberty—Not the American liberties of speech, press, religion, etc., but the liberty to starve.

Freedom—Freedom to exploit labor without interference.

Citizen—A man or woman who owns a large interest in a utility corporation.

HOW TO IMPROVE OUR WORK

Reported by Raymond Traunik

As a member of the Youth committee I have the following suggestions to offer for your consideration and hope that some of them may prove beneficial to our young comrades as well as the old.

My first suggestion is that the J. S. F. set up a separate union of English speaking branches. This union shall have its own executive secretary who shall see to it that the branches progress more rapidly than they have in the past.

In offering this suggestion, I do not question the earnestness of our older comrades who have done all in their power to see that their venture—the English sections—were successful. We must go on with their help and organize more branches and secure more members. Youth today is waking up and we should do every thing in our power to crush the inhuman treatments imposed upon the working class by the capitalist rulers of these United States. Therefore, with our work cut out before us, it is important that we be prepared to handle this work in an efficient manner.

Another suggestion I offer is a change in the Educational Bureau of JSF. Instead of using money for propaganda literature, part of these funds should be used to educate our comrades in the art of public speaking and in return use these comrades for speakers and organizers. We should arrange for them speaking tours for organizing purposes and in that manner help both our branches and comrades who otherwise could not possibly educate themselves for this kind of work. This would be a great boost to our worthy cause.—Socialism. We have a few such prospects in our ranks already. Among them are comrades Olga Vehar, Josephine Turk, Louis Jartz and Rose Sumrada of Cleveland. The Menton's and Klarich's of Detroit, Kamnikar of Milwaukee, Langerholm of Johnstown, Fradel of Latrobe, Brinoear of Springfield, Mary Jugg, Donald J. Lotrich, John Rak of Chicago and several others. With such a crew trained for organizational work our membership would increase in leaps and bounds.

Inter-branch debates are also highly recommended and should be encouraged. We in Detroit found through experience with the Chicago debates, that our branch was at its highest points when such affairs were arranged and all comrades were more interested and willing at all times to participate in such doings.

Sports of various nature are also beneficial to our organization. This was also experienced in Detroit and it proved successful. But we must be careful not to eclipse the real purpose of our branches by such attractions.

Dramatics and social functions are important and we should encourage them. Through these methods we can persuade others to join our organization and prepare those who join for these purposes to become good Socialists.

Encouragement from our senior comrades by attending the Youth meetings and through cooperation generally goes a long way in making our younger comrades do their utmost for our organization.

I believe a good way for securing plays, operettas and other educational material would be to have each branch or lodge sponsoring such a program, send it to the Educational Bureau of JSF along with a report stating the value of the object and how it was received by the audience. When such material is secured by the Bureau headquarters, the person in charge should notify the organization of advisable changes either through mail or Proletarec. He should also make a complete list of all material received and send it to the branches and lodges. In this way we could help out other organizations and at the same time add material to the Educational Bureau.

I also suggest that a merit system be established and have all members of all English sections merited according to their activity and reliability. Have membership campaigns and the winner sent to our next JSF convention. Other prize awards should also be offered.

In conclusion I appeal to all branches to stress the importance of promptness and efficiency. We are often judged in this way and let's remember at all times that Solidarity is the key note to success and our plea to all is, Workers of the World Unite!

Recommendations On By-laws

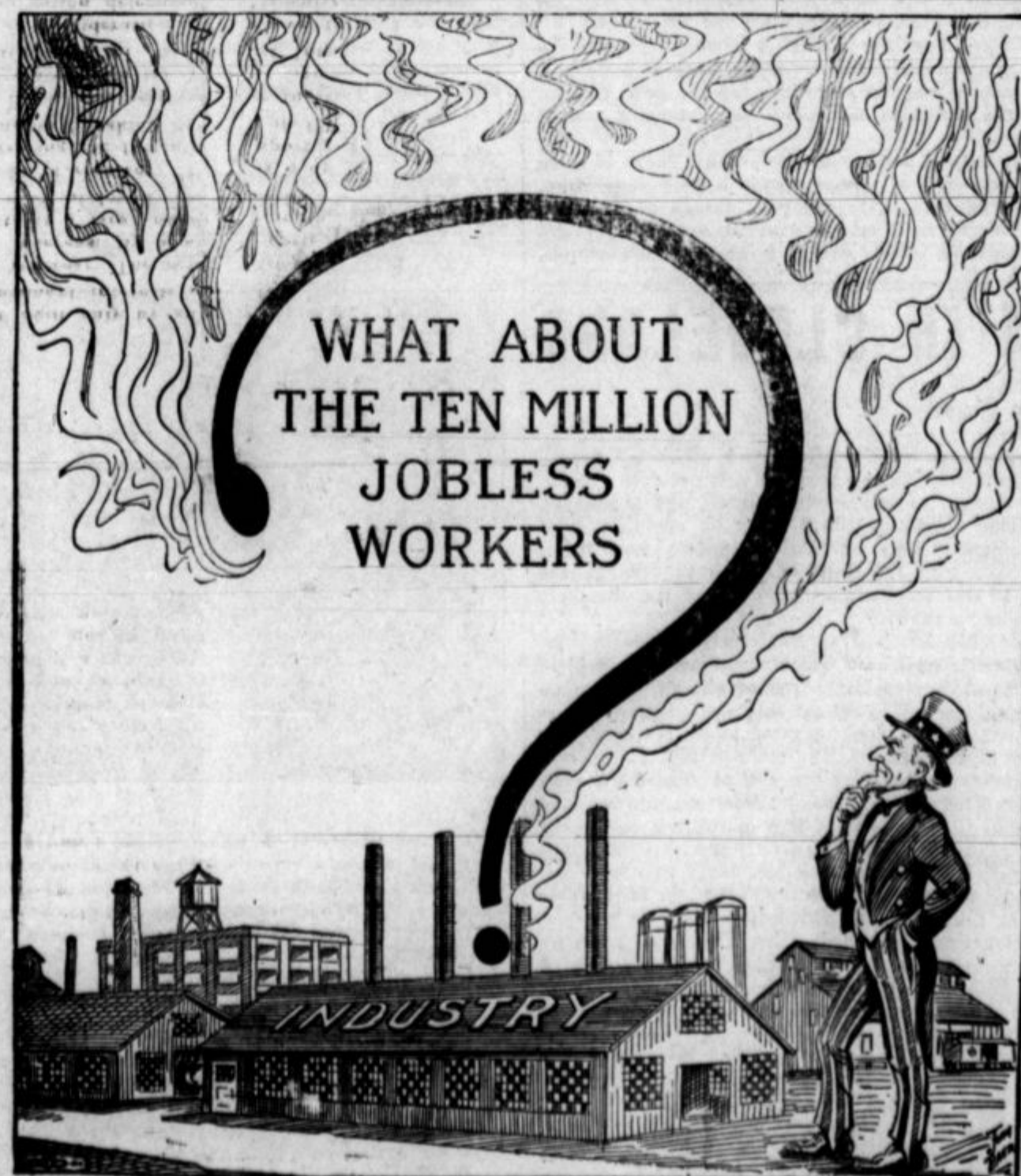
Comrade Alice Artach reported on the Caucus of Youth delegates the following opinions and suggestions:

Section 1 of Article 18 be changed to read: Youth, 15 years of age or over, can join the English section of the regular branch. . . This change eliminates the words "Jugoslav Parentage, American born." This was done in view of the fact that it would open our membership to more youth.

We discussed the advisability of changing Section 3 of the same article. It was argued that a permanent chairman instead of a temporary chairman, elected month from month, would increase the activity by adding a regular officer who would work continually toward the success of his local and insure a capable chairman throughout the year. On the other hand many expressed the opinion that the old form gives more democracy and the opportunity for more members to learn leadership. A majority asked to keep the old procedure. A suggestion was presented that the secretary be responsible for every committee and act as ex-officio member of every committee.

Section 4 aroused most controversy. Many views were expressed and after much deliberation

STILL THE BURNING QUESTION!

By John Baer, in Labor — Washington, D. C.

Zapisnik X. rednega zbora JSZ 1.-3. septembra v Clevelandu

Pojasnila k zapisniku

Besede "sodrug", "sodružice", "cenjeni zborovalci", opombe o ploskanju in odobravanju ter mnoge druge so iz zapisnika izpuščene, da smo s tem prihranili prostor.

Poročila in referati so priobčeni v celoti. Nekateri so bili objavljeni v prejšnjih številkah Proletarca, kar je v zapisniku pojasnjeno. Razprave so objavljene v izčrpnem, ker bi drugače ena priloga 8. strani ne zadostovala.

Ta zapisnik je poslan tudi društvom Prosvetne matice, da se člani pouče o delu delegatov Prosvetne matice in njihovih sklepkih na X. rednem zboru JSZ.

Prva seja 1. sept. dopoldne

Glavni tajnik JSZ Charles Pogorelec otvori zborovanje ob 9:30 s pozivom na navzoče na stvarno in smotno zborovanje, ker časi, v katerih se zbor vrši so resni ne samo za delavstvo, ampak za človeško družbo sploh. Navaja, da je to zborovanje dokaz, da so se pričeli delavci zavedati največje položaja, v katerem se nahajajo, ker je najboljše v zgodovini JSZ. — Nato pozove na izvolitev poverilnega odbora. Nominirani so: Frank Augustin, Joe Skuk, Leo Poljšak, Anton Jurca, John Trčelj, Math Urbas in Anton Zornik. V odbor sprejmejo: Frank Augustin, Leo Poljšak in Anton Zornik, ki so soglasno izvoljeni.

S. Jauch pozdravi zbor.

Sodrug Josip Jauch, član kluba št. 27, pozdravi zborovalce v imenu clevelandskih sodrugin. Pravi med drugim: Došli ste iz vseh krajev široke Amerike na zbor, na katerem ne boste samo začrtali pot za nadaljnjo delo med delavstvom, ampak tudi pregledali napake, katere so bile storjene v preteklosti. Naloga X. rednega zbora JSZ ni lahka, ker časi so tako resni kot še niso bili nikdar v zgodovini delavstva. Ker je velika večina slovenskih sodrugov prišla iz avstrijske socialistične šole, iz šole, ki je ustvarila najhujšeh sovražnikov za socialistično gibanje, moramo tudi mi vztrajati na potih, ki vodijo v boljše človeško družbo. — Apeleira na zastopnike mlajše generacije, ki je zelo številno zastopana na X. rednem zboru JSZ, da širi nauke socializma med mladino, ker od te je odvisna vsa bodočnost delavskega razreda. Poenamati morajo pionirje, ki so orali ledino med ameriškimi delavci.

Tajnik se zahvali za navduševalni govor sodr. Jaucha, nakar predloži od eksekutive izdelani provizorični spored in dnevni red X. rednega zbora JSZ, ki se glasi:

Spored in dnevni red X. rednega zbora JSZ.

Eksekutiva JSZ predlaga X. rednemu zboru sledeči spored in dnevni red:

- I. KONSTITUIRANJE ZBORA.
- 1.) Otvoritev X. rednega zbora JSZ (Charles Pogorelec).
- 2.) Volitve verifikacijskega odbora treh članov za pregled pooblastil.
- 3.) Pozdravni govor v imenu klubov JSZ v Clevelandu. (Joseph Jauch.)
- 4.) Tajnik predloži provizorični poslovnik, dnevni red in spored.
- 5.) Poročilo verifikacijskega odbora.
- 6.) Volitve predsednika, dveh podpredsednikov in konvencijskega tajnika. (Dva zapisnikarja namesti eksekutiva. Imenovana za ta posez sta Peter Bernik in Ivan Babnik.)
- II. JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA.
- 8.) Delo in stanje JSZ od prošlega do tega zbora. Poroča tajnik Charles Pogorelec.
- 9.) Poročilo odborov sekcij:

- a.) za slovensko sekcijo poroča tajnik Frank Zaitz.
- b.) za srbsko sekcijo poroča tajnik George Maslach.
- 10.) Ali pogoji za uspešno delovanje in za ohranitev JSZ se obstoje? Frank Česen (Detroit, Mich.)
- 11.) Učinki delovanja klubov JSZ in Prosvetne matice v naselbinah. — Referatist: Anton Šular (Arma, Kansas) in John Trčelj (Strabane, Pa.)
- 12.) JSZ in naša agitacija v Clevelandu. Joseph Jauch.
- 13.) Socialistično gibanje med Hrvati in Srbi. Peter Kokotovich.
- III. SOCIALISTIČNA STRANKA.
- 14.) Detroitka konvencija socialistične stranke. Charles Pogorelec.
- 15.) Načelna izjava socialistične stranke. Anton Garden.
- 16.) Nauki iz izkušnje delovanja milvauskih socialistov. Frank Novak.
- IV. NAŠE PUBLIKACIJE IN SPLOŠEN SOCIALISTIČNI TISK.
- 17.) Proletarec. Ameriški družinski koledar, Majski Glas itd. Poroča za upravništvo Charles Pogorelec, za uredništvo Frank Zaitz in v angleščini John Rak.
- 18.) Agitacija za naš tisk v naselbinah. Nace Zlemberger.
- V. STAVBINSKI SKLAD.
- 19.) Stavbinski fond JSZ. Poroča tajnik Frank Zaitz.
- VI. PROSVETNA MATICA.
- 20.) Prosvetna matica in njeno delo od prošlega do tega zbora. Poroča tajnik Ch. Pogorelec.
- 21.) Delo Prosvetne matice med angliško poslušalnim društvi in med našo mladino. Poroča John Rak, direktor angloskega oddelka P. M.
- 22.) "Naše kulturno življenje." — Referira Ivan Molek.
- 23.) Delo naših sodrugov in somišljenikov v kulturnih in podpornih društvi. Kritičen pregled. Referira Joško Oven.
- 24.) Ali so aktivnosti sodrugov v podpornih društvi našemu gibanju koristne? Frank Alesh.

- 25.) a) Angleški odseki klubov JSZ. Donald J. Lotrich.

b) Socialistično gibanje med našo mladino v slovenskih naselbinah. Referenti: Raymond Traunik, Detroit, Mich.; Frances Langerholc, Johnstown, Pa.; Josephine Turk, Cleveland, Ohio.

- VIII. UNIJE.
- 26.) Naloga socialistov v unijah. — Frank Podboy.
- IX. ZADRUŽNISTVO.
- 27.) Zadrugništvo med ameriškimi Jugoslovani. John Gorjanec.
- X. AGITACIJA MED ZENSTVOM.
- 28.) Naše ženstvo in socialistično gibanje. Frances Zakovšek.
- XI. RESOLUCIJE IN PRAVILA.
- 29.) Poročilo odbora za resolucije.
- 30.) Poročilo odbora za pravila.
- XII. SPLOŠNE ZADEVE.
- 31.) Razno (nominiranje mest za bodoči zbor itd.).
- 32.) Zaključek zbora.

POSLOVNI RED.

- 1.) Od zbora izvoljeni predsednik predseduje. Zamenjuje ga podpredsednik. Ako želi predsednik posejati v razpravo s predlogom, se mora obrniti do podpredsednika za besedo, ki jo dobi po vrsti prijavljenih govornikov.
- 2.) Predsednik in podpredsednik se volita dnevno. Kdor ne govori k dnevnemu redu, ga mora predsednik poklicati k redu, v skrajnem slučaju pa mu vzeti besedo. Ako prizadeti ni zadovoljen s odlokom predsednika, se sme obrniti na zbor za odločitev.
- 3.) Za besedo se je prijaviti z dviganjem roke. Govorniki dobe besedo po vrsti kakor se prijavijo.
- 4.) Predlogi se lahko stavijo ustmeno ali pisмено.
- 5.) Pred glasovanjem o predlogu imajo pravico do besede vsi govorniki, prijavljeni do sprejema predloga za zaključek debate.
- 6.) Pri enakosti glasov se odpre ponovna debata in se glasuje, dokler se ne pride do rezultata.
- 7.) Za sprejem predloga zadostuje navadna večina glasov.
- 8.) Glasovanje o predlogih je javno z dviganjem roke, razen v slučajih, kjer zbor sklene drugače.
9. Volitve odborov se vrše tajno.
- 9.) Poimenoško glasovanje (Roll Call) se vrši, če ga zahteva najmanj ena četrtina članov zbora.
- 10.) Čas zborovanja določa zbor.
- 11.) Delegati društev, klubov in drugih organizacij, ki so vključeni v Prosvetno matico JSZ imajo na zboru vse delegatske pravice v razpravah in sklepanjih glede prosvetnega dela, organizacij, ustanov in zadev splošnega značaja. V notranjih zadevah, ki se tičejo zgolj političnega dela stranke in organizacijskih problemov klubov JSZ, pa imajo posvetovalen glas.

DNEVNI RED ZA SEJE.

1. Otvoritev seje.
2. Volitve predsednika in podpredsednika.
3. Čitanje zapisnika prejšnje seje.
4. Čitanje dopisov in brzojavov.
5. Nujne zadeve.
6. Posebna poročila.
7. Nadaljevanje sporeda.
8. Zaključek seje.

K točki 11 poslovnega reda predlaga John Janca, da naj imajo delegati društev in klubov P. M. v stranknih zadevah iste pravice kot delegati klubov JSZ. Zagovarja svoj predlog, da je zelo veliko delegatov P. M. in valed tega je pravilno, da imajo na zboru vsi delegati enake pravice, ker v razpravah in sklepanjih tikajoče se P. M. je velikokrat tudi zadeva, ki se tiče JSZ. Frank Alesh izjavi, da je predložena točka poslovnega reda popolnoma na mestu, ker s tem se prepreči kakšne neprijetne nepravilnosti, ki bi lahko nastale, ako bi bili nasprotniki JSZ dovolj močno zastopani potem delegatov P. M.; ne misli sedaj na tem zboru, ampak kdaj v bodočnosti, ker bi imeli popolno pravico zahtevati isto, ako bi ta zbor sprejel kak tak predlog. Frank Zaitz pojasnjuje, da je ta točka poslovnega reda popolnoma v soglasju s pravili stranke; delo celotne JSZ je razdeljeno v dva dela, t. j. politično in v delo P. M. Nihče izmed zborovalcev ni na ničemer prikrščen, ampak le vsled kakih nesporazumov je potrebno, da je taka točka v poslovnem redu. — Pri glasovanju je predlog John Janca odklonjen s pretežno večino glasov.

K točki 5 poslovnega reda predlaga Anton Jurca spremembo, da naj v slučaju enakega števila oddanih glasov odloča predsednik. — Predlog soglasno sprejet.

Filip Godina predlaga, da naj se predloženi spored in dnevni red sprejme kot čitani s spremembo točko 5 poslovnega reda. — Predlog soglasno sprejet.

Frank Podboy vprašuje, ali naj imajo referenti iste pravice kot ostali delegati klubov JSZ.

Tajnik Charles Pogorelec pojasni, da so dosedaj na vsakem zboru Zveze imeli referenti iste pravice kot delegati klubov JSZ in ne bi bilo več kot pravilno, da naj imajo sedaj iste pravice. — Zbornica se s pojasnilom zadovolji.

Filip Godina predlaga, da se vršijo seje zborovanja od 8. do 12. dopoldne, s 15 minutnim odmorom, in od 1. do 5. popoldne, s 15 minutnim odmorom. — Predlog soglasno sprejet.

Glavni tajnik prečita imenik navzočih članov:

Člani rednega zbora JSZ.

KLUBI JSZ.

Št. 1. Chicago, Ill.—LUKA GROSER in MARY UDOVICH.
Št. 3. Ogleby, Ill.—MARY KERNZ.
Št. 4. La Salle, Ill.—PETER BANICH.
Št. 5. Johnstown, Pa.—THERESA GLAVACH.
Št. 9. Power Point, O.—MATT TUSEK.
Št. 10. Forest City, Pa.—FRANK DRASLER.
Št. 11. Bridgeport, O.—JOSEPH SNOY.
Št. 12. Gowanda, N. Y.—JOHN MATEKOVIC.
Št. 13. McDonald, Pa.—LORENK KAUCIC.
Št. 16. Chicago, Ill.—LUDVIG VIPOTNIK.
Št. 18. Bridgeville, Pa.—IVANA GLASER.
Št. 20. Chicago, Ill.—MIKE LADEVICH.
Št. 21. Arma, Kans.—ANTON ŠULAR.
Št. 24. Salem, O.—JOHN KRIZAJ.
Št. 27. Cleveland, O.—LEO POLJŠAK, BETTY BOGATY.
Št. 28. Newburgh, O.—FRANK HRIBAR.
Št. 31. Imperial, Pa.—FRANK AUGUSTIN.
Št. 33. Nanticoke, Pa.—HENRIK PECARIC.
Št. 37. Milwaukee, Wis.—LEONARD ALPNER.
Št. 45. Waukegan, Ill.—FRANCES ZAKOVSEK.

Št. 47. Springfield, Ill.—JOHN GORSEK.
Št. 49. Collinwood, O.—ANDY BOZIC.
Št. 69. Herminie, Pa.—ANTON ZORNIK.
Št. 114. Detroit, Mich.—ANTON JURCA in STOJAN MENTON.
Št. 115. Detroit, Mich.—MATH URBAS.
Št. 118. Canonsburg, Pa.—ANTON MAVRIC.
Št. 175. Moon Run, Pa.—MICHAEL JERALA.
Št. 180. West Allis, Wis.—FRANK CHANDEK.
Št. 222. Girard, O.—ANDREW KRIVINA.
Št. 224. Chicago, Ill.—JOHN JEREB.
Št. 232. Barberton, O.—MAX KOTNIK.
Št. 235. Sheboygan, Wis.—CHARLES CHUCK.

KONFERENCA JSZ.

Konferenca JSZ za Wisconsin in Illinois, FRANK NOVAK, Milwaukee, Wis.
Konferenca JSZ za vzhodni Ohio, JOSEPH SKOFF, Barton, Ohio.
Konferenca JSZ za Cleveland in okolice, LOUIS ZORKO.
Konferenca zapadne Pennsylvanije, JACOB AMBROZICH, Moon Run, Pa., in GEORGE SMREKAR, W. Aliquippa, Pa.

PROSVETNA MATICA.

Delegati društev, ki so včlanjena v Prosvetni matici so:

Št. 1. SNPJ, Chicago, Ill.—FRANK ZAITZ.
Št. 5. SNPJ, Cleveland, O.—JOSEPH SKUK.
Št. 6. SNPJ, McDonald, Pa.—LORENZ KAUCIC.
Št. 49. SNPJ, Girard, O.—FRANK VERBICH.
Št. 53. SNPJ, Collinwood, O.—FRANK HAYNY.
Št. 87. SNPJ, Herminie, Pa.—ANTON ZORNIK.
Št. 88. SNPJ, Moon Run, Pa.—MICHAEL JERALA.
Št. 102. SNPJ, Chicago, Ill.—ANGELA ZAITZ.
Št. 106. SNPJ, Imperial, Pa.—ANTON POLŠAK.
Št. 121. SNPJ, Detroit, Mich.—JOHN JANC.
Št. 122. SNPJ, West Aliquippa, Pa.—BARTOL YERANT.
Št. 124. SNPJ, Forest City, Pa.—FRANK RA-TAIC.
Št. 126. SNPJ, Cleveland, O.—JOS. P. TER-BIZAN.
Št. 138. SNPJ, Strabane, Pa.—JOHN KOKLIC.
Št. 142. SNPJ, Collinwood, O.—LOUIS KA-FERLE.
Št. 147. SNPJ, Cleveland, Ohio.—ANDREW BAVCER.
Št. 192. SNPJ, Milwaukee, Wis.—FRANK NO-VAK.
Št. 295. SNPJ, Bridgeville, Pa.—ANNA BERD-NIK.
Št. 312. SNPJ, Collinwood, Ohio.—ANTON MRVLJE.
Št. 344. SNPJ, Sheboygan, Wis.—CHARLES CHUCK.
Št. 358. SNPJ, Power Point, O.—MATT TU-SEK.
Št. 434. SNPJ, Arma, Kans.—ANTON ŠULAR.
Št. 447. SNPJ, Nanticoke, Pa.—HENRIK PE-CARIC.
Št. 559. SNPJ, Chicago, Ill.—JACK GROSER.
Št. 564. SNPJ, Detroit, Mich.—RAYMOND TRAUNIK.
Št. 712. SNPJ, Johnstown, Pa.—FRANCES LANGERHOLC.
Federacija SNPJ zapadne Pennsylvanije, BARTOL YERANT, Aliquippa, Pa.
Št. 29. JSKJ, Imperial, Pa.—ANTON POLŠAK.
Št. 108. JSKJ, Girard, O.—FRANK VERBICH.
Št. 19. JPZS, Milwaukee, Wis.—FRANK NO-VAK.
Št. 27. SDZ, Cleveland, O.—JOHN TRLEP.
Št. 27. SSPZ, Forest City, Pa.—FRANK DRA-SLER.

KULturna DRUŠTVA.

Dramatično društvo "Soča", Strabane, Pa., JOHN ZIGMAN.
Soc. pevski zbor "Sava", Chicago, Ill., MARY JUGG.
Soc. pevski zbor "Zarja", Cleveland, Ohio.—LOUIS JARTZ.
Dramsko društvo "Anton Verovšek", Cleveland, O.—LOUIS ČRNIC.
Izobraževalni in zabavni dom, Library, Pa.—BARTOL YERANT.

POROČEVALCI.

Poleg delegatov so bili člani zbora sledeči referenti ali poročevalci, (mnogi izmed teh so ob enem delegati klubov ali društev):
FRANK ČESEN, Detroit, Mich.; ANTON ŠULAR, Arma, Kans.; JOHN TRČELJ, Strabane, Pa.; JOSEPH JAUCH, Cleveland, O.; NACE ZLEMBERGER, Piney Fork, O.; FRANK ALESH, Chicago, Ill.; FRANCES LANGERHOLC, Johnstown, Pa.; JOSEPHINE TURK, Cleveland, Ohio; FRANK PODBOY, Parkhill, Pa.; JOHN GORJANC, Cleveland, O.; FRANCES ZAKOVSEK, No. Chicago, Ill.

ČLANI ODBOROV JSZ.

FILIP GODINA, JOSKO OVEN, FRED A. VIDER, D. J. LOTRICH, FRANK ZAITZ, GEO. MASLACH, PETER KOKOTOVIĆ, PETER BERNIK, JOHN KOPACH, ALICE ARTACH, VINKO LOČNISKAR, ANGELA ZAITZ, ANTON GARDEN, IVAN MOLEK, JOHN RAK in CHARLES POGORELEC.

Odsotni so na prvi seji: John Trlep, delegat društva P. M. št. 27 SDZ; Frank B. Brencic od čitalnice S. N. D. v Waukeganu; George Maslach, Peter Kokotovich in Sava Bojanovich; slednji so radi dela bili začasno zadržani. Skupno število navzočih na prvi seji 84 članov zbora.

Tajnik prečita brzojavne in pisemne pozdrave, ki so jih poslali: Kristina Turpin, članica kluba št. 1. iz Ljubljane, kjer se nahaja na obisku; Clarence Senior, tajnik A. S. S.; James Oneal in S. Levitas, urednik in upravnik soc. tednika The New Leader; tajnik Cook County okrajne organizacije S. S. v Illinoisu, Arthur McDowell; Bellmont County okrajna organizacija (Ohio); klub št. 13 in društvo št. 6, Sygan, Pa.; direktorij Slov. delavskega doma v Clevelandu.

Za poverilni odbor poroča Anton Zornik, da so vsa pooblastila v redu; mesto v seznamu priobčenega John Kunstelja za klub št. 21 je navzoč sodr. Anton Šular s pravilno izdano poverilnico; soglasno sklenjeno, da se ga prizna za delegata kluba št. 21; poverilnic nista oddala sodr. Jack Grosser, delegat društva P. M. št. 559 SNPJ in John Zigman, delegat dramskega društva "Soča" v Strabane, Pa. Oba se oprostita, da sta poverilnice pozabila. Soglasno sprejet predlog s. Frank Podboja, da se ju prizna za delegata.

Tajnik pozove k izvolitvi predsednika. Nominirani so: Frank Alesh, Filip Godina, Leo Poljšak,

John Goršek, Raymond Traunik, Joško Oven, Fr. Chandek, Frank Podboy in Joe Skuk. Nominacije sprejmeta Filip Godina in John Goršek. Soglasno sprejet predlog, da se volitev vrši javno, t. j. z dviganjem rok. Filip Godina 38 glasov, John Goršek 8; izvoljen sodr. Filip Godina za prvo sejo.

Volitev podpredsednika: Nominirani: Louis Zorko, Frances Langerholc, John Goršek, Frank Podboy, George Smrekar, Joško Oven, Frank Alesh, Donald J. Lotrich, Anton Jurca. Nominacije sprejmejo: Louis Zorko, John Goršek in Frances Langerholc. Soglasno odobreno, da naj bodo vsi trije podpredsedniki.

Za tajnika zbora nominirani: Joško Oven, Chas. Pogorelec, Donald J. Lotrich, Raymond Traunik in Frank Česen. Nominacije sprejme Pogorelec, ki je soglasno izvoljen.

V resolucijski odbor so nominirani: Joško Oven, Ivan Molek, Frank Zaitz, Frank Alesh, Frank Podboy, George Smrekar, Angela Zaitz, John Trčelj, Stojan Menton, Louis Jartz, Charles Chuck, Anton Šular, John Rak, Nace Zlemberger, Frances Zakovšek, Leonard Alpner, Anton Garden in John Janc. Nominacije sprejmejo: Joško Oven, Ivan Molek, Frank Zaitz, Angela Zaitz, Stojan Menton, Anton Šular in John Janc. Soglasno sprejet predlog, da je vseh 7 v resolucijskem odboru.

Frank Zaitz predlaga, da predsednik imenuje za vsako sejo reditelja. — Za prvo sejo določen Frank Podboy.

Preide se na 8. točko sporeda.
Charles Pogorelec, tajnik JSZ, predloži naslednje poročilo:

Pregled dela in ustroja JSZ od prejšnjega do tega zbora.

Cenjeni zbor! —
Živimo v času splošnega gospodarskega kaosa in poloma, ki je več ali manj objel vse kapitalistični svet; pa tudi v času najhujših reakcije, kar jo pozna zgodovina. Kapitalizem je dovršil svojo zgodovinsko nalogo; kakor so se morale umakniti prejšnje urede — barbarizem in fevdalizem svojem nasledniku kapitalizmu — tako se bo moral slednji umakniti svojemu nasledniku socializmu. Razni reformatorji sicer skušajo z vsakovrstnimi ubrzigavanji in zdravlili spravi kapitalizem zopet v normalno stanje, ali kar je zapisano smrti, za to ni rešitve.

Kapitalizem se je v svojih smrtnih krčih zatekel k skrajnemu sredstvu: blaznemu nacionalizmu, ki se izraža v fašizmu. Z njim je v raznih delih porušil vse, kar si je delavstvo skozi dolga desetletja zgradilo, misleč, da bo z uničenjem tega zatri tudi ideje marksizma. Ali kakor je znalo delavstvo, kadar je bilo poraženo, zopet vstati in zgraditi svoje organizacije, tako se bo zgodilo tudi v tem slučaju. Le da jih bo zgradilo na solidnejšem temelju, in kadar pride čas, bo pomedlo s kapitalizmom ter buržoazijo do temelja in postalo socialistično družabni red. Mednarodno delavstvo, ki je šlo po vojni skozi težke skušnje in doživelo poraze, bo zopet vstalo s svojo organizirano silo ter postavilo resnično demokracijo, v kateri bo vladal tisti razred, ki ima zasluge za vse dobrine sveta; odpravil bo razredni značaj družbe in postavil namesto kapitalističnega izkoriščanja resnično svobodo, bratstvo ter enakopravnost vseh ljudi na svetu!

Kakor v drugih delcih, tako se poskuša tudi tukaj organizirati fašistične tolpe. Odvisno je od delavstva, v koliko bo zmoglo zgraditi svoje borbeno organizacije, politične in strokovne, s katerimi bo zajele val kapitalistične reakcije.

V takih razmerah se je sešel X. redni zbor JSZ. Upam, da bo osvojil načrte za uspešno delovanje našega pokreta v bodočnosti. Doživeli smo v zadnjih 15 letih marsikaj, kar bi se nam pred vojno niti sanjalo ne bi bilo.

Tudi med nami vidimo, da sta se reakcija in klerikalizem pojačala. Napeti bo treba vse sile, da ustavimo erne sile, ki zopet skušajo dobiti kontrolo v našem javnem življenju. Najboljši jez proti njim so močni in agresivni socialistični klubi v naselbinah in dobro razirjeno naše bojovno glosilo Proletarec. Vsemu temu se je od strani sodrugov in somišljenikov zadnja leta posvečalo premo pozornosti.

Smo sicer napredovali v številu klubov, ne pa v članstvu tako kot bi morali. Tudi našo mladino še nismo zainteresirali v socialistično gibanje v toliko meri, kot bi bilo za uspešno delovanje med njo potrebno.

Iz naših vrst mora izginiti malodušnost in na njeno mesto mora stopiti zopet navdušenje in agresivnost; sploh naše goslo mora biti: več klubov v JSZ in več naročnikov Proletarcu! Ako bomo šli s tako odločitvijo s tega zbora, potem ni nobenega dvoma, da bo naša stvar hitreje napredovala in da bomo prišli na XI. zbor s podvojeno silo.

DELO IN USTROJ ORGANIZACIJE.

ČLANARINA: Mesečni prispevki v Zvezi so lani kot v času zadnjega zbora, namreč 40c za posamezne in 45c za dualne člane, vključivši konvencijski fond 10c. Od te vsote plačujemo gl. stanu stranke od vsakega člana po 3/4c, državnim in okrajnim organizacijam pa po 1/4c, kar zneso po 12% na mesec, ali \$1.50 na leto od člana. Na zadnji strankni konvenciji so bili prispevki zvišani za 2/4c, tako da bomo s prvem septembrom plačevali gl. stanu stranke po 10c in državnim ter okrajnim organizacijam 5c, skupaj po 15c na mesec ali \$1.80 na leto od člana. Istotako bo treba prvem septembrom plačevati stranki po 1c za vsako izjemno znamko. Eksekutiva JSZ je na svoji seji v juniju osvojila predlog, da se od naše strani računata za vsako izjemno znamko po 5c.

Brezdeležje in teška gospodarska kriza, ki je prizadela naše članstvo, je tudi Zvezi zadala občutno gmetno škodo. Izjemnih znamk je bilo v zadnjih 31 mesecih izdanih sič manj kot 5,732, in sicer: leta 1932, 2,662, leta 1933, 2,163 in v prvih sedmih mesecih tekočega leta 907, ali povprečno 185 na mesec, kar znači, da so se naši dohodki v tej dobi znižali v upravnem skladu za \$1,720.50 in v konvencijem za \$573.20, skupaj za \$2,293.70. Razume se, da dokler bodo vladale take razmere, ki so krive, da je toliko naših sodrugov brez zasluzka, ni drugega izhoda kot dati vsem, ki so v brezdelju, izjemne znamke po ceni, kot je to že zaključila zvezina eksekutiva.

VOLITVE IN KAMPANJSKI FOND 1932.

V volilnih bojih so bili naši klubi aktivni vsepovsod, istotako Zveza kot celota, zlasti še v zadnji predsedniški kampanji l. 1932. Aranziranih je bilo nešteto shodov, pa tudi kampanjska literatura je bila raznašana od hiše do hiše zelo učinkovito. Zveza je izdala strankno platformo v slovenskem in hrvaškem jeziku v 30,000 izvodih, ki je bila razposlana po naselbinah; dalje smo izdali v hrvaško-srbskem jeziku letak "Jugoslavenskim radnicima", ki je bil apel za aktivno sodelovanje v zadnji predsedniški kampanji, in za pristop tega delavstva v naše vrste. Izdan je bil v 10,000 izvodih in razposlan v vse naselbine.

Naj še omenim, da je bil v zadnji predsedniški kampanji na govorniški turi s. Joško Oven v Ohio in Pennsylvaniji, kjer je bilo peto naših konferenc in klubov aranziranih lepo število shodov. Bili so večinoma uspešni, posebno med premožarji v Penni. V kampanjski fond l. 1932 smo bili zbrali \$769.56, iz katerega smo delno financirali turo s. Ovna ter krili stroške kampanjske literature. V tej kampanji je nastopilo na shodih še mnogo drugih članov, bodisi da so bili poslani iz gl. urada, ali pa lokalni sodruzi. Vzeto vse v poštev se lahko reče, da je bila JSZ v predsedniški kampanji 1932 aktivna v polni meri.

LITERATURA:

Poleg strankne platforme in letaka na hrvaško-srbsko delavstvo v zadnji predsedniški kampanji, smo izdali tudi brošuro "ABC socializma" v 3,000 izvodih, v kateri je na poljuden način obdelan kratek pregled socialističnih teorij. Prizidil jo je Ivan Molek. Te brošure imamo še precej v zalogi. Sodruzi bodo morali v naselbinah podvzeti agiteljsko agitacijo za razpeščanje iste. Je dobro delo, in bi bilo potrebno, da pride v roke slehnetemu slovenskemu delavcu. Imamo je še okrog 1,800 iztisov.

DELO EKSEKUTIVE.

Eksekutiva je od prošlega zbora imela 22 rednih sej. Zapisniki teh sej so bili priobčeni v listu zato, da se članstvo zunaj kar najbolj seznanzi z delom eksekutive in z načrti za agitacijo, o katerih smo od časa do časa razpravljali na teh sejah. Sej v februarju in v avgustu se udeležuje tudi večje število zunanjih sodrugov, ki pridejo po opravkih v Chicago. Na njih poročajo o razmerah v svojih naselbinah in podajo priporočila.

Za pojačanje našega gibanja med hrvaškimi-srbskimi delavstvom smo podvzeli korake, da ga

Pregled X. rednega zbora JSZ

DESETI redni zbor JSZ se je vršil 1., 2. in 3. sept. 1934 v Slovenskem delavskem domu, 15335 Waterloo Rd., Cleveland, O. Udeležilo se ga je 88 članov, med njimi 76 moških in 12 žensk. Iz krogov mladine je bilo 14 delegatov.

Zastopanih je bilo 31 klubov, štiri konferenčne organizacije JSZ, štiri kulturna društva in 32 podpornih društev, ki so v Prosvetni matici.

Klube in konference JSZ je zastopalo 38 delegatov, podporni in kulturna društva Prosvetne matice 28, poročevalcev in članov odborov pa je bilo 22; nekateri izmed slednjih so bili obnem delegati društev Prosvetne matice.

Izmed ustanovnih članov JSZ, ki so se udeležili pred 24. leti njenega I. zbora, so bili člani X. rednega zbora JSZ Ivan Molek, Frank Podboy in Nace Zlemberger.

Predsedovali so: prvi dan Filip Godina, drugi dan Anton Jurca in tretji dan Anton Šular. — Podpredsedniki so bili: John Goršek, Frances Langerholc, Louis Zorko, Anton Šular, Mary Udovich, Geo. Smrekar in Frances Zakovšek. — Tajnik zbora je bil Chas. Pogorelec in zapisnikarja Ivan Babnik ter Peter Bernik.

Nekaj referatov je bilo priobčenih v prejšnjih številkah Proletarca, kar je v zapisniku pojasnjeno. Vsa druga poročila so v tem zapisniku.

Angleški del zapisnika, ki vsebuje predvsem poročila, ne pa razpravo, je na 5. in 6. strani.

Ta izdaja Proletarca je bila poslana poleg stalnim naročnikom tudi društvom Prosvetne matice.

Predlogi za spremembe pravil so na 14. strani.

zainteresirano v socialistično gibanje. Kot že omenjeno, smo izdali poseben letak kot apel temu delavstvu, in dani smo prejel iz raznih krajev od posameznikov vprašanja glede našega pokreta, vendar nam do zdaj še ni uspelo zainteresirati večji del hrvatsko-srbskega delavstva v naše gibanje. V zadnji volilni kampanji sta bila na agitacijski sodruha George Maslach in Božo Stojanović, člana kluba št. 20 v Chicagu. Obdrževala sta več shodov in govorila z mnogimi posamezniki, ki so se bili člani JSZ in so nam še danes več ali manj simpatični. Vendar nam kljub naporom ni uspelo ustanoviti kluba med njimi, razen v Detroitu, kjer je bil ustanovljen klub št. 113, ki pa vselej skrajno slabih delavskih razmer in pomanjkanja delavnih sodrugov ni obstal. Glavna ovira pri vsem tem je pomanjkanje sposobnih agitatorjev, ki bi mogli povežiti temu delu med Hrvati in Srbi več pozornosti, ter dejstvo, da nimamo v tem jeziku časopisa, ki bi bil socialističen, ali vsaj nekoliko našem pokretu. Kar je v klubu št. 20 možnih sodrugov, so večinoma zaposleni v različnih službah, kolikor v današnjih časih sploh morejo biti zaposleni. Ne ostaja jim ne časa in ne gmotnih sredstev, da bi mogli iti na agitacijo.

Zadnje pomlad je bil na splošnem glasovanju sprejet predlog kluba št. 14 iz Little Falls, N. Y., za zvišanje prispevka 5c na člana, v namenu, da se ustanovi reden agitacijski fond. Predlog je bil na splošnem glasovanju sprejet z večino glasov. Ker pa je bilo od konca referenduma do sedanjega zbora le dobrih par mesecev, je eksekutiva zaključila, da se vprašanje zvišanja prispevkov prepušča sedanjemu zboru. Upati je, da bo posvetili temu važnemu vprašanju kar največ pozornosti. Kajti, ako hočemo pošiljati agitatorje po deželi vsaj tu in tam, potrebujemo v ta namen gmotnih sredstev.

SPLOŠNA GLASOVANJA.

Od zadnjega zbora smo imeli tri splošna glasovanja, in sicer: za izvolitev tajnika ter drugih odborov Zveze; za določitev mesta sedanjemu zboru, ter o predlogu kluba št. 14 za zvišanje prispevkov v agitatorijske svrhe. Prvega glasovanja se je udeležilo 32 klubov in 8 posameznih članov in članic, skupaj je bilo oddanih 506 glasov ali 64% vsega članstva; drugega glasovanja se je udeležilo 35 klubov in 4 posamezniki, skupaj 527 ali 63.18 odst. članstva; in tretjega isto število klubov ter 4 posamezniki, ali 519 članov, odnosno 62.23% članstva.

Sedanjí odbori Zveze so:

EKSEKUTIVA:

Filip Godina, Donald J. Lotrich, Joško Oven, Fred A. Vider, Frank Zaitz, Peter Kokotovich in George Maslach.

NADZORNI ODBOR JSZ:

John Kopač, Peter Bernik in Sava Bojanovich.

NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE JSZ:

Alice Artach, Vinko Ločniškar in Angela Zaitz.

PROSVETNI ODBOR:

Anton Garden, Ivan Molek, John Rak in Chas. Pogorelec, tajnik.

DOHODKI IN IZDATKI JSZ OD 1. JAN. 1932 DO 30. JUNJA 1934:

DOHODKI:

Članarina	\$3.805.60
Konvenčni fond	1.206.66
Prosvetna matica	2.309.62
Izredni assement Internacionale	96.77
Klubi za potreščine	57.79
Literatura	190.60
New Leader in A. S. Q., naročnina	88.93
Kampanjski fond 1932	769.56
Povračilo stranke	100.00
Blagajne razpadlih klubov	83.14
Klubi za Ovnovo turo 1932 in 1934	145.37
Strankini znaki	1.40
Obrambni fond Tom Mooneya	2.20
Vozni listki gostov IX. rednega zbora	20.25
Za protifašistično ligo	14.25
Razno	134.31
Skupaj	\$9,026.45

IZDATKI:

Članarina stranki	\$1,214.32
Članarina drž. in okrajnim organizacijam	263.88
Plača tajnika	3,750.00
Najemnina urada	278.00
Poslatina, ekspresnina in hrvojavi	123.15
New Leader in A. S. Q., naročnina	91.93
Potreščine za klube	13.76
Uradne potreščine	156.96
Povračilo posojila konvenčnemu fondu	300.00
Knjige, igre, prepis vlog, pisemne potreščine P. M.	1,080.69
Oglasanje	72.60
Kampanjski stroški	364.28
Deveti redni zbor	1,248.38
Tiskovine in pravila	71.50
Tom Mooney obrambni odbor	2.20
Protifašistični ligi	11.25
Kontinentalni kongres, vozni stroški	20.00
Izredni assement Internacionale	96.77
Razno	133.19
Skupaj	\$9,292.76

RACUNSKI ZAKLJUČEK:

Dohodki	\$9,026.45
Prenos od 31. decembra 1931	1,453.83
Skupaj	\$10,480.28
Stroški	9,292.76
Preostanek 30. junija 1934	\$1,187.52
Zmurnjenega na Millard State banki	486.81
Ciste gotovine 30. junija 1934	\$ 750.71

OBVEZNOSTI:

JRZ (obresti od posojila Ljudski tiskarni v Mariboru) za knjige	Prosvetne matice	\$639.94
Dolg konvenčnemu fondu	Tajniku na plači	30.00
Stranki za članarino	Državnim in okrajnim organizacijam — članarina	27.08
Proletarcu za oglaš. v kol. 1934	Protifašistični ligi	3.00
Skupaj		\$ 855.15

AKTIVNI KLUBI IN CLANSTVO.

Ob času IX. rednega zbora je zveza štela 42 klubov z 996 člani, včevši 11 posameznih članov in članic. Danes šteje 42 aktivnih in dva pasivna (Sharon, Pa. in Little Falls, N. Y.) z 915 člani, vključevši 8 posameznih članov in članic. V tem času je bilo ustanovljenih in reorganiziranih 15 klubov in sicer: Illinois: Chicago, št. 16; Michigan: Detroit, št. 113; New York: Gowanda in Little Falls; Penna: Sharon, Bridgeville, Johnstown; Library; Avella, Scranton; Ohio: Euclid, Barber-

ton, Maple Heights, Blaine, Salem. prenehali pa so v slednjih krajih: Michigan: Detroit, št. 113; Ohio: Glencoe, West Park, Maple Heights, Blaine, Salem; Penna: Verona, Central City, Scranton, Lawrence. Skupaj 19 klubov. Varški prenehanci so različni; v nekaterih krajih prsiletve naprednega elementa iz naselbin. Tem bi se lahko pristreljelo Glencoe, Ohio, in Lawrence, Pa.; v drugih krajih skrajno slabe delavske razmere, dasi je odposlej v tem, da so takim klubom na razpolago iajmezne znamke, ali vredne nezadostnega zapimanja se v nekaterih krajih tudi tah ne posluhajo. Temu pa dopusta prepast organizacija popolnoma. Temu se lahko reče brezbrinost. Naš največji nedostatek pa je v pomanjkanju zmernih in agnih funkcionarjev pri klubih; koder imamo te, so tudi klubi aktivni, kjer jih ni, životarijo, in polagoma prenehajo.

AKTIVNI KLUBI SO SLEDECI:

- Illinois: Chicago, št. 1, 16, 20, 224; Oglesey, La Salle, Waukegan, Springfield in Virden, skupaj 9.
- Indiana: Clinton.
- Kansas: Arma.
- Michigan: Detroit, št. 114 in 115; skupaj 2.
- New York: Gowanda in Little Falls (pasiven); skupaj 2.
- Ohio: Power Point, Bridgeport, Euclid, Salem, Powhatan Point, Cleveland, Newburgh, Collinwood, Piney Fork, Girard in Barberton; skupaj 11.
- Penna: Conemaugh, Sharon (pasiven), Forest City, Bridgeville, Burgettstown, Imperial, West Newton, Naticoke, Johnstown, Hermine, Canonsburg, Moon Run, Avella, Library; skupaj 15.
- Wisconsin: Milwaukee, West Allis in Sheboygan; skupaj 3.

Skupaj 44 klubov in 8 posameznih članov in članic.

OKROŽNE ORGANIZACIJE.

Okrožne organizacije imamo danes štiri: eno v Penni, dve v Ohiu in eno v severnem Illinoisu in Wisconsinu. Poleg zastopnikov klubov, so na njih zborovanjih izredno dobro zastopana tudi društva Prosvetne matice. Vse okrožne organizacije so aktivne v našem javnem življenju, posebno priznanje pa gre še okrožnim organizacijam iz Pennie in vzhodnega Ohia.

Od skupnega števila članov je 622 moških in 293 žensk; od tega števila jih je 112 od tu rojene generacije, in sicer: 66 fantov in 46 deklet. Angliške odseke imajo klubi: št. 1, Chicago, Ill.; št. 5, Conemaugh, Pa.; št. 27, Cleveland, O.; št. 37, Milwaukee, Wis.; št. 114, Detroit, Mich. Priporočljivo je, da take odseke osnujejo klubi kjerkoli mogoče ter dajo mladim sodrugom in sodružicam vsvo mogočo kooperacijo.

KULTURNO DELO NAŠIH KLUBOV.

Poleg na političnem, se na kulturnem polju aktivno udeležujejo sledeči klubi:

St. 1, Chicago, Ill., (ima svoj pevski in dramski

odsek ter knjižnico z obilnimi številom knjig, katere posejajo proti mali odškodnini članom in so-mlajšnicam).

- St. 5, Conemaugh, Pa. (Aktiven v dramati.)
- St. 20, Chicago, Ill. (Srbski, ima tamburaški odsek, knjižnico in vprizorja dramske priredbe).
- St. 16, Chicago, Ill. (Prireja zabave z dramskim in pevskim sporedom z sodelovanjem tozadevnih odsekov kluba št. 1.)
- St. 21, Arma, Kans. (Aktiven na dramskem polju.)
- St. 37, Milwaukee, Wis. (Knjižnico.)
- St. 27, Cleveland, O. (Ima pevski odsek in knjižnico; peča se tudi z dramatik.)
- St. 28, Newburgh, O. (Ima pevski odsek ter dramske in operetne priredbe.)
- St. 45, Waukegan, Ill. (Aktiven na dramskem polju.)
- St. 47, Springfield, Ill. (Aktiven na dramskem polju; posejude tudi knjižnico.)
- St. 49, Collinwood, O. (Aktiven z varijetnimi programi dramskega značaja.)
- St. 114, Detroit, Mich. (Ima pevski odsek. Aktiven na dramskem polju. Z njim sodeluje tudi klub št. 115 istotam.)
- Št. 235, Sheboygan, Wis. (Pevski in dramski odsek ter knjižnico.)

Iz zgorajnjega je razvidno, da se mnogi naši klubi aktivno udeležujejo tudi na kulturnem polju. Zeleti je, da si tudi ostali klubi, kjer mogoče, osnujejo dramske in pevške odseke. Delavstvo si mora pa zgraditi svoj lastno proletarško kulturo. S takim delovanjem bo mogoče pritegniti k sebi zlasti tu rojeno mladino ter široo javnost, da poseča naše priredbe. Delavstvo se mora osvoboditi ne samo gospodarsko in politično, pač pa tudi kulturno.

Sodruzi in sodružice:

To je pregled dela in aktivnosti Zveze od zadnjega zbora. Uspehi niso kot bi si jih želeli. To je pripisati skrajno slabim razmeram in pa pomanjkanju propagandistov ter kajpada, tudi pomanjkanju izurjenih funkcionarjev pri klubih. Ako tudi številčno nismo take jaki kot bi lahko bili, je naš pokret še vedno sila v naši javnosti, s katero morajo računati nasprotniki. Z glavnim stanom stranke smo bili vedno v najboljših odnosih. Sploh je smatran JSZ za eno izmed najaktivnejših federacij v Socialistični stranki. Upati je ne samo, da bo taka ostala vnaprej, pač pa, da bo izred vseh postala tudi številčno najjača v ameriškem socialističnem pokretu. To je v veliki meri odvisno od sedanjega zbora. Upati je, da boste posvetili vso pažnjo nalogam, ki so pred nami, in odšli s tega zbora v trdnem sklepu, da se vsi predloženi in sprejeti aktepi udeležujejo in da boste zastopali na XI. rednem zboru najmanj podvojeno število članstva ter da bodo naše aktivnosti na vseh poljih najmanj istotake podvojene. To naj bo naš cilj za bodočo delo v našem pokretu.

Stanje klubov JSZ na podlagi poročil 31. julija 1934.

Št. kluba in kraj	Gotovine	Skupne imovine	Članov	Drž.	Unij. člani	Naroč. Prolet.
1, Chicago, Ill.	\$ 586.50	\$ 4,936.83	107	105	30	75
3, Oglesey, Ill.	27.77	27.77	14	7	6	7
4, La Salle, Ill.	75.62	175.62	18	16	4	6
5, Conemaugh, Pa.	3.73	3.73	20	20	9	10
7, Sharon, Pa.	—	—	—	—	—	—
9, Power Point, O.	26.45	29.45	7	7	2	7
10, Forest City, Pa.	37.36	57.36	11	7	5	3
11, Bridgeport, O.	123.10	123.10	33	26	19	13
12, Gowanda, N. Y.	7.50	8.50	12	10	—	6
14, Little Falls, N. Y.	—	—	—	—	—	—
13, Sygan, Pa.	1.88	26.88	13	13	—	4
16, Chicago, Ill.	55.00	55.00	18	10	1	8
18, Bridgeville, Pa.	—	—	14	12	2	2
19, Burgettstown, Pa.	4.28	4.28	8	8	3	2
20, Chicago, Ill.	13.51	513.51	20	14	5	3
21, Arma, Kansas	8.50	18.50	16	12	10	7
23, Euclid, Ohio	2.10	2.10	3	3	2	2
24, Salem, Ohio	12.30	10.18	7	3	—	3
25, Powhatan Point, Ohio	8.53	10.18	10	6	7	5
27, Cleveland, Ohio	110.37	1,277.64	98	95	8	33
28, Newburgh, Ohio	5.68	5.68	11	11	1	6
31, Imperial, Pa.	51.34	51.34	14	13	5	7
32, West Newton, Pa.	1.25	1.25	10	10	10	7
33, Naticoke, Pa.	1.45	1.45	9	5	6	4
37, Milwaukee, Wis.	50.40	50.40	91	6	21	43
41, Clinton, Indiana	—	—	13	5	3	1
45, Waukegan, Illinois	18.17	193.17	13	13	—	10
47, Springfield, Illinois	2.10	67.10	20	18	11	11
49, Collinwood, Ohio	76.00	416.00	21	20	10	14
50, Virden, Illinois	—	—	6	6	6	4
65, Johnstown, Pa.	—	—	12	—	—	—
69, Hermine, Pa.	—	—	9	9	4	4
95, Piney Fork, Ohio	15.00	40.00	3	3	2	2
114, Detroit, Michigan	61.63	861.63	68	63	5	24
115, Detroit, Michigan	58.15	138.15	13	12	—	8
118, Canonsburg, Pa.	86.48	540.48	16	14	12	9
175, Moon Run, Pa.	38.23	38.23	4	7	8	4
180, West Allis, Wis.	21.84	46.84	45	42	10	24
222, Girard, Ohio	140.54	215.54	15	7	1	11
224, Chicago, Illinois	58.04	108.04	16	12	6	7
225, Avella, Pa.	2.14	2.14	5	5	3	?
230, Library, Pa.	—	—	13	—	—	—
232, Barberton, Ohio	15.02	15.02	30	25	25	?
235, Sheboygan, Wis.	46.05	278.55	20	14	1	11
Posameznih članov	—	—	8	—	—	6

Soglasno sprejet predlog, da se poročilo vzame na znanje.

Poročilo tajnika slovske sekcije JSZ.

Frank Zaitz, tajnik slovske sekcije JSZ, poročala sledeče: Kar ima JSZ klubov sedaj, spadajo vsi, razen enega, slovske sekciji. Dokler JSZ ne bo imela kluba hrvatske in srbske sekcije, bo gl. tajnik JSZ izvrševal delo, ki bi drugače pripadalo tajnikom sekcij.

Prošlemu zboru dne 28. maja 1932 sem poročal o finančnem stanju slovske sekcije, ki je bilo sledeče: Delnice v JSPD \$1,100.00 Hranilna vloga v Lawndale Nat. banki 54.84 Vloge v Millard State banki in v Ogden National banki, obe v konkurzu 206.37 V stavbinskem skladu JSZ 500.00 Skupaj \$1,861.21 Od prošlega zbora do 31. avgusta 1934 je imela slovska sekcija sledeče dohodke: Obresti od delnic JSPD 108.50 Obresti od hranilne vloge v Lawndale national banki 5.04 Millard State banka, tretje izplačilo nov. 1932, 5% 8.87 Ogden National banka, drugo izplačilo, 5% (21. avg. 1934) 5.47 Skupaj dohodkov od 30. aprila 1932 do 31. avgusta 1934 127.88 Imovina slovske sekcije 31. avgusta 1934: Delnice v JSPD \$1,100.00 Hranilna vloga v Lawndale Nat. banki 182.72 Pomotoma preveč vpisane na banki k naši vlogi .01 V stavbinskem skladu JSZ 500.00 V defiliranih bankah: Millard State Bank, prej \$124.32, manj 5% 115.45 Ogden State Bank, prej \$82.05, manj 5% 76.58 Skupaj imovina slovske sekcije \$1,974.76

Račune so pregledali dne 21. avgusta 1934 člani nadzornega odbora slovske sekcije: Vinko Ločniškar, Alice Artach in Angela Zaitz. Ugotovili so, da so knjige v redu.

Soglasno sprejet predlog, da se poročilo vzame na znanje.

Sledi 10. točka sporeda.

Vprašanje obstoja JSZ.

Frank Česen opozarja, predno poda svoj referat, katerega je pripravil na poziv eksekutive JSZ, da je bila večina sodrugov pod napahnim vtisom radi resolucije detroitskih klubov, ki je bila priobčena v Proletarcu in vsled katere je bilo nekoliko razprav in tudi kritik v Proletarcu. Detroitski klubi nikakor niso imeli namena z doletno resolucijo JSZ razbiti ali razpustiti, ampak v resoluciji je bilo le navedeno, kaj naj se naredi ko pade JSZ v članstvu na tako nizko število, da ne bi bilo mogoče več Zveze obdržati. Resolucija je bila pisana v konstruktivnem namenu, in ne destruktivnem, kot se je hotelo prikazati. Detroitski klubi so bili in so še vedno najaktivnejši v vseh oziirih, in to tudi dokazuje zgodovina jugoslovanskega socialističnega gibanja v obč. Resolucija je bila pisana za eksekutivo, da bi na podlagi njenih izvajanj izdelala načrt za bodočo delo, ne pa da bi radi tega nastala kakšna konfuzija. Nato Fr. Česen referira sledeče: Referat, ki mi ga je poverila eksekutiva JSZ, je v očigled razmer, v katerih se nahajamo ameriški Jugoslovanci, zelo važen za obstoj in napredek Zveze ter njenega glasila Proletarcu. Namen tega referata ni destruktiven, pač pa tvori po možnosti podlogo, potom katere nam bo mogoče usmeriti naše bodoče aktivnosti, dokler je Zvezi kot narodnotni federaciji usojeno živeti. V JSZ, ki je sestavljeni del ameriške socialistične stranke, je opaziti v povojnih letih klub izredno delavni eksekutivi in razmeroma dobro urejenega glasila zastoj, odnosno je neznamen napredek v članstvu in naročnikih. Kaj je temu vzrok?

Alli je socializem kot ideja zgrešil svoj cilj in s tem postel nepopularen — ali je pa masa že

dosegla svobodo od kapitalističnega razreda? Niti prva niti druga ni resnica, pač pa je nastala stagnacija vsled čisto drugih okolščin. Ko se je ustanovila JSZ, je bilo priseljevanje Jugoslovancev v te dežele v polnem smahu. Bili so to v večini mladi ljudje — polni idealov, do katerih je duh svobode, bratstva in enakosti kljub klerikalni atmosferi, v kateri so bili vzgojeni, polagoma prodrli. Reakcija vseh baž je vsled tega dvignila glavo. Z ene strani je stopila v ofenzivo mogočna katoliška hierarhija, z druge pa svobodomislelci starekrajega liberalnega tupa. Tedaj se je prvč v zgodovini ameriških Slovencev potegnila globoka črta med zdrave teorije Marksovih naukov, ter puble verake in šovinistične fraze. JSZ je izšla iz tega boja ojačena — prestala je preizkušnjo v ognju. Skupno s Hrvati in Srbi je postala politična sila, s katero je morala javnost računati. Prišla je svetovna vojna, ki je vrgla vse politično in ekonomsko življenje iz ravnotežja. Vsled zgrešene taktike z ozirom na vojno je JSZ mnogo pretrpela. Z odstopom hrvatskih sodrugov je postala le še blodeča senca prejšnje sile. Ko se je svet pričel zopet vračati v normalno stanje, je Zveza pričela graditi na svojih razvalinah novo stavbo. Pri tem delu je pa valed komunističnega samaha, razočaranja nad vojno taktiko, ter vsled oportunitizma in političnih hib evropskih socialistov naletela na neštete ovire. Akcija za ponovno pridobitev Hrvatske se je izjalovila. In kar je glavno, meje novim priseljencem so se zaprle. Medtem se je na našem političnem ozemlju pojavila mlajša generacija, ki je bila vsled katoliškega vpliva v pretežni večini orientirana v kapitalističnih strankah, zlasti v demokratski. V mnogih naselbinah so bili slovske kandidacije uspešni. Nekateri kot Slovenci, drugi kot katoličani, tretji pa kot demokratje. Nihče pa iz principa ali v smislu načel. Ti kandidati so si osvojili potom svoje masine ogromno število jugoslovanskih glasov, za katere se je, in se še bori JSZ, oddalo ameriška socialistična stranka. Posledica tega so bili boji za politične službe, ki so v več slučajih omamile celo omahljive sodruge. V tej situaciji pa tudi JSZ ni držala krize rok, pač pa je pričela organizirati napredno mislečo mladino, kar pa ji je do sedaj vsled raznih vzrokov le delema uspelo. Medtem so se naši pionirji in agitatorji, ki so žrtvovali svoja najboljša leta za JSZ, postali izčrpani — drugim pa borba za obstanek onemogoča aktivno sodelovanje. Brez agitatorjev kot so Snój, Zlenberger, Janković in drugi si pa Zveza in Proletarcu sploh predstavljati ne moremo. Zato stojimo danes z ozirom na uspešno delovanje in za ohranitev JSZ pred sledečo alternativo:

- 1.) Ali smo zmoini organizirati skupino agitatorjev, jih namestiti v strategične postojanke širom Združenih držav in z njimi naskočiti reakcijsni taboer v svrhu rešitve naših ljudi, zlasti mladine, pred demokratskim in republikanskim mrazom v prid JSZ?
- 2.) Ali pa hočemo še nadalje životariji v sedanjí obliki, brez posebno učinkovitih rezultatov na reakcijo, krpati nastale vrzeli s skromnim prirastkom ter nekega lepega dne v svrhu ohranitve zadnjih ostankov JSZ direktno priključiti soc. stranki v smislu detroitske resolucije.
- JSZ in Proletarec sta nam brezdvomno potrebna. Zgodovina nas učí, da sta tekom svojega obstanka producirala neprecenljive politične, kulturne in društvene delavce, ki so danes na vodilnih mestih v vseh panogah slovskega javnega življenja v Ameriki. Zveza in njeno glasilo imata z ozirom na skromna sredstva ter pičo število agitatorjev znatne zasluge za prubo in vzgojo naših emigrantov. Poteškoče, s katerimi se borita, so ogromne. Zato bosta v zgodovini delavskega gibanja v tej deželi zapisana na častnem mestu.

FINANCE IN AGITACIJA.

1.) Za nadaljnjí obstoj, odnosno razmah Zveze in Proletarcu, pa sta vsled preje omenjenih razlogov neobhodno potrebni dve stvari: finančna sredstva in energična agitacija v širokem obsegu. Inicijativni predlog kluba št. 14 in Little Fallsu za petcentno povišanje prispevkov je doela na mestu, vendar ta vsota še od daleč ne zadostuje za kritje ogromnega teritorija, kjer žive naši ljudje in kamor socialistični nauki še niso prodrli. Vsled tega si bo pač treba omisliti radikalnejši vodhodkov, n. pr.: ustanovitev stalnega agitacijskega fonda, v katerega naj bi vsak zaposlen član prispeval en dolar letno v štirih obrokih.

2.) Vsak aktiven klub naj bi bil obvezan aranžirati vsaj eno priredbo na leto v ta namen. Vse to bi se dalo izvesti s trdnjo voljo in to kljub krizi. Ko bi si na ta način zagotovili stalne dohodke, bi poslali par izkušenih in poštenih agitatorjev po naselbinah, kjer se neomejeno vlada reakcija, kot New York, Joliet

Člani in članice desetega rednega zbora Jugoslovanske socialistične zveze in Prosvetne matice septembra 1934 v Clevelandu. Slikani so pred Slovenskim delavskim domom.

PHOTO BY WIGOR STILO

Delo klubov JSZ po naselbinah pa svašarstva na sovražnosti osebni koristolovci, ker ne morejo dobiti 'dragih rojakov', kateri jim naj bi služili le za podstavke za dosego njihovih osebnih koristi. Naše delo svašarstvo cerkvenjaki, ker ne soglašajo z njihovimi nauki, da 'delavec bodi ponižen in potrpežljiv, plačilo pa dobiš na onem svetu'. Neljubo je naše delo raznim namišljenim naprednjakom, katerih naprednost obstoji le v tem, da ne hodijo v cerkev, da odrinejo od časa do časa kak kvoder za delavsko stvar, itd. Nekateri "naprednjaki" so že bili v socialistični stranki, katero so hoteli izrabiti za svoje osebne koristi. Bili so neiskreni in prva zapica jih je odnesla.

Ogromna masa delavcev, ki stoji ob strani, večini pomolovalno ali celo sovražno gleda na delo naših sodrugov, češ: kaj bo ta peščica dosegla. Ne razumejo čim uspešnejše, mora biti klub politično aktiven. Člani morajo biti delavni v strokovnih unijah, združenjih, kulturnih in podpornih društvih, ki so bila ustanovljena na principih razredno zavednega delavstva.

Navedel sem nekaj učinkov delovanja klubov JSZ v naselbinah. Priznati moramo, da niso vsi klubi aktivni tako, kot bi bilo potrebno. Mnogi starejši sodruzi postajajo 'utrujeni', češ, jaz sem dosti delal, pa naj še drugi! To je napačno. Sodrug nikoli ne more in ne sme reči, da je prestar za delo. Tega je za vse dovolj. In če je tako delo kedaj prineslo rezultat, ga mora v današnjih dneh, ko delavsko ljudstvo tava in išče poti iz današnje miserieje. Želim, da bodo zaključki desetega rednega zbora poživili delovanje klubov in posameznih sodrugov.

Delo, ki ga vrši v naselbinah Prosvetna matica, je izobraževalno delo. Vajno je, ker z njeno pomočjo dosežemo delavce, katerih bi drugače ne mogli. Ta ustanova zalaga podpora društva s knjigami poučne in izobraževalne vsebine. Pošilja jih pridruženim društvom brezplačno. Dramske zbrane in pevski društva oskrbuje z delavskimi igrami in pesmami. Kot tajnik društva, ki je član matice, mi je znano s kakih veseljem segajo člani po knjigah. Ko jih vračajo, da jih dobe potem drugi člani, slišim vedno pohvalne besede, iz katerih je razvidno, da je knjiga naredila dober uspeh. Poznam veliko delavcev, ki v življenju ne niso kupili knjige, razen mase bukvice ali pa pratiko. Sistem Prosvetne matice pa omogoča, da dobe skoro brezplačno knjige, poučne in izobraževalne vsebine.

Na zboru se bo gotovo pripravilo kake spremembe in izboljšanje te ustanove. Lahko se pripravijo več poučnih predavanj ali izdajanje več brošur izobraževalne vsebine. Mi nimamo velikih finančnih sredstev in bodoči odbor Prosvetne matice naj skusa izvesti v čim večji meri vsa pripravila, ki jih bo dal deseti redni zbor.

Poročilo se sprejme.

Drugi poročevalce je John Trčelj, ki povdarja važnost referatov. Ti pokazuje vsa dela, ki so jih klubi JSZ in Prosvetna matica izvršili in ki jih bodo morali v bodoče. Pokazuje tudi vse napake v delovanju ter opozore zbor, kje bo treba popraviti, da se bo doseglo večje uspehe. Nato poročal: Členji sodruzi in sodružice:

Naloga, katero mi je dala eksekutiva je, da poročam današnjemu zboru o delu, ki ga vrše klubi JSZ in Prosvetna matica med delavstvom v zapadni Pennsilvaniji. Ta predmet je zelo važen in zbornica bo morala posvetiti veliko pažnje kako naše gibanje poživiti, razširiti delokrog matice in vzbuditi v delavcih zanimanje za to važno institucijo. Naši dosedanjí uspehi nam kažejo to pot.

Razmere, v katerih se nahajamo v zapadni Pa., od kjer je prišlo več naših sodrugov in sodružic na ta zbor, so nam več ali manj znane. Večji del naših ljudi je zaposlen v premoškopih. Plače so danes malo boljše, kakor so bile za časa, ko so premoškopi baroni zlomili premoškopsko organizacijo. To moram konstatirati s povdajanjem, da niso premoškopi zamudili ni ure ni dneva, da bi ne bili v boju, da pridobijo nazaj svoja organizacija. Nekateri mislijo, da jim je NRA dala pogum za ta vztrajen boj. Toda vsak izmed nas se zaveda, da so bile naše ustanove in naši listi oni faktor, ki nas je vedno bodril, da smo lahko vztrajali v tem težkem boju. To ni samohvala. To so gola dejstva. Mi živimo med drugorodnim delavstvom, poznamo njihove običaje in življenje. Oni imajo raznovrstno časopisje. Nimajo pa nobenega lista, ki bi jih vsaj malo bodril in vodil v boju za izboljšanje njihovih razmer. Mi smo v tem oziru bolj napredovali. Imamo Prosveto, glasilo SNPJ, imamo Proletarca, ki nas že 30 let vzpodbuja. Imamo svoje publikacije, Majski Glas in Družinski koledar, s kakršnimi se ne more meriti nobena druga skupina.

Največ odpornega duha ima naše ljudstvo, ki živi v industrijskih krajih. Konstatirati moram, da ima zaslug za to edino JSZ in njene publikacije. Kadarkoli se prične gibanje za ustanovitve strokovne unije, je naš narod najbolj delaven in delaveci drugih narodnosti se ravnaajo po naših navseh, ker vedo, da imamo časopisje, ki nas bodri in daje navete.

Prosvetna matica je ustanova, ki je z izdajanjem poučnih knjig veliko pripomogla k izboljšanju naših socialnih razmer in kulturni izobražbi. Kaj bi bili naši odri brez te ustanove? Predvajali bi igre, ki bi škodovali delavskemu razredu in ga celo poniževalo. Vsako kulturno, dramsko društvo ali pevski zbor, ki je član matice, ima na raspolago prave delavske igre in pesmi. Vedno in prsed jih lahko s ponosom predvajajo.

Sodruzi v našem okrožju so vedno navduševali društva, da so pristopila k Prosvetni matici in poslala svoje zastopnike na današnji zbor in uspehi so tu. Ti zastopniki bodo prinesli domov vzpodbujajoča poročila in to bo naše sodruge utrdilo v dobri veri, da so izvršili mnogo koristnega dela sebi in svojemu razredu.

Pri naši agitaciji smo povdajali, da je ta zbor nekaka politična šola in da je edino, ki posveča vso pažnjo vsem panogam življenja naših ljudi in njihovim potrebam. Uspeh našega dela je tu. Danes imamo preko 80 delegatov, ki zastopajo klube JSZ in društva Prosvetne matice. Ko bodo prišli domov, bodo šli z veseljem na delo. Današnji zbor jih bo navdušil in dobili bodo nove energije za širjenje naših idej. Širili bodo zapisnik tega zbora, da bodo pokazali naš trud in delo za izboljšanje premoškopskega položaja.

Naše konferenčno zborovanje, ki se je vršilo 5. avgusta t. l. v Strabane, Pa., si je začrtalo veliko delokrog, da se razširi delovanje Matice. Delali bomo po sklepih tega zborovanja, delali bomo neumorno, ker se zavedamo, da bomo končno dosegli velike uspehe.

Ce bo imela ta zbornica več časa na razpolago je potrebno, da se posveti tej ustanovi čim več razprave, kajti zavedati se moramo, da je to nekaka potovalna šola, ki nam daje za male prispevke zelo pomenljive, vez med našimi klubi in drugimi društví.

Prosvetnemu odboru JSZ izrekam priznanje, da je kljub težkim razmeram, katere tarejo deželo, izvršil mnogo dela.

Poročilo se sprejme.

JSZ in naša agitacija v Clevelandu.

Joseph Jauch poročal: Členjena zbornica: Skušal bom podati nekaj pregled spominov in zabeležene kronike o delovanju in vplivu Zveze in klubov na socialističnem in prosvetnem polju v naši okolici.

JSZ je bila ustanovljena na prvem kongresu jugoslovanskih socialističnih klubov, ki se je vršil 3. in 4. julija 1910 v Chicagu. Ill. Soc. klub v Clevelandu, ki je pozneje dobil številko 27, pa je bil ustanovljen 25. septembra 1910. Lahko rečem, da se je naše gibanje razvijalo od vsega početka pa do danes paralelno z Zvezo. Pričetek našega skupnega dela za Proletarca, prvo spoznanje z uradniki naše Zveze in nadaljno skupno delo se je pričelo marca 1911, ko je prišel v Cleveland pokojni sodrug Jože Zavertnik, ki je bil tudi glavni govornik na velikem javnem shodu, ki smo ga priredili, da opozorimo našo naselbino na delovanje slovenskih socialističnih organizacij.

Ko je zveza l. 1912 organizirala govorniško turo s Eibina Kristana iz Ljubljane po Združenih državah, so clevelandski sodruzi sodelovali pri nabiranju posebnega sklada v ta namen. Eibin Kristan je govoril prvič v Clevelandu septembra 1912.

S to turo se je socialistično gibanje med ameriški Slovenci in staro domovino močno združilo. Ameriški družinski koledar, katerega izdaja tiskovna družba Proletarca že 20 let, ima svoj izvor pri splošni delavski zvezi Vzajemnost za Kranjsko in Ljubljani, ki je izdala prvi letnik Družinskega koledarja l. 1913. Naročenih je bilo 2000 izvodov, in je bil razprodan predno je prispel sem.

Zdi se mi, da je bilo s tem započeto ogromno literarno delo, katero poleg zveznega glasila Proletarca, pomaga širiti delavsko zvest in izobražbo med Jugoslovanci v Ameriki. In to je bilo in ostane mogoče le pod centralno organizacijo, kakršna je bila in še obstoji. To je naša JSZ.

Izobraževalna akcija JSZ je bila ustanovljena v novembru 1921, pozneje je iz te akcije nastala Prosvetna matica. V tej so včlanjena napredna društva raznih jednot in zvez, delavski pevski in dramski zbori, med katere je Matica v teku svojega obstoja razpečala ogromno število knjig in brošur, zalagala je dramska društva z delavskimi igrami, pevske zbere z delavskimi pesmi, dajala je društvom nasvete in informacije. V Clevelandu je sedaj priključeni 9 društev in zborov Prosvetni matici.

Priznati se mora, da ima JSZ s to akcijo velike zasluge pri gradnji delavske kulture in izobrazbe. Če se dotaknem še Jugoslovanske Republikanske Udrusenja, ki je bilo v tennih stikih z JSZ, moramo reči, da je to gibanje dobilo v Clevelandu silen zamah in je zbudilo napredno misleče mase, daso pravilno presojale mednarodna vprašanja, pravi vpliv na svetovni mir in razne oblike državnega ustroja. To je bila močna organizacija in požejši dogodki so pokazali pravilnost našega stremjenja. Zdi se mi, da smo bili z značnimi taktiko o orijentaciji v popolnem soglasju z znanstvenim socializmom v raziskavanju obstoječih razmer in vplivu istih na svetovni mir.

AGITACIJA V NASELBINI.

Cleveland ima danes tri socialistične klube, ki pripadajo zvezi. Najstarejši in kateri ni nikdar prenehal s delom, je klub št. 27 na St. Clairju. Drugi je klub št. 49, ki je bil že parkrat reorganiziran. Njegov sedež je na vzhodni strani mesta, v Collinwoodu. Tretji klub št. 28 v Newburghu je bil ustanovljen 1928. Ustanovljen je bil klub v West Parku, ki pa se je razjel. Ista usoda je zadela kluba v predmestjih, v Euclidu in Maple Heightsu. Članstvo obstoječih klubov je sledeče: št. 27 ima 98 članov, št. 28 ima 16, št. 49 pa 21 članov, skupno 138 članov. Čudno se vam morda vidi, da imamo v Clevelandu tako malo članstva. Na to moram povdajati, da imamo v Clevelandu prav posebne razmere, ki močno vplivajo na naše gibanje, kakor tudi na gibanje v naselbinah. Imamo dva dnevnikar: "Ameriška Domovina" in "Enako-

pravnost". Prva je bila od vsega početka sovražna našemu gibanju, je klerikalni list, ki propagira demokrasko politiko, ali bolje rečeno: gonjo za političnimi službami. Drugi list, ki nosi geslo: "Zastopa interese slovenskih delavcev v Ameriki", je malo bolj liberalen in prinaša zadnje čase spet članke socialističnih tendenc. Je brez vsake resne akcije skupnega delovanja, zatorej dvomljiv. Citateljem meša pojme, da se ne morejo v večji meri zanimati za potrebo organizacije in resnično socialističnega časopisja.

Pristopilo je v naše klube že lopo število članov, ki pa so organizacijo pozneje zapustili. Seveda je marsikdo računal le na osebne koristi, ki bi jih morda imel, če nosi rdečo karto. Drugim je socializem "prepočasen" in se navdušujejo za komunizem, kamor pa seveda ne pristopijo in so komunisti le taktični kadar kaj kritizirajo. Teh med Slovence ni dosti. Ja pa drugače z bivšimi hrvaškimi sodruzi, s katerimi smo do razkola vedno skupno delovali. Po razcepu stranke jih je zjel val komunizma, ki je bil za kratkono, zelo močno clevelandsko soc. organizacijo naravnost poguben. Še danes ni mogoče preboleti tega razkola. Prej močni klubi nemške in finske federacije so doela izginiti. Komunistično gibanje pa je s smrtjo Ruthenberga zadobilo silen udarec in večina njihovih članov postaja danes indiferentna za politično udeleževanje.

Kluba št. 27 in 28 sta organizirala tudi svoja pevška zborca: "Zarja" in "Delavec". Prvi obstoji že 18. leto. Zbor Zarja je mnogo pripomogel, da je bilo naše delo uspešno in vsakemu klubu pripomočam, da ustanovi svoj pevski zbor, če je to mogoče.

Klub št. 27 je organiziral tudi ženski osek, ki se pa zaenkrat ni obnesel in se ga je pozneje razpustilo. Več uspeha pa pričakujem od našega mladinskega osekda ali "English Speaking Branch", ki šteje danes 20 zelo aktivnih članov. Sami so organizirali šolo, v kateri poučujejo mlajše v socialističnem duhu. Dali so jim ime "Red Eagles".

Klubi so večkrat organizirali kampanjo za pridobivanje naročnikov Proletarca in bili vedno v pomoč zunanjim agitatorjem. Da nima Proletarce večje število naročnikov, sta nedvomno kriva oba, predje omenjena lista.

Posebne važnosti za obstoj klubov so lastni prostori s čitalnico, kjer se sodruzi shajajo lahko vsak čas, imajo svoje seje, razprave, pevške vaje. Klub št. 27 ima svoje stalne prostore od prvega početka. Zadnje čase ima v teh prostorih okrajna organizacija svoje mesečne seje.

Poleg vseh teh aktivnosti pa moram povdajati na veliko poštvalnost članov naših klubov v okrajni organizaciji, katerih priredbi si ne moremo misliti brez sodelovanja naših članov.

V volilnih kampanjah smo bili vedno aktivni. Naši člani so bili nominirani v razne politične urade, nabirali so podpise na peticije, prirejali shode, raznašali soc. literaturo, prispevali in zbirali prispevke v razne fondse.

Ko se je pričelo v Ohio u akcijo za starostno pokojnino in brezposelno zavarovalnino, so slovenski sodruzi, potom iniciative lokalne socialistične stranke, zanesli te ideje med slovenska podporná društva. V kratkem času se je ustvarilo pomozantno gibanje in mnogo smo pripomogli, da je bila starostna pokojnina v Ohio lansko leto s pomočjo referendumov usakojena.

To je kratek opis našega delovanja v Zvezi, okrajni organizaciji stranke in splošno v naselbini. Našega cilja še nismo dosegli, pritegnili smo pa na našo, tu rojeno mladino k delu za soc. misel. Ta mladina bo vršila delo v klubih in v drugih naših ustanovah res iz prepričanja.

Zgodovina socialističnega gibanja u tej deželi ne bo mogla iti preko dela naših sodrugov. Prispevali smo svoj delež k gradnji socialistične družbe in osvoboditvi proletariata.

Poročilo s. Jaucha se sprejme.

Socialistična stranka.

Ker zastopnika srske sekcije ništa navzoča se preide na naslednjo (štirinajst) točko sporeda.

DETROITSKA KONVENCIJA STRANKE.

Charles Pogorelec poročal: Sodruzi in sodružice: Potek in zaključki detroitske konvencije Socialistične stranke so vam že znani iz poročil v Proletarcu in angleških soc. listih, zato bo moje poročilo bolj kratko.

Na predkonvencijnih sestankih so bila podana izredno dobra poročila, posebno od newyorške delegacije. Ta poročila so pokazala nujno potrebo kontakta med strokovnimi organizacijami in stranko. Newyorški sodruzi so postali zelo aktivni v strokovnih unijah in s mnogo pripomogli, da so bile strokovne organizacije očistile korupcije — največje rane v unijah. Na unijkjih sestankih imajo svoje zelo dobre govornike, ki skušajo zaenesti med unijsko članstvo res pravo delavsko zavest.

Eno najbolj razveseljivih poročil je pa dala pennsilvanska delegacija, kjer je stranka v zadnji dobi zelo narasla.

Na konvenciji se je vršil oster boj, med starejšo generacijo socialistov, ki je bila skoro 30 let v vodstvu stranke, in mlajšo, ki je postala zadnje čase, ko se več nevarnost fašizma, zelo aktivna. Vprašanje načelne izjave je bilo najbolj pereče. Sprejeta je bila, z razmerjem glasov 2:1, nova načelna izjava, ki pa je dana članstvu na glasovanje. O načelni izjavi stranke bo poročal Anton Garden.

na izjavo, je nastalo precej razburjenja v stranki. V času referendumu o nji je nastalo premirje in sodruzi bodo šli zopet na konstruktivno delo, ki je nujno potrebno, da se prepreči porast fašizma in vrši delo za uresnitve socialistične človeške družbe.

Poročilo se sprejme.

Načelna izjava socialistične stranke.

Anton Garden poročal (poročilo je navedeno v izbrpku):

Z novo načelno izjavo, sprejeto na detroitski konvenciji, se je v stranki pojavila bojevita diskuzija, ki pokazuje, da tudi socialistično gibanje valovi na katičnih tokih sedanjega družabnega reda. Temu se ni čuditi, kajti tudi socialistično gibanje je odvisno od sil in časa, v katerem živimo, kakor vse druge institucije.

Jaz novo deklaracijo podpiram, ne valed tega, ker je "popoln" dokument, nego zato, ker smatram, da vodi v pravilno smer. Nekateri sodruzi, ki so drugačnega mnenja, vidijo v deklaraciji kup protislovi, komunizem z diktaturo proletariata ali celo Proudhonovo senco. Deklaracija res zajema široko polje v socialistični teoriji, ni pa tako eroičen dokument kakor ga prikazujejo nasprotniki.

Diference v ameriskem socialističnem gibanju (to velja tudi za mednarodno gibanje) se tičejo treh fundamentalnih vprašanj: "masne rezistence" in prehodne dobe. Teh treh vprašanj se dotika tudi nova strankina deklaracija. Diskuzija je pokazala, da se jih dotika preveč površno, oziroma, da se s temi vprašanji socialisti nismo dovolj bavili in prišli do določnih zaključkov, bodisi kot posamezniki ali pa kot gibanje.

Socialistična stranka Združenih držav je v zadnji svetovni vojni pokazala, da je proti vojni ne le v teoriji, nego tudi v praksi. To stališče je plačala s težkimi žrtvami. Zaradi protivnojnega stališča med nami ni diferenc, kajti proti kapitalistični vojni smo vsi.

Nastala je pa diferenca glede taktike v slučaju nove vojne in glede priprav za vojno. Deklaracija naglašá princip, da mora delavstvo in vsi drugi pacifistični elementi nastopiti proti vojni z "masno rezistenco" ter vojno obrniti proti kapitalizmu. Ta princip je revolucionaren in povsem marksističen. Kako mu morejmo nasprotovati sodruzi, ki se pritevajo k marksizem, je za človeka uganka. Značilno je, da so mnogi sodruzi, ki nasprotujejo tej tezi, šli kot posamezniki skozi persekucije v zadnji vojni in so kot posamezniki nedvomno zopet pripravljivi v podobnem slučaju storiti enako.

Vprašanje je res polno negotovosti in ogromne odgovornosti. Kaj, če masna rezistenco — generalna stavka, ki je že sama na sebi revolucionarna, demonstracije, stavke v vojnih industrijah, kar pomeni sabotažo vojne — kaj če to ne uspe? Posledica bodo grozovite represije in začasno uničenje stranke ali celo delavskega gibanja.

Kljub temu ni druge poti. Če v prihodnji vojni delavstvo ne bo nastopilo s masno rezistenco in jo zaključilo s strmojavljenjem kapitalizma, bo najbrž končana tudi usoda civilizacije. Na silnih razvalinah in preko milijonih grobov ter revščine bo vstal fašizem in barbarizem. O kakem zmagovalcu je bedasto misliti. Trpelo bo vse ljudstvo v prizadetih in neprizadetih državah še v večji meri kakor trpi od zadnje vojne. Naloga delavstva in tudi srednjega razreda je, da to prepreči za vsako ceno. Če te naloge ne bo hotelo izvršiti ali pa če bo v poskusu propadlo, bo delavsko gibanje itak uničeno.

O demokraciji zavzema deklaracija po mojem mišljenju pravilno stališče. Njen glavni pogrsek je, da je ne analizira, ampak poteguje črto med buržoazno in marksistično demokracijo le po implikacijah. Deklaracija ne zanemaruje demokratičnih načel, kakor mislijo nekateri sodruzi; je pa kritična v nekaterih pomih in praksah, ki se smatrajo za demokracijo (sodrug Stoyan Menton je o tem vprašanju imel v Proletarcu dobro razpravo). V imenu demokracije so se nad delavstvom in ljudstvom na splošno vršila vsakovrstna zločinstva — od korupcij in sleparij do persekucije, ubijanja stavarjev ter ozanjevalcev boljše družbe. V njem imenu buržoazija zanika civilne svobodščine, čeprav so steber vsake demokracije.

Za socialiste je potrebno pravič, da delamo razliko med buržoazno in marksistično demokracijo in drugič, da to razliko stalno povdajamo. To je potrebno posebno v tej dobi, ko so na tehnični civilne svobodščine in vse delavske pridobitve. Slep boj za buržoazno politično demokracijo, kakor so ga na primer vršili nemški socialisti, delavstva ne more vzposobiti za boj, niti ne preprečiti fašizma. Kapitalistična demokracija je namreč tako "bogus" ali namišljena in slaba, da kak Mussolini ali Hitler nima posebnih težkoč jo diskreditirati.

Kadar kapitalizem s pomočjo take demokracije ne more več izkoristiti in držati delovnih mas v verigah, jo je pripravljen zavreči. Prava demokracija je istovetna ne s socializmom; kapitalizmu je antiteza — nekaj nasprotnega. Kar delavstvo hoče in neobhodno potrebuje v boju za izboljšanje svojega položaja in končno osvoboditev, so civilne svobodščine, pod katerim pojmom, jasnim in konkretnim, so vključene vse delavske pravice. In če adoptiramo ta pojmi, oziroma besede in jih nadomestimo za demokracijo, bodo med nami takoj prenehale vse debate o — "bogus" in drugačni demokraciji.

Nova deklaracija je naleta na opozicijo tudi valed tega, ker se ni povsem izognila važnemu vprašanju prehodne dobe. V nji je naglašán princip, da bo socialistična vlada nastopila z vso silo,

tudi oboroženo, proti kapitalističnim sabotažnikom ali kontrarevolucionarjem in da bo stranka v slučaju "kapitalističnega razpada" organizirala vlado, neglede če ima večino ali ne. Pri "legalistih" je posebno zadnja točka dregnila v srčeno gneздо, ker v implikacijah to pomeni "coup d'etat" ali revolucijo.

Za majhno stranko kot je ameriška je res smesno govoriti o kakí revoluciji ali "organiziranju delavske vlade" v slučaju "kapitalističnega razpada". Neglede, če je stranka močna ali šibka, se socialisti ne morejo izogniti temu fundamentalnemu vprašanju. Ne moremo se mu izogniti, če hočemo preobrat iz kapitalizma v socializem. Nikdo ne more s sigurnostjo reči, da bo prišlo do družabnega preobrata s parlamentarno akcijo. Razvoj zadnjih let pač daje malo upanja na "legalno" proceduro. Lahko jo onemogoči kapitalizem kakor jo je v Italiji, Nemčiji, Avstriji in v več drugih manjših državah. Socialisti in delavstvo sploh se ne bi smelo odreči svoji najstarejši pravici: pravici do revolucije. V tem imajo Združene države posebno bogate tradicije: saj je ta pravica naglašana v Proklamaciji neodvisnosti in jo je naglašil tudi Abraham Lincoln. Bedasto bi pa bilo zavreči parlamentarno akcijo v deželah, kjer je mogoča in kjer je upanje na pridobitve in se enostavno izreči za diktaturo proletariata. V deželah z "bogus" demokracijo bi za delavstvo to pomenilo le vrv na vrat. V prehodni dobi pa bo več ali manj "diktaturo proletariata" potrebno.

O tem kakor tudi o drugih spornih vprašanjih, katere se dotika deklaracija, se vrše boji in diskuzije tudi med socialisti drugih dežel. Pečal se je z njimi zadnji kongres socialistične internacionale. Imed vseh socialističnih voditeljev in taktičarjev se mi vidi stališče Friderika Adlerja, tajnika Internacionale, še najbolj realistično. Povdajal ga je na zadnjem internacionalnem kongresu in v zadnjem odgovoru avstrijskim revolucionarnim socialistom.

Njegovo stališče je, da se delavstvo v deželah z buržoazno demokracijo ne more in ne sme odreči demokratičnim načelom ter parlamentarni akciji, nasprotno pa nima delavstvo v deželah brez civilnih svobodščin (v fašističnih) drugega izboda, kakor da se poslužijo revolucionarne akcije. On se bori, da internacionala prizna to načelo. Ta Adlerjeva teza se pa ne dotika napol fašističnih dežel, kjer buržoazija uničuje civilne svobodščine kos za kos, kakor jih je na primer v Avstriji in jih uničuje na Španskem ter v drugih napol fašističnih državah.

V Franciji in Španiji so na to vprašanje odgovorili socialisti in komunisti ter anarho-sindikalisti s formiranjem enotne fronte, ne da bi čakali na instrukcije obeh internacional. Če se ta skupna akcija revolucionarna in desperatnega delavstva ne obnese, je fašizem v obeh deželah skoraj neizbegljiv. In tudi če pride do organskega združenja, je delavstvo v teh deželah lahko vseeno izmanevrirano in poraženo. Buržoazija ima namreč oblast in orožje.

Najbols nova deklaracija poražena, sprejeta ali pa amandirana, je za nas prva potreba, da strnemo svoje sile in vse energije ter sredstva pri zgraditvi močnega socialističnega gibanja.

Za sednji boj v stranki je v veliki meri odgovorno tudi dejstvo, da je bila skoraj deset let na mrtvi točli. V dobi "prosperitete" ni bilo skoraj nikake širše propagande. Gibanje ni dobivalo novih privrčencev in stranka ne novih, mladih članov. To veliko vrzel občutimo posebno danes. Nekateri starejši sodruzi, ki so žrtvovali za gibanje mnogo časa, sredstev in zmožnosti, gledajo ljubo-sumno na nove, mlajše elemente, ki so prišli k nam v zadnjih par letih in so naravno pričeli izvajatí svoj vpliv v stranki. In kakor je ljubo-sumnost zlo v zakonu, tako je škodljiva tudi vsakemu gibanju. V socialističnih vrstah jo bomo morali preboleti ali nas bo pa tepla kot nas je tepla stagnacija v zadnjem desetletju.

Kar stranka potrebuje, je mlada kri, nova generacija, ki je pripravljena posvetiti se zgraditvi socialistične družbe. Nič zato, če je v njenih vrstah lahkomiselnost in če se delajo napake. Razumen človek, če ni žrtev egoizma, jih je navadno pripravljen popraviti. Kar potrebujemo je več akcije, več mladinskega ognja in več življenja ter socialistične agilitosti. Tudi med nami je dosti prostora za to. Dranosti v akciji in napak se nam ni treba bati, če imamo voljo, da jim popravimo in se učimo iz njih. Nova deklaracija, dasi več ali manj pomanjkljiva, ameriskemu socialističnemu gibanju sama na sebi ne more škodovati.

Poročilo Antona Gardena se vzame na znanje.

Anton Zornik naglašá, da je o deklaraciji potrebna diskuzija in predlaga, da se debatira eno uro za in eno uro proti nji. Frank Alesh podpira. John Terčelj pravi, da je nasproten debat, ker je deklaracija že na glasovanju. John Rak se strinja s tem mnenjem. Frank Podboy opozarja, da nam primanjkuje časa, delo pred nami pa je veliko; je proti debati. Frank Novak povdajra, da je vsakdo imel dovolj časa, da prouči deklaracijo. Debatirati o nji sedaj je prepozno, ker so nekateri klubi že odglasovali. Še strinja z novo deklaracijo. Frank Chandek meni, da bi bilo dobro v slučaju sprejetja predloga prečitati staro in novo deklaracijo. Snov ne soglašá s predlogom; njihov klub je že glasoval in je sedaj itak odveč debatirati. Enako izvaja Anton Jurca. Ch. Pogorelec povdajra, da se tiče deklaracija nas vseh, ne da se pa v tako kratkom času, kot nam je na razpolago, dosti povedati. Članstvo stranke bo kljub naši debati deklaracijo sprejelo ali zavrglo, — ker je za vplivanje prepozno. Frank Zaits pravi, da je bil referat Antona Gardna le agitacija za deklaracijo. Dasi dosedanja debata po njegovem mnenju stranki ni koristila, bi tudi debata na našem zboru o

deklaraciji ne koristila naši Zvezi, kljub temu je pripravljena sprejeti Zornikovega predloga in razloga, da se da prilika govoriti o novi načelni izjavi tistim, ki žele naglasiti svoje mnenje za ali proti.

Henrik Pečarič poroča, da je v Pennsylvaniji mladina 100% za novo deklaracijo in apelira, da naj bo debata čim krajša. Sprejeto, da se razprava o predlogu zaključuje.

Anton Zornik spremeni svoj predlog, da se celotna debata vrši eno uro. Za predlog glasuje 24, proti pa 26 delegatov. Preide se takoj na naslednjo (šestnajsto) točko.

Nauki iz izkušenj delovanja milwaukeeških socialistov.

Frank Novak poroča:

Sodrug i sodružice:

Krajevno vodstvo socialistične stranke v Milwaukee je v zadnjih dveh letih osredotočilo, kolikor največ mogoče, vse svoje delovanje in političnem in ekonomskem izobraževanju delovnega ljudstva.

Strankini uspehi v zadnjih dveh desetletjih niso temeljili neposredno na podlagi takega delovanja, vsaj v zadostni meri ne, je pa potrebno, da se zagotovi uspehe na podlagi razredne zavestnosti delavskih mas.

Korupcija, ki je vladala pred prvo socialistično zmago l. 1910 v mestni administraciji, je nudila lepo priliko za doseglo uspeha na volilni dan. Ljudstvo je bilo že skrajno razočarano in želelo je spremembe. Te prilike se je strankino vodstvo poslužilo in res se je doseglo uspehe, ki pa niso bili plod temeljitega izobraževalnega dela. Le malo števil volilcev je oddalo svoje glasove iz prepričanja ali na podlagi socialističnih principov.

V mestno in deloma tudi okrajno administracijo izvoljeni socialisti so, z zelo malo izjemo, vršili svoje dolžnost vestno in vzorno, dasiravno so se morali boriti s silnimi zaprekami. Splošna korupcija prejšnjih kapitalističnih administracij je spodkopala temelje mestnega gospodarstva. Posledice so dolga leta onemogočale vse večje uspehe ali temeljita izboljšanja.

Na primer naj navedem par slučajev.

Nadzorniki mestnih del, katere je imenoval takratni socialistični župan S. Seider, so pronašli, da je bilo mesto samo pri tlakovanju cest odkodovano za stotisoče letno.

Pogodba med lastniki uličnih železnih in električnih central je določala, da ta družba polaga tlak med tramvajami svojih prog in en čevlji na vsako stran proge. To se v nobenem slučaju ni izpolnjevalo in mesto je bilo odkodovano tudi tu za ogromne vsote.

Pronašli so je, da velike industrije niso plačevale porabljene mestne vode in nekatere so morale nato plačati zanjo od 25 do 38.000 dolarjev.

Za razsvetljavo mestnih ulic je plačevalo mesto elektrinskemu trustu letno \$188 od vsake svetilke. Ko so socialisti dosegli, da je mesto zgradilo svoje centralo, so se stroški znižali na \$80 in kasneje na \$65. In ko je centrala pričela obratovati se je pronašlo, da stane ena svetilka je \$48 letno. Razširilo se je električne naprave tako, da mestne institucije niso bile več odvisne od električnega trusta.

S to temeljito spremembo v uradu mestnega zakladničarja, ki je izvršila, na pritisek socialističnih mestnih uradnikov, se je prihranilo mestni občini stotisoče. Odpravilo se je brezmejno guljenje mestne blagajne od strani številnih bank, zavarovalnih in bondnih družb, posebno pa od strani trgovcev, ki so prodajali mestu potrebščine.

Ker so se socialisti borili za dobrobit delavstva, so bili ti prihranki izdani v ta namen. Uvedlo se je osmurno delo za delavce vseh vrst v mestni službi. Zvišalo se je plače na ura tako, da so mestni uslužbenci dobili več plače za osem urno delo kakor preje za deset do dvanajsturno.

Strankino vodstvo se je vsa leta borilo z velikimi finančnimi težavami. Treba je bilo razširiti in ojačati propagandistično delo, boriti se je bilo treba, da se obdrži takozvane trenutne uspehe. Temeljno izobraževalno delo se je zanemarjalo in vodilni sodrug so prišli v težak položaj. V volilnih bojih se je polagalo vse preveč pažnje na dosedaj dvomljivih lokalnih uspehov, zapopadeni v borbi za večino v mestnem svetu, namesto tudi na načela. Delovanje za razširjenje razredne zavesti in prave socialistične izobrazbe pa se je zanemarjalo.

Te ramere so vladale leto za letom, čeravno so se v stranki pojavile sile, ki so poudarjale, da se mora pričeti s temeljitostnim delom, da se mora v volilnih bojih opustiti staro taktiko za doseglo uspehov poedinih kandidatov in se posvetiti delu, ki bo res koristno za stranko. Ljudstvo se naj borilo iz prepričanja in uverjenju, da je obstoječi družabni red nemogoč in nesmiseln, ne pa da bi se borilo proti prejšnji upravi le zato, ker je bila korumpirana.

Znano je, da je Milwaukee danes najbolj vzorno uradovano mesto v Zdrženih državah. To je zasluga socialistov. Kljub težki gospodarski krizi je naše mesto finančno eno izmed najbolj trdnih in dežel.

Tekom desetletij bojev, ki jih je vršilo zavedno delavstvo v Milwaukee, je dospelo do spoznanja, da je neumestno boriti se za trenutne uspehe in na podlagi takih uspehov voditi propagando, češ, to smo dosegli!

Kakor že rečeno, so bile finančne težkoče stranke krive, da se je krenilo na taka pota. Stranka je res dosegla velike uspehe pri čiščenju mestne uprave, premagati je morala abnormalne razmere, toda storilo se je tudi napake, katere so razvoj stranki ovirale in prinisale onim, ki niso bili trdni v prepričanju, tudi razočaranja. V stranko se je vihotalo precej koristolovcev in ti so stranko ob vsaki priliki izdali. V stranki je še vedno nekaj umazanih značajev, brez vsakih idealov in principov.

Mnogo krivde za nezadostne temeljne uspehe, da se razširi razredna zavest in proletarska izobrazba je v tem, da se centralni odbor stranke mnogo bavi z gotranji vprašanji mestne administracije, z delovanjem posameznih sodrugov, ki podajajo svoja mesečna poročila kot člani stranke in mestni uradniki. To ovira ono delovanje, ki bi bilo potrebno, da se razširi čiste marksistične ideje med delavstvom, ki naj bodo podlaga za doseglo končnega cilja. Zmaga naj bi bile v bodoče izvojevane le na podlagi prepričanja, ne pa na podlagi nezadovoljnosti z delovanjem kapitalističnih privržencev.

Priznati je treba, da se te hibe in napake skuša odpraviti. Razmere same nam nudijo oporo. Ljudstvo išče izhoda iz teh težkih razmer in spoznava, da bo prej ali slej našlo pravo pot. Naši kandidati se povečini že par let poslužujejo drugačne taktike, ne vodijo več osebne propagande. V svojih govorih se opirajo na socialistična načela. Največje zasluge v tem oziru sta si pridobila westallški župan S. Baxter in direktor izobraževalnega oddelka stranke v Wisconsinu, S. Biemiller.

Kako neobhodno potrebno je izobraževno delo, je pokazalo davčno vprašanje. Nahujkani po kapitalističnih časopisih, so vsi sloji prebivalstva, od delavca do velekapitalista in trgovca nenadoma dvignili svoje ogorčenje proti previsokim davkom. Večina delavcev, malih hišnih posestnikov in trgovcev ni iskala resnice, ni iskala fahov, vedela je samo to, da so davki previsoki. Malo jih je bilo, ki so vprašali: Zakaj? Kaj je temu vzrok? Koliko

resnice je na tem? In tako je bilo strankino vodstvo primorano, da je pričelo z obširnimi poučevalnim delom. Z brošurami, katere je večinoma spisal S. Hoan, s pomočjo časopisja, letakov, govorov v radiu itd. se je pojašnjevalo in poučevalo. Predvsem se je moralo ljudstvu raztolmačiti, v kakšne svrhe se porabijo davki. Tako je ljudstvo sprevidelo, da prejema za davke, ki so v primeri z drugimi kraji dokaj nizki, vse udobnosti, ki jih more nuditi mestna uprava, to je šole, javno varstvo, bolnišnice, zavode za umobolne, domove za stare in onemogele, klinike, razsvetljavo, čiščenje ulic, kanalizacija in čiščenje odpadkov, iz katerih se izdeluje umetna gnojila, parke, javna kopališča, ogromne čitalnice s stotisočeriimi knjigami, predavanja itd. Spoznalo je, da se za plače mestnih uradnikov in delavcev porabi le mal odstotek davčnih dohodkov.

Ljudstvu je stranka pojašnjala, da znižanje davkov ne pomeni štedenja, temveč poslabšanje vseh, ga kar mu nudi sedaj mestna uprava. Znižati bi se moralo plače mestnih uslužbencev, a s tem bi se zmanjšali tudi dohodki trgovcev in to bi končno pomenilo le nazadovanje. Stranka je navajala, da bi bilo mogoče uspešno znižanje davkov le, ako ljudstvo odobri javno lastništvo uličnih železnih, električnih in plinskih naprav, telefonskega in telegrafskega omrežja, nadalje občinsko mlekarstvo, skladišča za živila in premog, kar bi pomenilo odpravo privatnega izkoriščanja, na drugi strani pa nizke nakupovalne cene, boljše plače za delavce in zboljšanje mestnih financ. Te vrste propagando se je vodilo več mesecev zaporedoma in se jo še vodi z velikim uspehom.

V vsem Wisconsinu opažamo velik razmah naše stranke, kar nam jamči, da se bližajo novim zmagam. Stranka je doživela mnogo razočaranj, toda se je učila stalno iz storjenih napak. Skupina zvestih vodilnih sodrugov se je trudila, da je šla stranka po ravni poti vzlic vsem trenutnim porazom in razočaranjem, zato je soc. stranka v Wisconsinu v vzbudbu američkemu delavstvu.

Naše publikacije in splošen socialistični tisk.

O zveznem glasilu in literaturi poroča upravnik Charles Pogorelec sledeče:

ZVEZNO GLASILO IN LITERATURA.

V sedanjih krizi je bil izmed vseh naših institucij Proleterec najbolj prizadet. Le herojskim naporom se je zahalvati, da smo ga ohranili, dasi se je včasih zdelo kakor da ne bo mogoče premagati ovir. Je pač stvar taka, da se v brezdelju, ki tare nešteto naših ljudi še peto leto, mnogi najprvo in najraje odpovedo delavskemu listu, dočim opazimo, da ni skoro nobena delavska hiša brez delavskega časopisa, dasi stane mnogo več kot pa delavski, čeravno je resnica, da bi ravno v časih kot so sedanjih, ljudje socialističnega tiska najbolj potrebovali. So sicer tudi tehni viri, da delavci odpovedujejo list ket je Proleterec. Marsikdo bi rad ostal naročnik in mnogo jih je, ki bi ga radi naročili, toda nimajo sredstev, na drugi strani so pa tudi taki, ki imajo sredstva, a jim je delavski list vedeti briga.

Da smo z listom toliko nazadovali, je v veliki meri krivo tudi dejstvo, da imamo v naselbinah vse premalo agilnih agitatorjev, zmognih potovalnih zastopnikov pa tudi ni lahko dobiti. Slednjih, razen kratke dobe, nismo imeli na potovanju. V tem se je v tekočem letu obrnilo precej na boljše, kar boste razvideli iz poročila pomožnega upravnika sodruga John Raka, ki z dokazi ugotavlja, da se Proleterca more razširiti, ne sicer lahko, samo agilnih agitatorjev je treba.

Ker je kriza Proletercu čimdalje bolj oteževala obstoj, smo ga bili v oktobru l. 1932 primorani zmanjšati na štiri strani. V taki velikosti je izhajal do konca oktobra zadnjega leta, ko smo ga spet povečali na 6. strani.

Spomladi lanskega leta je uprava podzvela kampanjo za 1000 novih naročnikov in za zbiranje tiskovnega fonda \$2.500. Ob enem je bila v tej kampanji znižana naročnina na \$2.50, ki je trajala do oktobra meseca 1933. Tudi o uspehu te kampanje boste čuli podrobno poročilo od pomožnega upravnika.

GOSPODARSKO STANJE LISTA.

Dohodki Proleterca na naročnini in oglasih leta 1933 so znašali \$4.398,00, stroški pa \$7.666,63, kar znači, da smo imeli z listom v preteklem letu \$3.268,63 deficita. Krili smo ga v glavnem iz sledečih virov: Prebitke koledarja, Majskega glasila ter s prispevki v tiskovni fond. Dohodki, s katerimi smo krili deficit, niso redni, niti vedno enako visoki. Glavni dohodki, na katere se mora vsak list opirati, so naročnina in oglas. Vsed krize smo tudi v zadnjem letu nazadovali, ne sicer toliko kot v prejšnjem letu, ali tudi to se pri takem listu kot je Proleterec pozna. Stanje, kar se naročnine tiče, se je začelo zboljševati šele s tekočim letom. Naročnine smo v vseh mesecih tekočega leta prešli več kot v sorazmernem času lanskega leta. To zboljšanje je zasluga sodrugov, ki so bili letos na agitaciji. O njih bo poročal sodrug Rak. Dolga ima list danes \$2.013,50, in sicer:

Jugoslov. stavbinskem in pos. društvu	\$1.167,50
Stavbinskemu fondu JSZ	356,00
Osojbu na plačah	490,00

Pri Jugoslov. stavbinskem in pos. društvu smo si v juliju 1933 izposodili \$1.500,00, in iz stavbinskega fonda JSZ \$356,00. S tem denarjem smo plačali dolg tiskarni. Stavbinskemu društvu dolg redno odplačujemo in sicer po \$23,75 na mesec, dočim Stavbinskemu fondu JSZ do danes še ni ničesar povrnjenega. Vsi računi se sedaj redno plačujejo vsak mesec sproti, poleg tega da plačujejo na stare dolgove kot še omenjeno zgoraj.

MAJSKI GLAS.

Pa zaključku IX. rednega zbora smo za Prvi maj začeli zopet izdajati posebno publikacijo, zvana Majski glas. Prvega smo izdali lansko leto in drugega letos. S finančnega kakor iz moralnega stališča je ta publikacija uspeh. Njeni prebitki so nam v precejšnji meri pomagali krili deficit pri listu. Lansko leto smo ga izdali v 4.000 izvodih, in letos v 4.500 izvodih. Obe izdaji sta bili do malaga razprodani.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR.

Tudi pri koledarju se je naklada pri letošnjem letniku zvišala, ni pa bilo toliko gnotnega uspeha, kajti poradi krize smo bili primorani znižati ceno 25%, dasi je knjiga kot je naš koledar prav gotovo vredna dolar. Tudi dohodki n oglasih so se izdatno znižali. In vendar je to publikacija, ki zasluzi, da pride v vsako slovensko hišo. Poleg tega nam nudi tudi vir dohodkov, s katerimi lažje krijemo primanjkljaj, ki ga delamo s listom. Upam, da boste sodrug i po naselbinah napeli vse sile, da se koledarja čimveč razproda ter mu pridobili kolikor največ mogoče oglasov.

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE.

Teh knjig, katere izdaja Cankarjeva družba, ki je književna zadruga sodrugov v starem kraju, naročimo vsako leto po več sto garnitur. (Po štiri knjige v skupini.) Vsebinsa teh je skoz in skoz delavska. Potrebno je, da jih razširimo med delavstvo kolikor največ mogoče. Do zdaj je ta družba izdajala po štiri knjige v skupini; letos nam poročajo, da jih izide za bodoče leto pet. Cena bo nekoliko višja, a so kljub temu tako poceni, da jih pripravam vsakemu v naročitev.

Knjižni trg je v zadnjih par letih, odkar trajajo, v nekakem zastoj, zato naša knjižarna tudi lansko leto ne beleži kakoga večjega uspeha. Obraba se nekoliko na boljše v tekočem letu.

NAŠE NALOGE V BODOČNOSTI.

Poseben agitatorični odbor vam bo predložil načrt za agitacijo v bodoče. Upam, da ga bo zbornica osvojila. Razume se, da samo osvoboditev ne zadostuje, kajti vsak posamezen sodrug se mora zavedati, da je iz načrta treba napraviti dejstvo. Le ako se bomo vsi oprijeli agitacije, bomo uspešni. V bodočem letu bo Proleterec obhajal 30-letnico obstanka. Nič ne pretiravam, ako rečem, da ima Proleterec ob koncu bodočega leta lahko 3.000 naročnikov. Iz rezultatov, ki so jih dosegli agilni sodrug i zadnje mesece, je razvidno, da so uspehi v naši agitaciji mogoči, samo ako hočemo! Naj omenim le to, da imamo prihodnje leto dva jubileja: 30-letnico Proleterca in 25-letnico Jugoslovanske socialistične zveze. Moj apel na vas je: delujmo, da dobi PROLETAREC 3.000 NAROČNIKOV IN JSZ 2.500 ČLANOV!

Sodrug i sodružice, pokažimo, da je v nas še vedno staro navdušenje in volja za delo; da smo še vedno pripravljeni graditi, kot smo delali in gradili pred 25. in 30. leti, ko smo polagali temelje Proletercu in našemu jugoslovanskemu socialističnemu pokretu!

Poročilo upravnika sprejeto na znanje.

Za uredništvo je poročal Frank Zaitz. - Njegova izvajanja so v izčrpu sledeča:

UREDNIKOVO POROČILO.

S. Pogorelec je predložil sliko gospodarskih problemov in financ. To je bilo potrebno, da se člani zbora intimo seznanijo z notranjim poslovanjem naših publikacij.

Delo urednika pa je vidno vsakemu čitatelju. Na vseh naših zborih smo porabili in v razpravah o publikacijah precej časa — nekajkrat za vprašanja, ki so bila brez agitacijske vrednosti. Na primer, na več zborih so se vršile ure dolge debate o vprašanju, če naj Proleterec opusti obliko revije in začne spet izhajati v formi časopisa. Proleterec je bil spremenjen v revijo novembra 1918 vsled silne dražitve tiska. Tista sprememba je bila znatno zmanjšanje lista in vsled tega veliko znižanje izdatkov za tisk, ki so vsled vojnih cen v dveh letih hipoma rasli.

V uradu in upravnem odboru smo se odločili za spremenitev oblike Proleterca nazaj v časopis marca 1929, ko smo dobili tiskarno, katere je nam nudila izredno ugodne cene — okrog \$70 na teden manj, kot pa povprečno druge unijske tiskarne. Tako je začel Proleterec prvi teden v aprilu 1929 izhajati in osmih straneh velikega sedemkolonskega časopisnega formata. Še nikoli prej ni izhajal Proleterec v tako obsežni obliki. In še noben slovenski delavski tednik tu ali v starem kraju ni bil večji kakor je bil Proleterec od aprila 1929 do septembra 1932. Konstatiram pa, da so tisti, ki so najbolj zahtevali spremenitev oblike in največ obljubovali v agitaciji, če Proleterec spremeni obliko v časopis, storili veliko-manj, kot pa oni agitatorji, ki so zagovarjali, da bodo delali za Proleterca neglede na njegovo obliko.

Pod pezo sedanje krize smo bili primorani iskati potov in sredstev za ohranitev našega glasila. Meseca avgusta 1932 je upravni odbor na priporočilo upravnika in v ožgem finančnem nazadovanju pri listu, sklenil zmanjšati list z osmih na štiri strani. To je pomenilo prihranitev v izdatkih, ampak na drugi strani je listu zmanjšanje silno škodovalo. Dopise smo morali drastično krajšati in vsled tega so začeli dopisniki sodelovanje opuščati. To je imelo svoje zle posledice tudi v agitaciji. Število naročnikov je po tem zmanjšanju lista bolj in bolj padalo. Upravni odbor je na sugestijo Proleterčevega urada odobril princip, da se naj list spet poveča čim bo dana vsaj malo prilike, da nam bi tako povečanje ne prizadejalo pozneje še večjega udara.

Imeli smo kampanjo za pridobivanje naročnikov, v kateri je bila naročnina jako znižana. Kampanja ni dosegla predvidenih uspehov in dohodki na naročnini so bili vsled znižanja slednje še manjši. Kljub temu smo se odločili povečati Proleterca s 4 strani na 6. strani, kar se je izvršilo 25. oktobra 1933.

V sedanjem obsegu kajpada veliko bolj odgovarja potrebam našega gibanja kakor pa če bi izhajal le na 4 straneh. Vendar pa smo še vedno zelo v stiski za prostor. Posebno kar se tiče dopisov. Teh imamo mnogo in moje mnenje je, da ima Proleterec izmed vseh slovenskih listov v tej deželi najinteligentnejše dopisnike. Ker pa nam manjka prostora, moramo dopise krajšati. Pri tem vedno pazimo, da ostane jedro nespremenjeno.

Proleterec je imel pred letom 1916, predno je bila ustanovljena Prosveta, mnogo sodrugov. Tudi zdaj jih ima. Plačati pa ne moremo truda nikomur.

Dočim so se taki sodrug i do l. 1916 oglašali v Proletercu skoro vsak teden, zdaj ne pišejo tako pogosto. I. Molek še vedno prispeva vsako leto kako znanstveno razpravo; Anton Garden piše članke in Joško Oven pošlje tu in tam kako razpravo iz zgodovine delavskih bojev. Donald J. Lotrich je stalni sodrug in angleški strani Proleterca, od kar jo imamo. Za to svoje delo ni prejel nikake odškodnine. V angleški strani in v našem delovanju rpol se s svojim delom zelo uveljavlja John Rak. Sotrudniki naše angloske sekcije v listu so dalje Frances Langerhoic, Jartz, Vehar, Menton, poslednje čase Mary Jugg itd.

Do l. 1929 smo imeli sotrudnike tudi v starem kraju. Nekateri člani, ki so jih nam pošiljali, so bili mojsotersko delo. Toda od kar je Proleterec nam prepovedan (bil je ustavljen uradno 1929, in že kakoga pol leta prej so ga zelo nerodno dostavljali), smo te sotrudnike za list izgubili. Jugoslovanska oblast je pri njih uvedla hipoma, pod varstvom orožnikov in policije, hišno preiskavo in jih obdolžila rurenarstva proti državi s pomočjo dopisovanja v Proleterca. Take neprilike so imeli dvakrat in nekateri so bili celo v ječi, enkrat v Veliki Kekindi; poleg drugega so jih namreč obtožili, da prejemajo Proleterca tajno, četudi vedo, da je prepovedan.

V naši javnosti in tudi med naročniki je glede Proleterca precej kritike. Umevno je, da nasprotnikom ne ugaja, pa naj bo tak ali tak. Pa tudi med naročniki so različna mnenja. Veliki večini čitateljev ugaja tak kot je. S tem ne zanikam resnice, da se more Proleterca še veliko in v marsikem izpopolniti. Ampak to je odvisno od števila sotrudnikov in od financ, ne samo od urednika. Kar je kritikov, pravijo eni, da piše Proleterec preveč učeno, drugi pa, da je premalo "učen". Nekateri se jeze, da so člani predolgi, drugi pa, da bi morali biti krajši. Nekateri priporočajo teoretične članke — dolge znanstvene razprave itd. Ko smo jih imeli skozi od l. 1914 do 1918, so se pa jezili, da bo list propadel, če jih ne omejimo. Mnogi priporočajo čimveč povesti in razne zanimive spise. Velika večina teh kritikov ima dobre namene. Je pa tudi nekaj takih, ki grajojo to ali ono bolj iz navade ali nepremišljenosti, kot pa iz resnične potrebe.

Kritiki bi lahko bili veliko bolj konstruktivni, če bi vzeli predse list in se poglobili prvič v njegov obseg in nato študirali, koliko je v njem po prečno dopisov, koliko člankov, koliko tega ali onega in koliko je angleškega gradiva.

Proleterec ima zdaj 42 kolon prostora na teden. Urednik mora — hoče ali neče, ta prostor razdeliti za objavljanje gradiva tako, da ustreza glavnim in splošnim potrebam našega gibanja. Tako morajo zostajati mnogi člani v prid naznanilom o shodih, konferencah, zabavah itd. Imamo mnogo krajših novel, znanstvenih razprav in zgodovinskih opisov, za katere pa ni in ni prostora. Kajti nemogoče je, da bi mogel časopis kakor je naš priobčevati toliko različnega gradiva kot mu razni kritiki prijateljsko priporočajo, ker nimamo sredstev, da bi ga zadošno povečali.

S. Cesen je dejal v svojem referatu, da je list za takovavno inteligenco premalo globok, in da je tehnična forma brez pomena. Sploh se mi zdi, da Cesnevo opazke niso bile prav nič na mestu.

Po mojem mnenju — uverjen, da sem v pravem, je Proleterec najboljše urejevan jugoslovanski delavski tednik. Prvo stran porabimo ne za novice, katere danes vsak čitatelj že itak bere v dnevnih angleških listih, ampak za navajanje in komentiranje dnevnih dogodkov s socialističnega stališča. Ob enem se brigamo, da je list tudi tehnično čimboljše, in v tem oziru ima po mojih mislih Proleterec prvenstvo, istotako Koledar in Majski glas. Urednik, ki se hoče brigati za dobro tehnično ureditev kakršnekolik publikacije, mora v ta namen porabiti dosti časa. Isto gradivo bi lahko stlačil v list brez te brigade, ampak v vsakem takim slučaju zija površnost iz vseh kotov.

Primerjati Proleterca s Prosveto, kot je storil to S. Cesen, ni pravilno, kajti dnevnik lahko priobčuje vsled svojih mnogih izdaj veliko, česar tednik ne more.

Ko sem pred 15 leti prišel k Proletercu, so bile razmere pri njemu tako kritične, da je njegovemu obstoju pretlila prav resna nevarnost. Zavzel sem se, da storim kolikor v moji moči za njegovo ohranitev in izboljšanje vseh naših publikacij. Plača, ki sem jo prejel takrat, me gotovo ni držala pri listu, kajti bila je nizka in iz nje sem moral pokrivati še razne izdatke v zvezi s listom. Ako ne bi bil imel prihrankov, ki so mi veliko omogočili

vzdržati tista kritična leta v uradu, bi moral prejkone nalogo pustiti, kot so pustili mnogi drugi pred menoj največ iz ekonomskih razlogov.

Ameriški družinski koledar smo v teku let izboljšali toliko, da je danes ne samo lepoplovna knjiga s originalnim gradivom, ampak tudi velika zbirka podkov, ki bodo tvorili k zgodovini ameriških Slovencev najbolj vir.

Naše makske izdaje so velik napredek v primeri z nekdanjimi. Današnji Majski glas je revija, ki zasluži prav tako kakor koledar, da jo podpiramo in širimo. Jaz sem ponosen na Proleterca. Vztrajal sem pri njemu iz ljubezni do dela za pokret in v koliko je bilo to moje delo vredno ali uspešno, je razvidno iz petnajstih letnikov Proleterca, njegovih majskeh izdaj in Ameriškega družinskega koledarja.

Pri vsem tem se zavedam, da so uspehi, ki smo jih dosegli, in teškoče, ki smo jih premagali, rezultat kolektivnega dela agitatorjev in sotrudnikov ter nas vseh v uradu. Upam in zanašam se, da bomo s tem skupnim delom nadaljevali, ker je to rodilo uspehe, na katere smo vsi lahko ponosni. Poročilo S. urednika sprejeto na znanje.

Frank Cesen pravi, da je kritika potrebna povsod. Izjava, ki je govoril o tehnični obliki, ni mislil na način uredbe lista, ampak velikost strani. Pravi, da je še vedno mnenja, da bi bilo za Proleterca dobro, če bi naše sodruge dobla šola. Sedaj moramo poročila o Rusiji iskati v kapitalističnih listih, ki pa so navadno tendenčna in ne prikazujejo vselej prave slike.

Joško Oven pravi, da na naše publikacije ni ponosom samo urednik, ampak mi vsi. Opisuje poteškoče in delo v uradu in apelira za čimveč sodelovanja v agitaciji za Proleterca v naselbinah.

Kot zadnji referent v 17. točki o naših publikacijah nastopi John Rak s sledečim poročilom v angleščini. (Njegovo poročilo je na 5. strani v angleškem delu zapisknika.)

Poročilo John Raka se sprejme. Sledi 18. točka spreda:

Agitacija za naš tisk v naselbinah.

Nace Zlenberger poroča:

Sodrug i sodružice:

Zadnje dobo sem bil skoro mesec na potovanju v nadi, da dohim čimveč novih naročnikov Proletercu. Obiskal sem razne naselbine v Ohio, kot Power Point, Girard, Warren, Akron, Kenmore, Barberton, Salem Niles, Youngstown; Windsor Heights, W. Va.; Farrell in Sharon v Penni itd.

Mesec junij, ki sem ga porabil za agitacijo, se je pa izkazal kot najslabši čas. Moj načrt je dolečal, da dohim Proletercu najmanj 100 novih naročnikov. Toda račun mi je bil prekrizan. V Barbertonu in okolici sem računl na najmanj 25 naročnikov, dobil sem pa samo enega naročnika za tri mesece. Nevelikemu neuspehu je največ kriva kriza, ki tare rojake. Izgledalo pa je tudi, da imajo ljudje nekako bojazen, da se nekoga boje, da bi padli v nemilost, če bi naročili Proleterca. Nekateri se boje celo delavskih uni. Temu se pa ni čuditi, ker na vsakem oglu stoj cerkev.

Iz Barbertona sem se podal proti domu, tolažeč se, da uresničim svoj načrt v vzhodnem Ohio in drugod. Mimogrede sem se oglašil pri sodrugu Snoju, ki je ozdrvil in sklenil sem, da preprečim nadaljno agitacijo njemu.

Moje potovanje pa je vseeno bilo uspešno. Spoznal sem razmere, v kojih živi naše ljudstvo in pripravil sem dobro polje bodočim agitatorjem v teh krajih.

V nekaterih krajih so močno razširjeni nam nasprotni listi. Kjer pa so imeli Prosveto, mi je pa bilo rečeno, da jim razmere ne dopuščajo, da bi se naročili tudi na Proleterca. Prišel sem v hišo, kjer so imeli pripravljene denar za Prosveto. Dali so mi na izbero, da naroče Proleterca, opustiti pa bodo morali Prosveto. To sem odklonil z željo, da obdrže Prosveto in ko jim bodo razmere dopustile se bodo pa naročili še na Proleterca. Pojasnil sem jim, da je Proleterec kajipot k delavski izobrazbi in izboljšanju njihovega življenjskega položaja.

V nekaterih slučajih so mi rekli, da sem prišel prepozno. Bil je tam zastopnik Enakopravnosti in so se na isto naročili. Sedaj pa nimajo denarja, da bi se naročili na Proleterca. Nekateri se pa celo branijo Proleterca, misleč, da bi se pohujšali. Taki ljudje so še drugim nevoščljivji, če se potrudijo za svojo izobrazbo.

Spoznal sem, da ljudje najraje čitajo povesti, novice, razne komentarje, dobre dojate, dogovke v naselbinah in vtise s potovanj. Politčnih člankov, pisanih preučeno, ne razumejo.

Proleterec je najstarejši slovenski delavski list, ki je čitateljem poznan, da res zastopa prave delavske interese. Kadar se pa išče nove naročnike, se pa sliki različne izgovore. Nekateri pravijo, da bi se naročili, če bi izhajal dnevno.

Za našega zastopnika je agitacija kolikor toliko olajšana, ker vedno sodelujejo z njim naši sodrug i in somišljeniki. Če zastopnik naleti na zabavljivce se ne sme razburiti. Vedno naj skuša v lepem tonu raztolmačiti pomen tiska, ki se resnično bori za izboljšanje delavskega razreda. Pojasni naj jim kaj je socializem in kaj je njegov namen. Nikoli pa ne sme svojega prepričanja zatajiti.

Ako bi bili boljše časi, bi par zastopnikov, tako pridnih kakor je Snoj, lahko podvojilo število Proleterčevih naročnikov. Zato apeliram na zbornico, da posveti precej časa našemu glasilu in literaturi. Število naročnikov se naj skuša podvojiti in dobro bi bilo, če bi izhajalo glasilno večkrat na teden. Polje je veliko in neobdelano. Zveza naj pošlaja v naselbine dobre agitatorje in prepričan sem, da bo delo uspešno. Koristi bomo imeli mnogo, Proleterec bo bolj razširjen in JSZ bo povečala svoje postojanke.

Ni več daleč čas, ko bo ljudstvo spoznalo uničujoče delo kapitalističnih agentov in blufarjev. Sprevideli bodo, da je njihova rešitev edino le v socialistični stranki. Naša dolžnost pa je, da pospešimo ta preobrat in bednemu ljudstvu pomagamo.

Poročilo Naceta Zlenbergerja sprejeto na znanje.

Za besedo se prijavi Anton Garden, ki pravi, da ima eksekutiva JSZ poseben agitacijski odtsek. Ta odtsek je priredil svoje poročilo, ki bi spadalo pod točko, v kateri so bila podana končna poročila o našem tisku. Anton Garden poroča:

Priporočila o agitaciji za JSZ in Proleterca

Stara resnica je, da je moč organizacije zapodena predvsem v SPOSOBNOSTI za razvijanje svojega agitacijskega in vzgojnega delovanja. Buržavzja se je dobro zaveda, vsled česar ima gospodarsko in politično moč. Vrednost propagande, vzgoje in organizacije je v stanju pravilno ceniti in troši ogromne vsote za ta sredstva, s katerimi se drži na krmilu in jaše deželo in svet.

V interesu delavstva je, da se oprime te resnice v večji meri kot do sedaj in posveti vse energije ter sredstva agitaciji, delavski vzgoji in organizaciji. Smeter vsega tega mora biti socialni preobrat: odprava kapitalizma in zgraditev novega, socialističnega družabnega reda, a fundamentalnega vidika je vse drugo brez pomena.

Kot razredno zavedni delavci in socialisti smo pozvani, da budimo delavstvo k spoznanju svoje moči in pomena ter ga s seboj vred vzgajamo in

DESET MILIJONOV!

...nismo v razred, ki mu pripada bodočnost. ...

...Kot delavska avantgarda imamo slovenski ...

V namenu, da naše vrste čimbolj ojačamo ...

1. Agitacija iz urada. Osobje pri Proletarcu ...

2. Agitacija domačih zastopnikov. Z izvajanjem ...

3. Potovalni zastopniki. Potovalni zastopniki ...

4. Priredbe za Proletarca. Dokler se list ne ...

5. Shedi. Eksekutiva in posamezni klubi naj ...

Anton Garden, Donald J. Lotrich, Johnny Rak, Joško Oven, Angela Zaitz.

Poročilo agitacijskega odbora se sprejme. Anton Šular ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

Prisodnik zboru Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo ...

...največ ostane le na papirju. Velikokrat se povdarja, da je dobra prilika agitirati za Proletarca na piknikih in drugih raznih prireditvah. To domnevamo je napačno; agitacija za pridobivanje naročnikov na piknikih ali drugih prireditvah ni uspešna; veliko boljše rezultate doseže, ako obiščete rojake na njih dom, kjer jim lahko pojasnite, kaj je Proletarec in kaj zastopa. Poročilo Svoja vzeto soglasno na znanje.

Anton Garden predlaga, da naj se razpravlja o vsaki točki poročila, katerega je predložil prejšnji seji, posebej. — Sprejeto.

Razprava o načrtu agitacijskega odseka se udeležuje: Chas. Pogorelec, ki izvaja, kaj so naloge lokalnih zastopnikov in s pomočjo kakšnih metod lahko čimveč dosežejo.

Anton Zornik zagovarja idejo, da naj naši agitatorji delujejo za več socialističnih listov hkrati, kajti ako jim ni mogoče dobiti naročnika za enega, ga bodo za drugega. On se na svojem agitacijskem potovanju vedno ravna po tem pravilu.

John Gorick opozarja na previdnost pri pošiljanju potovalnih agitatorjev. Ako ni za to delo prava oseba, napravi koncem konca več kvara kakor koristi, kar potrjujejo skušnje.

Frank Cesen priporoča, da se naj pošlje zastopnike v kraje, kjer Zveza še nima kluba in Proletarec ne naročnikov. V Detroitu so v medsebojnih razgovorih odobrili idejo, da naj bi v agitacijski nameni prispeval vsak naš član, ki more prispevati \$1 na leto, magari v obrokih. Ob enem naj bi imeli klubi v prid agitacijskega fonda po eno prireditve na leto.

Chas. Pogorelec omenja, da je bil prošle poletje nekaj časa v Coloradu. Uvidel je, da ljudje na zapadu ne mrze našega gibanja, in da bi bili uspehi za pokret med njimi možni, treba pa je mednje z agitatorji. Zato bo podvel to jesen agitacijsko turo na zapad.

Fr. Zaitz pravi, da je bilo v Proletarcu že nebro navodil in nasvetov o agitaciji. Teško pa je dobiti agitatorje, kakršne v naselbinah zahtevajo, kajti od njih pričakujejo, da bi bil človek agitator, predavatelj in govornik, izborn poročevalec — vse v eni osebi.

Mary Udovich izvaja, da se naj v ustanovitvi agitacijskega fonda ogremo poviševanja asesmentu in se lotimo rajše zbiranja prostovoljnih prispevkov.

Joško Oven obirno tolmachi delo in zaslug Proletarca ter JSZ v obče. Svoje glasilo moramo ohraniti. Je zato, da se namesto asesmentu zbira v agitacijski fond le prostovoljne prispevke.

Peter Kokotovich apelira, da naj bo vsakdo agitator Proletarca, ker ta list zasluži, da delujemo zanj.

Frank Chandek meni, da povišanje asesmentu in prid agitacijskega fonda ne bi doseglo zaželjenega rezultata. Je za prostovoljne prispevke in v ta namen se naj organizira dobro, sistematično kampanjo.

Frank Novak predloži resolucijo, ki med drugim vsebuje nasvete za pridobivanje virov v prid Zveze in Prosvetne matice. Resolucijo sta sprejela kluba št. 37 in 180. Zbornica sklene, da se jo predloži v presojo odboru za resolucije in odboru za pravila.

Anton Garden pojasnjuje, da je eksekutiva o sprejeti inicijativi kluba št. 14 v Little Fallsu, ki določa povišanje asesmentu 5c na mesec v prid agitacijskega fonda, razpravljala in zaključila, da naj se vprašanje vsled sedanjih neugodnih razmer predloži v presojo in rešitev temu zboru.

Luka Grosar predlaga, da naj odbor za resolucije izdela poseben načrt glede dobivanja sredstev ter ga predloži zbornici. Ni podpirano.

Frank Petava iz Little Fallsa, N. Y., želi, da mu zbornica dovolji besedo, da bo pojasnil, čemu je njihov klub predložil iniciativo za zvišanje asesmentu, in kaj je vzrok, da danes ta klub ni več aktiven. Se mu dovolji 5 minut. O klubu pravi, da bo spet ojačan in postal delaven. Iniciativo pa so predložili, ker vedo, da brez potovalnih agitatorjev ne bo napredka za Proletarca in Zvezo.

Filip Godina predlaga, da se točki 3 v predloženih agitacijskega odbora doda besedo "in potrebna sredstva".

Fr. Zaitz protipredlaga k tretji točki sledeči stavok: "V pokrivanje stroškov (za pošiljanje agitatorjev v naselbine) ustanovi JSZ agitacijski fond, v katerega se zbira sredstva s prostovoljnimi doneski in s pomočjo priredb."

Godina umakne svoj predlog. Zaitzov dodatek soglasno sprejet. Vse druge točke so bile sprejete kot predložene.

Sledi razprava o naših publikacijah v splošnem: Fr. Zaitz pojasnjuje načine sodelovanja pri Am. druž. kolektarju in Majskem glasju. Pravi, da ker so zdaj na rešetju publikacije, ima vsakdo na zboru priliko o njih izraziti nasvete ali svoje kritično mnenje.

Fr. Novak priporoča, da se bi nekaj izvodov kolektarja vezalo v mehke platnice, da se zniža stroške in cena. Pojasneno, da bi bila razlika majhna in da se naš prejšnji sličen eksperiment ni obnesel. Novak dalje priporoča članke o škandinavskih delalah in Danskii, kjer je socialistično gibanje močno razširjeno in ljudstvo vsled tega v mnogo boljnjih razmerah kakor drugje. Istotako bi bili v Kolektarju priporočljivi članki o Rusiji.

Fr. Zaitz pojasni, dr gre v eno knjigo le toliko gradiva in nič več. Svoječasno smo pridobevali obsežen pregled o dogodkih po svetu, toda vsled njega smo morali izpustiti marsikaj drugega. Ako bi bili mi veliki narod in bi kolektar imel desetstisoče naročnikov, bi ga lahko povečali, tako pa je sploh čudež, da smo mogli z našimi gnotnimi sredstvi ustvariti tako dobro knjigo. Zagotavlja, da bo uredništvo pazilo objaviti čimveč različnega gradiva.

Anton Zornik je proti mehki vezbi.

Frank Augutin predlaga, da naj izhajata Kolektar in Majski glas v njuni sedanji obliki. Podpirano.

Fr. Aleah izvaja, da je Am. druž. kolektar važen vsled člankov o našem ljudstvu v tej deželi, ker so zgodovinske vrednosti, in vsled drugega gradiva, ki je zbrano v njem. Priporoča, da se z opisji, kakršni je opis naselbin v Coloradu, v Kolektarju nadaljuje.

John Rak apelira na tu vzgojene naše sodruge, da naj pomagajo pri razpečavanju Kolektarja in Majskega glasa v naselbinah.

Raymond Traunik pravi, da se v Kolektarju zelo pogreša angleškega dela in ravno tako v Majskem glasju.

Chas. Pogorelec pojasnjuje, da je nam izdajanje Kolektarja omogočeno s pomočjo oglasov. Kar je prebitka — in večini ga je bilo precej, gre ves Proletarcu. Prihodnje leto, ko bo Proletarcu slavilo 30-letnico, bo treba razviti čim agilnejšo agitacijo za Majski glas, ki bo ob enem Proletarcuva jubilejna izdaja k 30-letnici. Če se potrudimo, izide najmanj v 10,000 izvodih. Stroški za tisk bodo nedvomno višji kot dozdaj zaradi zvišanja cen, ki jih določa tiskaršinski pravilnik (vede).

Joško Oven pravi, da je Am. druž. kolektar vzrvalo ameriško-slovenske literature. Pisatelji v stvarnem kraju priznavajo, da ima veliko literarno in informativno vrednost.

Jos. Snoy pravi, da je naš Kolektar lahko prodajati, ker je med ljudstvom priljubljen zaradi svoje privlačne vsebine.

Vinko Ločnikar priporoča, da se naj bi upoštevalo načrt s. Fr. Podlipca, ki je letos v Proletarcu predlagal, da bi se naročnike na Kolektar nabiralo v naprej in ne šele ko kolektar že izide. Ločnikar ob enem priporoča, da naj Kolektar in Majski glas objavljata tudi angleško čtivo.

Mike Ladevich apelira na mladino, da naj pomaga v agitaciji za razširjenje Proletarca, Majskega glasa in Kolektarja.

Fr. Zaitz pojasni, da ostaja iz Kolektarja marsikak dober prispevek, ker ni za vse prostora. Na angleško sekcijo v Kolektarju zdaj brez povečanja ni misliti. Morda bo izvedljivo dati angleško prilogo Majskemu glasju. Sotrudnikov zanj imamo zadosti.

Francis Zakovič pravi, da je najuspešnejše prodajati Kolektar od hiše do hiše. V tem delu je bila doslej vselej uspešna.

Konec razprave. Predlog Fr. Augustina za ohranitev sedanje oblike Kolektarja in Majskega glasa soglasno sprejet.

Joško Oven nato izvaja, da je Fr. Zaitz, urednik teh treh naših publikacij, izvršil že ogromno delo proti plači, ki ne zasluži tega imena. Dolžnost zbornice je, da ker mu truda ne more plačati v gotovini, ki jo je zaslužil, da mu da vsaj priznanje. Predlaga v tem smislu. Soglasno sprejeto.

Dalje Joško Oven pojasnjuje, da se Chas. Pogorelec in John Rak v uradu istotako trudita za prosep publikacij in našega gibanja v obče. Predlaga jima priznanje. Soglasno sprejeto.

Se preide na 19. točko sporeda o stavbinskem fondu JSZ. Tajnik fonda Frank Zaitz poroča:

Ob času prejšnjega ali IX. rednega zbora JSZ meseca maja 1. 1932 v Milwaukeeju, Wis., smo imeli v stavbinskem skladu JSZ \$9,685.91, dne 31. avgusta 1934 pa \$10,470.01. Sklad je torej napredoval v dveh letih za \$784.10.

Stavbinski sklad je bil 31. avgusta 1934 razdeljen v sledečih vsotah: Delnice v Jugosl. stavb. in pos. društvu \$ 8,900.00 Hranilna vloga v Lawndale Nat. banki 555.98 Posojilo Proletarcu 356.00

Skupaj 31. avgusta 1934 \$10,470.01

Millard State Bank je izplačala dozdaj 35%, in Ogdan National Bank 30%. Od Millard State banke smo dobili zadnje "dividende" 7. nov. 1932 (5% in od Ogdan National banke 21. avgusta 1934 (5 odstotkov). Koliko bosta še v stanju plačati, ni znano. Obé imata še dokaj visoko vknjižno imovino (book value), namreč precej večjo, kakor znašajo njune obveznosti, toda dotična njuna preostala imovina je v tej krizi zelo padla v vrednosti, veliko pa jo je sploh brez veljave. Izgube so — in bodo precejšnje, kakor je bilo že poročano prošle zboru.

V Jugoslovanskem stavbinskem in posojilnem društvu, kjer imamo investirane pretežni del naše imovine, so vloge razreda "E" obstevali do julija 1932 po 5% in vloge razreda "C", ki je bil pred nekaj leti uknjen, po 6 odstotkov. Naš sklad ima zdaj v tem društvu samo vloge (delnice) razreda "E", delnice "C" pa so po dozoritvi bile zamenjane za prej imenovane.

Od julija 1932 do julija 1933 so bile obresti na vloge razreda "E" znižane s 5 na 4 odstotke, od julija 1933 naprej pa s 4 na 3 odstotke.

Direktorji JSZD je to znižanje upravičil s izjavo, da je bilo izvršeno pod pritiskom sedanjih ekonomskih razmer in predvsem v korist solventnosti društvu.

Ob koncu decembra 1933 je imelo Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo \$327,856.43 aktivne (assets). Denar ima večinoma posejen na prve uknjižbe na posvesta, toda z iztirjanjami ima skozí to krizo težkoče, kakor vse druge finančne ustanove.

V slučaju, da bi mi denar potrebovali, ga od 1. 1930 naprej iz tega stavbinskega društva ne bi mogli dvigniti, ker nima gotovine za tolikina izplačila. Obresti nam redno plačuje.

Dohodki našega stavbinskega sklada so znašali od 30. aprila 1932, ko je bilo objavljeno poročilo IX. rednemu zboru, pa do 31. avgusta 1934 sledeče vsote:

Obresti na delnice v JSPD \$ 840.60 Millard State Bank, tretje odplačilo (5%) novembra 1932 15.70

Ogdan National Bank, drugo odplačilo (5%) 21. avgusta 1934 32.42

Obresti hranilne vloge v Lawndale National banki 4.02

Skupaj dohodki v gotovini \$ 892.74

Obrestna obveznost v gotovini (glej poročilo IX. redn. zbora s podrobnimi podatki) 279.76

Skupaj gotovina \$ 1,172.50

Izplačila od prejšnjega do tega zbora: JSPD za dve delnici razr. "E" 200.50

Posojilo Proletarcu 356.00

John Olipu 50.00 R. J. Zavertniku 10.00 Davek na čeke .02

Gotovina dne 31. avgusta 1934 (hranilna vloga v L. N. B.) 555.98

Skupaj kot prej \$ 1,172.50

Akcijo za stavbinski sklad je prišel V. redni zbor 1923 v Chicago. Do naslednjega (VI.) rednega zbora je bil zanj izdelan načrt, ki je bil predložen delegatom omenjenega (VI.) zbora 1. 1924 v Clevelandu.

Ako ne bi bilo ekonomskega poloma v deželi, bi bil namen stavbinskega fonda JSZ že uresničen. Poročali smo že na prejšnjem zboru, da je precejšnja skupina sodrugov v Chicagu insistirala, da naj se poslopje kupi, medtem ko je druga bila v negotovosti zaradi sedanjih razmer in je vsled tega priporočala opreznost. Izkazalo se je, da je bila ta previdnost na mestu, kajti če bi poslopje kupili, se bi morali zelo zadolžiti. Obveznosti pa bi v tej krizi ne zmogli, ker jih komaj zmagujemo za pokrivanje izdatkov Proletarca.

Na podlagi sklepa, s katerim je bil ta fond ustanovljen, in ki ga smejo in morejo ovreči ali sprementiti le prispevatelj deležev, vsaki posamično, se to vsoto zbira edino za zgraditev doma, v katerem bi bili uradi JSZ, Proletarca in pa centrum našega splošnega gibanja (Prosvetne matice itd.).

Ako cilja ne dosežemo, se mora v smislu originalnega zaključka vrniti vplačane vsote prispevateljem.

Kar ostane, se v slednjem slučaju porabi v agitacijske namene za JSZ in Proletarca.

V stavbinski fond JSZ so prispevali: Klub št. 1 JSZ \$ 3,730.23

Društva v Chicagu in Ciceru 130.00

Posamezniki v Chicagu in Ciceru 1,597.00

Slovenska sekcija JSZ 600.00

Klubi in konferenca JSZ ter posamezniki v drugih naselbinah 1,657.10

Kontribucije 8.00

Skupaj \$ 7,622.33

Obrestni od postanka fonda pa do aprila 1934 3,187.80

Skupaj dohodki stavb. fonda od postanka do 31. avgusta 1934 \$10,810.13

Stroški od postanka do 31. avgusta 1934: Vrnjena vsota prispevateljem \$315.00

Poslovne knjige 9.10

Premije za delnice JSPD 16.00

Davek na čeke .02 340.12

Imovina 31. avgusta 1934 (kakor označena prej) \$10,470.01

Posameznikov, ki imajo plačane deleže 42

Klubov, konferenc JSZ in slovenska sekcija 29

Društev 3

Delničarjev, ki so le delno plačali svoje obveznosti, in drugih prispevateljev 14

Dasi je bilo s stavbinskim fondom od 1. 1924, ko je bil ustanovljen, pa dozdaj, prilično dela, sem ga izvrševal vseskozi brezplačno.

Posojilo Proletarcu. Dne 3. julija 1933 je dobila Jugoslovanska delavska tiskovna družba, ki izdaja Proletarca, pri JSPD \$1,500 posojila, na katerega odplačuje Proletarcem mesečno. V poročitvo za to posojilo je bil dal odbor stavbinskega sklada po navodilu eksekutiv JSZ Jug. stav. in pos. društvu naš delež št. 214 v vrednosti \$2,500. To jamstvo bo opróčeno čim Proletarcem vrne to posojilo. Proletarcu smo posodili \$356.00 direktno; te vsote nam dozdaj še ni mogel vrniti.

Potrebno in priporočljivo je, da se ves ta fond hrani v določeni nameni. Razpusti in razdeli se naj ga v smislu prej omenjenega sklepa edino, če se uvidi, da cilja ne bo mogoče doseči.

Račune stavbinskega sklada so pregledali od prošlega do tega zbora člani nadzornega odbora slovenske sekcije: Alice Artach, Vinko Ločnikar in Angela Zaitz, ter ugotovili da so v redu.

Poročilo vider na znanje. Fred A. Vizer želi, da ga zbornica oprosti od nadaljnih sej, ker mora na shode društev SNPJ. Zagotavlja, da bo lahko tudi na ta način deloval za ideje, ki jih zastopa naše gibanje. Se ga oprosti.

Prečita se vabilo društva Beacons SNPJ, ki vabi člane zbora na svoj popoldanski piknik. Se vzame na znanje.

Chas. Pogorelec pojasni, da je upravni odbor SNPJ delegiral Filipa Godino za bratskega zastopnika na tem zboru. Nato Filip Godina pozdravlja delegacijo v imenu SNPJ z željo, da bi ti dve organizaciji kakor v prošlih 30 letih delovali skupno tudi v bodoče.

Zaključek seje. Anton Jurca, predsednik. Peter Bernik, zapisnikar.

Četrta seja 2. sept. popoldne.

Predsednik Anton Jurca pozove k redu ob 1. uri. — Zapisnik tretje seje sprejet z malimi popravki.

Tajnik zboru Charles Pogorelec prečita pozdrav sodr. James Oneala, urednika lista "New Leader".

Donald J. Lotrich pravi, da bi bil oproščen od popoldanske seje, ker je povabljen za govornika na prireditvi društva "Beacons" SNPJ. — Se ga oprosti.

Preide se nazaj na točko 9, poročila odborov sekcij. George Maslach, tajnik srbske sekcije poroča:

Poročilo tajnika srbske sekcije JSZ.

Ne vem, ali se moram zahvaliti le okolčinam, ali kakemu drugemu vzroku, da sem jaz poklican poročati na vseh zborih JSZ za njeno srbsko sekcijo. Ni lahko delo v očigled okolčin, v katerih se mi srbski sodrugi nahajamo.

Naj omenim najprvo, da se ne morem pohvaliti s kakim velikim uspehom na polju agitacije med Hrvat in Srbi; kljub temu, vpoštevaloj razmere in vse okolščine, smo lahko ponosni, da smo se vzdržali skozi vsa leta in naš klub ohranili v Jugoslovanski socialistični zvezi, in da mi je mogoče prisostvovati skupno z mojimi sodrugi temu velikemu zboru cele Zveze, in kolikor mi je pač mogoče pomagati k nadaljnjemu razvoju socialistične stranke v splošnem. Priznati mora vsakdo, da je Jugoslovanska socialistična zveza storila ogromno delo med jugoslovanskimi delavci.

Vse delo in vse aktivnosti članov srbske sekcije je osredotočeno ali koncentrirano v eni organizaciji v Chicagu, in to je v klubu št. 20. Vsi naši poizkusi, vse naše želje, da bi se naše delo razširilo tudi v druge naselbine, in organizirali klube med našimi rojaki, so ostali brezuspešni. Radi tega je naše delo le bolj lokalnega značaja. — Naš klub, odnosno naši sodrugi so aktivni in sodelujejo v vseh akcijah JSZ in socialistične stranke v Chicagu in okolici. Zastopstvo imamo v centralni organizaciji okraja Cook, in tako tudi v gl. odboru JSZ. Odborovih sej se je nam bilo preteklo leto nedvomno redno udeleževati, ker sva s sodrugom Peter Kokotovičem zaposlena izven Chicaga.

Obdržujemo redne in stalne stike s staro domovino in dopisujemo v tamošnje socialistične liste kot "Radničke novine" v Beogradu, kamor pošiljamo poročila o tukajšnjem socialističnem gibanju.

Imamo svoje lastne prostore v najemu, kjer obdržavamo seje, predavanja, diskuzije, domače zabave itd. Z vzdrževanjem svojih lastnih prostorov imamo precej stroškov, toda vpoštevalmo pa dejstvo, da bi brez lastnih prostorov ne mogli obdržati tega, kar imamo sedaj, in radi tega se ne bojimo finančnih stroškov. Naš klub smo obdržali le s pomočjo svojih lastnih prostorov. Priznati moram tudi, da je nam v veliko pomoč slovenski klub št. 1 JSZ, ki nam vedno pomaga pri vsaki večji prireditvi, in radi tega moram izreči klubu št. 1 svoje priznanje za kooperacijo. Naš klub ima tudi svojo knjižnico in mladinski tamburški zbor.

Ker je na severni strani Chicaga naseljenih veliko Slovencev, je bila potreba organizirati v tem delu mesta slovenski socialistični klub. Na vzpodbudo članov kluba št. 1 se je reorganiziral še pred leti obstoječi klub št. 16, in z njimi sedaj delamo roko v roki za širjenje socialističnih idej. Skupno imamo priredbe, zabave, predavanja, diskuzije itd. Od ustanovitve kluba št. 16 do sedaj smo imeli tri skupne zabave (veselice z mešanim programom) in šest predavanj, ki so vsa vsestransko dobro izpadla. Prepričan sem, da bomo s skupnim delom napredovali.

V času predsedniških volitev so bili vsi sodrugi izredno aktivni; obdržavali smo poulične shode in raznašali kampanjsko literaturo v angleškem in srbo-hrvatskem jeziku, in s tem tudi vzpodbudili angleške sodruge k intenzivnejšemu delu. Pred dvema letoma na severni strani Chicaga ni bilo nobenega angleškega kluba. Danes jít je pet, in radi ali neradi, priznati morajo, da je bilo to največ delo naših sodrugov. Vsi ti klubi dobro uspevajo. V tem oziru zasluži vse priznanje sodr. Ladevich, ki je največ vodil to delo. Naše aktivnosti nismo omejili samo na hrvatsko-srbsko delavstvo. Agitacijo smo vršili kjerkoli je bilo treba in kjer so prilike nanesle.

Poleg naših lokalnih aktivnosti smo podvzeli koraके za organiziranje naših sodrugov v Detroitu in Clevelandu. Kmalu po Milwaukeeju zbor sva odšla s sodrugom Božo Stojanovičem v Detroit in Cleveland.

V Detroitu sva prišla v stik z našimi starimi sodrugi. Imeli smo nekaj sestankov, nakar smo sklicali javno shod. Uspeši smo, da se je organizirala

skupina šest članov. Ta klub, ako ga še hočemo tako imenovati, ni dolgo obstojal. Vzrok raspada je bila najbrže ogromna brezposelnost, ki je kmalu po našem odhodu zavladala v Detroitu. In drug vzrok je bila tudi resigniranost naših starih sodrugov, ki nimajo več pravega enila in ne veselja do nadaljnjega dela po tolikih bridkih izkušnjah, katere so imeli. V kolikor sem jih mogel spoznati, oni so popolnoma izgubljeni za agilno delo; pričakujejo nekakega čudodelnika, ki bo na mah vse predrugačil.

V Clevelandu nismo imeli niti toliko uspeha. Obdržavali smo par sestankov in po razgovorjanju smo bili primorani vse opustiti. Nismo mogli dobiti zadostno število oseb, ki bi se zavzeli in ki bi bili pri volji delati za socialistični pokret.

Na Milwaukeem nismo imeli toliko uspeha. Sedaj se je srbo-hrvatskem jeziku kot nekaj pozitivno srbo-hrvatske delavce; istotako je bilo zaključeno, da se tiska v srbo-hrvatskem jeziku platforma socialistične stranke za predsedniške volitve 1932. Oba ta zaključka sta bila izvršena in letak kakor tudi "platforma" je bila tiskana v nekaj tisoč izvodih in oboje razposlano vsem srbskim in hrvatskim podpornim društvom v Zdr. drž. zahaj; izredno veliko število teh letakov je bilo razdanih v Detroitu, v Clevelandu in v okolških mestih Chicaga.

Ob zaključku naj omenim sledeče: Rez

deklaraciji ne korigirali naši Zvezci, kljub temu je priporočilo sprejeti Zornikovega predloga in razloga, da se da prilika govoriti o novi načelni izjavi tistim, ki želijo naglasiti svoje mnenje za ali proti.

Henrik Pečarič poroča, da je v Pennsylvaniji mladina 100% za novo deklaracijo in apelira, da naj bo debata čim krajša. Sprejeto, da se razprava o predlogu zaključí.

Anton Zornik spremenil svoj predlog, da se celotna debata vrši eno uro. Za predlog glasuje 24, proti pa 26 delegatov. Preide se takoj na naslednjo (šestnajsto) točko.

Nauki iz izkušnej delovanja mil- wauških socialistov.

Frank Novak poroča: Sodrugi in sodružice:

Krajno vodstvo socialistične stranke v Milwaukee je v zadnjih dveh letih osredotočilo, kolikor največ mogoče, vse svoje delovanje v političnem in ekonomskem izobraževanju delovnega ljudstva.

Strankini uspehi v zadnjih dveh desetletjih niso temeljili neposredno na podlagi takega delovanja, v suaj v zadosti meri ne, je pa potrebno, da se zagotovi uspehe na podlagi razredne zavednosti delavskih mas.

Korupcija, ki je vladala pred prvo socialistično zmago l. 1910 v mestni administraciji, je nudila lepo priliko za dosego uspeha na volilni dan. Ljudstvo je bilo že skrajno razočarano in želelo je spremembe. Te prilike se je strankino vodstvo poslužilo in res se je doseglo uspeha, ki pa niso bili glod temeljitiga izobraževalnega dela. Le malo številno volilcev je oddalo svoje glasove iz prepričanja ali na podlagi socialističnih principov.

V mestno in deloma tudi okrajno administracijo izvoljeni socialisti so, z zelo malo izjemo, vršili svojo dolžnost vestno in vzorno, dasiravno so se morali boriti s silnimi zaprekami. Splošna korupcija prejšnjih kapitalističnih administracij je spodkopala temelje mestnega gospodarstva. Posledice so dolga leta onemogočale vse večje uspehe ali temeljita izboljšanja.

Na primer naj navedem par slučajev. Nadzorniki mestnih del, katere je imenoval takratni socialistični župan S. Seidel, so pronašli, da je bilo mesto samo pri tlakovanju cest oškodovano za stotisoče dolarov.

Pogodba med lastniki uličnih železnic in električnih central je določala, da ta družba polaga tlak med-trančnicami svojih prog in en čevljev na vsako strano progo. To se v nobenem slučaju ni izpolnjevalo in mesto je bilo oškodovano tudi tu za ogromne vsote.

Pronašilo se je, da velike industrije niso plačevale porabljenih mestne vode in nekatere so morale nato plačati zanjo od 25 do 38.000 dolarjev.

Za razsvetljavo mestnih ulic je plačevalo mesto električniemu trustu letno \$138 od vsake svetilke. Ko so socialisti dosegli, da je mesto zgradilo svoje centralo, so se stroški znižali na \$80 in kasneje na \$65. In ko je centrala pričela obratovati se je pronašlo, da stane ena svetilka le \$48 letno. Razširilo se je električne naprave tako, da mestne institucije niso bile več odvisne od električnega trusta.

S to temeljito spremembo v uradu mestnega zakladničarja, ki se je izvršila, na pritisk socialističnih mestnih uradnikov, se je prihranilo mestni občini stotisoče. Odpravilo se je brezumno guljenje mestne blagajne od strani številnih bank, zavarovalnih in bondnih druž, posebno pa od strani trgovcev, ki so prodajali mestu potrebščine.

Ker so se socialisti borili za dobroti delavstva, so bili ti prihranki izdani v ta namen. Uvedlo se je osesurno delo za delavce vsaj vrst v mestni službi. Zvišalo se je plače na uro tako, da so mestni uslužbenci dobili več plače za osem urno delo kakor prej za deset do dvanajsturno.

Strankino vodstvo se je vsa leta borilo z velikimi finančnimi težkočami. Treba je bilo razširiti in ojačati propagandistično delo, boriti se je bilo treba, da se obrzdi takovazne trenutne uspehe. Temeljino izobraževalno delo se je zametalo in vodilni sodrugi so prišli v težak položaj. V volilnih bojih se je polagalo vse preveč pažnje na dosego dvomljivih lokalnih uspehov, zapopadeni v borbi za večino v mestnem svetu, namesto tudi na načela. Delovanje za razširjenje razredne zavednosti in prave socialistične izobrazbe pa se je zamerjalo.

Te ramere so vladale leto za letom, čeravno so se v stranki pojavile sile, ki so poudarjale, da se mora pričeti a temeljitostno delo, da se mora v volilnih bojih opustiti staro taktiko za dosego uspehov poedinih kandidatov in se posvetiti delu, ki bo res koristno za stranko. Ljudstvo se naj bolj priprepača v uverjenju, da je obstoječi družabni red nemogoč in nesmiseln, ne pa da bi se borilo proti prejšnji upravi le zato, ker je bila korumpirana.

Znano je, da je Milwaukee danes najbolj vzorno uradovano mesto v Združenih državah. To je za sluga socialistov. Kljub težki gospodarski krizi je naše mesto finančno eno izmed najbolj trdnih in dežel.

Tekom desetletij bojev, ki jih je vršilo zavedno delavstvo v Milwaukee, je dospelo do spoznanja, da je neumesno boriti se za trenutne uspehe in na podlagi takih uspehov voditi propagando, čes, to smo dosegli!

Kakor že rečeno, so bile finančne težkoče stranke krive, da se je krenilo na taka pota. Stranka je res dosegla velike uspehe pri čiščenju mestne uprave, premagati je morala abnormalne razmere, toda storilo se je tudi napake, katere so razvoj stranki ovirale in prinesele onim, ki niso bili trdni v prepričanju, tudi razočaranja. V stranko se je vtihotapilo precej koristolovcev in ti so stranko ob vsaki priliki izdali. V stranki je še vedno nekaj umazanih značajev, brez vsakih idealov in principov.

Mnogo krivde za nezadostne temeljne uspehe, da se razširi razredna zavednost in proletarska izobrazba je v tem, da se centralni odbor stranke mnogo bavi s potranjnimi vprašanji mestne administracije, z delovanjem posameznih sodrugov, ki podajajo svoja mesečna poročila kot člani stranke in mestni uradniki. To ovira ono delovanje, ki bi bilo potrebno, da se razširi čiste marksistične ideje med delavstvom, ki naj bodo podlaga za dosego končnega cilja. Zmagne naj bi bile v bodoče izvojevanje le na podlagi prepričanja, ne pa na podlagi nezadovoljnosti z delovanjem kapitalističnih privržencev.

Priznati je treba, da se te hibe in napake skuša odpraviti. Razmere same nam nudijo oporo. Ljudstvo išče izhoda iz teh težkih razmer in spoznava, da bo prej ali slej našlo pravo pot. Naši kandidati se povedni že par let poslužujejo drugačne taktike, ne vodijo več osebne propagande. V svojih govorih se opirajo na socialistična načela. Največje zasluge v tem oziru sta si pridobila westalliški župan K. Baxter in direktor izobraževalnega oddelka stranke v Wisconsinu, S. Biemiller.

Kako neobhodno potrebno je izobražev. lno delo, je pokazalo davčno vprašanje. Nabuhani po kapitalističnih časopisih, so vsi sloji prebivalstva, od delavca do velekapitalista in trgovca nenadoma dignili svoje ogorčenje proti previsokim davkom. Večina delavcev, malih hišnih posesnikov in trgovcev ni iskala resnice, ni iskala faktov, vedela je samo to, da so davki previsoki. Malo jih je bilo, ki so vprašali: Zakaj? Kaj je temu vzrok? Koliko

resnice je na tem? In tako je bilo strankino vodstvo primorano, da je pričelo z obširnimi poučevalnim delom. Z brošurami, katere je večina spisal S. Hoan, s pomočjo časopisja, letakov, govorov v radiu itd. se je pojasnjevalo in poučevalo. Predvsem se je moralo ljudstvo rastolmadiči, v kakšne svrhe se porabijo davki. Tako je ljudstvo sprevidelo, da prejema za davke, ki so v primeri z drugimi kraji dokaj nizki, vse udobnosti, ki jih more nuditi mestna uprava, to je šole, javno varstvo, bolnišnice, zavode za umobolne, domove za stare in onemogla, klinike, razsvetljavo, čiščenje ulic, kanalizacija in čiščenje odpadkov, iz katerih se izdeluje umetna gnojila, parke, javna kopališča, ogromne čitalnice s stotisočeriimi knjigami, predavanja itd. Spoznalo je, da se za plače mestnih uradnikov in delavcev porabi le mal odstotek davčnih dohodkov.

Ljudstvu je stranka pojasnila, da znižanje davkov ne pomeni štedenja, temveč poslabšanje vsega, kar mu nudi sedaj mestna uprava. Znižati bi se morale plače mestnih uslužbencev, a s tem bi se zmanjšali tudi dohodki trgovcev in to bi končno pomenilo le nazadovanje. Stranka je navajala, da bi bilo mogoče uspešno znižanje davkov le, ako ljudstvo odobri javno lastništvo uličnih železnic, električnih in plinskih naprav, telefonskega in telegrafskega omrežja, nadalje občinske mlekarne, skladišča za živila in premog, kar bi pomenilo odpravo privatnega izkoriščanja, na drugi strani pa nizke nakupovalne cene, boljše plače za delavce in zboljšanje mestnih finanč. Te vrste propagando se je vodilo več mesecev zaporedoma in se jo še vodi z velikim uspehom.

V vsem Wisconsinu opažamo velik razmah naše stranke, kar nam jamči, da se bližamo novim zmagam. Stranka je doživela mnogo razočaranj, toda sa je učila stalno iz storjenih napak. Skupina zvestih vodilnih sodrugov se je trudila, da je šla stranka po ravni poti vasic vsem trenutnim porazom in razočaranja, zato je soc. stranka v Wisconsinu v vzpodbudo ameriškega delavstvu.

Naše publikacije in splošen socialistični tisk.

O zveznem glasilu in literaturi poroča upravnik Charles Pogorelec sledeče:

ZVEZNO GLASILO IN LITERATURA.

V sedanjih krizi je bil izmed vseh naših institucij Proletarec najbolj prizadet. Le herojskim naporom se je zahvaliti, da smo ga ohranili, dasi se je včasih zdelo kakor da ne bo mogoče premagati ovir. Je pač stvar taka, da se v brezdelju, ki tare netoštavo ljudi še peto leto, mnogi najprvo in najrajše odpovedo delavskemu listu, dočim opažimo, da ni skora nobena delavska hiša brez meščanskega časopisa, dasi stane mnogo več kot pa delavski, čeravno je resnica, da bi ravno v časih kot so sedanj, ljudje socialističnega tiska najbolj potrebovali. So sicer tudi tehni virzki, da delavci odpredujejo list kot je Proletarec. Marsikdo bi rad ostal naročnik in mnogo jih je, ki bi ga radi naročili, toda nimajo sredstev, na drugi strani so pa tudi taki, ki imajo sredstva, a jim je delavski list deveta briga.

Da smo z listom toliko nazadovali, je v veliki meri krivo tudi dejstvo, da imamo v naselbinah vse premalo agilnih agitatorjev, zmognih potovalnih zastopnikov pa tudi ni lahko dobiti. Slednjih, razen kratke dobe, nismo imeli na potovanju. V tem se je v tekočem letu obrnilo precej na boljše, kar boste razvideli iz poročila pomožnega upravnika sodruga John Raka, ki z dokazi ugotavlja, da se Proletarec more razširiti, ne sicer lahko, samo agilnih agitatorjev je treba.

Ker je kriza Proletarcu čimdalje bolj otežočala, smo ga bili v oktobru l. 1932 primorani zmanjšati na štiri strani. V taki velikosti je izhajal do konca oktobra zadnjega leta, ko smo ga spet povečali na 6. strani.

Spomladi lanskega leta je uprava podvzela kampanjo za 1000 novih naročnikov in za zbiranje tiskovnega fonda \$2.500. Ob enem je bila v tej kampanji znižana naročnina na \$2.50, ki je trajala do oktobra meseca 1933. Tudi o uspehu te kampanje boste čuli podrobno poročilo od pomožnega upravnika.

GOSPODARSKO STANJE LISTA.

Dohodki Proletarca na naročniki in oglaših leta 1933 so znašali \$4.398.00, stroški pa \$7.666.63, kar znači, da smo imeli z listom v preteklem letu \$3.268.63 deficita. Krili smo ga v glavnem iz sledečih virov: Prebitke kolektarja, Majskega glasila ter v prispevki v tiskovni fond. Dohodki, s katerimi smo krili deficit, niso redni, niti vedno enako visoki. Glavni dohodki, na katere se mora vsak list oprirati, so naročnina in oglaš. Vseled krize smo tudi v zadnjem letu nazadovali, ne sicer toliko kot v prejšnjem letu, ali tudi to se pri takem listu kot je Proletarec pozna. Stanje, kar se naračnino tiče, se je začelo zboljševati bele s tekočim letom. Naračnina smo v vseh mesecih tekočega leta prejeli več kot v sorazmernem času lanskega leta. To zboljšanje je zasluha sodrugov, ki so bili letos na agitaciji. O njih bo poročal sodrug Rak. Dolga lina list danes \$2.013.50, in sicer:

Jugosl. stavbinskem in pos. društvu	\$1.167.50
Stavbinskemu fondu JSZ	356.00
Osobju na plačah	490.00

Pri Jugoslov. stavbinskem in pos. društvu smo si v juliju 1933 izposodili \$1.500.00, in iz stavbinskega fonda JSZ \$356.00. S tem denarjem smo plačali dolg tiskarni. Stavbinskemu društvu dolg redno odplačujemo in sicer po \$23.75 na mesec, dočim Stavbinskemu fondu JSZ do danes še ni ničesar povrnjenega. Vsi računi se sedaj redno plačujejo vsak mesec sproti, poleg tega da plačujemo na stare dolbove kot že omenjeno zgoraj.

MAJSKI GLAS.

Pa zaključku IX. rednega zbora smo za Prvi maj začeli zopet izdajati posebno publikacijo, zvana Majski glas. Prvega smo izdali lansko leto in drugEGA letos. S finančnega kakor iz moralnega stališča je ta publikacija uspeh. Njeni prebitki so nam v precejšnji meri pomagali krili deficit pri listu. Lansko leto smo ga izdali v 4,000 izvodih, in letos v 4,500 izvodih. Obe izdaji sta bili do maha razprodani.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR.

Tudi pri kolektarju se je naklada pri letošnjem letniku zvišala, ni pa bilo toliko gnotnega uspeha, kajti poradi krize smo bili primorani znižati ceno 25%, dasi je knjiga kot je naš kolektar prav gotovo vredna dolar. Tudi dohodki ni oglaših so se izdatno znižali. In vendar je to publikacija, ki zasluži, da pride v vsako slovensko hišo. Poleg tega nam nudi tudi vir dohodkov, s katerimi lažje krujemo primanjkljaj, ki ga delamo s listom. Upam, da boste sodrugi po naselbinah napeli vse sile, da se kolektarja čimveč razproda ter mu pridobijo kolikor največ mogoče oglasov.

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE.

Teh knjig, katere izdaja Cankarjeva družba, ki je književna zadruga sodrugov v starem kraju, naročimo vsako leto po več sto garnitur. (Po štiri knjige v skupini.) Vsebina teh je skoz in skoz delavska. Potrebno je, da jih razširimo med delavstvo kolikor največ mogoče. Do zdaj je ta družba izdajala po štiri knjige v skupini; letos nam poročajo, da jih izide za bodoče leto pet. Cena bo nekoliko višja, a so kljub temu tako poceni, da jih priročimo vsakemu v naročitev.

Knjižni trg je v zadnjih par letih, odkar trajajo lanska leto ne beleži kakega večjega uspeha. Obrača se nekoliko na boljše v tekočem letu.

NASE NALOGE V BODOČNOSTI.

Poseben agitatorični odbor vam bo predložil načrt za agitacijo v bodoče. Upam, da ga bo zbornica osvojila. Razume se, da samo osvojitve ne zadostuje, kajti vsak posamezen sodrug se mora zavediti, da je iz načrta treba napraviti dejstvo. Le ako se bomo vsi oprijeli agitacije, bomo uspešli. V bodočem letu bo Proletarec obhajal 30-letnice obstanda. Ni ne pretiravam, ako rečem, da ima Proletarec ob koncu bodočega leta lahko 3,000 naročnikov. Iz rezultatov, ki so jih dosegli agilni sodrugi zadnje mesce, je razvidno, da so uspehi v naši agitaciji mogoči, samo ako hočemo! Naj omenim le to, da imamo prihajajoče leto dva jubileja: 30-letnico Proletarca in 25-letnico Jugoslovanske socialistične zveze. Moj apel na vas je: delujmo, da dobi PROLETAREC 3,000 NAROČNIKOV IN JSZ 2,500 ČLANOV!

Sodrugi in sodružice, pokažimo, da je v nas še vedno staro navdušenje in volja za delo; da smo še vedno pripravljene graditi, kot smo delali in gradili pred 25, in 30. leti, ko smo polagali temelje Proletarcu in našemu jugoslovanskemu socialističnemu pokretu!

Poročilo upravnika sprejeto na znanje. Za uredništvo je poročal Frank Zaitz. Njegova izvajanja so v izčrpk sledeča:

UREDNIKOVO POROČILO.

S. Pogorelec je predložil sliko gospodarskih problemov in finančne. To je bilo potrebno, da se člani zbora intimno seznanijo z notranjim poslovanjem naših publikacij.

Delo urednika pa je vidno vsakemu čitatelju. Na vseh naših zborih smo porabili v razpravah o publikacijah precej časa — nekajkrat za vprašanja, ki so bila brez agitacijske vrednosti. Na primer, na več zborih so se vršile ure dolge debate o vprašanju, če naj Proletarec upusti obliko revije in začne spet izhajati v formi časopisa. Proletarec je bil spremenjen v revijo novembra 1918 vsled silne dražitve tiska. Tista spememba je bila znatno zmanjšanje lista in vsled tega veliko znižanje izdatkov za tisk, ki so vsled vojnih cen v dveh letih hipoma rasli.

V uradu in upravnem odboru smo se odločili za spremene oblike Proletarca nazaj v časopis marca 1929, ko smo dobili tiskarno, katere je nam nudila izredno ugodne cene — okrog \$70 na teden manj, kot pa povprečno druge unijske tiskarne. Tako je začel Proletarec prvi teden v aprilu 1929 izhajati na osemih straneh vedno sedemkolonskega časopisnega formata. Še nikoli prej ni izhajal Proletarec v tako občinski obliki. In še noben slovenski delavski tednik tu ali v starem kraju ni bil večji kakor je bil Proletarec od aprila 1929 do septembra 1932. Konstatiram pa, da so tisti, ki so najbolj zahtevali spremene oblike in največ objubovali v agitaciji, če Proletarec spremeni obliko v časopis, storili veliko manj, kot pa oni agitatorji, ki so zagotavljali, da bodo delali za Proletarca neglede na njegovo obliko.

Pod pezo sedanje krize smo bili primorani iskati potov in sredstev za ohranitev našega glasila. Meseca avgusta 1932 je upravni odbor na priporočilo upravnika in v oigled finančnega nazadovanja pri listu, sklenil zmanjšati list z osemih na štiri strani. To je pomenilo prihranitev v izdatkih, ampak na drugi strani je list zmanjšanje silno škodovalo. Dopolnje smo morali drastično krajšati in vsled tega so začeli dopisniki sodelovanje opuščati. To je imelo svoje vse posledice tudi v agitaciji. Število naročnikov je po tem zmanjšanju lista bolj in bolj padalo. Upravni odbor je na sugestijo Proletarčevega urada odobril princip, da se naj list spet poveča čim bo dana vsaj malo prilike, da nam bi tako povečanje ne prizadajalo pozneje še večjega udara.

Imeli smo kampanjo za pridobivanje naročnikov, v kateri je bila naročnina jako znižana. Kampanja ni dosegla predvidevanih uspehov in dohodki na naročnini so bili vsled znižanja slednje še manjši. Kljub temu smo se odločili povečati Proletarca s 4 strani na 6. strani, kar se je izvršilo 25. oktobra 1933.

V sedanjem obsegu kajpada veliko bolj odgovarja potrebam našega gibanja kakor pa če bi izhajal le na 4 straneh. Vendar pa smo še vedno zelo v stiski za prostor. Posebno kar se tiče dopisov. Teh imamo mnogo in moje mnenje je, da ima Proletarec izmed vseh slovenskih listov v tej deželi najinteligentnejše dopisnike. Ker pa nam manjka prostora, moramo dopise krajšati. Pri tem vedno pazimo, da ostane jedro nespremenjeno.

Proletarec je imel pred letom 1916, predno je bila ustanovljena Prosveta, mnogo sodrugov. Tudi zdaj jih ima. Plačati pa ne moremo truda nikomur.

Dočim so se taki sodružniki do l. 1916 oglašali v Proletarcu skoro vsak teden, zdaj ne pišejo tako pogosto. I. Melek še vedno prispeva vsako leto kakó znanstveno razpravo; Anton Garden piše članke in Joško Oven pošlje tu in tam kako razpravo iz zgodovine delavskih bojev. Donald J. Lotrich je stalen sodrug angleške strani Proletarca, od kar jo imamo. Za to svoje delo ni prejel nikake odškodnine. V angleški strani in v našem delovanju sploh se s svojim delom zelo uveljavlja John Rak. Sodrugini naše angleške sekcije v listu so dalje Frances Langerhoh, Jartz, Vehir, Menton, poslednje čase Mary Jugg itd.

Do l. 1929 smo imeli sodružnike tudi v starem kraju. Nekateri članki, ki so jih nam pošljali, so bili mojstrsko delo. Toda od kar je Proletarec tam prepevadan (bil je ustavljen gradno 1929, in že kakega pol leta prej so ga zelo nereditno dostavljali), smo te sodružnike za list izgubili. Jugoslovanska oblast je pri njih uvedla hipoma, pod varstvom orožnikov in policije, hišno preiskavo in jih obdolžila ruvarstva proti državi a pomočjo dopisovanja v Proletarcu. Take neprilike so imeli dvakrat in nekateri so bili celo v ječi, enkrat v Veliki Kekindi; poleg drugega so jih namreč obtožili, da prejemajo Proletarca tajno, četudi vedo, da je prepevadan.

V naši javnosti in tudi med naročniki je glede Proletarca precej kritike. Umevno je, da nasprotnikom ne ugaja, pa naj bo tak ali tak. Pa tudi med naročniki so različna mnenja. Veliki večini čitateljev ugaja tak kot je. S tem ne zanikam resnice, da se more Proletarec še veliko in v marsikd izpopolniti. Ampak to je odvisno od števila sodrugov in od finančne, ne samo od urednika. Kar je kritikov, pravijo eni, da preše Proletarec preveč učeno, drugi pa, da je premalo "učen". Nekateri se jeze, da so članki predolgi, drugi pa, da bi morali biti krajši. Nekateri priporočajo teoretične članke — dolge znanstvene razprave itd. Ko smo jih imeli skoli od l. 1914 do 1918, so se pa jezili, da bil list propadel, če jih ne omejimo. Mnogi priporočajo čimveč povesti in razne zanimive spise. Velika večina teh kritikov ima dobre namene. Je pa tudi nekaj takih, ki grajajo to ali ono bolj iz navade ali nepremišljenosti, kot pa iz resnične potrebe.

Kritiki bi lahko bili veliko bolj konstruktivni, če bi vzeli predse list in se pogledali prvič v njegov obseg in nato študirali, koliko je v njem poročeno dopisov, koliko člankov, koliko tega ali onega in koliko je angleškega gradiva.

Proletarec ima zdaj 42 kolon prostora na teden. Urednik mora — hoče ali neče, ta prostor razdeliti za objavljanje gradiva tako, da ustreza glavnim in splošnim potrebam našega gibanja. Tako morajo zaostajati mnogi članki v prid naznanilom o shodih, konferencah, zabavah itd. Imamo mnogo krajših novel, znanstvenih razprav in zgodovinskih spisov, za katere pa ni in ni prostora. Kajti ne moremo je, da bi mogli časopis kakor je naš priobčevati toliko različnega gradiva kot mu razni kritiki prijateljsko priporočajo, ker nimamo sredstev, da bi ga zadostno povečali.

S. Cesen je dejal v svojem referatu, da je list za takozvano inteligenco premalo globok, in da je tehnična forma brez pomena. Sploh se mi zdi, da Česnovne opazke niso bile prav nič na mestu.

Po mojem mnenju — uverjen, da sem v pravem, je Proletarec najboljše urejvanje jugoslovanski delavski tednik. Prvo stran porabimo ne za novice, katere danes vsak čitalatelj že itak bere v dnevnih angleških listih, ampak za navajanje in komentiranje dnevnih dogodkov s socialističnega stališča. Ob enem se brigamo, da je list tudi tehnično čimboljši, in v tem oziru ima po mojih mišljih Proletarec prvenstvo, istotako Kolektar in Majski glas. Urednik, ki se hoče brigati za dobro tehnično ureditev kakršnekoli publikacije, mora v ta namen porabiti dosti časa. Isto gradivo bi lahko stlačil v list brez te brige, ampak v vsakem takem slučaju zija površnost iz vseh kotov.

Primerjati Proletarca s Prosveto, kot je storil to S. Cesen, ni pravilno, kajti dnevnik lahko priobčuje vseled svojih mnogih izdaj veliko, česar tednik ne more.

Ko sem pred 15 leti prišel k Proletarcu, so bile razmere pri njemu tako kritične, da je njegovemu obstoju pretlila prav resna nevarnost. Zavel sem se, da storim kolikor v moji moči za njegovo ohranitev in izboljšanje vseh naših publikacij. Plača, ki sem jo prejemal takrat, me gotovo ni držala pri listu, kajti bila je nizka in iz zveze nisem moral porabiti še razne izdatke v zvezi z listom. Ako ne bi bil imel prihrankov, ki so mi veliko omogočili

vzdržati tista kritična leta v uradu, bi moral prejkone nalogo pustiti, kot so pustili mnogi drugi pred menoj najvtič iz ekonomskih razlogov.

Ameriški družinski kolektar smo v teku let izboljšali toliko, da je danes ne samo leposlovna knjiga s originalnim gradivom, ampak tudi velika zbirka podakov, ki bodo tvorili k zgodovini ameriških Slovencev najboljše vir.

Naše majske izdaje so velik napredek v primeri z nekdanjimi. Današnji Majski glas je revija, ki zasluži prav tako kakor kolektar, da jo podpiramo in širimo. Jaz sem ponosen na Proletarca: Vztrajal sem pri njemu iz ljubezni do dela za pokret in v koliko je bilo to moje delo vredno ali uspešno, je razvidno iz petnajstih letnikov Proletarca, njegovih majskeh izdaj in Ameriškega družinskega kolektarja.

Pri vsem tem se zavedam, da so uspehi, ki smo jih dosegli, in tekoče, ki smo jih premagali, rezultat kolektivnega dela agitatorjev in sodrugov kot nas vseh v uradu. Upam in zanašam se, da bomo s tem skupnim delom nadaljevali, ker je to rodilo uspeha, na katere smo vsi lahko ponosni. Poročilo S. urednika sprejeto na znanje.

Frank Česen pravi, da je kritika potrebna povsod. Izjava, ko je govoril o tehnični obliki, ni mislil na način uredbe lista, ampak velikost strani. Pravi, da je še vedno mnenja, da bi bilo za Proletarca dobro, če bi pisal več o Rusiji, ker bo to za naše sodruge dobra šola. Sedaj moramo poročila o Rusiji iskati v kapitalističnih listih, ki pa so navadno tendenčna in ne prikazujejo vselej prave slike.

Joško Oven pravi, da na naše publikacije ni ponosno samo urednik, ampak mi vsi. Opisuje potekoče in delo v uradu in apelira za čimveč sodelovanja v agitaciji za Proletarca v naselbinah. Kot zadnji referent v 17. točki o naših publikacijah nastopi John Rak s sledečim poročilom v angleščini. (Njegovo poročilo je na 5. strani v angleškem delu zapisnika.) Poročilo John Raka se sprejme. Sledi 18. točka sprejeto:

Agitacija za naš tisk v nasel- binah.

Nace Zlemberger poroča:

Sodrugi in sodružice: Zadnje dobo sem bil skoro mesec na potovanju v nadi, da dobitim čimveč novih naročnikov Proletarca. Obiskal sem razne naselbine v Ohio, kot Power Point, Girard, Warren, Akron, Kenmore, Barberton, Salem Niles, Youngstown; Windsor Heights, W. Va.; Farrell in Sharon v Penni itd.

Mesec junij, ki sem ga porabil za agitacijo, se je pa izkazal kot najslabši čas. Moj načrt je določal, da dobitim Proletarcu najmanj 100 novih naročnikov. Toda račun mi je bil prekrizan. V Barbertonu in okolici sem računal na najmanj 25 naročnikov, dobil sem pa samo enega naročnika za tri mesece. Nevelikemu neuspehu je največ kriva kriza, ki tare rojake. Izgledalo pa je tudi, da imajo ljudje nekako bojazen, da se nekoga boje, da bi padli v nemilost, če bi naročili Proletarca. Nekateri se boje celo delavskih unij. Temu se pa ni čuditi, ker na vsakem oglu stoj cerkev.

Iz Barbertona sem se podal proti domu, Tolažec se, da uresničim svoj načrt v vzvodnem Ohio in drugod. Mimogrede sem se oglašil pri sodrugu Snoju, ki je ozdrvil in sklenil sem, da preprstim nadaljno agitacijo njemu.

Moje potovanje pa je vsesono bilo uspešno. Spoznal sem razmere, v kojih živi naše ljudstvo in pripravil sem dobro polje bodočim agitatorjem v teh krajih.

V nekaterih krajih so močno razširjeni nam nasprotni listi. Kjer pa so imeli Prosveto, mi je pa bilo rečeno, da jim razmere ne dopuščajo, da bi se naročili tudi na Proletarca. Prišel sem v hišo, kjer so imeli pripravljene denar za Prosveto. Dali so mi na izbero, da naroče Proletarca, opustiti pa bodo morali Prosveto. To sem odklonil z željo, da obdrže Prosveto in ko jim bodo razmere dopustile se bodo pa naročili še na Proletarca. Pojasnil sem jim, da je Proletarec kajžipot k delavski izobrazbi in izboljšanju njihovega življenjskega položaja.

V nekaterih slučajih so mi rekli, da sem prišel prepozno. Bil je tam zastopnik Enakopravnosti in so se na isto naročili. Sedaj pa nimajo denarja, da bi se naročili na Proletarca. Nekateri se pa celo branijo Proletarca, misleč, da bi se pohujšali. Taki ljudje so še drugim nevoščljivi, če se potrudijo za svojo izobrazbo.

Spoznal sem, da ljudje najraje čitajo povesti, novice, razne komentarje, dobre dopise, dogodke v naselbinah in vtise s potovanja. Političnih člankov, pisanih preučeno, ne razumejo.

Proletarec je najstarejši slovenski delavski list, ki je čitalcem poznan, da res zastopa prave delavske interese. Kadar se pa išče nove naročnike, se pa silni različne izgovore. Nekateri pravijo, da bi se naročili, če bi izhajal dnevno.

Za našega zastopnika je agitacija kolikor toliko olajšana, ker vedno sodelejuje z njim naši sodrugi in somišljeniki. Če zastopnik naleti na zabavljeve se ne sme razburiti. Vedno naj skuša v lepem tonu rastolmadiči pomen tiska, ki se resnično bori za izboljšanje delavskega razreda. Pojasni naj jim kaj je socializem in kaj je njegov namen. Nikoli pa ne sme svojevage prepričanja zatajiti.

Ako bi bili boljši časi, bi par zastopnikov, tako pridnih kakor je Snoj, lahko podvojilo število Proletarčevih naročnikov. Zato apeliram na zbornico, da posveti precej časa našem glasilu in literaturi. Število naročnikov se naj skuša podvojiti in dobro bi bilo, če bi izhajalo glasilu večkrat na teden. Polje je veliko in neobdelano. Zveza naj pošlja v naselbine dobre agitatorje in prepričan sem, da bo delo uspešno. Koristi bomo imeli mnogo, Proletarec bo bolj razširjen in JSZ bo povečala svoje postojanke.

Ni več daleč časi, ko bo ljudstvo spoznalo uničujoče delo kapitalističnih agentov in bluffarjev. Sprevideli bodo, da je njihova rešitev edino le v socialistični stranki. Naša dolžnost pa

organiziramo v razred, ki mu pripada bodočnost. To delo ni lahko, niti ne najprejnejše, vemo pa iskreno. Toda brez širjenja razredne zavesti in organizacije na političnem in industrijskem polju...

Kot delavska avantgarda imamo slovenski in sploh jugoslovanski socialisti v tej državi odmerjeno posebno zgodovinsko nalogo: širiti baklje revolucije med našim delavstvom proti sedanjemu gnusnemu družabnemu redu in ga pridobivati v socialistične vrste. V ta namen služita Proletarec in JSZ.

V namenu, da naše vrste čim bolj ojačamo in konsolidiramo, in da pridobimo Zvezi novih članov, in Proletarcu več novih naročnikov, kar je absolutna potreba, ter iz našega gibanja napravimo živahniji socialistični pokret, je eksekutiva JSZ poverila agitacijskemu oddelku izdelati in zboru predložiti načrt za čim bolj smoteno delo na polju socialistične propagande in organizacije.

1. Agitacija iz urada. Osobje pri Proletarcu in Zvezi naj posveti letno vsaj štiri do pet mesece agitaciji po naselbinah. Eksekutiva zveze in upravni odbor Proletarca naj sporazumno s prizadetimi ustanovami, da bosta tajnik in pomočnik porabila po par mesecev na leto na potovanja v naselbinah v agitaciji za list in Zvezo. Priporočljivo je, da bi si tudi urednik odtrgal sempatam čimveč časa za agitacijske in govorniške ture. Razumljivo je, da je za uspeh potrebno, da so take ture in agitacijska potovanja v naprej organizirana, za kar naj skrbe odgovorni funkcionarji.

2. Agitacija domačih zastopnikov. Z izvajanjem prve točke lahko pričakujemo večjega uspeha za list, zvezo in posamezne klube, ni pa mogoče doseči popolnega uspeha pri širjenju Proletarca brez agnih lokalnih zastopnikov. Če nismo v preteklosti imeli tistega uspeha kakor bi bil potreben in kakor bi bilo želeli, je precej krivde na strani klubov. Mi priporočamo naj klubi takoj po zboru izvolijo enega ali več zastopnikov Proletarca in za druge priznane socialistične liste, ki naj redno poročajo o svojem delu na klubovih sejah. Zastopnik naj ima status klubovskega stalnega odbornika. Dolžnost klubov in zastopnikov je, da v svojem območju skrbijo za isticiranje poteklih naročnin in za razširjenje Proletarca ter sodelujejo s potencialni zastopniki.

3. Potovalni zastopniki. Potovalni zastopniki so najuspešnejši agitatorji za list. Uprava Proletarca naj tudi vnaprej skrbi, da gre po naselbinah čimveč potovalnih zastopnikov. Pri tem delu zaslužijo vse priznanje sodrugi Snoy, Zlemberger, Rak, Pogorelec, Zornik, Bartol Yerant in mnogi drugi, ki so se izkazali za uspešne agitatorje. Upati je, da bodo tudi v bodoče delovali na tem polju ter se jim pridruži še več drugih sodrugov. Eksekutivi in upravnemu oddelku se naloga, da upolita stalnega potovalnega zastopnika oziroma organizatorja, če se dobi zmožno osebo. V pokrivanje stroškov ustanovi JSZ agitacijski fond, v katerega se zbira sredstva s prostovoljnimi dnevniki in s pomočjo priredb.

4. Priredbe za Proletarca. Dokler se list ne bo pokrival z rednimi dohodki, je dolžnost vseh klubov Zveze skrbeti za kritje deficita. Mi priporočamo, naj ima v ta namen vsak klub bodisi posamezno ali pa skupno s bližnjimi klubi vsaj eno priredbo na leto, katere čisti prebitki naj gre v podporo Proletarcu za kritje primanjkljaja.

5. Shodi. Eksekutiva in posamezni klubi naj skrbijo, da bo v naših naselbinah čimveč socialističnih shodov in sestankov. Poleg potovalnih zastopnikov, ki so sposobni nastopiti na odru, naj se od časa do časa organizirajo predavateljske ali govorniške ture predvsem za Joskota Ovna in Franka Zaitza. Na shodih naj nastopijo po možnosti tudi drugi sodrugi, posebno še iz vrst naše socialistične mladine. Na vsakem shodu naj bo aktivni tudi zastopnik Proletarca in pri njegovem delu naj mu pomaga govornik.

Čimveč bo nas aktivnih, temvečja bo naša armada in toliko prej bomo prišli do našega cilja, to je, do socialističnega preobrata in v socialistično družbo.

Za agitacijski odbor JSZ: Anton Garden, Donald J. Lotrich, Johnny Rak, Josko Oven, Angela Zaitz.

Poročilo agitacijskega odbora se sprejme. Anton Šular sugerira, da bi bilo dobro, če bi o tem referiral tudi s. Snoy, ki je danes eden najbolj agnih naših zastopnikov. Snoy sprejme referat in bo poročal na prihodnji seji.

Predsednik zbora Filip Godina povabi delegacijo, da se udeležijo banketa, ki ga priredijo cleveandski klubi v počast delegaciji in zaključijo sejo ob peti uri popoldne.

Filip Godina, predsednik. Ivan Babnik, zapisnikar.

Tretja seja 2. sept. dopoldne.

Filip Godina otvori zborovanje ob 8. zjutraj. — Za reditelja imenovan John Trečelj.

Za predsednika seje nominirani: Frank Novak, George Smrekar, Anton Jurca, Frank Podboy, Fred A. Vider, Filip Godina, Josko Oven. — Sprejme Anton Jurca in je proglašena izvoljenim.

Za podpredsednika nominirani: Frances Zakovec, Mary Udovič, Josephine Turk, Frank Csen, Anton Šular. — Mary Udovič in Anton Šular sprejmeta in sta izvoljena.

Zapisnik 1. seje sprejet kot čitan.

Anton Zornik poroča za poverilni odkor, da so prišli na zbor naslednji delegati in člani eksekutiv, ki na prvi seji niso bili navzoči: John Trelep, delegat dr. št. 27 SDZ; Mike Ladevich, delegat kluba št. 20; George Maslach, član eksekutive; Peter Kokotovich, član eksekutive. Soglasno odobreno, da se jih proglasi za pravomočne člane zbora. Navzočih s temi je 88 članov zbora.

Nadaljevanje razprave o 17. točki sporeda: Naše publikacije.

Jos. Snoy izvaja, da ni težko agitirati za delavsko časopisje. Vsak agitator se mora zavedati svojih dolžnosti in izrabiti vsako priliko, ki se mu nudi. Nastopiti mora vsepovsod prijateljsko in prijazno, da si na ta način pridobi zaupanje ljudi, med katerimi agitira. To je predpogoj uspešne agitacije. Vsakdo naj agitira samo za en list, kajti kdor agitira za več listov obenem, ni več agitator, ampak trgovec. Ako agitira med delavci, katerim Proletarec še ni poznan, naj pojasni cilje, katere zastopa in naloge, ki jih vrši. Vsak delavec se bori za izboljšanje položaja same in svojih potomcev. Delavec, ki se ne trudi, da bi njegovi otroci imeli boljše življenje kakor ga ima on, ni razredno zaveden. Vsak sodrug, ki agitira za Proletarca, se mora zavedati dejstva, da dela v korist delavskega lista, ki širi socialistične ideje. Na vsakem zboru sprejmemo številno sklepov kako razširiti Proletarca, ampak na žalost moramo ugotoviti, da jih

največ ostane le na papirju. Velikokrat se povdarja, da je dobra prilika agitirati za Proletarca na piknikih in drugih raznih priredbah. To domnevamo je napačno; agitacija za pridobivanje naročnikov na piknikih ali drugih priredbah ni uspešna; veliko boljše rezultate dosežete, ako obiščete rojake na njih domu, kjer jim lahko pojasnite, kaj je Proletarec in kaj zastopa. Poročilo Snoya vzeto soglasno na znanje.

Anton Garden predlaga, da naj se razpravljajo o vsaki točki poročila, katerega je predložil prejšnji seji, posebej. — Sprejeto.

Razprava o načrtu agitacijskega oddeska se udeležuje:

Chas. Pogorelec, ki izvaja, kaj so naloge lokalnih zastopnikov in s pomočjo kakšnih metod lahko čimveč dosežejo.

Anton Zornik zagovarja idejo, da naj naši agitatorji delujejo za več socialističnih listov hkrati, kajti ako jim ni mogoče dobiti naročnika za enega, ga bodo za drugega. On se na svojem agitacijskem potovanju vedno ravna po tem pravilu.

John Goriak opozarja na previdnost pri pošiljanju potovalnih agitatorjev. Ako ni za to delo prava oseba, napravi koncem konca več kvara kakor koristi, kar potrojuje akusnje.

Frank Csen priporoča, da se naj pošlje zastopnike v kraje, kjer Zveza še nima kluba in Proletarec ne naročnikov. V Detroitu so v medsebojnih razgovorih odobrili idejo, da naj bi v agitacijski namen prispeval vsak naš član, ki more prispevati, \$1 na leto, magari v obrokih. Ob enem naj bi imeli klubi v prid agitacijskega fonda po eno prireditev na leto.

Chas. Pogorelec omenja, da je bil prošlo leto nekaj časa v Coloradu. Uvidel je, da ljudje na zapadu ne mrze našega gibanja, in da bi bili uspehi za pokret med njimi mogoči, treba pa je mednje za agitatorji. Zato bo podvzel to jesen agitacijsko turo na zapad.

Fr. Zaitz pravi, da je bilo v Proletarcu že nebroj navodil in nasvetov o agitaciji. Teško pa je dobiti agitatorje, kakršne v naselbinah zahtevajo, kajti od njih pričakujejo, da bi bil človek agitator, prežvatalj in govornik, izboren poročevalec — vse v eni osebi.

Mary Udovič izvaja, da se naj v ustanoviti agitacijskega fonda ogremo povišavanja asesmentata in se lotimo rajše zbiranja prostovoljnih prispevkov.

Josko Oven obirno tolarči delo in zaslugi Proletarca ter JSZ v obče. Svoje glasilo moramo ohraniti. Je zato, da se namesto asesmentata zbira v agitacijski fond le prostovoljne prispevke.

Peter Kokotovich apelira, da naj bo vsakdo agitator Proletarca, ker ta list zasluži, da delujemo zanj.

Frank Chandek meni, da povišanje asesmentata in prid agitacijskega fonda ne bi doseglo zaželjenega rezultata. Je za prostovoljne prispevke in v ta namen se naj organizirajo dobro, sistematično kampanjo.

Frank Novak predloži resolucijo, ki med drugim vsebuje nasvete za pridobivanje virov v prid Zveze in Prosvetne matice. Resolucijo sta sprejela kluba št. 37 in 180. Zbornica sklene, da se jo predloži v presojo odboru za resolucije in odboru za pravila.

Anton Garden pojasnjuje, da je eksekutiva o sprejeti inicijativi kluba št. 14 v Little Fallsu, ki določa povišanje asesmentata v en mesec v prid agitacijskega fonda, razpravljala in zaključila, da naj se vprašanje valed sedanjih neugodnih razmer predloži v presojo in rešitev temu zboru.

Luka Groser predlaga, da naj odbor za resolucije izdela poseben načrt glede dobivanja sredstev ter ga predloži zbornici. Ni podpirano.

Frank Petavis iz Little Fallsa, N. Y., želi, da mu zbornica dovoli besedo, da bo pojasnil, čemu je njihov klub predložil inicijativo za zvišanje asesmentata, in kaj je vzrok, da danes ta klub ni več aktiven. Se mu dovoli 5 minut. O klubu pravi, da bo spet ojačan in postal delaven. Inicijativo pa so predložili, ker vedo, da brez potovalnih agitatorjev ne bo napredka za Proletarca in zvezo.

Filip Godina predlaga, da se točki 3 v predlogih agitacijskega odbora doda besedo "in potrebna sredstva".

Fr. Zaitz protipredlaga k tretji točki sledeči stavki: "V pokrivanje stroškov za pošiljanje agitatorjev v naselbine ustanovi JSZ agitacijski fond, v katerega se zbira sredstva s prostovoljnimi dnevniki in s pomočjo priredb."

Godina umakne svoj predlog. Zaitzov dodatek soglasno sprejet. Vse druge točke so bile sprejete kot predložene.

Sledi razprava o naših publikacijah v splošnem: F. Zaitz pojasnjuje načine sotrudništva pri Am. druž. kolejarju in Majskem glasu. Pravi, da ker so zdaj na rešetju publikacije, ima vsakdo na zboru priliko o njih izraziti nasvete ali svoje kritično mnenje.

Fr. Novak priporoča, da se bi nekaj izvodov kolejarja vezalo v mehke platnice, da se zniža stroške in ceno. Pojasnjuje, da bi bila razlika majhna in da se naš prejšnji sličen eksperiment ni obnesel. Novak dalje priporoča članke o šandinavskih deželah in Danskii, kjer je socialistično gibanje močno razširjeno in ljudstvo valed tega v mnogo boljših razmerah kakor drugje. Istotako bi bili v Kolejarju pripravljivi članki o Rusiji.

Fr. Zaitz pojasni, da gre v eno knjigo le toliko gradiva in nič več. Svoječasno smo pridobevali obsežen pregled o dogodkih po svetu, toda valed njega rmo morali izpustiti narsikaj drugega. Ako bi bili mi veliki narod in bi kolejar imel desetstoteke naročnikov, bi ga lahko povečali, tako pa je sploh čudež, da smo mogli z našimi gnotnimi sredstvi ustvariti tako dobro knjigo. Zagotavlja, da bo uredništvo pazilo objaviti čimveč različnega gradiva.

Anton Zornik je proti mehki vezbi.

Frank Augustin predlaga, da naj izhajata Kolejar in Majski glas v njuni sedanji obliki. Podpirano.

Fr. Aleš izvaja, da je Am. druž. kolejar važen valed člankov o našem ljudstvu v tej državi, celo zgodovinske vrednosti, in valed drugega gradiva, ki je zbrano v njem. Priporoča, da se z opisii, kakršne je opis naselbin v Coloradu, v Kolejarju nadaljuje.

John Rak apelira na tu vzgojene naše sodruge, da naj pomagajo pri razpečavanju Kolejarja in Majskega glasa v naselbinah.

Raymond Traunik pravi, da se v Kolejarju zelo pogreša angleškega dela in ravno tako v Majskem glasu.

Chas. Pogorelec pojasnjuje, da je nam izdajanje Kolejarja omogočeno s pomočjo oglasov. Kar je prebitka — in večini ga je bilo precej, gre vse Proletarcu. Prihodnje leto, ko bo Proletarec slavil 30-letnico, bo treba razviti čim agilnejšo agitacijo za Majski glas, ki bo ob enem Proletarčeva jubilejna izdaja k 30-letnici. Če se potrudimo, izide najmanj v 10,000 izvodih. Stroški za tisk bodo nedvomno višji kot dozdaj zaradi zvišanja cen, ki jih določa tiskarniški pravilnik (code).

Vinko Ločniškar priporoča, da se naj bi upoštevalo načrt s. Fr. Podlipca, ki je letos v Proletarcu predlagal, da bi se naročnike na Kolejar nabiralo v naprej in ne šele ko kolejar že izide. Ločniškar obenem priporoča, da naj Kolejar in Majski glas objavljata tudi angleško čtivo.

Mike Ladevich apelira na mladino, da naj pomaga v agitaciji za razširjenje Proletarca, Majskega glasa in Kolejarja.

Fr. Zaitz pojasni, da ostaja iz Kolejarja marsikak dober prispevek, ker ni za vse prostora. Na angleško sekcijo v Kolejarju zdaj brez povečanja ni misliti. Morda bo izvedljivo dati angleško prilogo Majskemu glasu. Sotrudnikov zanjo imamo zadosti.

Frances Zakovec pravi, da je najuspešnejše prodajati Kolejar od hiše do hiše. V tem delu je bila doslej vselej uspešna.

Konec razprave.

Predlog Fr. Augustina za ohranitev sedanje oblike Kolejarja in Majskega glasa soglasno sprejet.

Josko Oven nato izvaja, da je Fr. Zaitz, urednik teh treh naših publikacij, izvršil že ogromno delo proti plači, ki ne zasluži tega imena. Dolžnost zbornice je, da ker mu truda ne more plačati v gotovini, ki jo je zaslužil, da mu va vsaj priznanje. Predlaga v tem smislu. Soglasno sprejeto.

Dalje Josko Oven pojasnjuje, da se Chas. Pogorelec in John Rak v uradu istotako trudita za propeh publikacij in našega gibanja v obče. Predlaga jima priznanje. Soglasno sprejeto.

Se preide na 19. točko sporeda o stavbinskem fondu JSZ. Tajnik fonda Frank Zaitz poroča:

Stavbinski fond JSZ.

Ob času prejšnjega ali IX. rednega zbora JSZ meseca maja l. 1932 v Milwaukeeju, Wis., smo imeli v stavbinskem skladu JSZ \$9,685.91, dne 31. avgusta 1934 pa \$10,470.01. Sklad je torej napredoval v dveh letih za \$784.10.

Stavbinski sklad je bil 31. avgusta 1934 razdeljen v sledečih vsotah:

Delnice v Jugos. stavb. in pos. društvu \$ 8,900.00
Hranilna vloga v Lawndale Nat. banki 555.98
Posojilo Proletarcu 356.00

V bankah, ki so v likvidaciji:
Millard State Bank \$204.21
Ogden National Bank 453.82 658.03

Skupaj 31. avgusta 1934 \$10,470.01

Millard State Bank je izplačala dozdaj 35%, in Ogden National Bank 30%. Od Millard State banke smo dobili zadnje "dividende" 7. nov. 1932 (5%) in od Ogden National banke 21. avgusta 1934 (5 odotokov). Koliko bosta še v stanju plačati, ni znano. Obemata še dokaj visoko vključeno imovino (book value), namreč precej večjo, kakor znašajo njune obveznosti, toda dotična njuna preostala imovina je v tej krizi zelo padla v vrednosti, veliko pa jo je sploh brez veljave. Izgube so — in bodo precejšnje, kakor je bilo že poročano prošlemu zboru.

V Jugoslovanskem stavbinskem in posojilnem društvu, kjer imamo investirane pretežni del naše imovine, so vloge razreda "E" obstojele do julija 1932 po 5% in vloga razreda "C", ki je bil pred nekaj leti ukinjen, po 6 odotokov. Naš sklad ima zdaj v tem društvu samo vloge (delnice) razreda "E", delnice "C" pa so po dozortitvi bile zamenežane za prej imenovane.

Od julija 1932 do julija 1933 so bile obresti na vloge razreda "E" znižane s 5 na 4 odotokote, od julija 1933 naprej pa s 4 na 3 odotokote.

Direktorji JSPD je to znižanje upravičili z izjavo, da je bilo izvršeno pod pritiskom sedanjih ekonomskih razmer in predvsem v korist solventnosti društva.

Ob koncu decembra 1933 je imelo Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo \$327,356.43 aktive (assets). Denar ima večinoma posojen na prve uknjižbe na posestva, toda z iztirjavjanji ima skozi to krizo težkoče, kakor vse druge finančne ustanove.

V slučaju, da bi mi denar potrebovali, ga od l. 1930 naprej iz tega stavbinskega društva ne bi mogli dvigniti, ker nima gotovine za tolikšna izplačila. Obresti nam redno plačuje.

Dohodki našega stavbinskega sklada so znašali od 30. aprila 1932, ko je bilo objavljeno poročilo IX. rednemu zboru, pa do 31. avgusta 1934 sledeče vsote:

Obresti na delnice v JSPD \$ 840.60
Millard State Bank, tretje odplačilo (5% novembra 1932) 15.70
Ogden National Bank, drugo odplačilo (5% 21. avgusta 1934) 32.42
Obresti hranilne vloge v Lawndale National banki 4.02

Skupaj dohodki v gotovini \$ 892.74
Gotovina 30. aprila 1932 (glej poročilo IX. redn. zbora s podrobnimi podatki) 279.76

Skupaj gotovina \$ 1,172.50

Izplačila od prejšnjega do tega zbora:
JSPD za dve delnici razr. "E"
13. junija 1932 \$ 200.50
Posojilo Proletarcu 356.00

Izplačila na deleže:
John Olipu 50.00
R. J. Zaventniku 10.00
Davek na čeke .02 616.52
Gotovina dne 31. avgusta 1934 (hranilna vloga v L. N. B.) \$ 555.98

Skupaj kot prej \$ 1,172.50

Akeijo za stavbinski sklad je pričel V. redni zbor 1923 v Chicagoju. Do naslednjega (VI.) rednega zbora je bil zanj izdelan načrt, ki je bil predložen delegatom omenjenega (VI.) zbora l. 1924 v Clevelandu.

Ako ne bi bilo ekonomskega poloma v t. t. z. bi bil namen stavbinskega fonda JSZ že uredinjen. Poročilo smo že na prejšnjem zboru, da je precejšnja skupina sodrugov v Chicagoju insistirala, da naj se poslopje kupi, medtem ko je druga bila v negotovosti zaradi sedanjih razmer in je valed tega priporočala opreznost. Izkazalo se je, da je bila ta previdnost na mestu, kajti če bi poslopje kupili, se bi morali zelo zadolžiti. Obveznosti pa bi v tej krizi ne zmogli, ker jih komaj zmagujemo za pokrivanje izdatkov Proletarca.

Na podlagi sklepa, s katerim je bil ta fond ustanovljen, in ki ga smejo in morejo overeti ali spreminiti le prispevatelji deležev, vsaki posamično, se to vsoto zbira edino za zgraditev doma, v katerem bi bili uradi JSZ, Proletarca, in pa centrum našega splošnega gibanja (Prosvetne matice itd.).

Ako cilja ne dosežemo, se mora v smislu originalnega zaključka vrniti vplačane vsote prispevateljem.

Kar ostane, se v slednjem slučaju porabi v agitacijske namene za JSZ in Proletarca.

V stavbinski fond JSZ so prispevali:
Klub št. 1 JSZ \$ 3,730.23
Društva v Chicagoju in Ciceru 130.00
Posamezniki v Chicagoju in Ciceru 1,597.00
Slovenska sekcija JSZ 500.00
Klubi in konferenca JSZ ter posamezniki v drugih naselbinah 1,657.10
Kontribucije 8.00

Skupaj \$ 7,622.33
Obresti od postanka fonda pa do aprila 1934 3,187.80
Skupaj dohodki stavb. fonda od postanka do 31. avgusta 1934 \$10,810.13

Stroški od postanka do 31. avgusta 1934:
Vrnjena vsota prispevateljem \$315.00
Poslovne knjige 9.10
Premije za delnice JSPD 16.00
Davek na čeke .02 340.12

Imovina 31. avgusta 1934 (kakor označena prej) \$10,470.01

Posameznikov, ki imajo plačane deleže 42
Klubov, konferenc JSZ in slovenska sekcija 29
Društev 3
Delničarjev, ki so le delno plačali svoje obveznosti, in drugih prispevateljev 14

Dasi je bilo s stavbinskim fondom od l. 1924, ko je bil ustanovljen, pa dozdaj, prilično dela, sem ga izvrševali vsesokoli brezplačno.

Posojilo Proletarcu.

Dne 3. julija 1933 je dobila Jugoslovanska delavska tiskovna družba, ki izdaja Proletarca, pri JSPD \$1,500 posojila, na katerega odplačuje Proletarec mesečno. V poročitvo za to posojilo pa je dal odbor stavbinskega sklada po navodilu eksekutiv JSZ Jug. stav. in pos. društvu naš delež št. 214 v vrednosti \$2,500. To jamstvo bo opróčeno čim Proletarec vrne to posojilo. Proletarcu smo posodili \$356.00 direktno; te vsote nam dozdaj še ni mogel vrniti.

Potrebno in priporočljivo je, da se ves ta fond hrani v določeni namenu. Razpusti in razdeli se naj ga v smislu prej označenega sklepa edino, če se uvidi, da cilja ne bo mogoče doseči.

Račune stavbinskega sklada so pregledali od prošlega do tega zbora člani nadzornega odbora slovenske sekcije: Alice Artach, Vinko Ločniškar in Angela Zaitz, ter ugotovili da so v redu.

Poročilo vzeto na znanje.

Fred A. Vider želi, da ga zbornica oprosti od nadaljnih sej, ker mora na shode društev SNPJ. Zagotavlja, da bo lahko tudi na ta način deloval za ideje, ki jih zastopa naše gibanje. Se ga oprosti.

Prečita se vabilo društva Beacons SNPJ, ki vabi člane zbora na svoj popoldanski piknik. Se vzame na znanje.

Chas. Pogorelec pojasni, da je upravni odbor SNPJ delegiral Filipa Godina za bratskega zastopnika na tem zboru. Nato Filip Godina pozdravi delegacijo v imenu SNPJ z željo, da bi ti dve organizaciji kakor v prošlih 30 letih delovali skupno tudi v bodoče.

Zaključek seje. Anton Jurca, predsednik. Peter Bernik, zapisnikar.

Četrta seja 2. sept. popoldne.

Predsednik Anton Jurca pozove k redu ob 2. uri. — Zapisnik tretje seje sprejet z malimi popravki.

Tajnik zbora Charles Pogorelec prečita pozdrav sodr. James Onela, urednika lista "New Leader".

Donald J. Lotrich pravi, da bi bil oproščen od popoldanske seje, ker je povabljen za govornika na priredbo društva "Beacons" SNPJ. — Se ga oprosti.

Preide se nazaj na točko 9, poročila odborov sekcij. George Maslach, tajnik srbske sekcije poroča:

Poročilo tajnika srbske sekcije JSZ.

Ne vem, ali se moram zahvaliti le okoličinam, ali kakemu drugemu vzroku, da sem jaz poklican poročati na vseh zborih JSZ za njeno srbsko sekcijo. Ni lahko delo v očigled okoliščin, v katerih se mi srbski sodrugi nahajamo.

Naj omenim najprvo, da se ne morem pohvaliti s kakim velikim uspehom na polju agitacije med Hrvatii in Srbi; kljub temu, vpoštevačoj razmere in vse okoliščine, smo lahko ponosni, da smo se vzdržali skozi vsa leta in naš klub ohranili v Jugoslovanski socialistični zvezi, in da mi je mogoče prisostvovati skupno z mojimi sodrugi temu velikemu zboru cele Zveze, in kolikor mi je pač mogoče pomagati k nadaljnjemu razvoju socialistične stranke v splošnem. Priznati mora vsakdo, da je Jugoslovanska socialistična zveza storila ogromno delo med jugoslovanskimi delavci.

Vse delo in vse aktivnosti članov srbske sekcije je osredotočeno ali koncentrirano v eni organizaciji v Chicagoju, in to je v klubu št. 20. Vsi naši poskusi, vse naše želje, da bi se naše delo razširilo tudi v druge naselbine, in organizirali klube med našimi rojaki, so ostali brezuspešni. Radi tega je naše delo le bolj lokalnega značaja. — Naš klub, odnosno naši sodrugi so aktivni in sodelujejo v vseh akcijah JSZ in socialistične stranke v Chicagoju in okolicah. Zastopstvo imamo v centralni organizaciji okraja Cook, in tako tudi v gl. odboru JSZ. Odborovih seje se je nam bilo preteklo leto nemogoče redno udeleževati, ker sva s sodrugom Peter Kokotovičem zaposlena izven Chicagoja.

Obdržujemo redne in stalne stike s staro domovino in dopisujemo v tamošnje socialistične liste kot "Radničke novine" v Beogradu, kamor pošiljamo poročila o tukajšnjem socialističnem gibanju.

Imamo svoje lastne prostore v najemu, kjer obdržavamo seje, predavanja, diskuzije, domače zabave itd. Z vzdrževanjem svojih lastnih prostorov imamo precej stroškov, toda vpoštevaemo pa dejstvo, da bi brez lastnih prostorov ne mogli obdržati tega, kar imamo sedaj, in radi tega se ne bojimo finančnih stroškov. Naš klub smo obdržali le s pomočjo svojih lastnih prostorov. Priznati moram tudi, da je nam v veliko pomoč slovenski klub št. 1 JSZ, ki nam vedno pomaga pri vsaki večji priredbi, in radi tega moram izreči klubu št. 1 svoje priznanje za kooperacijo. Naš klub ima tudi svojo knjižnico in mladinski tamburški zbor.

Ker je na severni strani Chicagoja naseljenih veliko Slovencev, je bila potreba organizirati v tem delu mesta slovenski socialistični klub. Na vzpodbudo članov kluba št. 1 se je reorganiziral še pred leti obstoječi klub št. 16, in z njimi sedaj delamo roko v roki za širjenje socialističnih idej. Skupno imamo priredbe, zabave, predavanja, diskuzije itd. Od ustanovitve kluba št. 16 do sedaj smo imeli tri skupne zabave (veselice z mešanim programom) in šest predavanj, ki so vsa vestransko dobro izpadla. Prepričan sem, da bomo s skupnim delom napredovali.

V času predsedniških volitev so bili vsi sodrugi izredno aktivni; obdrževali smo poulične shode in raznašali kampanjsko literaturo v angleškem in srbo-hrvatskem jeziku, in s tem tudi vzbudili angleške sodruge k intenzivnejšemu delu. Pred dvema letoma na severni strani Chicagoja ni bilo nobenega angleškega kluba. Danes jiti je pet, in radi ali neradi, priznati morajo, da je bilo to največje delo naših sodrugov. Vsi ti klubi dobro uspevajo. V tem oziru zasluži vse priznanje sodr. Ladevich, ki je največ vodil to delo. Naše aktivnosti nismo omejili samo na hrvatsko-srbsko delavstvo. Agitacija smo vršili kjerkoli je bilo treba in kjer so prilike nanesle.

Poleg naših lokalnih aktivnosti smo podvz

polju med Srbi in Hrvatci pred ubahom svetovne vojne zelo zamarnjena in daespoln nismo dosegli ničesar med nezavedno maso. To dokazuje razkor v JSZ, in ko se je hrvaška sekaja odcepila od JSZ je bil to smrtan udarec srbsko-hrvaški sekaji. Komunistična filozofija direktne akcije in diktatura proletarijata je bila momentalno bolj pristopna kot pa naša filozofija razredne zavestnosti. Znano nam je, da se komunistična filozofija ni uresničila in revolucija ni prišla, kakor so pričakovali. Nezavedno in zapeljano delavstvo je postalo neustrano in zapustilo so tudi komunistično stranko in se povrnili zopet v oni stadij, v katerem je bilo poprej, t. j. ob času prihoda v Ameriko. Nahaša se takorekoč v nekakem letargičnem spanju, iz katerega se ne bo več vzbudilo. Mala skupina, ki se je vendarle obdržala nekoliko na višji stopnji je organizirala Prosvetni Savez, ki pa je tudi že likvidiral.

Velika večina srbskih in hrvaških delavcev se opaja sedaj s cerkvami, religijami in nacionalizmom. Za vse drugo je mrtvo in brez vsakega upanja.

Iz navedenega je razvidno, da je srbska sekaja mrtva stvar, in samo pogrebniška je še treba. To sodbio nismo mi prostovoljno izrekli, izrekla je situacija, v kateri se nahaša sedaj valed razmer. Ne samo, da srbska sekaja ni pridobila nobenega novega člana, ampak odstopili so tudi oni člani, na katere je klub št. 20 polagal veliko važnosti. Ne samo, da niso z nami, ampak so postali kraljevaši, cerkveni in fašistični pustolovci. Naša propagandna socializma jim je za smeh. Nasprotujemo nam kjerkoli in delajo na vse kriplje, da bi uničili še to, kar je stalo od srbsko-hrvaške sekaje.

Na podlagi navedenih dokazov je moja želja vas delegate uveriti, da je življenska potreba za klub št. 20 da zavzame popolnoma nov pravec v svojih aktivnostih. Pravec brez mej, pravec brez takozvanega kitajskega zidu. To je neizbežno, in tega se zaveda velika večina članov kluba št. 20. Jaz sem bil izvoljen, da zastopam to mišljenje na desetem rednem zboru. V našem klubu je 8 članov, ki ne razumejo našega jezika in obdržavamo seje v angleškem jeziku.

Sodrug, naša zavest nam ne dovoljuje, da bi odlašali s sprejemom novih smernic. Socialistična dolžnost nam ne dovoljuje, da postanemo mrtvi in da bi obdržavali še nadalje odkrjeno sekajo, ki faktične sploh ne obstoji. Odpravimo to, in zavrzimo vse zapreke meja, ker pravi socializem ne pozna nobenih meja svojemu pokretu.

Po dvanajstih letih brezuspešnega dela, pač pa po mnogih razočaranjih in nevolji med sodrug kluba št. 20 predlagam, da klub št. 20 izstopi iz Jugoslovanske socialistične zveze in postane okrajna organizacija (ward, district), pripadajoča direktko k Socialistični stranki v Chicagu, in da organizira pod svoje okrilje vse delavce brez razlike narodnosti ali jezika.

Želim poudariti, sodrug, da sem jaz na tem dalj časa razmišljal in prišel do zaključka, kot zgoraj navedeno.

Sledi razprava. Geo. Maslach pravi, da razume, čemu Ladevich predlaga, da se klub št. 20 loči od JSZ. Vse svoje delo je žrtvoval je okrajni organizaciji stranke, premalo pa je bil aktiven med sebakimi sodrug. Če bi se bolj pogledal v delo kluba št. 20 bi se uveril, da ima tu še vedno lepo polje, kjer se lahko, če je delo volja, izvrši ogromno delo. Je proti predlogu. Izjavlja, da je Ladevich predlog zanj presenečenje, in da mu klub št. 20 ni dal naloge govoriti v smislu kakor je tukaj navajal. Ne strinja se tudi z mnenjem, da je narod mrtve in nedovzetne za socialistične ideje. Če je večji del našega naroda nam nasprotnega prepričanja, se ni s tem rečeno, da je zaostal. Narod je inteligenten in naša krivda je, če nismo mogli bolj razširiti svoje ideje. Dobro volje nam je treba in močnega nastopa, pa bomo uspeli. Vzrok, da nismo dobili več novih članov, je silna agitacija komulovcev. Imamo pa še vedno nad 200 somišljenikov in naša dolžnost je, da jih pritegnemo k skupnemu delu.

Frank Zaitz poudarja, da Ladevich predlog sploh ne spada pred zbor. Zbor vendar ne more odobrati razhajanja klubov. Ako hoče kateri strank, stori to lahko brez zborovega odobrenja. Vprašanje je, če je taka taktika pametna. Srbska sekaja ima v svojem delokrogu veliko težje okolišine, kakor slovenska. Je brez glasila v svojem jeziku. V klubu št. 20 je nekaj sodrugov, med njimi Geo. Maslach, ki se prispevali stotake za vzdrževanje organizacije in njenega lokala na Cloybourn Ave. Po razkolu l. 1919 je bila srbska sekaja še dokaj močna in tudi finančno ni bila šibka po razdelitvi blagajne. Nepriklia zanje pa je bila, da je imela v svojih vrstah veliko dobrih govornikov, pa premalo praktičnih delavcev zato so njena gnotna sredstva kmalu počla v podpiranju eksperimentiranja z njenimi časopisi, veliko s podpiranjem pokreta v Srbiji in deloma s financiranjem prap neuspelnih tur. V zvezi temu pa klub št. 20 še ni izven svojega pionirskega dela.

Frank Zaitz pravi, da je predlog z dnevnega reda. Poudarja, da bi okrajna organizacija s priključitvijo kluba direktko k stranki nič ne pridobila. Skodovalo bi pa Zvezi.

Ladevich pravi, da ne vidi nobene možnosti, da bi se dosegli kakšni uspehi, kajti če vsi poizkusijo tekotm zadnjih 12 let niso prinesli uspehov, jih tudi ne bo v bodoče.

Kokotović se ne strinja s predlogom in pravi, da ni klub sklenil, da se prinese tak predlog pred današnji zbor. Apelira na JSZ, da stori vse, da socialistično delo med srbskimi sodrugji oživilo in s tem bo postala JSZ bolj močna kakor je bila pred l. 1919.

Predsednik Jurca konstatira, da se nihče ne strinja s predlogom in ker ni podpiran, ga ne da na glasovanje. Ostalo poročilo Ladevicha se vzame na znanje.

Prosvetna matica in njeno delo.

Preide se na 20. točko sporeda. — Tajnik Prosvetne matice Charles Pogorelec poroča:

Ta ustanova, ki je bila prvotno zasnovana s namenom, da pomaga s prispevki političnemu delu Zveze in kolikor mogoče tudi Proletarcu (faktično ni Proletarec od nje nikoli nič prejel) je bila leta 1926 reorganizirana v resnično delavsko kulturno centralo. Začela je izdajati knjige, katere so bile poslane pridruženim organizacijam vsako leto brezplačno. Vtem času je izdala sledeče knjige in brošure v svoji založbi:

Priče evolucije in Adami pred Adamom	3.000
Proletarska etika in morala	5.000
Elementi moderne izobrazbe	2.000
Socialni ideal in Kako si je človek ustvaril boga	3.000
Taškent, kruha bogato mesto	2.000
Karl Marx, njegovo življenje in nauk	3.000
Nekoliko pravopisa	2.000
Papeževa enciklika raztrgana	4.070
Dva svetova	2.000
Veliko mravljišče	1.800
Skupno število izdanih knjig in brošur	27.870

Poleg teh je bilo poslanih društvom okrog 27 tisoč knjig izven lastne založbe, tako da je bilo rasposlanih v zadnjih osemih letih okrog 55.000 knjig in brošur, ali povprečno 6.875 na leto. V tem letu izdamo tretjo Malekovo knjigo "Sesuti stolp", ki bo rasposlana organizacijam konceom leta.

DRAMSKI ARHIV.

Dramski arhiv Prosvetne matice vsebuje okrog 200 raznih iger. Razume se, da ga po možnosti sšolajujemo kolikor dopuščajo okolišine. V zadnjih dveh letih in osmih mesecih t. l. se ga je posluževalo sledeče število organizacij:

Leta 1932	33 organizacij
Leta 1933	27 organizacij
Leta 1934	27 organizacij (do konca avg.)

Tem organizacijam je bilo poslanih 165 slovenskih in 19 angleških iger, skupaj 184. Kadarkoli mogoče, dobe organizacije tudi še spisane vloge, v drugih slučajih pa morajo skrbeti za prepise same.

ŠTEVILO ORGANIZACIJ PROSVETNE MATICE.

1932 Podpornih društev	97
Klubov JSZ	11
Kulturnih in drugih organizacij	15
Skupaj	123
1933 Podpornih društev	84
Klubov JSZ	9
Kulturnih in drugih organizacij	15
Skupaj	108
1934 Do konca avg. Podpornih društev	91
Klubov JSZ	11
Kulturnih in drugih organizacij	18
Skupaj	120

Od pdpornih društev jih je l. 1932 pripadalo: SNPJ 82; SSPZ 12; JSKJ 1; JPZS 1; in eno samostojno društvo.

Leta 1933: SNPJ 70; SSPZ 10; JSKJ 1; JPZS 1; SDZ 1; samostojno 1.

V tekočem letu: SNPJ 75; SSPZ 10; JSKJ 3; JPZS 1; SDZ 1; samostojno 1. Med temi je šest angleško poslujočih društev SNPJ. Kot za slovenska, smo tudi za ta društva preskrbeli in rasposlali velike knjige v angleščini z delavsko vzgojno vsebino. Mnogo se jih je tudi poslužilo angleških iger, deklamacij itd. iz arhiva Prosvetne matice.

Kulturne in druge organizacije (poleg podpornih društev in klubov JSZ, ki so veljane v Prosvetni matici so: Socialistični pevski zbor "Sava", Chicago, Ill.; soc. pevski zbor "Zarja", Cleveland, O.; soc. pevski zbor "Naprej", Milwaukee, Wis.; slovenski pevski zbor "Zvoa", Noranda, P. Q., Canada, (to društvo je moralo časoma prenehati. Ko se razmere spremenijo, ga bodo skušali obnoviti); pevski zbor "Slavee", Detroit, Mich.; ženski pevski zbor "Planjska rosa", Milwaukee, Wis.; dramsko in glasbeno društvo "Zarja", Los Angeles, Calif.; dramski klub "Zvon", Pueblo, Colo.; dramsko društvo "Soča", Strabane, Pa.; dramsko društvo "Anton Verovšek", Collinwood, O.; dramsko društvo "Travniki", Travnik, Mich.; izobraževalno društvo "Vihar", Krayn, Pa.; "Izobraževalni in zabavni dom", Library, Pa.; izobraževalni in dramski klub "Slovenija", San Francisco, Calif.; Gosposinjski odesk S. N. D., Waukegan, Ill.; ženski odesk Zadrugne zveze, Waukegan, Ill.; čitalnica S. N. D., Waukegan, Ill.; čitalnica S. D. D., Collinwood, O.

Izobraževalno delo, ki ga je opravila Prosvetna matica v zadnjih osmih letih je ogromno. Ako bi ne bila storila ničesar drugega kot to, da je raspečala med članstvom pridruženih organizacij toliko knjig in brošur, in to ne kakega šunda, pa bi resnično vzgojne vsebine, zaslužili ime edine resnične kulturne centrale slovenskega delavstva v Ameriki. Ko bi bilo na raspolago več denarnih sredstev, je umavno, da bi bila storila še veliko več. Ampak ravnanje se mora pač v mejah gnotnih sredstev, kakršna so. Mnogo društev, ki so bila več let veljavana v tej ustanovi, je bilo valed ekonomsko krize primorano odstopiti, precej drugih pa je bilo prisiljenih znižati svoje prispevke na polovico ali celo več.

Našo zbirko iger, vlog, deklamacij, not za pevška zborja in navodil za priredbe, kot že omenjeno, izpopolnjujemo, bodisi v slovenskem kot v angleškem jeziku, da bomo lahko časoma ustregli potrebam vseh organizacij, ki delujejo na kulturnem polju.

Pri izvrševanju dela v uradu Prosvetne matice mi je veliko pomagal s. John Rak, ki je direktor te ustanove za angleško poslujoča društva in klube. Pomagal je veliko tudi s. Frank Zaitz in s. Peter Bernik, zlasti pri sestavi imenika, ki bo v kratkem rasposlan organizacijam, ki so aktivne na kulturnem polju.

Vsi ti zaslužijo priznanje za svoje delo. Pozabiti ne smemo tudi s. Ivana Moleka, ki nam je do zdaj oskrbel še tri originalna dela ter priredil mnogo drugih.

Upam, da boste sodrugji in somišljeniki delovali v svojih nasebinah, ne samo da te organizacije, ki so zdaj veljane v Prosvetni matici, ostanejo v nji, pač pa, da pridobimo še mnogo novih, da ta naša delavska kulturna centrala pritegne pod svoje okrilje vse, kar je resnično naprednih organizacij med nami. Čimveč društev pristopi v njo, toliko jašja bo in toliko več bo lahko storila v svoji vzvišeni nalogi.

Vsem, ki so v nasebinah pomagali v agitaciji za pridruženje društev in drugih organizacij tej ustanovi, izrekam v imenu prosvetnega odeska iskreno priznanje, v nadi, da ohranite tej ustanovi svojo naklonjenost tudi v bodoče.

Dalje pojasni, da bo društvom Prosvetne matice rasposlan imenik vseh iger, ki jih ima Matica na raspolago. Pri vsaki bo tudi kratek informativni opis. Naročenih je bilo spet nekaj novih iger iz starega kraja, med temi drama "Rdeče rože", ki je imela v starem kraju velik uspeh. Kljub temu, da so dohodki organizacije padli, se bo skušalo društvom kar največ ustreci. Nekaj društev je izstopilo, ne radi tega, da bi bila nam nasprotna, ampak ker jim blagajna ni dopuščala, da bi še nadalje prispevala članarino. Nekaj društev pa je iz istega razloga zmanjšalo prispevke.

Poročilo se sprejme.

Preide se na 21. točko "Dela Prosvetne matice med angleško poslujočimi društvi in med našo mladino." Poroča John Rak, direktor angleškega oddelka Prosvetne matice.

(Svoje poročilo je John Rak podal v angleščini in je objavljeno v tej prilogi v angleškem delu predloga o delu X. rednega zborna, ki je na 5. in 6. strani.)

Poročilo se vzame na znanje.

Prosvetna matica raspiše natečaj za te vrste dela in naj določi tudi nagrade v ta namen.

Ladevich pravi, da je ta sugestija dobra. Naj se da mladini prilika da dela, kajti če ji ne bomo šli na roko in z njo sodelovali, se lahko zgodi, da bomo razočarani.

Tajnik zborna Pogorelec naznani, da je med nami zastopnik čeških socialistov s. Brezina. Pri sednik ga povabi, da naj nagovori delegacijo. S. Brezina je nato dejal, da nam prinaša pozdrav čeških socialistov in njihne čehoslovske sekaje. Veseli ga posebno dejstvo, da na našem zboru raspravljamo v svojem in angleškem jeziku. Pri njih tega običaja še ni, nadejajo pa se, da bo tudi njihova mladina zavzela v federaciji večjo vlogo. Želi nam veliko uspeha.

Naše kulturno življenje.

Sledi 22. točka sporeda "Naše kulturno življenje". Referat Ivan Molek. (Molekov referat je bil pričoben v Proletarcu z dne 26. septembra in 3. oktobra ter je del tega zapisknika.)

Po Molekovem referatu sledi rasprava o Prosvetni matici. Najprvo se raspravlja o priporočilu Louis Jartza. Anton Garden pravi, da nam dramskih del iz našega socialnega življenja zelo primanjkuje, posebno angleških. Smatra, da je sugestija na meatu, kajti mogoče je, da se bo dobil dober material. Dela naj bodo socialna in življenje se naj predstavi kot je. Prosvetni odesk se naj poglobi v to stvar in raspiše kontest ter določi nagrade. Predlaga, da se poveri Prosvetnemu odesku raspisati kontest v smislu Jartzovih priporočil. Podpirano. Raymond Travnik se strinja s priporočilom. Oven pravi, da je ta načrt dober. Pritegnili bomo mladino k delu, kar nam bo v veliko pomoč. Istega mnenja je Frank Aleš. On opozarja zastopnike delavskih pevskih društev, da uvajajo v svoje koncertne programe čim več delavskih pesmi, ki bodo vzbudile v publiki pravo delavsko zavest. Louis Kafere priporoča natečaj tudi za dela v slovenskem jeziku, kajti iger iz našega imigracijskega življenja nam primanjkuje. Zbornica sprejme predlog Antona Gardna.

John Janc, delegat društva št. 121 SNPJ, Detroit, Mich., pravi med drugim: JSZ ima zaslugi, da je prva sprožila misel o potrebi delavske kulturne organizacije, katere namen naj bi bil širiti potom drame, glasbe in literature pravo delavsko zavest in kulturo med našimi priseljenici. Posledica te ideje je bila ustanovitev Prosvetne Matice, katere vzvišen cilj še ni dosegel svojega namena.

Vzgojno delo med našimi priseljenici vrše v veliki meri klubi JSZ. Vrše ga s širjenjem dobre literature, s pomočjo shodov, debat in diskuzij, prirejanjem dramskih, opernih in koncertnih sporedov. Poslednja metoda je zelo priljavna in uspešna, ker ima naš narod še po naravi smisel za dramo in glasbo. Naša kulturna društva pa nimajo del v svojih arhivih, ki bi širila pravo delavsko zavest. Primanjkuje jih tudi Prosvetni matici. Primorani smo posegati po malomeščanskih, burzvnih delih, ki nimajo vzgojne vrednosti. Da se ta hiba popravi, si mora Prosvetna matica nabaviti arhiv, ki bo odgovarjal vsem potrebam. Periodično izdajanje knjig naj bi se časoma ustavilo, dokler se ne nabere sklad in bi se lahko raspišal natečaj v Ameriki in Jugoslaviji za dramska, operetna in koncertna dela, lahkega značaja, prilagodena našim odrom in spisana v duhu zavednega delavstva. Nekaj del bi se prevedlo iz svetovne literature. Za vsa dela naj bi imela Matica lastninsko pravico (Copyright), kar bi zelo dvignilo njen ugled. Prosvetna matica bi s to akcijo vrnila resnično kulturno delo, pritegnila bi v sodelovanje tudi druge organizacije, ki bi se polagoma navzele delavskega duha. Knjige pa naj bi izdajala le na podlagi zahteve in prispevkov prizadetih društev. Čim več društev prispeva, do tem več izvodov je upravljivo, brez ozira na število članov. Na ta način bi bil proračun Matice vedno v ravnovesju. Za izposojena dramska in glasbena dela naj bi veljavna društva prispevala malo odkodnino, nevčlanjena društva nekoliko več. Za vsako izposojeno delo se naj zahteva tudi varščino.

Ako bomo delo Matice pojačali, ji dali novih življenjskih možil, bo s tem pridobila tudi JSZ, da bo lažje organizirala jugoslovanske ljudstvo v socialistično stranko in ga vodila v boljšo bodočnost.

Priporočljivo bi bilo, da pošlje Prosvetna matica v jesenskih sezonah zmnožne predavatelje v nasebine, ki bi naj tolmáčili prave delavske kulture in književnost.

Poročilo se vzame na znanje.

Na raspravu pride resolucija, tikajoča se reorganizacije Prosvetne matice in njenega dela, katero je zbornici predložil Frank Novak.

Frank Cesen smatra za potrebno, da se o tem raspravlja in k tej raspravi se naj pritegne tudi zastopnike društev.

Frank Zaitz pravi, da so Ivan Molek in drug podal dobra priporočila. Prosvetna matica je bila ustanovljena s namenom, da podpre naše gibanje gnotno. Medtem se je razvila v kulturno ustanovo, ki edina veše napredna podpora in kulturna društva. Z dobro agitacijo bomo lahko dosegli, da bodo imele konferenčne organizacije tako velika zborovanja, kakor je današnji zbor. Finančne razmere pa otežakajo izvedbo večjega programa. Kontest za dramska dela je dobra ideja in jo moramo pozdraviti. Kar se pa tiče naših pevskih zborov, so največje težkoče v pomanjkanju prevodov socialističnega prepričanja, ki so duša zboru. Od njih je odvieno kake pesmi priporočajo. Pevovedja, ki ni socialist, lahko vedoma ali nevedoma zastopavlja delavske pesmi in s tem škoduje proletarski kulturi. Pisateljska dela, katere je izdala Matica je skoro vsa priredil Ivan Molek.

Frank Casdek poroča, da je resolucije, ki jo je predložil Frank Novak, odobril tudi klub št. 180 JSZ, West Allis, Wis. On tolmáč resolucijo tako, da bi člani posebnih klubov prispevali 10c, člani

socialističnih klubov bi pa bili prosti, ker plačujejo v svojih klubih. Frank Novak pravi, da je namen resolucije, da se pritegne čim več ljudi k sodelovanju. Vedno je pred nami vprašanje, kako izobraziti in pritegniti te mase, da bodo vršrat dostopne socialističnim idejam. Odbori delavske rosvetne zveze, kakor je zamisljena v resolu-13, naj bi bili pod kontrolo naših sodrugov, v nasebini naj kjer ni socialističnih klubov, bi pa poverili naše somi ljeznike. Na sejah teh krojkov bi se vršila predavanja o socialističnih idejah in delavski kulturi. Taka predavanja bi bila zanimiva in priljavna.

George Smrekar poroča, da ima Prosvetna matica v konferenčnem okrožju zapadne Penne lepe uspehe in je z izdajanjem knjig mnogo pripomoča, da se je pojačala delavska zavest. Priporočila, da ostane Prosvetna matica taka kot je. Število društev, priključevnih Prosvetni matici je v tem okrožju zelo veliko in skušalo se bo pridobiti še ostala.

Jacob Ambrozich, tajnik Konference JSZ za zapadno Penno, poroča med drugim: Od prošlega zborna do danes je imela naša konferenčna organizacija sedem zelo uspešnih zborovanj, katerih se je vsakokrat udeležilo 30—40 delegatov. V organizaciji je veljavnih 11 klubov JSZ, 13 društev SNPJ, eno društvo JSKJ, dramsko društvo "Soča" v Strabane in Izobraževalni in zabavni dom v Library. Naše seje so bile zelo živahne. Ljudje, ki so svojedrasno videli v "New Desku" poizkus izboljšanja delavskih razmer, so spoznali, da so bili nablufani in uvideli so, da je edina pot iz današnje mizerije zgradite močne delavske trdnjave s katero bomo ohranili vse pridobitve in osvojili vse bogastvo, ki se bo porabilo v korist človeške družbe.

Naša konferenca prireja razne zabave in piknike, katerih preostanek se porabi za širjenje delavskih idej. Precejjenj podpore smo že dali Proletarcu. Da so bile vse naše priredbe uspešne, je pa v veliki meri zaslug naših podpornih društev. Naši klubi niso po številu članstva močni in teško bi bili koo svoji nalogi, če bi naša društva ne sodelovala.

Na vsaki seji poudarjajo zastopniki društev, kako velikega pomena so knjige, katere raspišilja Matica med svojč elegatvo. Iz agitatoričnih oziror je priporočljivo, da Matica nadaljuje s svojim kulturnim delom, mi bomo pa pridobili še ostala društva in s tem povečali njen delokrog.

George Smrekar, ki je zano s Ambrozichem delegat pennsilvaniske Konference JSZ, pravi, da nima k poročilu ničesar dodatga, ker je skupno v imenu njih organizacije.

Pečarič pravi, da je Matica duša delavskega gibanja v naših nasebinah. Vsakdo se je o njenih knjigah izrazil pohvalno. Naša napaka pa je, da jemalo delujemo na društvenih sejah, da bi članstvo pridobilo za pristop v Matico.

Frances Zakovšek je mnenja, da bomo ostali brez Prosvetne matice, če sprejmemo resolucije Frank Novaka. Kar se tiče mnenja, da bi valed manjših prispevkov posameznikov pridobili več članov in ustanovo finančno utrčili, je zmota. Kdor je prepričan socialist ali somišljenik, ta ne bo gledal na par dajmov. Kdor meri prepričanje z dajmi, ni iskren.

Louis Zorko ne soglasja s razpustom Matice. Lahko se pa pod okriljem Matice ustanove krožki, katerih člani bi prispevali po 10c mesečno in bi za ta denar dobivali knjige Cankarjeve družbe. Poroča dalje o koraku, katerega je podzela konferenčna organizacija za Cleveland, da dobi iz rok reakcionarcev soho Ivana Cankarja in jo postavi v SND na St. Clair Ave., ki je središče slovenskega društvenega življenja v Clevelandu.

Frank Novak pravi, da se ni rečeno, da bi moral spremljati ime Matice, ča bi ustanovili "Delavsko prosvetno zvezo". Društva ne bi pri tem nič trpela. Imeli bi pa velike koristi, ker bi pritegnili večjo množico k sodelovanju.

Anton Garden je mnenja, da bi bila taka resolucija mogoče takrat na mestu, ko bi raspuštili Zvezo in pridružili klube direktko stranki. Lahko bi se to izvršilo, če bi imeli v vsaki nasebini svoj klub, kateri bi kontroliral poslovanje take prosvetne zveze. Ker jih nimamo, pa obstoja možnost, da nastane iz te zveze dualna organizacija, in teško bi bilo nbrobeti posledice.

Predsednik Jurca pđvabi delegacijo, da se udeleži koncerta clevelandskih delavskih pevskih zborov in zaključí zborovanje ob peti uri.

Anton Jurca, predsednik.

Ivan Babnik, zapisnikar.

Peta seja 3. sept. dopoldne.

Anton Jurca pozove k redu ob 8. uri zjutraj. — Navzoči vsi.

Nominirani za predsednika seje: Anton Šular, Joško Oven, Frank Aleš, George Smrekar, John Trečelj. Nominacije sprejme Anton Šular, ki je izvoljen soglasno.

Anton Šular imenuje Bartol Yeranta za reditelja.

Za podpredsednika nominirani: George Smrekar, Frank Zaitz, Anton Zornik, Josephine Turk, Stojan Menton, Frank Chandek, John Koklich, Frances Zakovšek, Raymond Traunik. Nominacije sprejmejo: George Smrekar in Frances Zakovšek. Izvoljena soglasno.

V zapisniku 2. seje se popravi, da Sava Bojanovič ni navzoč; resolucijo, tikajočo se P. M. sta izdelala kluba št. 37 in 180, in ne št. 38 in 108. — Zapisnik s temi popravki sprejet.

Tajnik prečita brazojani pozdrav sodruga Andrew Gruma in gl. tajnika JPZ Sloga, "sodr. J. Lenketa.

Tajnik poroča, da ima daljši dopis od komunistične sekaje v Clevelandu v zadevi enotnega nastopa v boju zoper reakcijo.

Frank Zaitz pojasni, da bo resolucijski odbor predložil izjavo glede enotne fronte in vsled tega predlaga, da se ta dopis odloži do predložitve zadnevne resolucije. — Predlog soglasno sprejet.

Tajnik opozarja, da je potreben zaključek glede dnevnica eksekutive in referantov kakor tudi zapisnikarjev. Soglasno sprejet predlog, da so dnevnice po \$3 dnevno. Frank Zaitz predlaga, da dobita zapisnikarja po \$5 dnevno.

Soglasno sprejet predlog, da se zapisnik zborovanja priobči v celoti v posebni prilogi Proletarca.

Nadaljevanje sporeda. — Frank Novak izvaja, da je po razmišljanju kakor tudi radi pomanjkanja časa za raspravo o resoluciji, katero je predložil glede preureditve sedanje P. M. najbolje, da se osvoji predlog Filipa Godina, in o resoluciji naj raspravlja eksekutiva in izdela načrt za prihodnji zbor.

Anton Zornik opozarja, da je treba biti zelo previdni pri izdajanju knjig in brošur; posebno moramo biti še oprezní pri širjenju knjig s protivlerkno tendenco, da se ne dali preveč čut ljudi, ki so v političnem oziru naši pristiaši.

Predlog Filipa Godine, da Prosvetna matica ostane v sedanjí formi in zadevni odesk pa naj upošteva priporočila, ki so izražena v resoluciji klubov št. 37 in 180, soglasno sprjzet.

John Koklich poroča o društvu št. 138 SNPJ razd drugim: Društvo je pristopilo k Prosvetni matici dne 18. decembra 1921. Prispevke je začelo pošiljati z naslednjim letom. Bilo je veljavno vsa leta izven 1923. Plačalo je vsa skupaj do danes \$162 članarino.

Dalje je društvo prispevalo v sledeče fonde:	
1923 v organizatoričen fond Soc. stranke	\$ 10.00
1925 v organizatoričen fond Soc. stranke	3.00
1927 v Debs Memorial Radio Fond	15.00
1928 v kampanjski fond JSZ	5.00
1932 v kampanjski fond JSZ	5.00
Skupaj	\$ 38.00

Vsoga skupaj plačali Prosvetni matici in v fonde \$200.00.

Maks Kotnik poroča: Naš klub št. 232 JSZ v Barbertonu je aktiven na prosvetnem polju kolikor nam dopuščajo razmere. Zano s prosvetnim delom vodimo najaktivnejšo agitacijo med delavstvom za socialistično stranko in pridobivanje članov v naš klub.

Istotako je aktivno naše društvo št. 535 SNPJ v kolikor mu je pač mogoče v danih razmerah in je zvest član Prosvetne matice. Agitiramo tudi med drugimi društvi za pristop v P. M.

Angela Zaitz poroča: Društvo "Nada" št. 102 SNPJ, katero zastopam na X. rednem zboru JSZ, je

vepustimo našim hazretnikom, ki so nam na-
potovali pri pionirskem delu?

John Rak izvaja, da moramo biti v podpornih in
kulturnih društvih aktivni, toda vedno le kot so-
cijalisti. Polagoma se je pričela uvajati v naša dru-
stva kapitalistična politika in nas sodrugov je do-
bilo to prepričati. Potrebno so razprave o socia-
lizmu na sejah naših društev, in prepričati naše
žane, da je taka razprava za delavce življenjskega
pomena.

Ladevich pravi, da je razprava o tem predmetu
za organizacije zelo važna, ako hočejo obstojati.
Obstojale bodo le, ako bodo pravega delavskega
značaja. Zamudili smo že precej, ker dokaz je, da
se organizacije polagoma prehajajo pod kontrolo
reakcionarnih elementov.

Frank Zaita navaja biče, ki ogrožajo moralo na-
šega gibanja, ako jih ne bomo pravočasno odpra-
vili. Slika, kako so nazadnjaški in koristolovski
elementi zasvoščali slovenske socialiste zaradi ni-
ževanja dela v SNPJ. Ko je postala imovita, so ti-
jevali v njo in si prizadevali, da bi jo osvojili za
svoje namene. Treba je bilo veliko bojev, da se
jim je nakane preprečili. Toda ako bodo naši čla-
ni nastopali tako neopetno, ali celo drug zoper
druga, kakor so na prošli konvenciji SNPJ, tedaj
bo imelo nazadnjaštvo tudi v SNPJ lahko pot.
Ako smaga, bodo krivi tisti sodruzi, ki v kritič-
nem momentu ne poznajo ne učela skupnosti,
ne smisla za etnotno delo in ne samokontroliranja,
pač pa se predajo na prosto osebnost, predso-
dom in osebnemu boju. Ako nečemo nazadovati
in napovedati moralni bankrot, je treba prejeva-
je v naše vrste. Kaprice in neomisljeni spori se
morajo umakniti principu skupnega dela za skup-
no koristi organizacije in delavstva v splošnem.
Kdor tega ni zmožen, ni iskren in bo prej ali slej
tako odpadel. Volja za samokontrolo, kar pomeni
pravo delovno disciplino, je v poslednjih nekaj letih
med mnogimi člani splohnela. Treba jo bo ojačati
in ji dati pravi pomen, pa četudi se bomo morali
pri tem poslužiti nekdanjega "ajzenponarskega
socializma", s katerim se je v bojih zoper naspro-
tniki in tudi proti notranjim krilalcem še največ do-
seglo.

Pečarič pravi, da se doba člani, ki celo javno
delujejo s političarji demokratske ali republikan-
ske stranke, kar je sramotno. Proti njim je treba
najstrožje postopati.

Predlog Frank Zaita, da naj resolucijski odbor
predloži zbornici v smislu referatov Aleša in
Ovna ter te razprave smernice in navodila članom
za delo v drugih organizacijah, soglasno sprejet.

Maks Kotsnik želi, da se ga oprostijo od nadaljnjih
sej, ker mora odpotovati. Se mu ugodilo.

Agitacija med mladino.

Sledi 25. točka sporeda: "Angleški odseki klubov
JSZ." Poroča **Donald J. Lotrich**. (Referat je
angleški in je preobdelan v angleškem delu tega za-
pisnika na 5.—6. strani.

Dalje so v točki "Agitacija med mladino" referat
sledi:

Raymond Traunik, ki je podal razna priporočila.

Frances Langerholc o delu mladine v John-
stonskem okrožju.

Josephine Turk o mladinskem gibanju med Slo-
venci v Clevelandu.

Alice Artach je v imenu vse mladinske skupine
poročala o njenem posebnem sestanku, na kate-
nem so razpravljali o pravih.

(Vsa ta poročila so v angleškem delu tega za-
pisnika.)

Soglasno sprejet predlog, da se referate vzame
na znanje.

Razvije se obširna razprava.

Fr. Cesen izvaja, da ima v svojem referatu pri-
poročila, na kak način pridobiti in obdržati mladi-
no v socialističnih vrstah, kot uvedbo dramatike,
petja, sporta itd. Upa, da bo resolucijski odbor na
podlagi tega pripravil in predložil potrebno resolu-
cijo.

Aleš izvaža, da je v sedanjem sistemu, ko osv-
jijo otroke šola pod kontrolno reakcije, starišem zelo
obteženo poučevati svoje otroke o socializmu. Dolžnost
one mladine, ki je že v socialističnih vrstah je, da
agitira med mladino.

Ladevich pravi, da je ponosen, ker imamo v JSZ
še toliko navdušene mladine. Stariši teh mladenk
in mladenčev zaslužijo vse priznanje, ker so vzgo-
jili otroke v delavskem duhu.

Rak pojasnjuje, da je prva dolžnost socialističnih
starišev pojasnjevati svojim otrokom pomen
socializma. Vsaka mati bi morala najmanj dnevno
eno uro otrokom razlagati sedanji sistem dru-
žbe in zakaj imamo depresijo, krize in brezposel-
nost in na kak način se jo lahko odpravi. Največja
težava je agitirati med mladino v starosti od 18.
do 19. let, in vsled tega je treba pričeti z agitaci-
jo že takoj v nežni mladosti. To govori iz svoje
lastne izkušnje. Pravi, da se ima za svoje socialis-
tično prepričanje v zgodnji mladosti zahvaliti
svoji materi, ker ga je vzgajala v njemu.

Zornik izvaja, da se mu vidi zelo umestno usta-
noviti v JSZ še angleško sekcijo s svojim stalnim
tajnikom, ki naj bo v poslovni zvezi z angleškimi
klubi JSZ.

Mary Jugg pravi, da so vsi referati zelo dobri
in vpoštevajo vredni, vendar so si precej v kon-
fliktu drug z drugim. Širiti socialistično agitacijo
med mladino je zelo težko, ker je prežeta kapita-
listične vzgoje. Učitelji morajo podučevati samo
to, kar jim šolski odbori narekujejo, in šolski od-
bori so vsi pod reakcionarno kontrolo.

Frank Novak izvaja, da so v Milwaukee dolgo
razpravljali, na kak način pridobiti mladino. Usta-
novili so posebno organizacijo po vzgledu evropskih
sodrugov, ki se imenuje "Prijetelj narave".
Z njo imajo velik uspeh. Na razpolago imajo tudi
precej sveta, kamor odhajajo v poletju otroci na
počitnice in kjer so pod dobrim nadzorstvom so-
drugov. Imajo razne tečaje in šole o socializmu.
To je zelo uspešna agitacija med mladino.

Peter Kokotovich in **Matekovič** prosita, da se ju
oprosti od nadaljnjega prisostvovanja, ker morata
odpotovati.

V razpravo posežejo še **Oven, Chandek, Jurca,**
Jartz, Garden in **Travnik**.

Zborovanje pozdravi sodr. **Dullea** v imenu gl.
urada Soc. stranke. Izvaja, da ga zelo veseli, ko
vidi koliko zanimanja je med našo mladino za
socializem.

Zaključek seje.
Anton Sular, predsednik.
Peter Bernik, zapisnikar.

Šesta seja 3. sept. popoldne.

Predsednik **Anton Sular** odpravi sejo ob eni uri.
Konvenčni tajnik prečita pozdrave klubov št. 37
in št. 10. Prečitan je zapisnik četrtje seje, ki se
sprejme s popravki.

Frank Cesen naznanja brzojavno vest, da je
umrla mati **Tom Mooneya**. Na poziv predsednika
delegati vstanejo, da izkažejo s tem poslednjo čast
pokojni materi **Tom Mooneya**.

Anton Garden predlaga, da se pošlje sožalje
Tom Mooneyu. Soglasno sprejeto.

Unije.

Sledi 26. točka sporeda: "Naloge socialistov v
unijah".

Frank Podboy poroča: Referat, ki mi je bil po-
verjen, je za nas socialiste eden najbolj važnih.
Prvi socialisti so storili za organiziranje delavcev
v strokovnih in industrijskih unijah vse, kar je
bilo v njihovih močeh. Vse pozornost so posvečali
temu delu. Zadnja leta se je to nalogo precej opu-
stilo. Mi zborujemo tu že tretji dan, pa še nismo
slišali besede o tem važnem predmetu delavskega
gibanja. Organiziranje delavcev v unijah zem smat-
rali vedno za najpomembnejšo nalogo našega giban-
ja in sem se ji posvetil že pred leti. Prihajam
iz kraja, kjer ima jeklarski trust svoje kraljestvo,
to je **Johnstown, Pa.** Pred 24. leti je bilo v tej
okolici socialistično gibanje že močno. Imeli smo
več klubov, izdajali svoj lokalni socialistični list
ter lahko nominirali kandidatne liste za okraj in
mesto. Rezultat volitev je bil jako dober, tako
dober, da so vse družbe ustrašile, ne toliko radi
napredovanja socialistov, kot pa naše agitaci-
je za organiziranje delavcev v unije. Družbe so
se dogovorile in kar naenkrat so bili vsi socialisti
odpušeni z dela. Prizadeti je bilo mnogo Slo-
vencev. Postavljeni smo bili na črno listo in agi-
tatorji niso več mogli dobiti dela pri teh družbah.
Jaz ga že 21 let ne morem dobiti pri njih. Večina
naših somišljenikov se je izselila v druge kraje,
nekaj nas je ostalo in vršili smo agitacijsko delo
naprej. Aktivno smo sodelovali v jeklarski stavki
l. 1919 in ravnatko v stavki premagarjev v okoli-
ci **Johnstowna leta 1922**. Bili smo pa poraženi.
Po porazu premagarjev l. 1927 so postale razmere
za delavce slabše od sajenjskih. Ko pa je kon-
gres lanske leto sprejel zakon **NIRA**, se je unija
med rudarji bliskovito razširila. V par mesecih je
stopilo v njo stotisoče premagarjev. Težko se
smo imeli pri velikih kompanijah, ker so iste hitro
organizirale svoje unije in v nekaterih krajih je bilo
treba proglasiti stavko, da se je doseglo priznanje
prave delavske unije namesto kompanijske. Tak
slučaj je bil v **Johnstownu**, kjer ima **Bethlehem
Steel Co.** več premogokopov. Po trimesečni stavki
je ta družba prvič v zgodovini **Johnstowna** pod-
pisala pogodbo z rudarji. S tem se je končala ena
faza boja v naši okolici.

Ker sem bil vedno aktiven v delavskem boju,
sem se prepričal o gotovih stvareh, in te so, da
četravno sem socialist in brezvecer, sem imel ved-
no zaupanje delavcev. Pri lokalni uniji sem bil
vedno lahko izvuljen v vsak urad. Pri agitaciji
med delavci je predvsem potrebno, da je človek
pošten in da ima dober karakter. Povdarjati je
treba, da imamo socialisti ravno toliko pravice do
svoje stranke, kakor drugi. Isto je glede vere. Če
kdo smatra za svojo potrebo hoditi v cerkev, naj
hodi. Tisti, ki mislijo da bodo z molitvijo kaj do-
segli, naj molijo. Ostali pa, ki se zavedamo, da se
je treba boriti, če hočemo kaj doseči, imamo tudi
svoje prepričanje, katerega se mora upoštevati.
Dolžnost socialist je, da nastopa tako, da mu del-
avstvo zaupa.

Prepričan sem, da se bodo na industrijskem po-
lju vršile še hude bitke, zato je dolžnost delavca,
da je politično in industrijsko organiziran. Poli-
tično zato, da vpliva na zakonodajo, da iste spre-
jemne postavke, ki so delavcem res koristne; indus-
trijsko pa zato, da si izboljšuje položaj pri delu,
ne samo koliko časa bo delal in koliko bo plačan,
pač pa da doseže vse kar je koristnega in življen-
sko potrebna zanj, kakor za ostale delavce.

Ko bodo socialisti dobili državo v svojo upravo,
bodo skoro gotovo skušali spremeniti forme vlade
iz politične in industrijske organiziranosti. Poli-
tični zbor, da vpliva na zakonodajo, da iste spre-
jemne postavke, ki so delavcem res koristne; indus-
trijsko pa zato, da si izboljšuje položaj pri delu,
ne samo koliko časa bo delal in koliko bo plačan,
pač pa da doseže vse kar je koristnega in življen-
sko potrebna zanj, kakor za ostale delavce.

Gorišek priporoča, da se naj unijam posveti več
energije ter pozornosti. Pri volitvah se moramo
poslužiti vseh dopustnih sredstev. Opozorja, da
imajo zunanji agitatorji vedno več uspeha, kakor
domači. Apelira na Zvezo, da izposuje pri stran-
ki, da pošlje za časa volitev, stavek in poskusa or-
ganizirati delavstvo v unijo, več dobrih agitator-
jev v nasebine.

Zornik naglašava važnost aktivnosti socialistov v
unijah. Naš agitator dobi na unijskih sejah vedno
besedo in lahko mnogo doseže. Vedno delujmo na
to, da izvolimo socialiste v unijske urade. Naši
sodruzi v **Hermine, Pa.**, so v unijskem gibanju
zelo aktivni in član našega kluba je tajnik unije.

Ladevich je mnenja, da je razprava o unijskem
problemu bolj važna kakor razprave o igrar in se
strinja z **Zornikom**.

Maslach poudarja, da je važno, da naši člani
nastopajo na unijskih sejah vedno kot socialisti in
dolžnost vsakega je, da se teh sej redno udeležuje.

Pečarič naglašava potrebo socialističnega duha v
unijah, kajti če bi bilo v unijah vedno socialistov bi
ne bilo toliko stavek brezuspešnih.

Razprava o unijah je zaradi kratkega časa, ker
se zbor blizu koncu, končana. Sledi 27. točka spo-
reda, "Zadružništvo med ameriški Jugoslavlani".
Poroča **John Gorjanc**.

Zadružništvo.

John Gorjanc pravi, da se bo v svojem referatu
dotaknil vseh faktorjev, ki se in ki bi se morali
zanimati za zadružno gibanje. Kakor je naloga
socialistov, da se udeležujejo v unijah, tako je
tudi njih dolžnost, da delujejo v zadružnem giban-
ju. Apelira na delegate, ki sodelujejo v zdru-
gah, da skušajo iste pridobiti za vstop v **Central
State Cooperative League**, ker se v skupnem delu
doseže večje in trajnejše uspehe. **Clevelandska Za-
družna zveza** ima tri dobro uveljavljene trgovine,
eno pa se je moralo svoječasno razpustiti zaradi
nezadostnega sodelovanja **clevelandskih zdru-
gov**. Ne misli s tem klub kot celoto, zdi pa se mu,
da sodelovanje posameznikov ni bilo vsestransko.

Po tem uvodu je **J. Gorjanc** poročal sledeče:

JSZ je na priporočilo sodruka **Frank Barbica**
pozvala Slovensko Zadružno Zvezo v **Clevelandu**,
da pošlje referenta za zadružništvo na današnji
zbor. Direktorji združbe je ta poziv v veseljem
sprejeli in čestita **JSZ** k temu koraku. Poveril me
je, da referiram o tej važni temi in mi dal prosto
roko. Radi tega mi bo lahko podati stanje tako kot
je in kakršno bi moralo biti, da se za združno giban-
je razvije.

Časi, v katerih živi danes proletarijat, so pre-
resni, da bi samo brnkali na strune, katerih glas
bi ugajal le gotovim ljudem in ki bi prišel za-
drugam naklonjenost le ene skupine, katere mo-
goče prav malo pojmuje zadružno idejo. Zavedati
se moramo, da imajo zadruge socialni značaj in
se v celoti le malo razlikujejo od socializma ali
komunizma. Mogoče to nekaterim ne bo všeč, češ,
da je pretirano in prerakidno. Naloga zadruge
je, da deluje za odpravo privatnega dobička, kajti
je organizirano ljudstvo si naj razdeljuje svoje
protekte, brez vsakega zasebnega profita. Kaj bo
potem, ko bo naprej in revolucionarno delav-
stvo dosega svoj cilj? Vse bo ena sama velika za-
družna! Zadružna ideja vedno širi napredno mi-
slečno delavstvo, pa naj deluje na en ali drug način
za odpravo privatnega profita, ki je povzročitelj
vsega zla. Zadružna ideja pripada napredno zaved-
nemu delavstvu in je njegova dolžnost, da je širi.

Nekateri se jese, češ, da pri današnjih zdru-
gah poje nazadnjaška struna. Mogoče je to resni-
čno in jaz to slutim. Ali kdo je tega kriv? Ravno
tisti, ki največ kritizirajo in najmanj delajo. Ako
bi se res resnično napredni elementi oprijeli za-
družništva, bi ne bilo potrebno toliko kritik in v
Ameriki bi imeli delavci zelo močno razvito za-
družno gibanje, za kar so imeli tu boljše prilike
kot v katerikoli evropski državi.

Lep primer nezanimanja naprednega elementa
nam je afera **Cankarjeve** sohe v **Clevelandu**. Ose-
be, katere ne razumejo našega **Cankarja** in ga
prav gotovo ne bodo, odtušujejo, kam spada **Cankar-
jev spomenik** in kam šof **Baraga**? To ni nji-
hova krivda. Boljega ne vedo in so uverjeni, da
delajo pravilno. Krivdo pa bo nosil napredni ele-
ment, če bo dopustil, da se ta škandalozna namera
izvrši.

Isto je pri zdrukah. Ljudje, ki so prišli v
vodstva zdruze, ne razumejo pravega namena zadruž-
ništva in jih vodijo kot se vodi privatna trgovina
— za dobiček. Temu so pa krivi napredni delavci,
ki pojmujejo pravo zadružništvo v teoriji, ob
enem pa samo zdaleč opazujejo in iščejo napake.

Važno je: Ali nam je današnje zadružništvo
potrebno in kakšne koristi lahko pričakujemo v
budućnosti? Nekateri napredni elementi in komu-
nisti odgovarjajo na to vprašanje negativno. Zdi
se jim, da je to preočesna akcija, in ker se ni
zadružništvo razvilo v času prosperitete se tudi
v sedanji krizi ne bo. Če bi bilo to resnično, bi se
moralo po tej sodbi razpustiti vse zadruge, delavci
bi morali potem kupovati v trgovinah za priva-
ten dobiček in jih finančno podpirati. Podpirati bi
morali nekaj, kar vsak ved, da je zlo današnje dru-
žbe in bi se moralo nadomestiti s sistemom, ki bi
bil koristen za vsa družba. To boljši sistem pa ni
ničesar drugega kot ena velika organizacija, ki bo
kontrolirala vso produkcijo in distribucijo v korist
celotne družbe. To pa ni nič drugega kot zadruge.

Ne trdim, da bo zadružništvo, takrat ko bo od-
pravljen krivični kapitalistični sistem, poslovalo
v isti obliki kot danes in vsak trezno misleč za-
družnik se tega zaveda. Kadar bo človeška družba
živela v pravičnejšem sistemu, bo dobilo zadruž-
ništvo popolnoma drug značaj. V današnjem ka-
pitalističnem sistemu pa je prisiljeno, da posluje
po zakonih kapitalističnega ustroja.

Nekateri vedno trdijo, da dobe v drugih trgo-
vinah blago ceneje. To so ljudje, ki prav malo ali
pa ničesar ne žrtvujejo za svoje organizacije in se
opravičujejo s tem, da nimajo od njih koristi.
Kmet nikoli ne seje in gnoji zemlje zato, da bo

istočasno žet. On se zaveda, da mora počakati ž-
etne sezone. Isto je z sadrugami. Pod kapitalisti-
nim sistemom ne moremo pričakovati velikih ko-
risti. Vse današnje delo je povečano graditi delo
velike gospodarske organizacije, današnje delo je
stev in katere bo zraslo pravo zadružništvo. Vsa
država, osnovana na odpravi privatnega dobi-
čka, naj bo to socialistična, komunistična ali pa
še radikalnejše oblike, bo funkcionirala kot za-
druge. Za uspešen preobrat današnje družbe pa je
potrebno, da je delavstvo organizirano ne samo
politično, ampak tudi gospodarsko.

Recimo, da bi bil sedaj primeren čas za pre-
obrat. Upravo bi prevzela socialistična ali komu-
nistična stranka. S tem bi pa kapitalizem še ni bil
odpravljen. Kapitalistična vzgoja bi vplivala na
nekateri ljudi, da bi pričeli delovati za povratek
kapitalizma. Socializem ali komunizem bi najprej
odstranil privatno trgovstvo. Trgovski sloj pa b
socialnih preureb ne razumel in deloval bi na
sprotno. Dvomim, da bi bilo mogoče vse uporab-
kanozati. Ako bo delavstvo gospodarsko močno
organizirano in imelo svoje trgovine, vsaj za nji-
ne potrebine, bo delo zelo olajšano, zadruge bi
se takoj prilagodile novim razmeram, ker njih
princip je že danes, da poslujejo v korist celokup-
ne družbe, ne pa za zaseben dobiček.

Vse to so spoznali ruski komunisti. Preteklo je
že 18 let odkar je v Rusiji komunizem na površje
in še vedno se pojavlja privatna trgovina, klju-
temu, da se jo skuša popolnoma zatreti. Organi-
zira se kmeti in delavci v kolektive. Kar ni bilo
prej organizirano, se mora sedaj. To pa ni lahka
posel, ker ruski muzik tega ne razume. Njemu se
zdi lepše, če vpreže par konj v leseni plug in orje
svojo njivo, kakor pa da bi orl v kolektivni s trak-
torji in sejal z aeroplani. To je njemu tuje in se
proti kolektivnemu poljedelstvu kljub temu, da
vidi uspešno delo kolektive.

Ako so spoznali delavci, ki vodijo eno največjih
delov na svetu, da mora biti proletarijat organi-
ziran politično in gospodarsko, je naša dolžnost, da
ta spoznanja upoštevamo. Ko bo Rusija izvršila
sedanji načrt, bo to res ena sama velika zadruge.
Dolžnost nas vseh je, da se organiziramo v zdru-
gah. Skodovati nam ne morejo, pričakujemo pa
lahko od njih velike koristi v budućnosti.

Zato pozivam to konvencijo, da nekaj ukrene
za povzdigo zadružnega gibanja v Ameriki, kar bo
v korist delavstvu in celotni človeški družbi.

Soglasno sprejet predlog, da se referat vzam-
na znanje.

Frances Zakovšek opozarja, da bi moral biti
vsak dober socialist tudi dober zadružničar in
obratno. Vsak sodrug se je v prvi uri, ko je pri-
stopil v stranko obvezal, da bo podpiral zadružno
gibanje. Poroča, da zadruge v **Waukeganu** zelo
dobro uspeva.

Mike Ladevich naglašava, da je delovanje v za-
drukah ravno tako važno kakor v unijah in poziva
sodruge, da vedno in povsod delujejo za povzdigo
zadružništva.

Leonard Poljiak pravi, da so v **Clevelandu** raz-
mere drugačne kot v mnogih drugih nasebinah.
Težko je pripraviti ljudi, da bi kupovali v zdru-
gah, ki so precej oddaljene, dočim so jim konku-
renčne trgovine na pragu. Večina kupuje v naj-
bližnjih trgovinah, kjer dobi blago za isto ceno
ali pa ceneje. Trditve, da so **clevelandski** sodrug
premallo sodelovali za zadružništvo, se mu ne zdi
pravilna. Nas ni dosti, in zadruge bi samo radi
nas ne mogla obstojati. Krivdo nosi takozvani na-
predni element, ki se lote ni posluževal.

Joseph Skuk je mnenja, da je bila zadružna po-
družnica na **St. Clairju** razpuščena največ radi ne-
zadostnega znanja v vodstvu. Vzrok, da se še da-
nes ni reorganizirala, je v senči ene soproice, ki
je bila pravi vzrok razpusta in ki še danes vlada
v nasebini. Upa, da bo mlajša generacija to po-
pravila.

John Hrvat, ki je bil v **Wisconsinu**, da prouči
tamošnje zadružništvo, poroča, kako močne so
tam zadruge. Imajo okoli 33.000 članov in 102 tr-
govini, svoje mi-karne, gasilnske postaje itd.
Apelira na **JSZ**, da pošlje delegata na prihodnji
zadružni kongres, ki se bo vršil v **Chicago**.

Razprava o zadružništvo zaključena. Sledi 28.
točka sporeda, "Naše žentstvo in socialistično gi-
banje". Poročevalka je **Frances Zakovšek**.

Agitacija med žentstvom.

Živimo v dobi socialnih preobratov. V vseh dru-
žabnih plasteh se opaža velika nervoznost in nepo-
koji, ki označujejo temeljite spremembe v najkraj-
šem času. Pred nami vstaja vprašanje za vpraša-
njem, ki bi morali biti predmet diskusijam na se-
jah socialističnih klubov in vzbuditi zanimanje
vsakega sodruka. Eno najbolj važnih vprašanj je
ono, ki se bavi s stališčem žene napram našemu
gibanju. Bili so časi, ko se je štelo ženo za manj-
vredno bitje. Vse, kar je bilo izven ozkih sten nje-
nega doma in ni bilo tesno združeno s hišnimi
opravki se je smatralo za stvar, za katere bi se
žena ne smela zanimati. Zatrjevalo se je, da je
ženi že po naravi določena usoda materinstva in
da mora skrbeti le za svoj dom. Ako se je v tistih
časih pojavil kak zagovornik ženske enakopravnos-
ti, je postal predmet splošnega zasmehovanja in
v nekaterih slučajih ni bil niti varen pred dejanjski-
mi napadi.

V zadnjih tridesetih letih se je veliko spre-
menilo. Le skrajno omejen človek more danes trditi,
da je žena v primeri z moškimi manj razumna in
da ne more z umsko tekmovali. Mnogo držav je že
sprejele žensko volilno pravico. Žene imajo dostope
v visoke šole, kjer se usposabljajo za poklice, ka-
teri so bili zanje pred par desetletji še nedostopni.
Žene delujejo danes v uradih in tovarnah, sploš-
no na vseh poljih industrije in povsod uspešno
tekmujejo z moškimi.

Socialisti so se zavedali važnosti ženske enako-
pravnosti preje kakor druge stranke. Bili so prvi,
ki so se zavzeli za popolno enakopravnost žene,
bili so prvi, ki so naglašali potrebo osvoboditve
žene od vsake oblike zatiranja in odvisnosti. Ved-
no so poudarjali, da je osvoboditev človeštva ne-
mogoča brez ženske enakopravnosti in neodvis-
nosti.

Ustava Združenih držav je dala ženi volilno pra-
vico. Bilo je treba mnogo bojev in žrtve, da se je
to doseglo. Vseko važno gibanje za večje pravice
in svobodo je vezano z velikimi žrtvami. Ljudi, ki
stoje na čelu naprednih gibanj, se navadno ne pla-
čuje z denarjem in slavo, pač pa z zasmehovanjem
in preziranjem. Žene imajo sedaj v nekaterih drž-
avah volilno pravico in to je velik korak k na-
predku. Ženska volilna pravica jih postavlja v tem
oziru popolnoma enakopravne z moškimi. Splošna
volilna pravica nam je zanjemana v ustavi Zdru-
ženih držav, kljub temu ga smo še daleč od prave
enakopravnosti. Da jo bomo dosegle, se moramo
politično izobraziti. Glasovnica politično izobra-
ženih ljudi je v boju za človeške pravice močno
orožje, v rokah neizkušenih in nevednih pa ostane
orožje reakcije.

Naša dolžnost je, da te množice, ki se dajo sle-
po voditi od profesionalnih političarjev izobrazimo,
da ne bodo orodje reakcionarjev. To dolžnost
bomo vršili najboljše, ako pridobimo ženo za so-
cialistično gibanje. Žal, toda resnica je, da še da-
nes, v dvajsetem stoletju, našim žensko delavsko
može, ki nam pripovedujejo, da je žena nedostop-
na politični izobrazbi. Ti pač ne mislijo, da sami
niso nič boljši, če ne celo slabši. Mi ne moremo

pričakovati od žene, da bi razumela važnost vol-
ilne pravice ako ne dobi moralne opore od moža,
kateremu najbolj zaupa.

Ako hočemo, da bo žena znala rabiti toč, ki je
zakopana v glasovnici in volilni pravici, se mo-
ramo poglobiti v njen položaj. Le v redkih slu-
čajih bo mož diskurziral o političnih vprašanjih s
svojo ženo na način, da ga bo razumela. Navadno
je mnenja, da njegovi nameni in cilji ne bi smeli
zanemarjati njegove žene. On niti ne poizkuša, da bi
jo poučil. "Ti tega ne razumeš", se navadno glasni
odgovor, če ga žena vprašuje o takih stvareh. Ta
nesporazum, ki ima navadno izvor v različnih ver-
stah in političnega prepričanja, je povod mnogim
prepirom med ženo in možem. Da ljudje ne
znajo uporabljati volilne pravice, je iskati vzrok
v razredni nezavednosti. Dočim so imeli možki do-
volj prilike doseči politično izobrazbo, se je žene
zanemarjalo in zapostavljalo se jih je tudi na dru-
gih poljih izobrazbe. Izobraževanje žensk se je v
takozvanih boljših družbah bavilo edino z razvo-
m čustev. Gojili se je razvoj raznih sentimentov,
vsebinskih umetno, kar je povečalo nervoznost in
druge živčne neprilike.

Ničesar ni slabšega kot taka izobrazba. Izobra-
ževanje žene, kakor tudi možkih bi se moralo raz-
vijati v ameri, ki vodi k resnemu spoznanju življen-
ja. Za izobrazbo delavskih žena se pa sploh ni
ničče brigali. Ni čuda, da je še vedno mnogo del-
avskih žena

vezami in krinkami, nadalje borba proti strujam in posameznikom, ki imajo v vidu le svoje osebne koristi, katere nimajo z interesi članstva nikake skupnosti.

V dosedanji dobo je bilo naših članov v podpornih organizacijah se eksekutivi JSZ naloga, da delegira ob času njihovih konvencij in za splošne aktivnosti očisti odbor izkuženih članov, ki naj organizirajo na podlagi teh smernih skupno akcijo sodrugov in somišljenikov: v ta namen naj ti zapopni sklicujejo sestanke, na katerih naj se člani, oziroma delegati sporazumejejo tudi za enoten program v zadevah, ki so gospodarske, zavarovalniškega ali katerega drugega značaja. Absolutno pa je potrebno, da se načelno enotni in da se solidarno bore za vse socialistične principe.

Vse področja so za ureditev taktičnega dela prepustila v roke eksekutivi JSZ, kakor naj stori vse v svoji moči, da se načelo solidarnosti naših sodrugov pri delu v drugih organizacijah čim bolj uveljavi.

Resolucija soglasno sprejeta.

Naše stališče glede strokovnih organizacij podaja naslednja resolucija:

Strokovne in industrijske organizacije.

Zborujoči se zavedamo važnosti in potrebe delavskih strokovnih in industrijskih organizacij za izboljšanje razmer v mejah sedanje kapitalistične družbe; ravna tako priznamo, da se mora delavstvo boriti na političnem polju in se poslužiti glasovnice kot orodja pri volitvah v občinske, okrajne, državne in v zvezo zakonodajne, kajti le če bo delavstvo močno politično, bodo uspešne tudi njegove strokovne in industrijske unije.

S tega stališča naloga X. redni zbor članom JSZ agitirati med enotnim delavstvom, da naj se poslužijo volilne pravice ob vsaki priliki v smislu oddajanja svojih glasov kandidatom razredno zakonodajnega delavstva. Ako delavstvo to priliko zanemari, proti nevarnosti, da vladajoči razred potisne ljudstvo gospodarsko tako daleč nizdol, da se ne bi moglo več bojevati za izboljšanje v mejah sedanje uredbe in za svoj končni cilj — odpravo medsebojne suženosti. Trajni uspehi za delavsko ljudstvo so mogoči le, ako se poslužijo strokovne, industrijske, gospodarske in politične organizacije ter vseh drugih možnih sredstev za boj proti vladajočemu sloju.

Resolucija soglasno sprejeta.

O združništvu predloži Joško Oven sledečo resolucijo:

Združništvo.

JSZ priznava važnost združništva za delavski razred in njegovo gospodarstvo. Upoštevanoma, da valed posebnih razmer in mogočeno organiziranega sistema podružnih trgovin ter drugih obratov so v tej deli delavski konzumi in ostale kooperativne trgovske in urodniškega značaja zelo ovrane, toda mnoge jih uspeva, bodisi med delavci in še več med farmerji.

Za uspeh združništva v delavskem smislu je potrebno dvoje: sposobno vodstvo in združni duh članov. JSZ je v svojem glasilu in na zbirnih vedno naglašala to pravilo in ga bo v bodoče.

Naloga našera delavstva je, da v svojih podpornih organizacijah, dvoranah, kooperativnih trgovinah ter produktivnih združenih neguje združni misel in delavsko zavest.

Deseti redni zbor priporoča slovenskim združam, da se zblizajo med seboj, če že ne za drugo, vsaj v informativne namene, da bodo akcije ene koristile vsem. V ta namen jim tudi JSZ za glasilo Proletarca, v katerem lahko navajajo svoje predloge, opisejo svoja podvzeta in svoje bodoče namere za splošno združje.

Nadalje jim priporoča ta zbor, da se varujejo izolacije. Kjerkoli mogoče, naj bodo vključene v združni vseh svojega okraja in svoje vrste ter tudi v Ameriški združni zvezi.

Resolucija se soglasno sprejme.

Resolucijski odbor uvideva potrebo organiziranja brezposelnih in predloži naslednjo resolucijo:

Organiziranje brezposelnih.

Kriza v kapitalističnem gospodarstvu je primorala brezposlane na združje in bojevni organizacije, katero se bore za izdatno državno podpiranje irtev kapitalizma, za irtirjenje razredne zavesti med svojimi člani in za sodelovanje v stavkah na strani unij. Organiziranje brezposelnih v boju za njihovo koristi je ena najvažnejših nalog socialistov.

Zato deseti redni zbor JSZ ne samo izrekta svoje solidarnost s stremeljimi organiziranimi brezposelnih delavcev, marveč tudi poziva člane posameznih klubov in klube same, da so aktivni med množico brezposelnih in delujejo v nji s socialističnega vidika.

Kjerkoli mogoče naj organizirajo naše brezposelne in deloma uposlene delavce ter te postavljajo priključno tisti okrožni in splošni organizaciji brezposelnih, ki ni nasprotna socialističnemu gibanju.

Resolucija sprejeta kot čitana.

V moralno oporo vsem, ki so pregranani radi socialističnih principov in delovanja za izboljšanje življenjskih razmer, je predložena sledeča resolucija:

Persekucije in omreženje delavskih bojnikov.

Z ozirom na justične persekucije in omreženje nešteti delavskih bojnikov v Združenih državah, kakor nam dokazuje famozna afera Mooney-Billings, in z ozirom na barbarske plomenske persekucije, katere so razvidne iz ikandaloznega postopanja napram scottbarskim črncem, bo JSZ kakor doslej tudi v bodoče pobijala vsa sodna preganjanja in se borila za osvoboditev političnih jetnikov za vse tiste delavce, ki so bili obsojeni radi svojih razrednih aktivnosti in stavkah. Borila se bo za civilne svobodizine, proti deportacijam irtev razredne družbe in proti vsem drugim socialnim krivicam. V ta namen je pripravljena sodelovati z vsemi, ki se enako bojujejo proti izkoriščevalcem in razredni justici.

Boj fašizmu.

Deseti redni zbor JSZ v Clevelandu v svo odločenosti oboja fašizem v Italiji, Nemčiji in Avstriji in vsa fašistična gibanja v drugih delcih. Fašizem je krinka, pod katero se kapitalizem poskuša obdržati na površju. Fašizem operira pod vrti socialnih reform, nacionalizma, bojev s "sovrainimi delovalci" proti izkoriščanju itd. Med tem pa lahko vidi vsak, kdor ni popolnoma slep, da isti sloji, katerim je fašizem navidezno v boju, podpirajo fašistično propagando gmotno in moralno.

Fašizem je gibanje reakcije proti socialni in industrijski demokraciji. Marxistično delavstvo se tega zaveda in se odločno bori s to nevarnostjo. JSZ bo v tej borbi soper fašističnemu kugo tudi v bodoče nudila delavskemu gibanju vsa pomoč, ki je sploh možna. JSZ je slasti vzhitena ob herojskem uporu socialističnega proletariata v Avstriji februarja t. l. proti klerofašizmu, ki je s brutalno silo irtgal delavstvu rdeči Dunaj in v štiri dneh uničil najveličastnejše delo v središču Evrope, ki je vzele petnajset let.

JSZ nadalje najstrožje oboja papistični klerofašizem, ki se je v Italiji udinjal Mussoliniju in ki je njegov največji zaveznik v zatiranju italijanskega delavstva ter jugoslovanskih kmetov in delavcev v Primorju, obenem pa ta klerofašizem služi vsem kapitalističnim diktaturam.

Resolucija se odobri.

Naše stališče glede Sovjetske unije pojasnjuje naslednja resolucija:

Sovjetska Unija.

JSZ je bila napram Sovjetski uniji simpatična od njenega početka. Napore reakcije in kapitalističnih sil, da bi to proletarsko državo uničile v kali, je JSZ pobijala v svojem glasilu, na shodih, s protesti in resolucijami. Četudi smo razvoj v USSR motrili kritično, smo to storili vedno s stališča razumevanja njenih težkih in zato so bile naše kritike vaikdar prijateljske.

Da bi se Sovjetska unija razvila v proletarsko vladavilo, ki je jača, kakor pa je bila carjeva Rusija, ji preti še vedno nevarnost napadov in konspiracij s strani kapitalističnih sil, ki zavistno motre njen razvoj in uspehe.

Jugoslovanski delavci, organizirani v JSZ, ponovno izrekamo simpatičnost Sovjetski uniji in ji zagotavljamo, da v slučaju, če bo napadena ali provocirana, homo skupno s svetovnim proletariatom izvršili svojo dolžnost v njeno obrambo in za njen obstoj.

Resolucija soglasno sprejeta.

Glede delavske solidarnosti in zblizanja delavskih struj med Jugoslovani in Ameriki je bila sprejeta sledeča resolucija:

Za solidarnost delavstva.

Deseti redni zbor JSZ znova ugotavlja, da je bila naša Zveza v prošlosti in danes proti razdvajanju zavednega delavstva.

JSZ podpravlja in podpira vsako iskreno prizadevanje za solidarnost struj in strank, ki temelje na programu marksizma. Zato ponovno naglašamo, da bo enotna fronta zavednega proletariata mogoče edino, ako se na politen, iskren način v interesu skupnega cilja — socializma — sporazumeta obe internacionali! To bo odprlo vrata spravi med delavskimi strankami v vseh delcih.

JSZ podpravlja skupno akcijo obeh vodilnih delavskih strank v Franciji v borbi proti fašizmu in reakciji in v vsaki delci, kjer je med socialistično in komunistično stranko dosežen časten sporazum v interesu delavskega razreda.

Za uglasjenje poti k solidarnosti delavstva je potrebno, da komunisti prenehajo napadati socialistično brez povoda in da dejansko ISKRENO dokazuje voljo za enotno fronto, ne pa agitirati zanj s namenom, da ustvarijo konfuznost in neenotnost v socialističnih vrstah.

JSZ s svojimi zastopniki na X. rednem zboru izjavlja, da ne bo gojila taktično bojov med delavskimi strankami, kakor je ni gojila doslej. V tem smislu sprave apelira na jugoslovanske komuniste v Zed. državah, da store isto — to je, — da prenehajo s napadi, kajti le na ta način bosta lahko obe struji porabile vse svoje energije za borbo proti kapitalizmu, ki je nam skupen sovražnik, in proti reakciji, ki deluje med Jugoslovani v Ameriki!

Taka taktika na obeh straneh bi bila najboljša pot v solidarnost ne samo jugoslovanskega delavstva v tej delci, ampak tudi v zedinjenje vseh socialističnih in komunističnih strank.

Eksekutiva ameriške socialistične stranke je že večkrat izjavila, da želi s komunistično stranko sporazuma in premirje v borbi druga zoper drugo zato, da bi mi vsi skupaj lahko nastopili združeno v boju proti naraščajoči opasnosti fašizma in naših sovražnikov sploh. Ko hitro bo tak sporazum dosežen, ga bo JSZ pozdravila in podpirala z vsemi silami, ker stoji na stališču, da je skupen boj obeh delavskih struj proti reakciji nujno potreben bodisi med Jugoslovani in med celokupnim svetovnim delavstvom.

V tem smislu apeliramo na jugoslovanske komuniste v Zedinjenih državah, da negujejo enako stališče.

Zbornica spreje resolucijo soglasno in sklene, da se jo pošlje v razmotrivanje in v odgovor jugoslovanski sekciji komunistične stranke.

Glede našega konstruktivnega dela in izboljšanja Jugoslovanske matice je predložena sledeča resolucija:

Konstruktivno delo in Prosvetna matica.

Deseti redni zbor JSZ naloga eksekutivi, naj poleg razširjenosti akcije za kulturno udejstvovanje med mladino tudi poskrbi, da se povečajo finančni viri za splošno gibanje na polju naše propagande.

V ta namen naj eksekutiva poiskva ustanoviti popolnen fond, v katerega naj se stekajo prostovoljni prispevki onih prijateljev socialističnega gibanja, ki sicer niso v naši organizaciji, so pa pripravljeni pisariti Prosvetno matico in na isti s pericidnimi manjšimi ali večjimi prispevki.

Resolucija se soglasno sprejme.

Da se pridobi mladino in se jo zainteresira za delo v naših vrstah predloži odbor naslednjo resolucijo:

Delo JSZ med mladino.

Dejstvo, da je kapitalizem v silni krizi, je znano vsem. V svojem obupu za ohranitev se poslužuje fašističnih gibanj in fašističnega diktatura. V ta namen si enako energično prizadeva pridobiti ali pa ohraniti mladino in jo v tem pravcu bujaka in fatratizira.

Zavedni svetovni proletariati se zaveda te nevarnosti, zaradi tega je posebno v evropskih državah zgradil močno delavsko gibanje. V Nemčiji, Italiji in drugih fašističnih deželah je bilo to gibanje zadušeno s silo, a kljub temu si ne zadušeno.

JSZ je že pred leti uvidela potrebo agitacije med mladino in je temu problemu posvetila še veliko paznje in dela. Kjerkoli je bilo mogoče, so bili v njenih klubih ustanovljeni angleški odseki. Nekateri so valed raznih vzrokov, predvsem zaradi nezadostnega sodelovanja v naselbini ali pa valed respretnega vodstva prenehali s delovanjem, medtem ko imajo ostali vse znake in pogoje za uspešen razvoj.

Delo teh odsekov je treba še v marsičem izpolniti, ravno tako tudi njihov organizacijski obliko.

Valed tega deseti redni zbor JSZ naloga eksekutivi, da izdelata s sodelovanjem predstavnikov angleško poslujočih odsekov JSZ načrt v obliki resolucije in v soglasju s njim spremeni tudi dosednji člen pravil, ki se tiče teh odsekov. Ko bo načrt izdelan in pravila spremenjena v soglasju s njim, naj da oboje članstvu v razpravo za eventualne spremembe, ki jih ima na sodlagi mnenja večine in diskusiji izvršiti eksekutiva in nato naj gre načrt na splošno glasovanje.

Načrt lahko vključuje o tem problemu več predlogov in tisti, ki dobe večino bodo služili za navodila in reorganizacijo našega delovanja med mladino ter aktivnosti mladinskih odsekov.

V načrtu naj bodo navodila o proletarski kulturi (delavski dramatik in glasbi) kakor so doslej in obenem tudi o delu na sportnem polju, kajti sport je za mladino zelo privlačno.

Načrt naj nadalje vključuje navodila za organiziranje mladinskih odsekov, v katere se naj bi sprejemalo člane od 6. do 16. leta in pa delo, ki

ga naj ti odseki vrše na agitacijskem, prosvetnem in sportnem polju.

Priporočljivo je, da se v delu med mladino poslužujemo uspešne taktike evropske socialistične organizacije "Prijatelji prirode" in sploh metod, ki so se izkazale za uspešne.

Resolucija se soglasno sprejme.

Mary Jugg predloži z ozirom na delo med mladino v imenu resolucijskega odbora sledečo resolucijo v angleščini. (Priročena je v angleškem delu zapisnika v tej izdaji.)

Resolucija za delo med mladino je odobrena.

Joško Oven predloži v imenu odbora za resolucije sledečo zahvalo:

Sodrugom in somišljenikom v Clevelandu.

Deseti redni zbor JSZ se zahvaljuje sodružicam in prijateljem našega gibanja, ki so priredile v soboto 1. septembra v nočast delegatom banquet, dalje klubom JSZ, pevskim zborom in drugim v Clevelandu za njihov trud, s katerim so pripomogli, da je bil zbor moralno toliko uspešnejši, direktoriju Slovenskega delavskega doma in vsem, ki so s svojo gostoljubnostjo omogočili, da smo se počutili v Clevelandu dobrodošli.

Soglasno odobreno.

Zastopnik clevelandskih klubov Josip Jauch pravi, da jim je dal ta zbor veliko moralno oporo in vzbudil v naših sodrugih močno voljo do dela. Ta zbor je bil naša šola in upamo, da bomo do prihodnjega tudi izvršili delo, ki ga je začrtal svojim klubom. Ko se bo zborovanje vršilo zopet v Clevelandu, bodo naši klubi močni in organizirani bodo še bolj veličastnejši zbor kakor je današnji.

Poročilo odbora za pravila.

Frank Zaitz poroča, da bi razprave o vseh predlaganih spremembah pravil vzele precej časa, katerega primanjkuje, zato v imenu odbora za pravila predlaga: Delegacija desetega rednega zbora naloga eksekutivi, da navede vsa priporočila za spremembe in dodatke k pravilom, ki so jih predlagali delegati in ravno tako vse spremembe ter dodatke odbora za pravila, v izdaji Proletarca, v kateri bo objavljen zapisnik. (Priročena so na tej strani.)

Klube JSZ ter angleško poslujoče odseke naj se ob priliki te objave pismeno opozori, da so spremembe in dodatki predloženi članstvu v razpravo in ko bo razprava končana, se jih predloži na splošno glasovanje.

Eksekutiva ima na podlagi prevladajočih mnenj pravico predložiti članstvu več predlogov o eni in isti stvari, zato da bo imelo članstvo priliko izbrati, namesto samo glasovati o enem predlogu za ali proti. Tisti predlogi, ki dobe izmed vseh največ glasov, se v smislu tega sklepa proglašajo sprejetim in postanejo del pravil.

Predlog odbora za pravila se sprejme.

Razno.

Preide se na nominacijo mest za prihodnji zbor. Nominacija se vrši na podlagi starih pravil. Ako bodo na referendumu sprejmenjena, ta sklep ne pride v veljavo.

Nominirana so sledeča mesta, katere so dobila navedeno število glasov: Milwaukee 10; Springfield 1; Chicago 21; Canonburg 16; La Salle 12; Johnston 6; Detroit 8. Mesta, izmed katerih bo članstvo izbralo sedež za prihodnje zborovanje, torej so: Chicago, Ill.; Canonburg, Pa.; La Salle, Illinois.

Chandek predlaga, da se da vsem zastopnikom Proletarca priznanje za njihovo delo s pozitivom, da istega vrše še v večji meri v bodočnosti. Sprejeto.

Godina predlaga, da se da priznanje vsem sodrugom, ki so s svojim poštovnim delom dosegli, da se je naša literatura razširila in da je delovanje JSZ uspešno. Sprejeto.

Rak pravi, da je k uspešnim zaključkom desetega rednega zbora mnogo pripomogla mladina. Zborovanje se je udeležilo precej naših novih sodrugov in naša naloga je, da razširimo socializem med mladino še bolj nego doslej.

Snoj opozarja, da naj gredo sodrugi našim potovalnim zastopnikom vedno na roko, kakor doslej, da bo delo čim uspešnejše.

Zaitz pravi, da so razprave in poročila dokazala, da je obstoj še vedno potreben. Izreka priznanje clevelandskim klubom za dobro aranžiranje zbora in konstatira, da je v tem oziru dosežen od zadnjega zbora, ki se je vršil v Clevelandu pred 10. leti, velik napredek.

Trčelj pravi, da bodo delegati iz Pennsilvanije odšli s tega zbora z zavestjo, da je njihovo delo uspešno in organizirali bodo močne postojanke socializma. Družstva Prosvetne matice bodo vesela, ko bodo čitala dobre sklepe konvencije in sodrugi bodo šli na delo, da pridobe še ostala družstva za pristop k Matici.

Charles Pogorelec konstatira: Ta zbor je eden najuspešnejših, kar jih je imela naša Zveza. Naše skupno delo in trud sta ga zgradila tako močnega. John Rak je apeliral na mladino, jaz pa apeliram na vas vse, da greste na delo, da se izvrše vsi zaključki desetega rednega zbora in lahko bomo s ponosom gledali nazaj ko pridemo na 11. zbor.

Naš cilj je 2.500 članov JSZ in da se število naročnikov Proletarca podvoji. Lahko smo ponosni na Proletarca, Družinski kolektor, Majski glas in na vse naše delo. Da smo vse to dosegli, je delo in trud nas vseh. S to zavestjo pojdemo na delo in želim vam mnogo uspeha v agitaciji za Zvezo in Proletarca!

Pečarič sporoči pozdrave tamojnje socialistične mladine.

Chandek sporoči pozdrave milwauckega župana s. Hoana in westallskega župana s. Baxterja. Oba pozdrava se z odobravanjem sprejme.

Nace Zlemberger predlaga, da se zapisnik današnjih dveh sej prečita in odobri na seji eksekutive. Sprejeto.

Predsednik zborovanja Anton Šular pravi, da nam je današnji zbor dal nove volje in moči do dela. Mi smo del svetovnega proletariata, ki se bori za zrušenje kapitalizma in naša dolžnost je, da se tega zavedamo.

Jurca predlaga, da se zborovanje zaključí s petjem Internacionala.

Predsednik Anton Šular zaključí X. redni redni zbor ob 4. popoldne, nakar zaori po dvoranah delavska himna Internacionala.

Anton Šular, predsednik.
Ivan Babnik, zapisnikar.

V drugi točki tega člena, po podtočki f), se naj črta: (Da je to mogoče izvesti, imajo odbori vsak tedna svojo sejo.) Namesto tega se naj doda sledeči stavek:

Odbor kluba, kar pomeni odbornike vseh klubovih odsekov, naj ima vsak mesec redno sejo v svrhu planiranja klubovih aktivnosti in razpravljanja o njegovih zadevah. Tajnik kluba ali kak drug odbornik, ki ga odbor določi v ta namen, naj potem predloži klubovi seji sklepe in priporočila sprejeta na seji odbora. Klub ima pravico, da jih bodisi odobri, spremeni ali odkloni.

Naslednji stavek v tem členu (drugi za črko f) se naj spremeni:

"Odbori klubov morajo (so dolžni) poročati v zvezna glasila vse važnejše aktivnosti (vsa važnejša kretanja).

Za trinajsto točko tega člena se naj doda novo točko 14, ki se glasi:

14. Ako želi kak kulturni ali pa angleški (mladinski) odsek klube večjo avtonomijo in vpraša v ta namen za samostojno blagajno, mora to željo predložiti najprvo klubu, ki jo lahko odobri ali odkloni. Prizadeti odsek mora potem v enem kot drugem slučaju vložiti prijavo za separatno blagajno tudi eksekutivi JSZ, katere sklepa o tem končno veljavno. Ako aplikacijo za samostojno blagajno odobri, mora tajnik takega odseka poslati kopijo finančnega poročila vsak mesec klubu, kjer se jo prečita članstvu in nato hrani v arhivu. Dolžnost vsakega odseka s separatno blagajno med drugim je, da sorazmerno podpira vse akcije kluba tudi z gmotnimi sredstvi. V slučaju, da odsek preneha, spada njegova imovina klubu... Finančno poslovanje vseh odsekov pregleduje klubov nadzorni odbor.

XVII. člen. Seje in dolžnosti odbornikov.

Četrto točko tega člena se naj izpopolni sledeče:

4. Zapisnikar vodi zapisnik in v vsakem oziru pomaga tajniku. V slučaju smrti, odhoda ali naglega odstopa tajnika prevzame časno na njegove poble.

XVIII. člen. Mladinski odseki.

K 5. točki tega člena se naj doda: V ta namen prireja diskuzije, goji dramatik in glasbo v duhu proletarske kulture, prireja izlete, neguje sport v območju socialistične organizacije in vrši sploh vse delo, ki naravnoma spada v njegov delokrog.

Točko 6 v tem členu se naj nadomesti s sledečo določbo:

"Mladinski odseki so upravičeni sami izvoliti delegata iz svojih vrst na zbere JSZ in na vsa druga zborovanja v področju JSZ (konference klubov in Prosvetne matice) v smislu določb VI. člena, 6. točke, in drugih členov v teh pravilih.

Sedanja točka 6, ki odpade, ako bo gornja sprejeta, se glasi:

"Klubi, ki imajo pravico do dveh ali več delegatov na zbere JSZ, so urgirani, da dajo enega zastopnika angleško poslujočemu odseku."

XIX. člen. Konferenca JSZ.

8. in 9. točko tega člena se naj vsoglasni v eno v sledečem smislu:

"Pravico do zastopstva na konferencah JSZ imajo vse organizacije, vključene (ki pripadajo) v Prosvetni matici, toda za delegate se priznava le osebe, ki soglašajo s smotrom in načeli Prosvetne matice."

Klub št. 27 je na zboru po svojem delu predlagal spremembo VI. člena. 1. točke, Zvezni kongres, v kolikor se tiče določevanja sedeža prihodnjega zbora. Sedaj se glasi:

"Zbor JSZ predlaga tri mesta za sedež prihodnjega rednega zbora, ki gredo članstvu šest mesecev pred zborom na splošno glasovanje."

Članstvo kluba št. 27 smatra, da se naj bi ta določba glasila:

"Zbor JSZ določi sedež tudi bodočemu rednemu zboru. V slučaju, da se bi zbor v na zboru izvoljenem mestu ne mogel vršiti, ima eksekutiva pravico določiti drugo mesto."

Argument kluba št. 27 v prilog te spremembe je, da je pet mesecev za priprave premalo, temeljni razlog pa je, da najemajo organizacije marsikje dvorano leto naprej in kdor vpraša zanj pozneje, jo more najeti le na datume, na katere je še neoddana. V sled tega se prošli zbor ni mogel vršiti v SND na St. Clair Ave., ker je bila dvorana že oddana drugim.

Eksekutiva JSZ in odbor za pravila priporočata, da ostane sedanja točka kakor je, to je, da zbor izvoli tri mesta, izmed katerih naj članstvo izbira na referendumu šest mesecev pred zborom. Razlogi: To je en način, s katerim se v klubih in v javnosti vzbudi zanimanje za zbor, ki se ga potem povečava z diskuzijami v klubih in v glasilu. Dasi je argument kluba št. 27 telen, je agitacijska vrednost sedanje določbe tolikšna, da jo je priporočljivo ohraniti.

Sedanja pravila bodo usoglašena v smislu tega spremem, kolikor bo sprejetih na referendumu. Člani naj zdaj v klubih in v Proletarcu v predlaganih spremembah razpravljajo, da bodo glasovali za ali proti toliko bolj preudarno.

ODBOR ZA PRAVILA.

(Opomba.—Vsi ti predlogi so bili predloženi seji eksekutive JSZ dne 26. sept., ki jih je odobrila in sklenila, da se jih v smislu sklepa prejšnjega zbora JSZ objavi v svrhu razprave.)

Predlogi za spremembe in dodatke k pravilom J.S.Z.

Položne črke v sledečih predlogih pomenijo spremembo ali dodatke v pravih. Besede v oklepajih značijo besedilo, ki se naj ga črta. Besede, ki niso podčrtane, so dobereden prepis iz sedanjih pravil. Člani naj o teh spremembah razpravljajo v klubih in v listu, predno jih eksekutiva predloži na referendum.

I. člen. Načelna izjava.

V I. členu, "Načelna izjava", se sedmi odstavek glasi:

"Jugoslovanska socialistična zveza v Ameriki si prizadeva, da organizira vse v Ameriki živeče jugoslovanske delavce za neodvisno politično akcijo"

Sprememba:

"Namen Jugoslovanske socialistične zveze je, organizirati naše delavsko ljudstvo politično in industrialno v borbi za izboljšanje življenjskih razmer in za odpravo kapitalizma." Črta naj se iz sedanjega stavka v pravih sledeče: (Taka politična akcija je za osvoboditev proletariata in dossego resnične svobode za vse ljudstvo absolutno potrebno.)

II. člen. Namen in cilj.

Zadnji stavek v 3. točki se glasi: "Članom ni v nobenem slučaju dovoljeno glasovati ali agitirati za kandidate kapitalističnih strank."

Spremeni se: "Članom ni v nobenem slučaju dovoljeno glasovati ali agitirati za kandidate na listi kapitalističnih strank." (Primer: Sinclair v Californiji.)

IV. člen. Zvezno tajništvo.

V zadnjem stavku tega člena se naj doda: "Izvoljen je tisti, ki dobi izmed vseh kandidatov nadpolovično večino glasov."

VI. člen. Zvezni kongres.

1. točka v tem členu se